דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

יום שישי, ט' בתשרי תשמ"ח, 2 באוקטובר 1987 ● גליון 19236

היום 64 עמודים כולל דבר השבוע ● המחיר 1.50 ש"ח, באילת 1.30 ש"ח

קאסקים

היום בדבר

השבוע / אמיר אורן, יצחק בן־נר, אמנון דנקנר, אהוד מנור, יוסי להב, אהרן שמי. 14 שנים למלחמת יום הכיפורים / דני רובינשטיין, מלי זלינגר. יצחק שמיר, ראיון / יוסי מלמן. „פועלים־בל"ל – מתיחות / דרור שרביט. ברצועת הבטחון / חיים גורי. עזה תחילה, ראשונה בלימודים / יעל פישביין. בין מזרח למערב ברלין / מירי סז. ספרים במוסקווה / ניבה לניר. תיאטרון בלונדון / דליה שורץ. „משא" לספרות ולאמנות ו„דבר השבוע"

מזג האויר

ירידה נוספת בטמפרטורות עם ירידה נוספת ביום כיפור. הטמפרטורות: ירושלים 18 עד 32, תל אביב 22 עד 30, חיפה 24 עד 31, רמת הגולן 20 עד 34, נהריה 21 עד 31, צפת 19 עד 31, טבריה 20 עד 33, נצרת 20 עד 31, עפולה 20 עד 34, השומרון 17 עד 33, נתב"ג 20 עד 30, יריחו 20 עד 36, עזה 22 עד 29, באר שבע 21 עד 33, אילת 24 עד 39 מעלות. (עתי"ם)

סערה בכוס מים – סבורים במערך ובליכוד לאחר ההסלמה בעימות ● פרס חוזר היום

מאת יוסי מלמן, מסופרי המדיני של „דבר" וסופר „דבר" לענייני מפלגות

„עוד סערה בכוס מים שתחלוף" – כך מגדירים בשתי המפלגות הגדולות את המחלוקת החדשה ומהדריפים את ההתבטאויות סביב קריאתו של ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס ליהודי ארה"ב להתערב בוויכוח הישראלי על הוועידה הבינלאומית.

ראש הממשלה, יצחק שמיר, שיגר אמש אגרת אל יושב ראש ועידת הנשיאים, מוריס אברהם, שבה הוא מוחה על דברי ממלא מקומו ומגדיר אותם „ניסיון מצער" ו„תקדים מסוכן". ראש הממשלה קובע, כי בכל שנות קיומה של המדינה היתה מקובלת ההנחה ש„ענייני בטחון וקיום נתונים בידי מי שנקראים לסכן חייהם". לדעתו, דברי שמעון פרס הם „שבירה של עקרון מקודש". בהמשך אגרתו תוקף ראש הממשלה את רעיון הוועידה הבינלאומית ומגדיר אותו „מלכודת מוות". לעומת זאת, שמעון פרס אינו חוזר בו מקריאתו ובראיון בארה"ב לקראת שובו לארץ אומר כי „איני

(המשך בעמ' 2)

מאת מרים סוקס, סופרת „דבר" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל„דבר"). – ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס דחה אתמול עוד בטרם חזרתו לישראל את ההתקפות עליו בשל קריאתו ליהדות ארה"ב להתערב בוויכוח הפוליטי בישראל. פרס אמר, כי ארגונים יהודיים ממילא נוקטים עמדות במסגרת הקונגרס הציוני המוסכמת וכי כוונתו לא היתה לכך שארגון הגג של הארגונים היהודיים – מועדון הנשיאים – יחליט על עמדה, אלא לפתיחת ויכוח חופשי בקרב הקהילה היהודית.

תגובות סותרות התקבלו ממנהיגי הארגונים היהודיים בארה"ב על פנייתו של שר החוץ. נשיא מועדון הנשיאים מוריס אברהמס אמר: „כמו העם בישראל אנו שואפים לשלום. בטחון המדינה ואזרחיה הם בסופו של דבר עניין שהמדינה ואזרחיה צריכים להחליט עליו" והמשיך „אנו מקווים שישראל תמצא את האמצעים ותגבש את התוכניות לשלום ולבטחון באמצעות

(המשך בעמ' 2)

פרושו של דבר

שלושה מעגלים וסערה אחת

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

ביקורו של שמעון פרס כאן הסתיים בסערה רבתי המתחוללת בארה"ב ובארץ בשל קריאתו למנהיגי יהדות ארה"ב להתערב בוויכוח הפוליטי בישראל. התגובות היו מעורבות אולם אין ספק שפרס פרט על נימה בלב היהודי האמריקאי שהיתה מוכנה להיענות לקריאה.

בחודשים האחרונים גוברת אי הנחת בקרב יהדות ארה"ב הן מכמה צעדים של ממשלת ישראל והן מהשתיקה של המנהיגות היהודית המסורתית כאן בעניינים השנויים במחלוקת בישראל. כל מי שעקב כאן אחרי ההתבטאויות של אינטלקטואלים ופובליציסטים יהודיים התרשם, כי יש עירעור קשה על השתיקה הזאת ורצון להטיל את כובד משקלה של היהדות התושבת כדי לתרום לעיצוב פניה של ישראל כמדינה ליבראלית, סובלנית ודמוקראטית, תוך הצבעה על הסכנות של הליכה כנועה של יהדות ארה"ב אחרי כל נחמה של ממשלה כלשהי בישראל.

זו היתה הפעם הראשונה שמנהיג ישראלי חשוב קרא בפה מלא ליהודי אמריקה להתערב בוויכוח הפנים־ישראלי והתגובות המעורבות של מנהיגי היהדות כאן, כמו גם התגובות הרוגשות בארץ, מעידות על כך שפרס נגע בעצב רגיש ורק התחיל ויכוח שעוד יסער.

(המשך בעמ' 2)

פרס: לא אדווח למשרד החוץ על פגישותי אם יהיו הדלפות נוספות

מאת מרים סוקס סופרת „דבר" בניו יורק

ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס אמר אתמול לעיתונאים ישראליים לפני צאתו ארצה, כי לא ידווח עוד למשרדו על מהלך פגישותיו, אם תהיינה הדלפות לעיתונות.

הדברים נאמרו בתגובה על טענת כתב „קול ישראל", שבעוד שכתבי העיתונים המכסים את ביקורו של פרס בארה"ב אינם מפרסמים את אשר הוא מבקש לא לפרסם – מופיעים אותם דברים בעיתונות הישראלית בגלל הדלפות שמקורן בישראל.

כפרות בירושלים (צילום: יצחק הררי)

מזג־אוויר נאה צפוי ביום כיפור

התחבורה תיפסק היום בין 2 ל־3 ותתחדש מחר בין 7 ל־7:30

מאת סופרי „דבר"

יום הכיפורים, שבת שבתון, יתחיל הערב עם תפילת „כל נדרי" באלפי בתי־כנסת קבועים ומאולתרים בכל רחבי הארץ. התפילה מתחילה בשעה 17.20. גמר הסעודה המפסקת הוא בשעה 16.47, וגמר הצום עם צאת השבת בשעה 17.58.

אריה ארד, סופר „דבר", מוסר כי מזג־אוויר נעים צפוי ביום הכיפורים ואילו לקראת חג הסוכות ייתכן גשם.

תנועת האוטובוסים תיפסק היום בין השעות 2 ל־3 אחר־הצהריים ותתחדש רק במוצאי החג בין השעות 7 ל־7.30 בערב. במוצאי החג יפעלו רק קווי אוטובוסים עיקריים וכמה מהקווים המשניים יחודשו רק ביום א' בבוקר. פירוט הקווים שלא יפעלו במוצאי החג פורסם במודעות.

מקיבוצי התק"ם מרווחים כי חלה עליה נוספת במספר החברים הצמים ביום הכיפורים. חברים המתכוונים לצום נרשמים בבעוד מועד ולהם מוגשת הסעודה המפסקת בשעה מוקדמת.

זמני הדלקת נרות ליום שישי 2.10.87: ערב יום כפור וערב שבת ירושלים – 4.48; תל־אביב – 5.06; חיפה – 4.57

מוצאי יום כפור ומוצאי שבת: ירושלים – 5.39; תל־אביב – 5.56; חיפה – 5.59

רשלנות ואי־מילוי פקודות – בדו"ח על כלא נפחא ● צעדים יינקטו בשבוע הבא

מאת [illegible] וסופר המשטרה? סופרי „דבר"

[illegible] ... „נפחא" ... [illegible] רשלנות ... [illegible]

בקרה מספיקה. התקינה, אמנם, שורה של ביקורות, אך הן לא היו מספיקות.

ב. בכלא „נפחא" נבנה אגף חדש ובתוכו [illegible] על ידי האסירים.

בשעות הבוקר נועד השר עם קצין מגל הפיקוד הבכיר של שרות בתי הסוהר. [illegible]

ג. שלושת המחבלים נמלטו מהכלא ב־28 בספטמבר 1987 בשעה 15.30 [illegible] 21.30 בלילה הם חתכו את הגדר ונמלטו מן הכלא.

האסירים עלו לאוטובוס שנסע לבאר־שבע. שם עלו על מכונית שהובילה אותם [illegible]

(המשך בעמ' 2)

בניינים רעדו ומכוניות קפצו באוויר לגובה 30 ס"מ – ברעש בלוס־אנג'לס

לוס אנג'לס (א.פ. עיר ועי"ש). – רעידת אדמה חזקה ותריסר רעידות קלות יותר זיעזעו אתמול בבוקר את דרום קליפורניה. שלושה אנשים נהרגו, 24 נפצעו ברעש, וכן נגרם נזק לבניינים לכבישים וצנרות גאז נסדקו ועלו באש.

בראדיוס של 30 ק"מ ממרכז הרעש, שאירע בשבע בבוקר לפי שעון מקומי (שלוש אחה"צ לפי שעון ישראל), ליד העיר פאסאדנה נמסרו דיווחים על נזקים קלים בהיקף גדול. עם זאת, לא נמסר על נזקים כבדים ברעש, שעוצמתו היתה 6.1 בסולם ריכטר, ונראה כי היה הרעש הכבד ביותר באיזור מאז 1971, אז נספו 64 בני אדם.

המכון הגיאולוגי האמריקאי מסר כי מרכז הרעש היה ככל הנראה במונטבלו סאות'־גייט שליד פאסאדנה. מומחים גיאולוגים אמרו, כי יש סיכוי של אחד ל־20 כי אחרי רעש בהיקף שכזה צפוי רעש נוסף, חזק יותר, תוך חמישה ימים.

מכבי האש בלוס אנג'לס מסרו, כי בתחום העיר נרשמו לפחות שני הרוגים ו־24 פצועים. אשה אחת נהרגה מהתמוטטות קיר במגרש חניה, וגבר אחד התחשמל למוות מחוט חשמל גלוי. מפאסאדנה נמסר, כי אדם אחד נקבר תחת ערימת עפר בתוך תעלה שבבנייה, וככל הנראה אין סיכוי להצילו.

מכבי האש בלוס אנג'לס מסרו עוד, כי נתקבלו קריאות על מאות דליקות ברחבי העיר. כן נתקבלו ידיעות על 36 התקפות לב ועל 21 מעליות שנתקעו בין הקומות בגלל רעידת האדמה.

לוס־אנג'לס: 6.1 בסולם ריכטר

דליקה במרכז לוס־אנג'לס אחר רעידת האדמה (צילום: א.פ.)

סקר מכון „סמית" – מיוחד ל„דבר"

החלטת הממשלה על ביטול ה„לביא" שינתה לטובה את הערכתה בציבור

מאת חנוך [illegible] סמית

רוב ברור של הציבור הישראלי מצדיק את החלטת הממשלה להפסיק את פרויקט ה„לביא". זאת העלה סקר הציבור שערך מכון סמית, בין ה־14 ל־21 בספטמבר בקרב מדגם של 1,150 הנסקרים מגיל 18. לשאלה: „האם, לדעתך, צדקה הממשלה בהחלטתה להפסיק את פרויקט הלביא?" – ענו 64 אחוזים ש„בהחלט צדקה" או ש„חושב שצדקה", לעומת 34 אחוזים שענו ש„חושב שלא צדקה" או ש„בהחלט שלא צדקה", והיתר לא הביעו דעה.

רוב זה של 20% גרם לעלייה בהערכה הציבורית של פעולות הממשלה בנושאים שונים, אולם לא שינה מהותית את התחלקות התמיכה במפלגות, זאת בהשוואה לסקר שנערך באוגוסט ערב הכרעתה של הממשלה בנושא ה„לביא".

„בעד" איזו מפלגה היית מצביע לו היו בחירות לכנסת עכשיו?

מפלגה או גוש	תוצאות כנסת 84	סקר ינואר 87	סקר אפריל 87	סקר מאי 87	סקר אוגוסט 87	סקר ספטמבר 87
העבודה (יחד)	39	38	41	41	36	37
ליכוד	36	27	34	27	26	27
מפלגות דתיות	10.5	10	10	9.5	10	9
תחיה	4	8	8	6.5	8	8
שינוי	2.5	2	2.5	2+	3	3
ר"צ	2.5	6	6	4.5	7	5
[illegible]	1.5	2	2	2	5	2.5
מפ"ם	–	1−	1	1	1+	1
אומ"ץ־יחד	1+	1−	1−	1	0+	0+
אחרים	3	2	1+	1+	1.5	1.5
לא החליטו	–	4	3.5	5	4.5	6

„[illegible]" – התשובות באחוזים

(המשך בעמ' 3)

שמיר: הצטרפתי ל„מוסד" אחרי שיחה עם איסר

מאת יוסי מלמן, מסופרי המדיני של „דבר"

„לאחר שיחה עם איסר הראל הצטרפתי למוסד" – מגלה ראש הממשלה יצחק שמיר בראיון ל„דבר". בראיון מתייחס ראש הממשלה לראשונה בפומבי לעבודתו במשך עשר שנים כר 1955 ועד ל־1965 במוסד.

„איסר הראל הציע, ביקש ממני להצטרף למוסד. אני מניח שדוד בן גוריון לא התנגד לכך". בתשובה לשאלה אם עבר במוסד בתפקידים מבצעיים או מנהליים אומר ראש הממשלה: „עשיתי כל מיני דברים ולמדתי הרבה". לדבריו הוא העניק למוסד גם מניסיונו הקודם כאחד מראשי לח"י. הראיון במלואו מתפרסם בעמוד 15.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר

רק בנק הפועלים נותן לי עד 5 מדדים כמענק בתכנית חסכון.

גם אם יש לך מניות הסדר וגם אם אין לך, עכשיו תוכל להצטרף לתכנית "ממון תשואה" ולזכות במענק של עד 5 מדדים בהתאם לתקופת החסכון. זאת בנוסף להצמדה למדד ולריבית צמודה שתקבל לפי תנאי התכנית.

תקופת החסכון (בשנים)	ריבית שנתית בסיסית צמודה למדד	מספר מדדים במענק
2	4.0%	2 (הצמדה למדד אוגוסט)
3	4.2%	3 (הצמדה למדד יולי)
4	4.4%	4 (הצמדה למדד יוני)
5	4.6%	5 (הצמדה למדד מאי)

■ תוכנית זו מוצעת לתקופה מוגבלת והבנק רשאי לשנותה או להפסיקה בכל עת

בנק הפועלים בע"מ

هكذا من الاصل

ממצא חדש בחקירת רצח החייל מעכו; איפול מוחלט על החקירה

מאת יוסי לוביה,
כתב "דבר" בגליל המערבי

לידיה צוות המיוחד לחקירת מות החייל חנוך דנמן, הגיע ממצא חדש, העשוי, ככל הנראה, לקדם את החקירה. נשקו האישי של החייל, שנלקח ממנו לאחר הירצחו – עדיין לא נתגלה.

כך גילה אתמול מפכ"ל המשטרה, רב־ניצב דוד קראוס, בטקס סיום קורס קציני משטרה, בבית הספר לשוטרים בשפרעם.

קראוס סירב לפרט באשר לטיב הממצא. הוא מסר, כי מתוך בדיקת הראיות הרבות שנאספו עד כה, לא ניתן לקבוע בוודאות מה היה המניע לרצח ולכן החוקרים אינם מוציאים מכלל אפשרות כל כיוון חקירה שהוא, כולל רצח על רקע פלילי. בין היתר בודק צוות החקירה, בראשותו של מנ"צ משה אסף, אם קיים קשר בין רצח חנוך דנמן לבין ארועים חבלניים אחרים שהיו באיזור הצפון, הקשורים לרצח חיילים, או לנסיונות לרצח חיילים. בשלב זה, אמר המפכ"ל, עדיין אי אפשר להצביע על קשר כלשהו עם מקרים אחרים.

קראוס אמר גם כי גילוי גופתו של דנמן עשרה ימים לאחר שנעלם – מקשה על צוות החקירה. ימים אלו היו חמים מאוד והשפיעו על מצב הגופה. רק לאחר בדיקה יסודית במכון לרפואה משפטית באבו־כביר התברר כי מדובר ברצח.

האיפול שהטילה משטרת מרחב הגליל על הפרשה הוא מוחלט. לצוות החקירה המיוחד הוקצתה מערכת חדרים נפרדת בבנין מטה המרחב בעכו והכניסה אליה מותרת אך ורק לחברי הצוות. מקור במרחב הגליל מסר אתמול, כי את כל הידוע לו מהפרשה, הוא למד מהעיתונות בלבד. "מדובר כאן באיפול מוחלט, גדול יותר מזה שהוטל על חקירת רצח הנער דני כץ. אירוע כזאת לא זכורה לי במרחב הגליל" אמר.

ל"דבר" נודע, כי החקירה התרחבה אתמול לכיוון קרית אתא, שם התגורר חנוך דנמן בעבר. צוות החקירה חקר את שכניו לשעבר של דנמן, לאחר שנודע כי הסתכסך עימם בעבר. בינתיים עדיין לא נעצר איש.

דנמן ייקבר בישראל

(ע). – הלווייתו של החייל חנוך (סטיב) דנמן תתקיים בארץ, ולא בהולנד, כך מסרה רות אחותו אתמול בערב לכתב עת"ים.

האחות רות סיפרה כי היא חוזרת ביום ששי להולנד והוריה ישארו בארץ עד אחרי ההלוויה. היא מסרה כי עדיין לא הוחלט היכן ייקבר אחיה ובאיזה מועד.

תגובות מעורבות בערבה בעקבות דחיית בניית תחנת ,קול אמריקה'

מאת אמיר רוזנבליט, סופר "דבר"

בחלק מישובי הערבה נשמו אתמול לרווחה בעקבות ההחלטה של ארה"ב לגנוז את התכנית להקמת משדרי "קול אמריקה".

חבר מושב חצבה, חגן אורן, המלווה את גרעין "צוקים" המיועד להתיישבות בישוב החדש ספיון בערבה, אמר אתמול: "אני רואה רק ברכה בגניזת הפרוייקט. בכ"א מכרו אותנו בנזיד עדשים. הרי זה היה הופך לעוד בסיס אסטרטגי־אמריקאי ולמה אנו צריכים לעמוד בתווך, בין האמריקאים לרוסים?"

כזכור, בישר שלשום שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ, לעמיתו הישראלי, שמעון פרס, על "דחיה ממושכת" בפרוייקט הקמת משדרי "קול האמריקה" בערבה. בתדרוך לכתבים ישראלים בארה"ב, אמר שגריר ישראל בוואשינגטון, משה ארד, כי שולץ דיווח לפרס על "בעיות תקציביות" בפרוייקט.

"איש לא בדק מהו הנזק הסביבתי שהיה אמור להיגרם כתוצאה מפליטת הקרינה מהתחנה" אמר אתמול חגן אורן ממושב חצבה. "אם מישהו סבר שהפרוייקט הזה היה מביא תנופה לפיתוח הערבה, הרי טעות חמורה בידו. הדבר היה מביא עלינו רק אסון. כמו ש"אכלנו אותה" בשורות התנופה החדשים בנגב, כך גם בפרוייקט הזה לא היתה שום כוונה להעסיק עובדים לא אמריקאים. אני מברך על ההחלטה, אבל שאף אחד לא יחשוב, חלילה, שזו נפלה בגלל העיניים היפות שלנו. ההתקרבות האחרונה בין האמריקאים לרוסים, הצריכה, מבחינתם של הראשונים היערכות אחרת וזו התוצאה".

במושב חצבה, כמו גם במושב עידן נוצרה חזית אחידה נגד הפרוייקט. בחצבה אף הוחלט באסיפת המושב להתנגד בכל תוקף לביצועו. מרכז המושב, ניר אבינר, טוען כי על פי בדיקות מדעיות שנערכו זה מכבר, יש לקרינה מתחנת השידור השפעות שליליות גם על כח הגברא של הגברים. יצויין, כי בתסקיר שהכינה באחרונה חברת תה"ל בענין זה, נאמר כי נושא הקרינה מהתחנה טעון בדיקה יסודית, כיון שבמחקרים שנערכו בבעלי חיים נמצאו השפעות מזיקות בקשת רחבה של תחומים. בתסקיר נאמר כי ייתכנו השפעות פיסיולוגיות, הפרעות לראיה, הפרעות עצביות וביוכימיות על בעלי חיים. כן ניצפו בהם שינויים ברמת ההורמונים וגידול ברמת האדרנלין שבדם.

ראש עיריית אילת, רפי הוכמן, הביע אתמול את אכזבתו מגניזת הפרוייקט. לדבריו, התכנית היתה אמורה להביא תנופה לפיתוח האזור. "באילת עצמה היו מתוכננים להתגורר רבים מעובדי התחנה ואין ספק שגניזת התכנית תיפגע בכולנו", אמר הוכמן. אחד מתומכיו הנלהבים של הפרויקט הוא אילן אורן, ראש המועצה האזורית ערבה תיכונה, המתגורר במרכז ספיר. אורן התנה את קיום הפרוייקט בבטוס על חברות ישראליות ובעיקר על תושבי הערבה. את תגובתו של אורן לגניזת הפרוייקט לא ניתן להשיג אתמול בגלל שהיותו בחו"ל.

סערה בכוס מים – סבורים במערך ובליכוד

(המשך מעמ' 1)

מצטער על מה שאמרתי".

בעוד שרים וחברי כנסת בליכוד מגנים את שמעון פרס וח"כ גולדשטיין אף קרא לראש הממשלה להחזירו לארץ. אומרים דוברי המערך כי הליכוד היה הראשון בנסיון לערב את יהודי ארה"ב בויכוח על הועידה הבינלאומית. שר הכלכלה והתקשורת, גד יעקבי הדגיש כי "יהודי ארה"ב ראשים להביע דיעה בנושא חשוב ועקרוני כמו השלום". ח"כ שמחה דיניץ ציין אתמול, כי ראש הממשלה וחברי הליכוד פועלים אצל מנהיגי ארה"ב נגד הועידה הבינלאומית. מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם אמר כי "לגיטימי שהיהודים יצטרפו למדיניות של שלום".

השר בלי תיק, יוסף שפירא מהמפד"ל, נפגש אמש עם עולים מארה"ב ותקף את ממלא מקום ראש הממשלה על התבטאותו, אך גם את ועידת הנשיאים. לדברי השר שפירא מוטב היה לשמעון פרס לדבר בזכות רעיונותיו רק באוזני מי שעלו לארץ.

בחוגים בליכוד פנו ביממה האחרונה לראש הממשלה שמיר "ובקשו ממנו שלא יעבור לסדר היום על דבריו של שמעון פרס בפני ראשי ועידת הנשיאים, אולם ראש הממשלה החליט למתן את תגובתו ולא לפעול לפיזורה של ממשלת האחדות.

(המשך מעמ' 1)

התהליך הדמוקרטי שלה". בכך הביע אברהמס את דעת ועידת הנשיאים שאין ליהודות ארה"ב להתערב בבעיות הנוגעות לבטחון המדינה.

מנכ"ל הליגה נגד השמצה של בני ברית, אברהם פוקסמן, טוען שפנייתו של פרס יכולה להוות סכנה לעתיד ישראל בכך שהתערבות הקהילה היהודית יכולה להוות צינור לייצוא דיעות פוליטיות מישראל וזה יכול להרוס את יעילות הקהילה היהודית המאוחדת שישראל תזדקק לתמיכתה.

גם נשיא בני ברית סימור רייך היה בדיעה שאין הארגונים היהודיים צריכים לנקוט עמדה בציבור על נושא תהליך השלום. "ממשלת ישראל חייבת לקבל החלטה בנושא זה ואם אינה יכולה להגיע להסכמה צריך העם לפתור זאת ע"י בחירות".

לעומת שני מנהיגים אלה אמר הרב אלכסנדר שינדלר ממנהיגי הקהילה הרפורמית בארה"ב "איני רואה שום דבר שלא במקומו בקריאתו של פרס שנערב עצמנו בויכוח הנוכחי בתהליך השלום" והוסיף שאין פרס הראשון שהציג אפשרות זו. לדברי שינדלר פנה מנחם בגין בהיותו ראש ממשלה יותר מפעם אחת ל"כל ישראל להתערב במחלוקת על יהודה ושומרון". לדבריו של שינדלר, התכוון בגין ללא ספק לכלל עם ישראל ולא רק לאלו החיים בגבולות המדינה. "יש לנו מחוייבות לחשוב על סוגייה זו ולומר לישראלים את דעתנו כדי שתהיה לנו השפעה על עתיד מדינת ישראל והעם היהודי, אך ההחלטה הסופית בשאלות בטחון חייבת להיות החלטת אלו החיים בישראל".

שלשום בערב, בהופעתו לפני מועדון הנשיאים פנה פרס בקריאה ליהודות ארה"ב להתערב ולקחת עמדה בנושא תהליך השלום. לדעתו של פרס, אסור לבזבז את ההזדמנות שנותרה כיום לקדם את תהליך השלום. פרס אמר: "על הבעיות העיקריות יש צורך בשותפים לא רק במובן הכלכלי אלא במובן פוליטי וממשי. יש לנהל זאת בצורה פתוחה וישרה וללא פחד". פנייה זו עוררה סערה בקהילה היהודית בארה"ב כמו גם בישראל. ויש המנבאים שהיא תגרום למריבות וויכוחים בקרב הארגונים היהודיים בארה"ב.

בשבעה ימי ביקורו בניו־יורק של ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, הוא נשא 25 נאומים והרצאות, נפגש עם 17 שרי חוץ, הופיע 10 פעמים בטלוויזיה ובפני עיתונאים וערך 10 פגישות פרטיות עם מנהיגים יהודיים.

שלושה מעגלים

(המשך מעמ' 1)

בתחום המדיני פעל פרס בשלושה מעגלים ובכולם נחל הצלחות, או לפחות פתיחות טובות ומסקרנות: את עיקר הסקרנות מעורר ביקורו הצפוי של מזכיר המדינה שולץ באיזור. שמעון פרס ואנשי פמלייתו, כמו גם אנשיו של שולץ, שמרו הפעם על שתיקה קנאית. הורידו מסך סודיות כבד על "רעיונות חדשים" אפשריים של שולץ שבכוחם אולי לשכנע את יצחק שמיר לעלות על עגלת הועידה הבין־לאומית. הביקור של שולץ הוא, ככל הנראה, מסגרת של מגעים שהחלו עם שיחתו המשולשת לפני שלושה שבועות עם שליחו של פרס שמחה דיניץ בוואשינגטון ונמשכו במהלך ביקור פרס כאן. תגובותיו העצבניות של שמיר אינן מרגשות את האמריקאים האומרים, כי גם אם מתעקש ראש הממשלה לא לכלול את נושא הועידה הבינלאומית בשיחותיו עם שולץ – הנושא אכן יועלה.

פרס פתח כאן גם מעגל חדש של מגעים גלויים עם סין העממית, בפגישתו עם עמיתו הסיני, וקבע מסגרת חדשה של מגעים שוטפים באמצעות השגרירים של שתי המדינות לאו"ם.

המעגל המדיני השלישי שבו פעל שר החוץ היה במגעים עם הרוסים ובו השיג דרגה של חמימות וקירבה עם הסובייטים שהביאה גם לוויתור מסויים שלהם בשאלת הייצוג הפלשתינאי בוועידה בינלאומית וגם להאצת התקוות בשאלת היחסים הדיפלומאטיים.

הרושם הוא כי שמעון פרס, הנלחם נגד השעון הפוליטי, עשה מאמץ גדול, אולי המאמץ האחרון בקדנציה הנוכחית, כדי לכפות על יצחק שמיר גמישות מדינית והצטרפות לתהליך השלום. פרס הטיל את כל קלפיו האישיים על השולחן, והצליח במה שרק לפני שבוע נראה כבלתי אפשרי: להעלות פעם נוספת את נושא הועידה הבינלאומית על סדר היום. השאלה הגדולה, שתתברר במהלך החודש היא אם אחרי שפרס הוציא את הנושא מהקבר הוא יצליח גם להפיח בו רוח חיים. יצחק שמיר ואנשיו מתבצרים מאחורי המכתבות שלהם בירושלים ועומדים לחבוש על ראשיהם קסדות ברזל של עקשנות לקראת השיחות עם שולץ. המאבק בין שולץ ופרס מצד אחד לבין שמיר והליכוד מצד שני, עתיד להיות הקרב הגדול האחרון בתוך ממשלת האחדות הלאומית ותוצאותיו ישפיעו על עתיד האזור לשנים לא מועטות.

קבלת מודעות 24 שעות בדחף
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל'
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב' דחף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 239952 248518

תגובה

הידיעה בדבר החשדת חשב המשטרה והשב"ס בעניין שוחד, שפורסמה ב"דבר" (29.9) ראתה אור מבלי שנתבקשה תגובת הנוגעים בדבר. אי־לכך ברצוננו להדגיש, כי הטענות והחשדות נגד החשב הרצל עטר נבדקו כחוק ותוצאות הבדיקה זיכו אותו מכל אשמה. הוא ממשיך למלא את תפקידו לשביעות רצון נציב השב"ס.

הערות המערכת: הכתבה ציינה את עבודתה של ועדת הבירור ואת תוצאותיה, אולם הכותרת שיבשה תוכן הדברים.

יונה באומל: יש לנו מידע טוב על גורל 3 הנעדרים מסולטן־יעקב

מאת יורם לוי, סופר "דבר" בירושלים

"בידינו מידע הרבה יותר טוב בנוגע לגורלם של כל שלושת הנעדרים מקרב סולטן יעקב".

זאת אמר אמש יונה באומל, אביו של זכריה באומל, איש צוות הטנק, הנעדר מאז הקרב בעיצומה של מלחמת לבנון בחודש יוני 1982. מר באומל הגיב בכך על הידיעה כי שמו של בנו הוצא מרשימת הנעדרים של האו"ם.

יונה באומל ציין כי "הגענו לשלב עדין בחפוש אחרי הנעדרים וכל פרסום בענין רק יגרום נזק לאור המידע שיש בידינו". הוא הוסיף כי יש לו תקווה רבה בנוגע לנעדרים, אולם אי אפשר להרחיב על כך את הדיבור.

הוא הטעים עם זאת, כי משפחות הנעדרים עברו הרבה עליות ומורדות בפרשה ולכן הם לא נותנים לעצמם להיות אופטימיים מאוד "צריכים הרבה סיעתא דשמיא" – דברי יונה באומל.

ראש הממשלה, יצחק שמיר הגיב על הידיעה באומרו שהיא תיבדק.

מתחיל הרה־ארגון ברפא"ל: מאות יפוטרו

מאת טלי ליפגר, הסופרת הצבאית של "דבר"

הרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפא"ל), תפתח לאלתר בביצוע תכנית הבראה שעניינה רה־ארגון יסודי, פרסונלי וארגוני. במקביל יתבצעו עד גמר תבנתי הפיטורים של מאות עובדים, שלחלקם כבר נשלחו הודעות והם בעיקר קבלני הוץ.

אתמול קיים שר הבטחון דיון בעתיד רפא"ל וסוכם כי המועצה המייעצת בראשות אלוף (מיל) יוסף גבע ושר הבטחון ומנכ"ל משרדו, יתנו את מלוא הגיבוי למנכ"ל רפא"ל אלוף (מיל) משה פלד, כדי להוציא אל הפועל תכנית הבראה. התכנית שהוצגה לשר הבטחון ואושרה, כוללת צמצום מספר יחידות המישנה ברשות, כשמעשית הכוונה להקטין את מספר החטיבות ולפרק לגורמים מבלי לפגוע באף אחד מהמוצרים בפיתוח. בכך יצומצמו מנגנונים. סוכם כי ייעשה מאמץ להגדיל את השיווק, לשוק מקומי ולייצוא. הפיטורים, בכל מקרה, יתבצעו.

בתי חולים במתכונת שבת – גם בימי א' וב'

מאת דנקה הרניש, סופרת "דבר"

במשך חמש שעות רצופות דנה אתמול מליאת רופאי בתי חולים של קופ"ח הכללית על מהלך המרים עם הנהלת קופ"ח בעניין העלאת תנאי ניתוח במשמרת שניה המתנהל זה יותר מ־4 חודשים.

בתום דיון סוער החליטה המליאה לא להחריף את העיצומים אלא להמשיכם במתכונת שהונהגה השבוע, דהיינו, עבודת רופאים במתכונת שבת בשני בתי חולים אחרים, בכל יום, עם זאת לוח הזמנים נקבע ליומיים בלבד: ביום א' הרופאים יעבדו במתכונת שבת בבית החולים הכרמל בחיפה ועמק בעפולה וביום ב' בקפלן ברחובות ולוינשטיין ברעננה.

הרופאים רואים את החלטתם כנתונה ומצפים שהנהלת קופ"ח תספק בוקרים את התשובות לשאלות שהרופאים העלו לפני יו"ר הנהלת קופ"ח פרופ' חיים דורון לפני צאתו לארה"ב.

בתגובתו להחלטת הרופאים אמר דובר קופ"ח רחל הגר כי "להמשיך בעיצומים זו החלטה מוטעית ערב חג הסוכות. לדבריו "ניתן לנהל מו"מ ענייני גם בלי להפעיל מעל ראשנו את חרב העיצומים".

סקר מכון "סמית"

(המשך מעמ' 1)

בהשוואה לאוגוסט, התמיכה במפלגת העבודה ובליכוד עלתה באחוז אחד לכל מפלגה והפער של 10% נותר בעינו. בכל מקרה, אחוזי התמיכה בקרב האוכלוסיה היהודית כלפי שתי המפלגות הגדולות נמוכה מאחוזי ההצבעה שקיבלו בבחירות האחרונות.

התמיכה בר"צ ירדה בסקר כספטמבר ל־5% בהשוואה ל־7% באוגוסט, אולם היא עדיין כפולה מהתמיכה שקיבלה ר"צ בבחירות האחרונות. שינוי, בתוספת המרכז הליברלי, ממשיכה לקבל כ־3% תמיכה.

התנועה הליכוד־התחיה זוכה ל־8% תמיכה בעוד שהתמיכה בכהנא היא כפולה ממה שקיבל בבחירות האחרונות ועומדת כיום על 2.5%. התמיכה במפלגות הדתיות ירדה במקצת על חשבון המפלגות הקרובות לליכוד.

אחוז אלה שלא החליטו עלה בספטמבר והגיע ל־6%, וזהו אחוז יחסית גבוה. יתכן והדיון החריף והחלטת הממשלה בנושא ה"לביא" הביאו רק לעלייה באי־ההוודאות הפוליטית השוררת במדינה. בכל אופן, בסקר ספטמבר לא נמצאו סבבות תזוזות ברורות. לאחר השפל בהערכה הציבורית שהממשלה קיבלה באוגוסט, ערב ההחלטה בנושא ה"לביא", הביאה ההחלטה, המקובלת ברוב ברור על הציבור, לשינוי לטובה בהערכות כלפי תיפקוד של הממשלה בנושאים שונים וכן בפופולריות של השרים הבכירים.

לכל לקוחותינו
שנה טובה וגמר חתימה טובה
מספרי הטלפון החדשים
במשרדנו בתל־אביב
03-5615483/4 או 03-5610390/1
פלסטרו גבת

בעקבות הפירסום ב"דבר" אתמול:

תמיהה בצה"ל על ההחלטה לגייס ל"גבעתי" איש "כך"

מאת אוריאל בן־עמי, סופר "דבר"

תמיהה הובעה אתמול בצה"ל עקב הגילוי ב"דבר" על גיוסו הצפוי של רמי זית, איש "כך" מקריית־ארבע, לתפקיד פיקודי בשירות קבע בחטיבת "גבעתי".

חה"כ יוסי שריד דרש אתמול משר הבטחון, בעקבות הגילוי ב"דבר", לבטל את גיוסו של זית לשירות קבע ב"גבעתי". שר הבטחון יצחק רבין מסרב להגיב על הידיעה לפי שעה.

כזכור, פורסם אתמול ב"דבר" כי רמי זית, סגן ראש מועצת קריית־ארבע מטעם "כך", עומד להתגייס לתפקיד פיקודי בחטיבת "גבעתי". לבקשת סופר "דבר" להגיב על הידיעה סירב דובר צה"ל, וכך גם רמי זית בעצמו.

אתמול נודע לסופר "דבר", כי גם חברים בקיבוץ חניתא, שבו נולד והתגורר רמי זית לפני שעבר לקריית־ארבע, עושים למען גיוסו לצה"ל. לבקשת סופר "דבר" להגיב על כך, סירבה גם מזכירת קיבוץ חניתא, תקוה רזן.

רמי זית

חה"כ יוסי שריד מר"צ, תבע אתמול משר הבטחון יצחק רבין לבטל את גיוסו של רמי זית לתפקיד פיקודי בצה"ל.

שריד טען, כי אין להסכים בשום פנים ואופן שחיילים בחטיבת "גבעתי" ישרתו תחת פיקוד קצין־קבע המזוהה בבוטחון עם "כך", נבחר מטעמה וממלא תפקידים ציבוריים פוליטיים מטעם תנועה זו. בסוף מכתבו לרבין שואל שריד: "אם רמי זית ראוי לשרת כקצין בדרגת סרן בחטיבת "גבעתי" – מדוע לא ישמש מאיר כהנא כקצין החינוך שלה?"

בצה"ל נערכת עתה בדיקה על הליכי גיוסו של רמי זית לשירות קבע. בקריית־ארבע נמסר לסופר "דבר", כי רמי זית יתפטר מתפקידו כסגן ראש המועצה, אך ימשיך לשמש כחבר המועצה מטעם "כך" גם לאחר גיוסו.

"חיזבאללה" מתייעל: בודק מדיניות הפיגועים נגד צה"ל

מאת שמעון וייס, סופר "דבר" בצפון

מתאם פעולות המוהר של הארגון השיעי הקיצוני "חיזבאללה" בדרום לבנון, השייך עבאס מוסאוי, אמר אתמול כי ארגונו הגדיר בחודש האחרון את כמות הפיגועים נגד צה"ל, צד"ל ויוניפי"ל בהשוואה לחודשים האחרונים וכי "חיזבאללה" בודק את מדיניותו במטרה להופכה ליעילה יותר.

השייך מוסאוי שהתראיין באחד מעיתוני ביירות, אמר עוד כי בחודש האחרון ביצעו אנשי הארגון שישים נסיונות חדירה, התנכלויות ופיגועים נגד צה"ל, צד"ל ויוניפי"ל בדרום לבנון וכי זהו מספר נמוך ביחס לעבר.

גורמים בדרום לבנון אומרים כי באחרונה גברה פעילות "חיזבאללה" נגד צד"ל בעיקר, אך נראה שהכשלונות בפיגועים ובנסיונות החדירה הם שמאלצים את הארגון השיעי לבדוק את מדיניותו ולשנותה. יחד עם זאת נמסר כי באחרונה נמצאו אמצעי לחימה רבים בהמלך נסיונות הפיגוע הכושלים של "חיזבאללה".

זהירות: צמחים אלרגניים

לענה חד־זרעית, מלוח קפח ואמברוסיה פורחים באוקטובר

מספר מיני הצמחים הפורחים בחודש אוקטובר הוא קטן. פריחת צמחי הקיץ מתמעטת – מיני הבר ומיני התרבות. יחד עם זאת, בין מיני הסתיו הפורחים בחודש זה, מצויים מינים אחרים שהם אלרגניים ידועים.

פריחת דגניים קיציים כמו: זקנן שעיר, דורת ארם־צובא ועשב רודס הולכת ומתמעטת בחודש זה. מרבית המדשאות מסיימות גם הן את עונת הפריחה – למעט מדשאות פספלון. הדגניים הפורחים בחודש זה הם בעיקר צמחי־בר של בתי גידול לחים, שביניהם: עבקנה שכיח, קנה מצוי, יבלית מצויה וחילף המולות.

עצים אחדים בלבד פורחים בעונה זאת, כשביניהם עצי הבר: שיזף מצוי והרוב מצוי ועצי התרבות: סגלון חד־עלים, מיני איקליפטוס וקזוארינה, אין אנו יודעים את מידת היותם אלרגניים בארץ אבל איקליפטוס וקזוארינה חשודים בכך.

מינים אחרים של צמחי־בר, שהם אלרגניים אלימים פורחים בחודש. צמחים ממשפחת המורכבים: לענת חד־זרעית הצומחת בחולות צפון הנגב ובמישור החוף; אמברוסיה ימית אשר ממשיכה בפריחה במישור החוף ומיני לכיד הנפוצים כצמחי באשה. צמחים ממשפחת הסלקיים כמו מלוח קפח הנפוץ ומיני ירבוה עדיין פורחים בבתי גידול לחים. שרביטן מצוי – צמח משוכות הנפוץ במישור החוף וקקטן מצוי – צמח של מעזבות, נמצאים במלוא פריחתם.

רשלנות ואי־מילוי פקודות

(המשך מעמ' 1)

לגבול־מצרים ולבסוף נתגלו, באקראי כמעט, בפריצת הציר על־יד הגבול עם מצרים.

מעשה הבריחה תוכנן במשך שבועות ארוכים תוך איסוף מודיעין אודות פעילות הסוהרים ועבודת מגדלי השמירה.

2. נתברר, כי הסוהרים לא ניהלו ספירה מדוייקת והאסירים הביחו בנוסף לבן להוציא של האסירים בעת שהוברר, כי האסירים הסרים.

3. האסירים הפעילו הסוה מעולה בעת ניסור המעבר מהאגף הישן לחדש והדבר גרע מיכולתם של הסוהרים לגלות את דבר הבריחה המתוכננת.

4. נמצאו חריגות ברישום של הנכנסים והיוצאים בבית הסוהר.

כאמור, אין זה דו"ח סופי אך נציב שירות בתי הסוהר הודה אתמול, כי זהו מחדל חמור וקשה והמסקנות שלו ייושמו כבר בימים הקרובים.

"אני מציע לכמה עתונאים להחליף מקצוע או להחליף את מקורות המידע שלהם", הגיב אתמול נציב שירות בתי הסוהר נגד דוד מימון על הפרסומים האחרונים בכלי התקשורת על בריחת שלושת המחבלים מכלא "נפחא".

הקהל לישראל • משרד הדתות • מטה חגיגות ה־40 מרכז ההסברה

מעמד זכר הקהל *

יתקיים אי"ה, ברחבת הכותל המערבי בירושלים ביום שני, י"ט בתשרי, ד' חול המועד סוכות תשמ"ח (12.10.87) בשעה 19:45

יקראו בספר דברים:
נשיא המדינה חיים הרצוג
הרב הראשי הרב אברהם שפירא שליט"א
הראשון לציון, הרב הראשי הרב מרדכי אליהו שליט"א

הכרזת המעמד: השר לענייני דתות זבולון המר
פתיחת הארון: הרב הראשי לצה"ל האלוף גד נבון
מסירת הספרים: רב הכותל הרב מאיר יהודה גץ
נשיאת הספרים: ראש הממשלה יצחק שמיר; מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס; נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר; וחברי מועצת הרבנות הראשית.
בתום הקריאה: קבלת עול מלכות שמים
התפילות בהשתתפות: החזן נפתלי הרשטיק ומקהלת בית הכנסת הגדול בירושלים והחזנים עזרא ברנע ושמעון נקי ומקהלת "ירנעוהו"
קהילות יהודיות מרחבי העולם, ממזרח וממערב, תשתלבנה במהלך המעמד באמצעות שידורים טלויזיוניים.
המעמד יוקרן על גבי מסכי ענק בשילוב איורים, פסוקים ומקורות.
בתום המעמד תופיע תזמורת כלי־זמרים

* מאז גלה ישראל מארצו, לא קויים מעמד "הקהל", שהוא אחד המעמדות המצוינים במשנה. לפני כמאה שנה עלה הרעיון בדעתו של הרב [illegible] שהיה רבה של ירושלים, לחדש את "זכר הקהל". [illegible]
מעמד "זכר הקהל" חודש החל משנת תש"ח (1948) וקויים בתום שש השמיטות האחרונות.

"קומו ונעלה ציון"

ביום ההקהל תתקיים אי"ה עלייה לרגל במסלולי רכב ובמסלול רגלי, בשיתוף עם החברה להגנת הטבע.
המסלול הרגלי: מכפר עציון לעיר דוד. משך הצעידה כארבע שעות.
מסלולי רכב: 3 מסלולים ממשטרת לטרון, 3 מסלולים מצומת הרטוב, מסלול מעפרה ומסלול טיולו - משטרת חנן ומסלול מכפר עציון.
תנועת המידע תתחיל בשעה 10:00. כל משתתף יקבל תעודת השתתפות בעלייה לרגל.
פרטים והרשמה: עמותת הקהל לישראל 03-611306
"ארץ תור" (5 קווים) 052-30107

אלמקס – משחת השיניים יעילה פי 3 במניעת עששת

רשימת תורנות בתי מרקחת ליום שישי 2.10.87
תל־אביב
ארלוזורוב – ארלוזורוב 76 – 230746
קופת חולים כללית – אבן גבירול/אמסטרדם 7 – 232383
ירושלים
כלום – צאלה אריין – 272315
חיפה
חניתה – חניתה 22 – 231905
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
יהלום – קריניצי 63 רמת־גן – 721968
בת־ים
אל קסאל – יפת 65 יפו – 823361 15.30–19.00

תורנות בתי מרקחת ביום שבת – כפור 3.10.87
תל־אביב
אל קסאל – יפת 65, יפו – 828361 8.00–19.00
בבלי – עזיאל 1 פינת טולדנו 10, בבלי, 440552 – מוצ"ש
בצת ישראל – בצת ישראל 11 (בין שרונה הן לכבר מגדיק) – 226545 – מוצ"ש
ירושלים
שועפאט – שועפאט דרך רמאללה – 810108 – מוצ"ש
דאר אלזהרה – מגב אלזהרה – 282058 – מוצ"ש
כלום – צאלה אריין – 272315 – מוצ"ש
חיפה
טודרי – טודרי 13 – 664039
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
מכבי – דבוטינסקי 71 רמת־גן – 7516272
בת־ים
אל קסאל – יפת 65 יפו – 823361

אלמקס
מיוצרת ע"י GABA

מזג האויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	1 – 14	בהיר
אמסטרדם	7 – 15	בהיר
בואנוס איירס	12 – 22	בהיר
הלסינקי	4 – 12	בהיר
הונג קונג	24 – 26	מעונן
וינה	5 – 13	בהיר
ז'נבה	3 – 14	בהיר
טוקיו	16 – 22	מעונן
טורונטו	10 – 19	גשום
יוהנסבורג	6 – 22	בהיר
לונדון	8 – 18	בהיר
ליסבון	17 – 25	מעונן
מאדריד	13 – 27	בהיר
מונטריאול	12 – 19	מעונן
ניו יורק	17 – 22	מעונן
סאן פאולו	15 – 30	מעונן
פאריס	7 – 17	בהיר
פרנקפורט	3 – 15	בהיר
ציריך	11 – 15	מעונן
ריו דה זנרו	17 – 33	מעונן
שטוקהולם	5 – 13	בהיר
שיקגו	9 – 19	מעונן

swissair

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו
בנימין זכאי
ההלוויה תתקיים ביום ראשון 4.10.87
י"א תשרי תשמ"ח בשעה 16.00 בקיבוצנו.
המשפחה
ובית נצר־סרני

למאיר גלמן ומשפחתו
אתכם באבלכם
במות
האם
ההלוויה תתקיים היום יום ו' 2.10.87 בשעה 11.00 לפנה"צ
בבית העלמין הישן ברעננה רח' קלויזנר
קבוץ ניר דוד (תל־עמל)

אנו מודיעים בצער רב על מותו של חברנו
שמואל (מולקה) גולדבלט
ההלוויה היום יום שישי 2.10.87 ט' באלול תשמ"ח
בשעה 11.00 לפנה"צ.
המשפחה
ובית כפר גלעדי

דבר DAVAR
מאוחד עם "למרחב"
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אבנון בר־טוב
המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
מנויים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאואה קומה 2
טלפון 242203, מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 642111־2־3, מ. 33104

ההסתדרות: על התעשיינים להחזיר התוספת בשיעור 2.7% שתשלומה נדחה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

נציגי ההסתדרות והמעסיקים הפרטיים נפגשו אתמול לדיון הראשון על תביעתה של ההסתדרות לשלם את 2.7 האחוזים של תוספת היוקר שתשלומם נדחה מתחילת השנה.

בפגישה, שהתקיימה במסעדה תל אביבית, חזר יו"ר אגף העבודה בהתאחדות התעשיינים, דן פרופר, על עמדת המעסיקים הפרטיים, שלפיה הם יאותו לשלם את התוספת הדחויה רק לאחר שיפוג תוקפו של הסכם השכר הנוכחי, באפריל 88.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד וסגנו אפריים זילוני דרשו בפגישה להעמיק את תהליך קיצורו של שבוע העבודה במגזר הפרטי־עסקי וכצעד ראשון – להפחית את שעות העבודה מ־47 ל־45 שעות במפעלים שבהם טרם בוצעה ההפחתה. דן פרופר טען כי „הזמן אינו בשל לקיצור שבוע העבודה" ואולם הוא לא שלל את האפשרות שהדבר יבוצע בהקשר להעלאת הפריון.

הרוקחים הכריזו סכסוך

האיגוד הארצי של הרוקחים, המייצג 1,400 רוקחים שכירים, הכריז אתמול על סכסוך עבודה ובכוונתו לשבש את העבודה במוסדות הרפואה בעוד שבועיים. מזכיר האיגוד חיים בושי גורס שהרוקחים נמצאים בתחתית סולם השכר של המקצועות הרפואיים. לדבריו, רוקחים צעירים נרתעים מלעבוד במוסדות הציבוריים עקב השכר הירוד.

סכסוך האקדמאים

ראשי הסתדרות המהנדסים, הסתדרות ההנדסאים והטכנאים והסתדרות האקדמאים במדעי החברה והרוח כינסו אתמול כ־100 ראשי ועדים במגזרים ומסרו להם תדריך לקראת השיבושים שהסתדרויות אלה מתכננים לקראת סוף החודש, אם האוצר יעמוד בסירובו לפתוח עמן במשא ומתן על הסכם שכר נפרד.

חובות „הקיבוץ הארצי" כחצי מיליארד דולר נטו

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

חובותיהם של קיבוצי „הקיבוץ הארצי" מגיעים לחצי מיליארד דולר נטו והם גדלו בשנה האחרונה בשמונים מליון דולר, למרות פעולות הייעול והצימצומים שנעשו בכל קיבוצי התנועה, כך מגלה מזכיר „הקיבוץ הארצי" אפרים רוזן (שריד), המסיים בימים אלה את תפקידו ושב למשק.

בראיון המתפרסם בבטאון „הקיבוץ הארצי", מודה רוזן, כי היכולת הכלכלית של הקיבוצים לא מסוגלת לפרנס את רמת החיים שיצרו החברים בשנים האחרונות ויש צורך בהמשך הצימצומים הדרסטיים.

רוזן, שהוא איש כלכלה וניהול בהתמחותו, מציין כי לבעיית החוב הכבד הרובץ על הקיבוצים והתנועה יש אך ורק מענה פוליטי ולשם כך יש צורך במאבק ציבורי שמתנהל כיום על ידי התנועות הקיבוציות, המושבים וההסתדרות לביטול הריבית והסדר החובות.

רוזן מגלה עוד בראיון כי ישנם ב„קיבוץ הארצי" קיבוצים שאילמלא הערבות ההדדית המוטלת על קיבוצי התנועה, ושנמתחת כיום עד קצה גבול היכולת, היו רבים מהם קרובים לפשיטות רגל. „הקיבוצים בכוחות העצמם" מדגיש רוזן „לא יכולים להתמודד עם החובות שלהם".

בהתייחסו למפה הפוליטית מציין מזכיר „הקיבוץ הארצי" כי הוא תומך בחזרת מפ"ם למערך ומתנגד להקמת חזית משותפת של מפ"ם עם ר"צ ומפלגות שמאל קטנות אחרות. רוזן מציין כי „הקיבוץ הארצי" ומפ"ם יחליטו על דרכם סמוך לבחירות.

ידיעות אחרונות בפרשת ילדי בראזיל

חריש מטיח ביקורת בדרעי ואילו דרעי... מביע סיפוק

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש מתח אתמול בקורת על התנהגות צמרת משרד הפנים לגבי סיכום שהושג בפרשת ילדי בראזיל המאומצים.

עיקר הביקורת אותה מתח חריש במכתב בטון חריף מופנה למנכ"ל משרד הפנים אריה דרעי נוגעת לדרך פרסום תוכן הסיכום בעתונות. „לא נוחה דעתי כל עיקר מכך שבהודעת משרד הפנים בדבר סיכום הישיבה מצא מי שמצא לנכון להכליל אמירה כאילו נתן היועץ המשפטי לממשלה הכשר משפטי למה שעשה משרד הפנים בנושא הנדון. כל מי שהשתתף בישיבה יודע היטב, כי הישיבה נועדה כל כולה לתקן את הדברים לעתיד לבוא ומשמצאנו הסדר מוסכם על הכל לא נדרשנו לשאלת חוקיותה של הקצאת המספרים המיוחדים לאזרחים ילידי חו"ל.

חריש קובע, כי על פי הסיכום שהושג יופסק ההסדר המינהלי לפיו ניתנו לאזרחי ישראל ילידי חו"ל ובכללם ילדים מאומצים, מספרי זהוי שלהם קידומת סדרה מסוימת השונה מסדרי מספרי הזהות הניתנת בישראל.

משרד הפנים יפעל להאחדה של סדרות מספרי הזהות הניתנות לילידי הארץ ולילדי חו"ל לרבות ילדים מאומצים. לשם כך יעשה שימוש בחו"ל גם במספרי זהות מסדרה 3־0 ואילו בארץ יעשה שימוש גם במספרי זהות מסדרה 2־0.

באשר לילדי בראזיל המאומצים – משרד הפנים ישנה מספרי זהות של ילדים באלה אם הוריהם יבקשו זאת ויעמדו על דעתם גם לאחר קבלת ההסברים המתאימים, על משמעות השינוי והשלכותיו.

היועץ המשפטי לממשלה מדגיש במכתבו לדרעי, כי „נוחה דעתו מהודעת נציגי משרד הפנים שאין משרד הפנים משתמש עתה במספרי זהות העשויים לשמש צפנים לזיהוי פרט ספציפי של אדם וכי אין ברעתו לנהוג כך בעתיד".

יורם לוי, סופר „דבר" בירושלים מוסיף:

מנכ"ל משרד הפנים אריה דרעי הביע אמש את סיפוקו מעמדת היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש בעניין ההסדר שהושג לגבי ילדים שנולדו בחו"ל.

לדבריו, החלטת היועץ מוכיחה, כי כל שיקולי משרד הפנים בפרשת ילדי בראזיל היו שיקולים עניינים וממלכתיים אשר מטרתם היתה לטובת הנושא.

„אותם גורמים שניסו לקחת טרמפ על סבלם של משפחות הילדים המאומצים חייבים היום לבוא ולבקש סליחה מאותם עובדים שבשיקוליהם ניסו הגורמים להטיל דופי", אמר דרעי.

משפטנים מסתייגים מנסיון ניסוח חוקה ב„מכה אחת"

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

משפטנים בכירים במשרד המשפטים הסתייגו אתמול מנסיונם של הפרופסורים למשפטים מנסחי החוקה מאוניברסיטת ת"א לפסוח על החלטת הכנסת בדבר חקיקת חוקה פרקים־פרקים ולפתוח מחדש ללא צורך וללא הצדקה את הויכוחים שכבר הוכרעו בעת חקיקת חוקי היסוד הקיימים.

עיקר הביקורת נמתחה על „ההצעה בדבר כינון ממשלה במתכונת שאינה מקובלת בעולם".

הבקורת נמתחה בעת דיון שקיים שר המשפטים אברהם שריר עם היועץ המשפטי לממשלה וצמרת משרדו על היערכות המשרד לקראת חידוש דיוני הכנסת במושב החורף שלה.

בדיון סוכם כי יש להמשיך בפעילות שנקט המשרד מאז קבלת החלטת הכנסת הראשונה שקבעה, כי החוקה תחוקק בדרך של חיבור פרקים־פרקים של חוקי יסוד השלמת הנדבכים החסרים לשמונה חוקי היסוד שכבר נחקקו.

בדיון הובהר, כי רק לאחר שתשלים הכנסת את חקיקת חוק יסוד זכויות האדם וכן חוק יסוד מבקר המדינה, וכשתושלם חקיקת חוק יסוד החקיקה, תהיה השעה כשרה לכינוס כל חוקי היסוד למסמך אחד שיהווה את החוקה.

אלמוני נרדם על הכביש ונהג דרסו למוות בחשיכה

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

אלמוני, בכל הנראה תייר או מתנדב מחו"ל, שזהותו טרם ידועה למשטרה, נהרג אתמול לפנות בוקר בתאונה מחרידה שאירעה על כביש עין גב במזרח הכנרת.

התאונה אירעה סמוך לכניסה לקיבוץ האון כאשר מכונית נהוגה בידי תושב בית־שאן נסעה בכביש. הנהג לא הבחין, כנראה בשל החשיכה, בצעיר השוכב על הכביש. המכונית דרסה את הצעיר ששכב ישן על הכביש והוא נהרג במקום.

המשטרה חושדת, כי הצעיר היה בגילופין ולכן נשכב על הכביש ונרדם. עם זאת חוקרת המשטרה גם כיוונים אחרים והיא פנתה לציבור הרחב בבקשה לסייע בזיהויו של ההרוג.

שני ישראלים הוסגרו מבריטניה לארה"ב

השודים בהפקדת המחאות מזוייפות

מאת דליה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר").– שופט בית משפט השלום בקובנט גארדן, לונדון, החליט להענות לבקשה האמריקאית להסגרת שני הישראלים קלמנוביץ' ודווידסון לארה"ב. שני הישראלים מואשמים בהפקדת צ'קים מזויפים של בנק נורת' קרוליינה בחתימות חברת מארל־לינץ', שהיו רשומים על שם חברה בבעלותו של דווידסון, בבנק במנהטן קילר. על סמך ההפקדה הם משכו מן הבנק 2 מיליון ו־30 אלף דולר.

תהליך החתימה על צו ההסגרה על־ידי שר הפנים נמשך כשבועיים. הסנגור ביקש לשחררם ליום הכיפורים אך בקשתו לא נענתה. קלמנוביץ', הטוען כי אין לו שייכות לעניין וכי רק לקח את דווידסון לבנק, הסכים להסגרה. דווידסון ביקש ארכה כדי לחפש אחר מסמכים שיוכיחו, כי הצ'קים אינם מזוייפים. השופט לא נענה ואמר, כי בית־המשפט האמריקאי יתייחס כבר לטענותיו.

האסיפה הלאומית הצרפתית תכבד בדקת דומיה זכר קורבנות הנאצים

כך החליט ז'אק שאבאן דלמאס, נשיא האסיפה, בתגובה על דברי ז'אן מרי להפן, המחרים את מושב הפתיחה

מאת גדעון קיק, סופר „דבר" בצרפת

פריז (מיוחד ל„דבר").– האסיפה הלאומית הצרפתית תכבד היום, בפתח מושב הסתיו שלה, את זכרם של קורבנות הנאצים. כך הודיע נשיא האסיפה הלאומית, ז'אק שאבאן דלמאס.

דלמאס ינקוט בצעד זה בתגובה על דבריו של מנהיג „החזית הלאומית" הצרפתית ז'אן מרי להפן על תאי הגזים במלחמת העולם השניה. להפן ו־33 צירי „החזית הלאומית" הודיעו, כי יחרימו היום את מושב הפתיחה, לאחר שדלמאס הודיע, כי הוא מזועזע מדברי להפן. לדבריהם, מנוגדים דברים אלה למעמדו. דלמאס אמר, כי אין הוא חוזר בו מדבריו, משום שהיה פוגע בסמכותו אלמלא אמר אותם וכי הוא מניח שהיעדרות „החזית" קשורה לדקת הדומיה שעליה יכריז.

„החזית הלאומית" הודיעה גם כי תגיש תביעה לבית המשפט העליון נגד שר הפנים הצרפתי שרל פסקואה, שקרא לראשי הערים בצרפת שלא להעניק את חתימותיהם, הנדרשות על פי החוק, להגשת מועמדותו של להפן בבחירות לנשיאות צרפת. הצירים הסוציאליסטים, שערכו כינוס בסטרסבורג, פתחו את דיוניהם בשיגור משלחת שהניחה זר פרחים על מצבת הזכרון במחנה הריכוז לשעבר סטרוטהוף – מחנה הריכוז היחידי שהיה בשטח צרפת.

קריאה לישראל לדבר עם ערפאת בוועידה השנתית של הלייבור

שר החוץ של ממשלת הצללים של הלייבור משווה את פועלי השטחים בישראל לפועלים הכושים בסואטו

מאת דליה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר").– במגישה שאורגנה על־ידי פועלי ציון בוועידה השנתית של מפלגת הלייבור המתקיימת בברייטון, הוטחו האשמות כבדות לעבר ישראל בנושא בעיות השלום במזרח התיכון.

רון טוד, יו"ר איגוד עובדי התחבורה והעובדים הכלליים, האיגוד השני בגודלו בבריטניה, דיבר על הצורך בפתיחות בין שני הצדדים בסכסוך הישראלי־פלשתינאי. הוא אמר, כי מקובלת עליו יוזמת השלום של פרס והוא מקווה כי תימשך ותביא לשלום ולהקמת מדינה פלשתינאית, תוך שמירה על גבולות בטוחים.

טוד קרא לשמירה על זכויות חברי האיגודים המקצועיים בגדה על־פי המלצות ארגון העבודה הבינלאומי, אשר האשים את ישראל ביחס עוין לאיגודים ובהצקה לחבריהם. ג'רלד קאופמן, המשמש כשר החוץ של ממשלת הצללים של הלייבור, יהודי המגדיר עצמו כציוני, חבר מועצת פועלי ציון, דיבר לפני כן באוזני צהריים, שנערכה בטעם ידידי פלשתין במפלגת הלייבור.

הוא ציין בפתיחת דבריו, כי ישראל מדינה יציבה וחזקה מבחינה צבאית, אך, לצערו, רוב מדינות העולם, וכל מדינות האיזור, למעט מצרים, אינן מכירות בה. בשנת 1967 נוצר מומנטום של שלום וישראל שגתה בכך שלא המשיכה בו אז, לפני שנוספו 1.3 מיליון תושבים חדשים בגדה. הוא דיבר על מעגל העבודה השחורה של פועלים ערביים מן הגדה העובדים בישראל, והשווה את הפועלים הכושים בסואטו בדרום אפריקה לפועלי השטחים הבאים בבוקר לעבודה וחוזרים בערב לכפריהם.

קאופמן קרא לישראל לשנות את מדיניותה ולדבר רק עם אש"ף, אשר הוא המייצג של הפלשתינאים. שלום עושים עם אויבים ולא עם ידידים, אמר קאופמן, ישראל חזקה מספיק ואין צורך לדרוש הכרת אש"ף בישראל כתנאי מוקדם לדיבור עם ערפאת. קאופמן אמר, כי על ישראל להתבייש בכך ששולץ בא לישראל כדי לשכנע את שמיר לדבר עם הפלשתינאים, וקרא לישראל לשמור על מומנטום של פרס.

שר הקליטה, יעקב צור, שאל, בתגובה לדברי קאופמן (אשר בינתיים כבר עזב את האולם), מדוע בא קאופמן בדרישות רק אלינו ולא אל הפלשתינאים. הוא הזכיר, כי גם כאשר נכנסו הבריטים למשא ומתן עם תנועות מחתרת באימפריה, לא איים איש על האימפריה הבריטית כפי שאש"ף מאיים על עצם קיום ישראל. הוא הזכיר את ההסכם בין ירדן לאש"ף אשר התפוצץ ב־1975 ואמר, כי אש"ף אינו מהימן, אינו דמוקרטי, וממשיך לתמוך באלימות, וישראל רוצה לדבר עם נציגים פלשתינאים אותנטיים של תושבי הגדה.

צור הבהיר, כי בניגוד לכושים בדרא"פ יש לפלשתינאים אפשרות להיכנס עימנו למשא ומתן. הוא הביע אמונו, כי שיחותיו של פרס יביאו לוועידה בינלאומית בחסות האו"ם ולדיאלוג עם הפלשתינאים. צור סיפר לשומעים, כי ממשלת המערך הוציאה את ישראל מלבנון, פתרה את בעיית הפיחות, וקיימה קשרים עם ירדן ומצרים.

מגריק קיבל אשרת יציאה

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

אסיר ציון לשעבר, אלכסיי מגריק, האחרון באסירי ציון בברה"מ, ששוחרר לפני כשבועיים ממחנה עבודה קיבל אתמול אשרת יציאה מברה"מ. משרד ההגירה הסובייטי, התביה, הודיע לו שעליו לעזוב את ברה"מ עד ה־15 באוקטובר.

כך נמסר אתמול מהמועצה הציבורית למען יהודי ברה"מ. בשיחת טלפון לארץ סיפר מגריק כי בכוונתו לפנות בבקשה להארכת מועד היציאה על מנת להספיק ולהתארגן לפני עלייתו ארצה.

אלכסיי מגריק, צ'לן ומורה לעברית, נעצר ב־14 למארס 1985 בעיר טיביליסי כאשר היה בדרכו חזרה למוסקבה מביקור שערך אצל חבר בטיביליסי. בחיפוש שנערך במזוודתו הושתלה חפיסת סיגריות ובתוכה נמצאה כמות של סם. הוא נידון לשלוש שנות מאסר, תקופה שאחר כך הופחתה לשנה וחצי. לפני כשבועיים שוחרר כאמור וחזר למוסקבה. אלכסיי מגריק נשוי לנטליה, אף היא מורה לעברית ולבני הזוג ילד בן שנתיים.

חיילים מתלוננים: חוייבנו ב„מסע התעוררות"

מאת מלי זלינגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

חיילים בבסיס הדרכה חיל לשהו, פנו במכתב לראש אכ"א ולרמטכ"ל בטענה שחויבו להשתתף ב„מסע התעוררות" לקראת החגים ובו בהרצאות הרב החיילי במסגרת „המסע", היתה המטרה לחזרה בתשובה. החיילים גם פנו אל ח"כ מרדכי וירשובסקי (ר"צ) בתלונה.

בפנייה לשר הבטחון ביקש אתמול ח"כ וירשובסקי לפעול לאלתר לביטול פקודת המטכ"ל המחייבת חיילים להשתתף במסע התעוררות. בנוסף, הוא מבקש לקבוע כי בדברי הרב, שדיבר על הצורך בחזרה בתשובה, היתה מיסיונריות. לדברי ח"כ וירשובסקי, יש בפעילות הזאת כפיה בנושאים אידאולוגיים.

מטען התגלה ופורק באשקלון

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

הודות לערנותו של איש שירות בתי־הסוהר נמנעה אתמול חבלה בתחנת האוטובוסים המרכזית של „אגד" באשקלון.

האיש הבחין בשעה 6 בבוקר בחפץ חשוד מתחת לאחד הספסלים. למקום הוזעק חבלן המשטרה שפירק את המיטען. בחיפושים שנערכו במקום נעצרו שבעה חשודים מהרצועה לחקירה.

חרם שוודי על דרא"פ

שטוקהולם (רויטר – עתי"ם) – שוודיה הודיעה אתמול על חרם חד־סיטרי על סחר עם דרום־אפריקה, וקראה לעולם כולו ללכת בעקבותיה.

הממשלה פטרה שלוש חברות מחרם זה והודיעה את החלטתה לגבי שלוש חברות שוודיות נוספות, אמר דובר הממשלה.

לראשונה: רב ראשי רפורמי – במז' ברלין

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

הרב יצחק נוימן, רבה הראשי של קהילת יהודי ברלין המזרחית, לראשונה מזה 22 שנה, הוא גם הרב הרפורמי הראשון המתמנה לתפקיד רב ראשי בקהילה יהודית בעולם. הרב נוימן הוכתר לתפקיד בערב ראש השנה, בטקס בו נחנך מחדש בית הכנסת היחיד בעיר, „מקדש שלום". הוא הוסמך לרבנות ב„היברו יוניון קולג'" בסינסנטי ושימש כרבה של קהילת צ'מפיין במדינת אילינוי, עד שיצא לגימלאות בתחילת השנה הנוכחית.

הרב נוימן הוא ניצול שואה, בן 64, יליד ורונסקה־וולה שבפולין. ב־1950 היגר לארה"ב וחי בה עד לאחרונה. חברו לספסל הלימודים ב„היברו יוניון קולג'" היה הרב משה זמר, מנהיגה של התנועה ליהדות מתקדמת בישראל. מינויו לכהונת רב ראשי בקהילת יהודי ברלין המזרחית, לאחר 22 שנה שבהן לא כיהן איש בתפקיד, התאפשר תודות למאמץ ממושך של ארבע שנים שהשקיע הוועד היהודי האמריקאי. בגרמניה המזרחית חיים כיום כ־3,000 יהודים, מהם פחות מ־400 מאוגדים בקהילות – 180 בברלין המזרחית ועוד כ־200 חיים בערי השדה דרזדן, לייפציג, האלה, ארפורט, שוורין, מגדיבורג וקארל־מארקס שטאדט.

מנכ"ל התנועה ליהדות מתקדמת בישראל, מאיר אזרי, שלח לרב נוימן את ברכת התנועה ליהדות מתקדמת בישראל לרגל מינויו לכהונה הרמה. אזרי הביע תקווה, כי לא ירחק היום וגם בישראל יבחר רב רפורמי לתפקיד רב ראשי.

המכס על פרחים מישראל לארצות השוק יורד ב־5%

מאת דויד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

החל מעונת הייצוא של הפרחים המתחילה היום יורד המכס על יצוא הפרחים מישראל לארצות השוק האירופי בחמישה אחוזים. זאת, כתוצאה מביקורו האחרון של שר החקלאות אריק נחמקין ושיחותיו עם שרי החוץ של ארצות השוק.

בתשובה לשאלות סופר „דבר" אמר אתמול כי מכס זה הוא בשיעור 20 אחוז ובהתאם להסכם עם ארצות השוק לא יוטל עוד תוך ארבע שנים. הורדתו על הפרחים בשיעור הנזכר תוסיף הכנסה למגדלי הפרחים בסך ששה מיליון דולר בקירוב.

היום אמורים שרי החוץ של השוק האירופי להתכנס בבריסל כדי לסכם את הפעלת ההסכם של ישראל עם ארצות השוק, שהתעכבה מסיבות שונות. לדברי נחמקין כל השרים עמם שוחח בעת ביקורו באירופה הבטיחו לו לתמוך בהפעלת ההסכם. הסכם זה מקנה הקלות לייצוא פירות וירקות מישראל לארצות השוק.

התנועה של המדינה

היום בו חזרו האוטובוסים של "אגד" לקו הראשון של החזית.

איש לא חיכה בצהרי יום הכיפורים תשל"ד למלחמה, אבל את "אגד" אי אפשר להפתיע.
החל משעה 2 אחר־הצהריים יצאו 2600 אוטובוסים של "אגד" אל החזיתות, עמוסי עשרות אלפי לוחמים.
אפילו הדמיון הפרוע ביותר לא יוכל לתאר מה היה קורה ביום הגורלי ההוא בלעדיהם. הם הגיעו לתעלת סואץ ולחרמון, לשארם אל שייך ולבקעת הירדן, לא פעם אחת תחת אש.
האוטובוס של "אגד" היה כלי מלחמה והגנה עוד לפני קום המדינה, מכבישי הגליל ועד הדרך לירושלים הנצורה.

אך גם היום, כשיש טנקים וזחל"מים ומטוסים, "אגד" והאוטובוסים שלו הם חלק חיוני במערך ההגנה של המדינה. כדי שהדבר יהיה אפשרי בכל עת, על "אגד" לקיים מערך חירום קבוע, בקשר רצוף עם הוועדה העליונה של משק לשעת חירום (מל"ח). כדי שהדבר יהיה אפשרי בכל עת, על "אגד" להחזיק במצבת אוטובוסים מלאה, במצב תקין ומוכן לפעולה. התנועה של המדינה חייבת לזרום בימים כתיקנם וחייבת לזרום כפליים בשעת חירום.

דחף

למוסד ממלכתי בתל־אביב
דרוש

הנדסאי/טכנאי
מיזוג אויר

לעבודות התקנה, אחזקה ופיקוח על יחידות בוכנתיות, מערכות חימום ומזגנים שונים.

הכשורים הנדרשים:
★ בוגר בית ספר מקצועי במגמת מיזוג אויר.
★ נסיון עבודה של 5 שנים לפחות כולל שליטה ופיקוד.

מועמדים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. ומס' טלפון לת.ד. 17224 ת"א (מיקוד 61170), עבור טכנאי מיזוג.

פונים מתאימים ייענו

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ
ת"ד 92 ירושלים 91920

דרושים
שליחים/מדריכים
למחנות הקיץ בחו"ל

אם יש לך את הנתונים הבאים:
1. אזרחות ישראלית ושהות של חמש שנים אחרונות בארץ.
2. מסיים שרות צבאי או לאומי וחייל בשרות סדיר שמועד שחרורך חל במהלך חודש אפריל 88'.
3. נסיון בהדרכה או בחינוך.
4. שליטה מושלמת בשפה האנגלית.
5. יחיד או נשוי בלי ילדים.

ואתה מעוניין להדריך במחנות קיץ של קהילות, תנועות וארגונים יהודיים בארה"ב ובקנדה באחד מן המקצועות הבאים:
ריקודי עם, דרמה, אמנות, עבודות עץ, צילום, טבע, צופיות, ספורט, תרבות (במיוחד לילדים צעירים), מורים לעברית לדוברי אנגלית, חינוך מיוחד, וכן מדריכי מוזיקה המנגנים באקורדיון או בגיטרה — המסוגלים ללמד שירים עבריים ולהנחות שירה בציבור.

פנה אל: מפעל מחנות קיץ בחו"ל, מחלקת הנוער והחלוץ, רח' קרן היסוד 19/א' ירושלים 91920, תוך פירוט תולדות חיים; נסיון בעבודה חינוכית עם בני נוער מהארץ ומחו"ל, נסיון בהדרכת המקצוע, ומסמכים בדבר שרות לאומי או צבאי. מכתבים שלא יפרטו — לא ייענו, נא לכתוב בכתב יד ברור.

הערות:
1. היציאה למחנות היא בין ראשית לאמצע יוני, סיום המחנות — לאחר כתשעה שבועות. השיבה לארץ חובה עד לתאריך 15.10.88 בפוף לחוזה שנחתם בטרם היציאה.
2. המועמדים ייבחרו לאחר תהליך מיון, ראיונות ומבחנים מקצועיים ע"י נציגים מהארץ ומחו"ל.
3. מפעל מחנות הקיץ יכול לדחות מועמדים מפאת גילם או מצבם המשפחתי.
4. תנאי ליציאה — השתתפות בסמינרי הכנה.
5. ההסתדרות הציונית העולמית או הקהילות או התנועות או הארגונים האמורים, אינם מתחייבים לקבל הצעה כלשהי. קבלת ההצעה לא תטיל על ההסתדרות הציונית אחריות או חובה כלשהי כלפי המציע.
6. תוקפו של מכרז זה יפוג בתאריך 15.11.87 — לא תתקבלנה פניות לאחר תאריך זה.
7. לעונים על הדרישות יישלחו שאלונים וחוברות הסברה.
8. כל הנאמר בלשון זכר יש לראותו כנאמר בלשון נקבה.

---

digital
מרכז טכנולוגי לתכנון ופיתוח בירושלים

לניהול פרוייקט פיתוח מערכת גדולה בתחום המחשבים המרובים (MULTI PROCESSING)

אנו מחפשים
מהנדס
אלקטרוניקה/ מחשבים בכיר

במסגרת הפרוייקט יפותחו:
– רכיבי VLSI ייחודיים ומתקדמים (STATE OF THE ART)
– לוחות המכילים את הרכיבים הללו
– ערוצי תקשורת מיוחדים
– תכולות תוכנה הכוללות:
★ COMPILERS AND LINKERS
★ אלגוריתמים חדשניים
★ תכנות מסקים (DEVICE DRIVERS)
★ תמיכה בביאור כח חישוב וזכרון

משרה זו מוצעת אך ורק למהנדסים בעלי נסיון בניהול פרוייקט SYSTEM. פניות שאינן כוללות נסיון מוכח בניהול פרוייקטים אינטרדיסציפלינריים הכוללים חומרה ותוכנה, לא ייענו.

מפעל DIGITAL VLSI החל פעילותו בירושלים לפני שנתיים ומונה עתה כ־50 אנשי מקצוע מהמעולים בתחומי ה־VLSI והמחשבים בארץ. מאפיינים אותו אוירה ותנאי עבודה מיוחדים במינם המאפשרים מיצוי מלוא היכולת המקצועית.

DIGITAL הינה חברה בינלאומית גדולה המאפשרת לעובדיה גישה למקורות מידע והתפתחות מקצועית הקיימות בחברות מעטות בעולם.

סודיות מובטחת

מועמדים רציניים יפנו *בכתב בלבד* לת"ד 10109 ירושלים

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

שיטה

הלוח הכללי

יש עבודה בחברת החשמל

להקמת תחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:

מסגרים מעולים
עובדי גובה

הכישורים הדרושים:
★ בעלי נסיון
★ בריאות תקינה
★ בוגרי בי"ס מקצועי

המעונינים, העונים לדרישות הנ"ל, יפנו אישית עם תעודות השכלה, אל מחלקת כ"א אגף הביצוע, רח' החשמל 16 קומה 12 ת"א.

חברת החשמל לישראל בע"מ

לג.ג. אלקטרוני ישראל
דרושה
כתבנית
עברית – אנגלית
לפנות לצ'יריך או רודית
03־290833–8

בטוחה וטובה
פרנסה
בשיווק והפצת סוללות
ת.ד. 8173, רמת־גן.

המשטרה אתגר

דרושים

קציני מודיעין
כישורים נדרשים: קציני מודיעין בצה"ל בדרגות סגן – רס"ן, בעלי נסיון באיסוף ממקורות אנוש (היומינט).
מקום השירות: ת"א והמרכז, חיפה

חוקרים
כישו. ים נדרשים: השכלה אקדמאית במקצועות הבאים: משפטים, כלכלה, מנהל עסקים, חשבונאות ומחשבים.
מקום השירות: תל־אביב

עו"ד לתפקידי תביעות (פלילי ותעבורה)
אפשרות לבנות מסלול בתביעה המשטרתית
מקום השירות: כל הארץ

על המועמדים להיות לאחר שרות צבאי, בריאות תקינה, גיל עד 35.
המעוניינים יפנו ללשכות הגיוס במטרת לחן בצירוף תעודות השכלה, ופנקס מילואים

תל־אביב	רח' הרכבת 14 טל' 03־628290–5
ירושלים	רח' המלך ג'ורג' 8 טל' 02־244433
חיפה	רח' העצמאות 82 טל' 04־661067
באר־שבע	רח' העצמאות 55 טל' 057־32521
רחובות	רח' הרצל 206 טל' 08־487488

סודיות מובטחת

קלדניות מסוף

אנו זקוקים דחוף לקלדניות טובות לעבודה במשמרות בוקר או אחה"צ, לתקופה ממושכת.
תנאים מצויינים מובטחים! כולל כל התנאים הסוציאליים, כחוק.
פנו אלינו, א'־ה' 08:00–14:00.

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
תל־אביב: אידלסון 13, טל: 03־298877
ירושלים: החבצלת 5, טל: 02־233436
חיפה: העצמאות 104, טל: 04־530051
באר־שבע: רמב"ם 31, טל: 057־79523
רחובות: הרצל 190, טל: 08־461717

קצין במילואים

אתה המחפש אתגר אישי, המעונין בעיסוק בלתי שגרתי שבו תוכל לתרום ולהתפתח.
אם אתה בעל השכלה תיכונית מלאה וגילך 21–28

בוא והצטרף אלינו

אנו מציעים לך עבודה קבועה שבה תמצא:
★ תפקיד הכרוך בפעילות שטח.
★ עצמאות, עניין רב וסיפוק; אפשרויות לקידום וגיוון.
★ אפשרות לצאת כעבור שנים אחדות לשליחות בחו"ל ו/או ללימודים אקדמאיים מלאים.
★ שכר ותנאי שירות טובים.

פנה נא אלינו לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד – 61392) עבור הרס. ציין מס' ת"ז וטלפון ופרט נא את תולדות חייך.

— סודיות מובטחת —

נילית בע"מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר
מזכירת מנכ"ל

כישורים:
ידיעת עברית, אנגלית ואיטלקית על בוריין
● נסיון מעשי כמזכירה בכירה
● יכולת עמידה בלחצים ואתגרים
● יכולת נהול לשכה ממוחשבת עם קשרים בינלאומיים

שעות העבודה ניתנות לתאום.

המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם "נילית" בע"מ, ת.ד. 50276 תל אביב, 68162.
סודיות מובטחת.

נילית בע"מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר
לבורנט למעבדה כימית
(העבודה ב־3 משמרות)

כישורים:
● בוגר בי"ס תיכון או מקצועי
● יכולת עבודה עצמאית
● לבורנט/טכנאי כימיה מוסמך - יתרון
● נסיון קודם - רצוי

המועמד המתאים יקבל הדרכה מקצועית במיכשור חדיש ובשיטות עבודה מתקדמות וישולב בעבודה במשמרות מיד עם סיום ההדרכה

המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם
ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת.

לחברת חלאבין – קוסמטיקה ברעננה
דרושים
★ **מנהל שיווק**
בעל השכלה גבוהה ונסיון בענף
★ **מנהל עבודה**
בעל נסיון בענף זה או בענף דומה
★ **מנהל תחזוקה**
★ **אחראי על מחסן**
★ **סוכן מכירות –**
בעל נסיון בענף
למתאימים תנאים טובים
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 440 כפר־סבא
סודיות מובטחת

דרוש
מנהל חשבונות מדופלם
להפקיד מנהל חשבונות ראשי
נסיון קודם הכרחי
נא לשלוח קורות חיים בכתב לת.ד. 28091 ת"א ולציין עבור "מנהל חשבונות"

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד להפלות בין עובדיו ובין דורשי עבודה מחמת מינם או מעמדם האישי. לא יפלה מעביד בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם, מעמדם האישי, גילם, גזעם, דתם, לאומיותם, ארץ מוצאם או השקפותיהם.

לחברה קבלנית לבנין במרכז הארץ
דרושים
1. **מנהלי עבודה** נמרצים ומנוסים
2. **טפסנים**
3. **קבוצות לעבודות בטון** לעבודה בטרומית
המתאימים יפנו לטל. 03־807832 03־807836 ויענו בהקדם

כפר הנוער מאיר שפיה
האגף לחינוך התיישבותי
(בית ספר חקלאי שש שנתי)

לכפר הנוער מאיר שפיה
דרושים
★ **מדריך חברתי לפנימיה**
הכרחי נסיון קודם בעבודות פנימייה
★ **מדריך תנועתי**
לסניף הנוער העובד והלומד
בוגר תנועות נוער ובעל נסיון
★ **מרכז משק לימודי**
בעל יכולת ונסיון וריכוז ילדים והדרכת כיתות ז'–ח' ביסודות החקלאות
מגורים במקום
שכר ע"פ הכישורים לפי דרוג עובדי הוראה
אפשרויות נוספות להעסקת בת זוג
נא לפנות טלפונית לקביעת ראיון 06.390750 ת.ד. בימים 398843

לשמחה אסף

אתך באבלך
במות האחות

אמירה גילה ז"ל

בריית פיקוח
לקואופרציה החקלאית
העובדות בע"מ
ההנהלה והעובדים

במלאת שלושים לפטירתה של

מלכה לוינזון
(אחותו של אבא הרשי)

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ב' י"ב תשרי תשמ"ח 5.10.87 ב־4 בבית העלמין הישן בחוף הכרמל.
אוטובוס ייצא בשעה 3.30 מבית לוינזון רח' גולומב 38.

המשפחה האבלה

משרד הבטחון / אגף השיקום
היחידה להנצחת החייל

טקסי אזכרה לחללי מלחמת יום הכפורים

ייערכו בבתי הקברות הצבאיים

ביום ראשון – י"א תשרי תשמ"ח – 4.10.87:

ירושלים – הר־הרצל	בשעה 13.00
תל־אביב – קרית־שאול	בשעה 15.30
חיפה	בשעה 16.00
אשדוד	בשעה 16.00
פתח־תקוה	בשעה 16.00
צפת	בשעה 15.00
טבריה	בשעה 15.30
רחובות	בשעה 16.00

ביום שני – י"ב תשרי תשמ"ח – 5.10.87:

חדרה	בשעה 16.30
חולון	בשעה 16.00
נצרת	בשעה 11.00

ביום שלישי – י"ג תשרי תשמ"ח – 6.10.87:

נתניה	בשעה 16.30

ביום ראשון – כ"ה תשרי תשמ"ח – 18.10.87:

נהריה	בשעה 16.00

במלאת שלושים לפטירת חברנו

ליאון אפריאט ז"ל

נעלה לבית העלמין ביום ראשון י"א תשרי תשמ"ח 4.10.87 בשעה 16.30
דברים לזכרו במועדון.

המשפחה
וקבוץ גבע

לחברנו שמחה אסף

אתך באבל
על מות אחותך

אמירה ז"ל

הנהלת יכין חקל

לחברתנו רחל עובדיה

איתך באבלך במות

אימך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
ההנהלה והעובדים

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירת חברנו היקר

משה בלומנטל
ז"ל

ההלויה תהיה ביום ראשון י"א תשרי תשמ"ח 4.10.87 בשעה 15.00.

המשפחה
ובית כפר המכבי

במלאות ארבע עשרה שנים
לנפילתו של יקירנו

סגן מולי שמואל דגני

בקרבות הבלימה בגולן

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שלישי י"ג בתשרי תשמ"ח 6.10.87 בשעה 16.00 אחה"צ, בבית הקברות הצבאי בחיפה.

אסתר ונתן דגני
חיה ויוסי עותם

לכל ידידינו ומוקירי זכרו של

ד"ר נפתלי וידרא ז"ל

נתונה תודתנו העמוקה
על השתתפותם בצערנו עם הילקח יקירנו

יוכבד וידרא
ללה ולי ינור
ראובן ולזאיץ וידרא

היום יום שישי ט' תשרי תשמ"ח 2.10.87
יום השנה לפטירתה של חברתנו

רחל תמרין ז"ל

נעלה לקברה בשעה 10.00

המשפחה
ובית עין חרוד מאוחד

במלאת 14 שנה למלחמת יום הכיפורים
נעלה לפקוד את קברותיהם של יקירינו

דב שדה ז"ל
יצחק תמיר ז"ל
איל הפטר ז"ל
אלי אבירם ז"ל
וישי יזהר ז"ל

ביום שלישי י"ג תשרי תשמ"ח 6.10.87
בשעה 15.00 בקיבוץ.

המשפחות
ובית תל־יוסף

גיסתי ודודתנו האהובה

סוניה ברימן ז"ל

נפטרה בדגניה א' ביום י"ג אב תשמ"ז (8.8.87).

ציוותה גופתה למדע.

משפחות: ברימן, סנפירי

ביום שני י"ב תשרי תשמ"ח (5.10.87)
יום השנה לנפול בנבו־חברינו

אברהם קלוג ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו בשעה 4.00 אחה"צ
בבית העלמין ביגור.

המשפחה
ובית יגור

למשפחת רבינר

הננו להביע לכם את השתתפותנו העמוקה
באבלכם הגדול בהילקח מכם
הבעל והאב

רבינר משה ז"ל

הנהלת נשר
הוועדים וועד גמלאי נשר

שיחה גלויה

שני עתונאים סובייטיים בכירים, פבל דמצ'נקו, המשמש פרשן לענייני המזרח־התיכון ב־"פרוודה", וסרגיי קולסניקוב, סגן עורך השבועון "קומוניסט", נפגשו השבוע במלון תל־אביבי לשיחה גלויה עם נציגים של ה־הסתדרות ומפלגת העבודה. הפגישה התקיימה ביוזמתו של סיני שומר (בתמונה), סגן יו"ר האגף להרבות והחינוך בהסתדרות והשתתפו בה מאיר גת, גיורא רזון, נואף מסאלחה, נתן ריענן, נאווה אייזן וכן חברת הלשכה הפוליטית של רק"ח תמר גוז'נסקי. שני הנציגים הסובייטיים לא חששו להזכיר את השגיאות שעשה בעבר המשטר בארצם והצביעו, במרומז, על הטעות שביצעה מוסקווה, כאשר ניתקה את יחסיה עם ישראל. הם סיפרו, שבחוגי השלטון חלוקות הדעות ביחס לעיתוי שבו צריכה ברה"מ לחדש את קשריה עימנו.

חיים ביאור

ירדן

יין קברנה סוביניון של יקבי הגולן עשוי להיות "היין של המדינה", אם אכן יחליט הנשיא הרצוג לבחור בו כמתנתו לראשי מדינות לחג המולד, כפי שהציע אתמול. כל יינות "ירדן" הוצגו בפני הנשיא על־ידי מנכ"ל היקב שמשון ולנר ורענן נעים מרמות־מנשה, שם מגדלים חלק מהענבים המשמשים לייצור היינות. הנשיא בחר בקברנה סוביניון 84, שזכה באחרונה במדליית זהב בתחרות יינות בבריטניה. גם ראש־הממשלה יצחק שמיר אוהב את יינות ירדן והזמין עשרות תיבות בנות שני בקבוקים, אותם ישלח לראשי הנציגויות הדיפלומטיות בארץ כשי לחג המולד.

אריה אגד

בקשב רב

הפסלת בתיה לישנסקי (במרכז התמונה) הגיעה לערב הפתיחה החגיגי שנערך במוזיאון הרצליה, לתערוכה של ברנרד רדר בן ה־90. לישנסקי מקשיבה לדברים שנשא משה שמיר, חתן פרס ישראל לספרות, לכבודו של רדר.

צילום: יצחק פריירה

השחקנית והזמרת שולה חן עסוקה בימים אלה באימונים אינטנסיביים בקארטה וג'ודו בהדרכתו של אלוף ישראל לשעבר יהודה ואדיאש (בתמונה), לקראת העלאת המחזה "הדשא של השכנה". עליה לגלם דמות אישה אלופת קארטה המתאמנת להגנתה על בעלה. בינתיים היא מפגינה את מיומנותה על בעלה בחיים אבי קורן שהתלונן לאחרונה על נקע בקרסול וסימנים כחולים. למען "איזון הכוחות המשפחתיים", כדבריו, יצטרף גם הוא ללימודים.

בשעות הפנאי

לא ברור מתי יש לה זמן, אבל דבורה גנני, דוברת משרד־המשפטים והתיירות והיועצת הקרובה של שר התיירות אברהם שריר מפרסמת בימים אלו את ספר שיריה השלישי "גלימת משי". גנני אשר בנוסף ל־18 שעות עבודתה מגדלת גם שני ילדים תוספת בכתיבה זה שנים מספר. מי שנתן לה את הדחיפה הראשונה לפרסום ספרים הראשון היה מנהל הרדיו גדעון לביארי ואילו את הגושפנקא הספרותית נתנה המשוררת זליה רביקוביץ' אשר עזרה לברור את השירים. הספר הראשון שפרסמה גנני נקרא: "בעיקר כאלה שצמחו מאהבה", ספרה השני "כחולים". עתה, לאחר שלוש שנים, היא מפרסמת את "גלימת משי".

טובה צימוקי

חידון תנועה בגל"צ

ביוזמתו של הסוכן אפי כהלן החליטו חברת "הסנה" העתון "אינרקס" בשיתוף עם גלי־צה"ל על חידון תנועה שייערך בחול־המועד סוכות בגל"צ. החידון יתנהל במערכון קצר בו ישתתפו נתן דטנר ואבי קושניר. המערכון יופסק מדי פעם ואז יוכלו המאזינים להציג שאלה הנוגעת לחוקי התנועה. מי שיטלפן ראשון יזכה בווקמן. המשתתפים האחרים שיצליחו להתקשר ישתתפו בהגרלה שהפרס הגדול שלה הוא וידאו וטלוויזיה. במשך 10 ימים ייערכו 150 מערכונים כאלה (15 ביממה). כך משתלבים גל"צ בפעילות נגד תאונות הדרכים.

הרגל מגונה

הרמטכ"ל אמנם הורה, הבהיר וקבע אך ההרגל, מגונה ככל שיהא, חזק כפי הנראה מפקודות הצבא. השבוע הופצו הזמנות לטקס השבעת טירוני השריון וקבלת פנים לחיילים המצטיינים, ומה ההנוסס בראש הדף? האותיות בס"ד (בסיעתא דשמיא). כוח עליון פעל כאן כנראה.

כלי זינגר

חברים במועדון

עובדיה מצרי מושתל הלב יעשה את יום הכיפורים במלון "הילטון" בירושלים. ביום ראשון יחזור ל"הדסה" לבדיקה נוספת של שריר הלב. אם תעלה הבדיקה יפה, יחזור לביתו בבאר־שבע כבר ביום שני.

בתמונה מקבל מצרי נשיקה ממתן גולדשטיין בן הארבע הזקוק אף הוא להשתלת לב, לאחר שכבר עבר שני ניתוחי לב פתוח. אמו, אביבה, שוחחה על האפשרות לבצע את ההשתלה בארץ כשפגשה את פרופ' יוסף בורמן במסיבה של "מועדון הלבבות המושתלים" שהתכנס שלשום במלון הילטון בירושלים לחגוג את שחרורו של מצרי.

יורם לוי

יצירתו של המלחין הישראלי בן־ציון אורגד תפתח את עונת הקונצרטים החדשה של התזמורת הפילהרמונית הישראלית, ביום ראשון 4 באוקטובר. כן ינוגנו בקונצרט הפתיחה בניצוחו של זובין מהטה (מימין) הסימפוניה השניה של ברהמס ותחאור השירים "לילות קיץ" מאת ברליוז, עם זמרת הסופרן האמריקנית רוברטה אלכסנדר.

בתמונה: ראש עיריית ת"א־יפו, שלמה להט, מקדם את פני מהטה עם הגיעו לשדה התעופה לוד.

צילום: ישראל הדר

המכובדים

ינוש בקיגל (במרכז) ואורחים רבים אחרים הגיעו שלשום לפתיחת מסעדת "קינג־דונלד" בתל־אביב.

צלום: "מושג" / צבי גולדמרב

צילום: אודי מאירי

לא מוותר

סגן־ראש עיריית חולון אפרים קורן הובהל השבוע לבית־חולים "וולפסון" לאחר התמוטטות פיזית. בחודש האחרון נרתם קורן לגיוס כספים לרכישת מעבדה לצינתור לב בבית החולים. עומס העבודה והלחץ בו היה שרוי גרמו כנראה לחולשה כללית והוא מאושפז מזה שבוע ימים בבית החולים. אולם, המטרה אשר הציב בפניו אינה מניחה לו לנוח ומיד לכשהתאושש, אירגן טלפון וממיטת חוליו הוא ממשיך להתרים את הציבור. בכוונת אפרים קורן להגיע לסכום של כ־700 אלף דולר – עלות המעבדה.

ע.ג.

קיצור התורים לרופאים מקצועיים בקופ"ח הכללית

שרותי קופ"ח הכללית נערכים לקיצור התורים לרופאים במקצועות:
• פנימית • כירורגיה כללית • אורטופדיה • נשים • אורולוגיה • עיניים • עור • א.א.ג.

רופאים במקצועות אלה יקבלו את חברי קופ"ח עם הפניית רופא המשפחה במרפאות המקצועיות (וגם ע"י רופאים עצמאיים הקשורים לקופת חולים).

4
רשימה רביעית בסדרה
המאמץ ימשך ויתמיד

	עיר	מקצועות	שם המרפאה
.1	[illegible]	אורטופדיה, עיניים, נשים, א.א.ג, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.2	יפו	עור, אורולוגיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.3	חולון	אורטופדיה, עיניים, נשים, א.א.ג, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.4	חולון	עור, אורולוגיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.5	בת-ים	אורטופדיה, עיניים, נשים, א.א.ג, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.6	בת-ים	עור, אורולגיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.7	נתניה	כירורגיה, אורטופדיה, אורולגיה, נשים, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.8	אילת	עיניים, נשים, פנימית, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.9	אילת	אורטופדיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.10	טבריה	אורולוגיה, אורטופדיה, עיניים, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.11	טבריה	נשים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.12	רחובות	א.א.ג, עור, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.13	קרית שמונה	אורטופדיה, אורולגיה, כירורגיה, נשים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.14	שדרות	פנימית, נשים, אורטופדיה, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה

רשימות 1 + 2 + 3

	עיר	מקצועות	שם המרפאה
.15	אפקים	עיניים, נשים, א.א.ג, פנימית, עור	מרפאה מקצועית
.16	אשדוד	נשים, כירורגיה, עור, עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.17	אשקלון	נשים, עיניים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.18	באר-שבע	נשים, פנימית, אורטופדיה, א.א.ג	מרפאה ט', יא', מצדה
.19	באר-שבע	אורטופדיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.20	בית-שאן	א.א.ג, נשים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.21	הוד-השרון	א.א.ג, כירורגיה, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.22	הרצליה	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.23	חדרה	כירורגיה, אורולוגיה, נשים, א.א.ג, אורטופדיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.24	יבנה	נשים, עור עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.25	כפר-סבא	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.26	לוד	פנימית, כירורגיה, נשים, עיניים, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.27	מגדל העמק	אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.28	נהריה	נשים, כירורגיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.29	נס-ציונה	נשים, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.30	נצרת-עילית	א.א.ג, נשים, אורולוגיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.31	עכו	נשים, כירורגיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.32	צפת	כירורגיה, נשים, עיניים-אזורית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.33	קרית-גת	א.א.ג, כירורגיה, עיניים - מקצועית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.34	קרית-גת	נשים פנימית - מקצועית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.35	קרית-חיים	א.א.ג, עיניים, כירורגיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.36	קרית-מלאכי	עיניים, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.37	רמלה	פנימית, כירורגיה, נשים, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.38	רמת-גן	כירורגיה, א.א.ג, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.39	רמת-השרון	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.40	רעננה	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.41	ראשל"צ	כירורגיה, נשים, אורולוגיה, עיניים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.42	דימונה	נשים, פנימית, אורטופדיה, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.43	חיפה	כירורגיה, עיניים, עור, א.א.ג, נשים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.44	ירוחם	נשים, א.א.ג, פנימית, אורטופדיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.45	ירושלים	נשים, פנימית, כירורגיה, א.א.ג, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.46	נתיבות	נשים, א.א.ג, אורטופדיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.47	ערד	אורטופדיה, נשים, עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.48	פתח-תקוה	פנימית, א.א.ג, כירורגיה, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.49	תל-אביב	אורולוגיה, אורטופדיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.50	תל-אביב	נשים, עיניים, א.א.ג, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
.51	קצרין	נשים	מרכז בריאות

גזור ושמור

אז יותר בריאות!

קופת חולים

הודעה על סדרי התנועה בקוי אגד

בערב יום כיפור ט' בתשרי תשמ"ח 2.10.87
ובמוצאי יום כיפור י' בתשרי תשמ"ח 3.10.87

באישור המפקחים על התעבורה

בערב יום כיפור 2.10.87 לא יפעלו הקוים הבאים:

קו מס' 056 ראש פינה – ישובי רמת הגולן.
קו מס' 246 פתח־תקוה – רמלה.
קו מס' 293 חיפה – חניתה.
קו מס' 362 תל־אביב – מסוף רפיח.
קו מס' 372 תל־אביב – אופקים.
קו מס' 392 באר־שבע – אילת.
קו מס' 414 עפולה – כפר רופין.
קו מס' 421 תל־אביב – [illegible] זוהר.
קו מס' 425 הרצליה – ירושלים.
קו מס' 541 עפולה – קרית שמונה.
קו מס' 566 טייבה – תל־אביב.
קו מס' 604 נתניה – רמת אביב.
קו מס' 816 אום אל פחם – תל־אביב.
קו מס' 840 תל־אביב – קרית שמונה.
קו מס' 995 חיפה – באר־שבע.
קו מס' 966 חיפה – [illegible] זוהר.

הפסקת השירותים בערב יום כיפור
בקוים בין עירוניים בשעה 14.00
בקוים פרברים בשעה 14.30
בקוים עירוניים בשעה 15.00

במוצאי יום כיפור 3.10.87 לא יפעלו הקוים הבאים:

בינעירוני - אזור מרכז + דרום
153, 157, 169, 174, 333, 353, 363, 370, 373, 374, 375, 376, 378, 379, 384, 385, 387, 389, 393, 428, 443, 455, 468, 471, 474, 479, 526, 568, 602, 621, 704, 758, 805, 818, 828, 831, 833, 834, 840, 843, 845, 857, 876, 971, 981.

בינעירוני - אזור ירושלים
418, 428, 443, 444, 468, 471, 474, 487, 940, 945, 947, 952, 961, 963, 977.

בינעירוני - אזור צפון
166, 168, 181, 182, 191, 249, 253, 255, 272, 331, 343, 348, 355, 357, 402, 409, 411, 430, 449, 511, 522, 533, 542, 704, 818, 828, 831, 833, 834, 843, 845, 876, 900, 940, 945, 947, 952, 961, 963, 971, 981.

קוים עירוניים ופרבריים שלא יפעלו באזור דרום והמרכז לפי סניפים:
ראשון־לציון 4, 17, 012. רחובות 14, 25, 38. רמלה 10, 12, 016, 017, 018, 20. לוד 14, 15, 21. אשדוד 014. אשקלון 9, 016, 019, 021, 022, 023, 036. קרית־גת 2. באר־שבע 031, 039, 045, 051, 053. אילת 1, 2, 15. כפר־סבא 13, 16, 018. צומת רעננה 5. הוד השרון 4. נתניה 7, 11, 17, 24, 029, 30, 033, 034, 038, 040, 45, 48. חדרה 1, 51, 62, 66. פתח־תקוה 24. עין בוקק 11.

קוים עירוניים ופרבריים שלא יפעלו באזור ירושלים:
42, 43, 63, 64, 066, 67, 69, 079.

בית שמש 11, 025.

קוים עירוניים ופרבריים שלא יפעלו באזור צפון לפי סניפים:
חיפה 21, 062, 074. צפת 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 42, 45. קרית שמונה 020, 023, 025, 026, 029, 030, 058. עפולה 26, 32, 47, 049, 051. עכו 60, 72, 075. נצרת 18, 22, 26, 030, 32, 34, 45, 47. ראש פינה 058. נהריה 7, 022, 025, 032, 041, 044, 48. טבריה 5, 33/א78, 017, 018, 021, 026, 42, 50. בית שאן 017.

תחילת השירותים במוצאי יום כיפור
בין השעות 19.00-19.30

לפרטים נוסף, פרטים ולוחות זמנים בלשכות המודיעין של אגד בכל התחנות ברחבי הארץ ובמוקדי המידע:
ת"א 03-432777. חיפה 04-549121. ירושלים 02-304304. באר שבע 057-74341

אגד התנועה של המדינה

הנהלת אגד מאחלת גמר חתימה טובה
ונסיעה נעימה לציבור הנוסעים
ולכל בית ישראל

דחף

זכו בפיס

בהגרלה + הלוד" זכה המספר 463999
בסך – 10.000 ש"ח זכו המספרים:
062581; 091444; 216250;
222538; 322660; 370817;
818835; 833635.
בסך – 1,000 ש"ח זכו המספרים:
004734; 031147; 043745;
065754; 075094; 101230;
117164; 148778; 153261;
177371; 178817; 215061;
224721; 251403; 259417;
274054; 277196; 300352;
306569; 309581; 318273; 328712;
336288; 353034; 363313;
396471; 407919; 412320;
425585; 439642; 443714;
445104; 446426; 447215;
481096;
506440; 521993; 537689;
568854; 569573; 589387;
594153; 623408; 650871;
658800; 673360; 678039;
684042; 726519; 736442;
793263; 794646; 797732;
803779; 814670; 819499;
836821; 843090; 857746;
857805; 874578; 892805;
898576; 899213.
בסך – 200 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־:
2920; 6546; 8258; 9313.

יום עיון במדרשת רופין

ביום ב' 5.10.87 יתקיים באולם המוזיאון במדרשה יום עיון

הנושא: **אלטרנטיבות ליציאה מן המשבר הכלכלי והחברתי של התנועה הקבוצית.**

יום העיון יתחיל בשעה 9
דמי השתתפות 40 ש"ח

פרטים נוספים במחלקה לפעילי משק
טלפון 053-688949

בית אבות "גאולה" בע"מ

★ לפנסיונרים ולגיל הזהב
★ לעצמאים ותשושים
★ השגחה רפואית 24 שעות ביממה
★ עזרה ברחיצה ובאכילה

כשר – מקום יפה ומפואר

בת־ים רח' בן גוריון 51 03-861144
סניף בגבעתיים רח' רמב"ם 29 03-313846

מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים

קול דממה דקה בשוק המניות

מאת שמואל רוזנבלום

שיעמום וחוסר עניין בגמה פעילות דליל נמשכו זה היום השלישי ברציפות בבורסה. לפני פגרת ראש השנה ציפו פרשני הבורסה לתקופה טובה במניות, ראש השנה חלף והמציאות הבורסאית טפחה על פני האופטימיים תוך שחיקת שערים וירידות. כעת לפני יום הכיפורים מצפים בבורסה לנס שיביא לשינוי במגמת המסחר ובינתיים הנס מבושש להגיע. ליצני הבורסה טוענים שלקראת חג הסוכות עולה הבורסה לפי המסורת של השנים הקודמות. הסתמכות על מסורת בעניני כניות ספק רציניות, אף שעדיין קיימים אופטימיסטים מובהקים גם בשוק המאכזב הנוכחי. יש לקוות שלאחר יום הכיפורים תחל גישה שונה וחיובית יותר כלפי המניות, לאור רמות מחירים אטרקטיביות במניות מסויימות שנשחקו באחרונה, ובהתחשב באפשרות של ירידת הריבית השקלית למפקידים. פעילי בורסה רבים משוים שקרנות הנאמנות הגדולות יחלו בקרוב לפעול בפרופיל גבוה יותר ויעודדו את יתר הסוחרים להצטרף, באמור בשלב הנוכחי הכל מצוי בגדר תקוות בלבד והאכזבה בינתיים גדולה.

אורדע פרינט – פעילות ערה

מניות חברת אורדע פרינט שהונפקו באחרונה זוכות לביקושים גדולים ועליית שער חריגות יחסית למתרחש בבורסה. הנפקת אורדע פרינט לא זכתה כידוע להצלחה וכשלב א' של ההנפקה נרשמה חתימת חסר, למרות חתימת החסר ולמרות העובדה שהמניה נסחרה ברשימה המקבילה זוכות מניותיה לביקושים נאים. אתמול ידעו לספר בבורסה על מאבקי שליטה בחברה, סחורה צפה תופשית בידי הציבור הרחב בהיקף דל ביותר, והגנה מיני גימוסים לעליית השערים החדות. אתמול נרשם עודף ביקוש גדול של כ־41000 ע.נ. למניות אורדע פרינט תוך עליית שער נאה.

שינויי שער במסחר – ירידות

יציבות בגמת עיסקאות בינוני שררה אתמול בבנקאיות שבאמצע, אי.די.בי. עלתה ב־0.4%. במניות המובילות שרדו בעיקר המקרים ירידות שערים או במקרה הטוב יציבות. במניות הקלילות נרשמו תנודות שערים חדות יותר, קרדו 1, 7% –, לכיש 9% – במחזור אפסי לאחר מאזן טכיל, התבוף 1 10% –, אירלנד 1 ב־10% –, אררט 10% – ונוספות. עליות שערים חריגות בנוף הבורסאי של אתמול הופיעו בפולו 15% + לאחר איסוף סחורה ארוך ושמועות להבנים תוכן מהותי נוסף בחברה, יעסוד 5.3% +, ויטלגו 4.7% +, ביקושים בלטו גם במניות מתכת סרום, סנהר, אנריך 5, ובנק ספנות 1, לקיחות הצעים סבירה יחסית בלטה במניות אינטרגמא ושילטון.

המסחר במשתנים – ירידות שערים 0.82%–

שיעמום ומיעוט עיסקאות הנך ירידות שערים נמשכות חוסר עניין מצד הסוחרים אפיינו את זירת המשתנים אתמול, הנמה הכספי הדליל הקיף אתמול ברורות על אודישת גמורה כלפי שינויי השער בחברות גדולות כאשר היקף הביקוש או ההיצע שואף לאפס. במניות אפריקה לדוגמא לא נקשרו עיסקאות, במניות קופסאות פח עלו 0.25% בהיקף כספי בשיעור 15 אלפי ש"ח, במניות כלל נדל"ן נקשרו עיסקאות בגמה כספי של 8.7 אלפי ש"ח בלבד. מניות פולגת המשיכו גם אתמול בנסיגתן 2.25 – במחזור של 77 אלפי ש"ח. מחזורים „נרכליים" יותר נרשמו בפטרוכימיים 138 אלפי ש"ח ובכלל תעשיות 110 אלפי ש"ח תוך ירידות שערים של כאחוז לערך. במסחר הרב צדדי בשעות הצהריים נרשמה בגמת הצעים לטובת מניות המשתנים שנקלטו בירידות שערים נוספות. אין ספק שמצד מניות המשתנים העומד על 164 לעומת מול מדד המניות המשתנות העומד על 114 נראה מעט חסר פרופורציה ואת בהתחשב בנתונים חיוביים ביותר מחלק מהמניות האופשיות כאינטרגמא, פריון, גבים ודבות נוספות. במסחר במשתנים באות לעיתים לידי ביטוי סיטואציות מגוחכות, חברות שסוחן עשרות או מאות מליוני דולר יורדות במספר אחוזים ניכר בהצעים והיקפים כספיים של אלפי ש"ח בלבד.

מקוים ומתאכזבים

הודות נרמז מסתורית כמובן שלשום הביא פעילי שוק מסויימים להשיכה שהבורסה תגיב בעליות שערים קלות [illegible] היה כח לרדת עקב העלאת הריבית כסיבה, [illegible] ברורות על חוסר העניין הגלום בשוק הנוכחי המהווה בעצם סיבות לרדת. הציפיות האופטימיות שהיו ערב ראש השנה בלוי כמעט שנבצמם מצד פרשני הבורסה לגבי אפשרות עליית שערים במניות נתגלו כחסרי בסיס. אין ספק שהאכזבה בעיקבות האופטימיות ששררה הינה גבוהה ויותר מכל מרתיעה. כיום אפשר לקבוע בבירור שער שגורם או גורמים מוסדיים לא יגרמו לאוירה בורסאית נוחה לפעילות חיובית וצפי השוק להשתוק ולגוע סביב עצמו. נימוקים מהותיים כשיפור ברווחיות ובאינדיקטורים הכלכליים במשק אינם בהווים גורם משפיע לחיוב, בזאת אולי סכנה חולשתו הגדולה של שוק המניות. בורסה מתוקנת מגיבה כמעט תמיד לארועים במשק לחיוב ולשלילה כאחד, אצלנו משום מה התנהגות שונה מהאירועים האינדיקטורים הכשופיים. כעת נתלים בבורסה והמספחים תקוות לקראת פרסום הבנקאיות בחודש אוקטובר, לדעת חלק מהפרשנים חלק מהכסף יזרום בעקיפין לכיוון הבורסה. נסיון העבר אינו מלמד בהכרח שהציפיות האופטימיות יתאמתו. הנחמה היחידה לפעילי השוק הוא הראש הכבעט טוטאלי השורר אצל הסוחרים, במצב זה בעבר חל לעיתים רחוקא שינוי חיובי. נחמה פורתא למדי.

פיחות – השמועות מתחרשות

באחרונה מתפתחות שוב שמועות בנוגע לאפשרות של ביצוע פיחות קירוב במשק. השמועות אודות הפיחות הינם שמועות תקופתיות קבועות וגורמות אולי לפריחה רק בשוק השחור. הפעם גם בשוק השחור התרגשות מיוחדת, שער הדולר השחור עלה באחרונה באגורה בלבד, כביל הנראה אין בשלב זה באוצר ובבנק ישראל תומכים נלהבים לביצוע פיחות. ההסכם על יחסי העבודה במשק לא פורץ את מסגרת התקציב ולא יביא לחריגות בהוצאה הממשלתית למשק לדעת מומחים. נראה לפיכך שהשמועות תשארנה כנראה בגדר שמועות בפרק הזמן הקרוב מה עוד שהדולר בשווקים העולמיים אינו מראה סימני התאוששות מיוחדים. לדעת האוצר ובנק ישראל גם רווחיות היצוא עדיין סבירה.

מצפים למאזנים חיוביים ומתאכזבים

פעילי שוק רבים ציפו לפירסום מאזנים חיוביים ביותר בחברות רבות תהלך מפח נפש והפסדים בספים בחברות ספציפיות כפולגת, אוזרים ועלית. שמועות שפורסמו באחד העיתונים עסקו באפשרות שפולגת תרוויח 5 מיליון ש"ח בלבד. שמועות אלו ואחרות מריצות קונים פוטנציאליים למניות שונות וכשמגיע מאזן מאכזב הנזק גדול ומשמעותי. תופעה חדשה ומענינת בשוק הנוכחי הינה ירידות לאחר פירסום מאזנים נאים, תופעה זו מוסברת בנסיונות בכירה מצד מקורבים הרוכשים מניות לפני פירסום המאזנים והבסים למכור מייד לאחר הפירסום. בחברת פריון לדוגמא פורסם מאזן נאה, לאחר המאזן לא נרשמו ביקושים כלשהם למניות פריון. בעוד שבמניות מסויימות דוגמת החברה לישראל מכירות נראות הגיוניות לאור עליות השערים התלולות שהיו במניות החברה לפני פירסום המאזן הרי שבחברות אחרות אפילו לא נרשמו עליות לפני המאזן והירידות החדות הגיעו בייד לאחר פירסומו וגרמו הפסדים. חלק מהמקורבים הפסיקו כנראה להפסד בינוקים כלכליים ופועל על בסיס טכני צר ומסוכן.

תוצאות הברסה

פמה – הרווח הנקי למחצית 1987 הסתכם ב־496 אלפי ש"ח לעומת 136 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

כיתנאל – במחצית 1987 הרוויחה החברה 383 אלפי ש"ח לעומת הפסד של 194 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בבלים – עקב חתימת יתר גדולה הוקצו 2.9% למזמיני ההנפקה, מחיר החבילה נקבע ל־57.5 שער הסקסימום.

אלגר – הרווח הנקי למחצית 1987 הסתכם ב־178 אלפי ש"ח לעומת 62 אלפי ש"ח אשתקד.

לנמיר – החברה הפסידה במחצית 1987 כ־385 אלפי ש"ח.

תבל – החברה הפסידה במחצית 1987 173 אלפי ש"ח.

עפר וסלע – החברה בטוחה לבורסה כי בנק איגוד הגיש בקשה לכנוס נכסים כנגד עפר וסלע.

שמן – הפסדי החברה במחצית 87 הסתכמו ב־2.8 [illegible]

הכותב מנהל תיקי השקעות

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	5872.63	5794.09
אבקה	565.78	554.72
אגוד	268.52	255.53
אדיר	1738.42	1704.18
אדים	2873.47	2853.30
אמיד	1977.32	1965.34
אור	442.7	438.93
אורין	147.69	144.78
אורלי	284.35	282.31
ארון	837.46	821.28
איל	4053.67	3975.51
אירים	5615.95	5570.82
איתן	765.72	760.14
אלון	624.19	611.34
אלמוג	674.17	669.58
אלניסם	105.11	102.64
ארז	591.46	388.88
אס	192.17	187.95
אשל	187.84	184.19
אתרוג	258.44	255.98
בדולח		
ברוש	383.24	372.00
ברק	381.54	370.19
ברקת	312.60	318.43
גבים	1605.39	1594.48
גבע	1134.17	1117.56
גדן	446.19	444.38
גיא	10365.27	10212.07
גיל	3491.50	3426.87
גלית	635.04	627.31
דוכרן	427.12	422.97
דוכיפת	527.87	524.26
דולב	251.22	246.07
דורון	1538.02	1508.53
דותן	279.10	265.01
דליה	604.42	594.31
דרור	381.42	374.37
דקל	—	—
הדס	444.52	440.05
הדר	550.31	540.65
הבית	2773.60	2712.98
ושר	21383.45	21066.71
זר	19827.13	19534.69
זכיר	573.84	569.95
חוחית	163.92	162.79
חליפין	158.20	157.81
חלמיש	215.86	214.37
חן	146.88	146.39
טופז	1498.66	1485.15
טל	6823.36	6848.17
יובל	448.52	445.66
יהלום	2673.54	2655.58
יסודות	422.55	418.76
ישפה	439.97	437.27
כוכב	386.64	384.07
כחל	137.42	136.48
כלנית	666.22	655.08
כספית	263.56	261.48
כרמל	155.27	152.12
כתר	1255.30	1230.87
לוטם	4965.21	4871.99
לכספק	124.38	122.40
לביד	468.13	458.92
לקט	1892.69	1854.69
לשם	358.51	355.87
מגדל	1322.47	1297.12
מבטח	5872.64	5835.93
מגן	263.24	259.40
מגדן	3812.98	3777.00
מגל	413.09	410.64
מור	2104.24	2073.86
מורן	959.66	950.51
מטה	27517.43	27067.68
מיטב	1017.35	997.52
מכסף	4969.61	4874.80
מעיין	777.98	763.01
מקשה	364.17	361.63
מרגלית	1559.13	1547.96
מרווה	122.11	121.04
מרום	1320.05	1294.35
נוגה	29693.25	29252.96
נביה	357.21	354.76
נבע	537.78	526.89
נילי	7093.52	6988.66
סביון	699.30	687.28
סגולה	139.60	138.54
סלע	353.32	352.83
סנונית	518.39	514.73
סער	418.13	415.74
ספיר	184.13	183.66
עירית	407.05	404.63
עדית	890.78	884.67
עידו	494.84	487.76
עגור	1288.64	1278.06
עדה	2760.45	2738.26
עמרי	486.28	482.92
עומר	136.68	134.13
עוז	1785.96	1773.55
ענבר	577.78	573.77
צופית	519.15	515.63
צוק	123.84	123.35
צביר	1093.32	1084.49
צמרות	565.86	560.88
צברת	1899.59	1886.60
קלע	2474.64	2468.41
קשת	101.61	100.97
רבית	20285.82	20158.10
רימון	131.13	130.98
רקפת	833.98	819.36
רשף	420.63	412.52
שבים	440.18	437.24
שחם	345.56	340.13
שירה	480.03	476.68
שביר	396.65	393.75
שגב	909.43	896.45
שקד	1003.46	978.29
שקף	185.79	182.14
תאנה	276.92	274.43
תדהר	622.39	619.29
תדיר	536.45	530.72
תבונה	103.00	102.34
תפוז	237.77	233.31
תמר	194.78	193.40
תרשיש	1482.48	1471.79
תשר	530.25	525.08

שערי המניות

בנקים מסחריים
שאינם בהסדר הצמדה
כלולים בהסדר הצמדה

בנקים למשכנתאות

מוסדות מימון

ביטוח

מסחר ושרותים
מסחר
שרותים
מלונאות ושרותי תיירות
מחשבים ושרותי מחשב

מקרקעין ופיתוח
נדל"ן בינוי ופיתוח
חקלאות

תעשייה
מזון וטבק
טכסטיל והלבשה
מתכת ומוצריה
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה
מוצרי בניה
כימיה, גומי ופלסטיק
עץ ומוצריו, נייר ודפוס
תעשיות שונות
השקעות תעשייה

חברות להשקעה
השקעה ואחזקות

נסחרות במט"ח

רשימה מקבילה
שרותים
מלונאות ושרותי תיירות
מחשב ושרותי מחשב
נדל"ן בינוי ופיתוח
חקלאות
טכסטיל והלבשה
מתכת ומוצריה
מוצרי בניה
מוצרים כימיים,גומי ופלסטיק
תעשיות שונות
השקעה בתעשייה
חברות השקעה
חיפושי נפט

משתנים

המניה	מספר עסקות	שער פתיחה	שער נעילה	שינוי באחוזים	מחזור
הבינלאומי	2	8951	8886	-.50	411
השנה	3	286	283	-.70	17580
כלל-סחר	6	461	458	-1.73	19985
קונצרן ב'	4	11860	11860	-1.25	601
רוק ב'	4	2822	2822	-.49	3796
אפריקה-I		46705	46004	-1.50	118
אחרים	5	1113	1102	-2.74	11774
נכסים ובנ'	3	3652	3652	.25	1128
השקעות הכ'	5	70296	69600	.00	90
כלל-נדל"ן	1	789	793	.51	3451
כלית	8	16687	16687	.00	603
פולגת ב'	13	1053	1037	-3.71	10064
קופסאות פח	2	4519	4485	-.51	865
אלרון	2	314282	314282	-1.73	12
[illegible]	9	13026	13158	.00	1434
[illegible]	2	3027	3027	-1.01	1994
[illegible]	11	921	921	-.54	18842
פטרוכימיים	8	398734	391703	-2.50	35
נייר חדרה	2	14585	14312	-1.50	184
[illegible]	9	250	250	-1.19	65843
כלל תעשיות	5	10285	10285	-.75	741
אי.די.בי. ם	2	1282	1260	-1.72	2765
[illegible]	9	4941	4916	-1.99	2244
[illegible]	8	2837	2827	-1.26	4888
כלל ישראל	14	1347	1341	-1.47	14221

לפרסום ויטל
רוכש/ת
לפרויקט חדש ומעניין
עוזר/ת תקציבאי
עם נסיון קודם
לפנות לראובן טל. 289821, 03-286504

לחברת ביטוח גדולה בתל־אביב
דרושים
1. עורך־דין למחלקת תביעות.
נסיון בנזיקין ובתביעות רכב חובה, בעל כושר הבעה בע"פ ובכתב בעברית ובאנגלית.
2. פקידי תביעות
בביטוח כללי
בעל נסיון של שנתיים לפחות.
נא לפנות בכתב־יד, בפרוט קורות חיים לת.ד. 1469. עבור: „תביעות".

חוק הזדמנויות שוות בתעסוקה, תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה
1. פקיד/ת תביעות רכב
בעל/ת נסיון של שנתיים לפחות
2. שליח/ה
רישיון לקטנוע הכרחי לאחר שרות צבאי עד גיל 40 נסיון של 3 שנים לפחות.
משרה מלאה 5 ימי עבודה.
נא להתקשר 03-640418
פרט ליום ו'

DIRECTOR ART-
אנחנו מחפשים מקצוען אמית, קריאטיבי, פרקטי ומנוסה בעבודה במשרד פרסום.
אם אתה עונה לדרישות הנ"ל תן צלצול לפיני בטל. 221177 החל מיום א'.
פרסום ארגמן

לחברה גדולה למזגני אויר הנמצאת בהקמה
דרושים
1. מנהל שיווק
הכישורים הנדרשים: נסיון של לפחות 5 שנים בשיווק ידע טכני במזגנים, ידע בניהול ואירגון.
2. מנהל התקנות ושירותים
הכישורים הנדרשים: נסיון של לפחות 5 שנים בהתקנת מזגני אויר, כושר בניהול ואירגון.
נא לפנות בכתב יד עם קורות חיים אל ת.ד. 50406 ת"א – 61500 או טלפונית ב־03-660282

כ"ג יורדי הסירה
ביה"ס לקציני ים עכו
ת.ד. 2066, עכו טל' 04-916166
לביה"ס דרוש
מדריך חינוכי
• הכישורים הדרושים:
1. בוגר קורס חינוך והדרכה או לימודים אקדמאים או קצין צעיר יוצא צה"ל.
2. נסיון מעשי בהדרכת נוער.
על המעוניינים לפנות למזכירות ביה"ס

לחברת תכנון גדולה
דרושים
מהנדסי כבישים
– בעלי נסיון בתכנון בין 2–10 שנים, שליטה בעברית וידיעת אנגלית יתרון.
– כושר ניהול עצמאי לפרויקטים – יתרון.
– העבודה בארץ ו/או בחו"ל.
לפנות בכתב לת.ד. 11170 ת"א – יחידת הכבישים

סופר־פארם
לסופר־פארם
סניף קניון איילון רמת־גן
דרושים/ות
רוקחים/ות
1. עדיפות לבעלי/ות נסיון
2. תנאים מצויינים למועמד/ת המתאים/ה
לפרטים נא לפנות לזאב רוכמן, טל: 03-786464 או: 03-786368

לחברת אלקטרוניקה בירושלים העוסקת בתחומי הקלטות ותקשורת דרוש
אחראי אולפן הקלטות
כישורים דרושים:
★ רקע טכני נרחב – רצוי טכנאי אלקטרוניקה
★ הכרה טובה ונסיון קודם בהפעלת ציוד הקלטה מסוגים שונים.
★ כושר ארגוני גבוה ויכולת הפעלה של צוות עובדים.
★ עדיפות למסקדי מעבדה בחיל הקשר או בעלי תפקידים מקבילים.
המעוניינים יפנו בכתב יד לת.ד. 23136, ת"א, מיקוד 61230. עבור „מס' 480"

מכללת בית ברל
דרושים מועמדים לתפקידי
רכזים – מנחים
לאירגוני נוער בהקמה
המועמדים יקבלו הכשרה יחודית לתפקידם במכללת בית ברל וישולבו בעבודת ריכוז והנחיה באירגוני נוער מקומיים ברחבי הארץ.
תנאי קבלה:
תעודת בגרות
רצוי בעלי רקע קודם בעבודה עם נוער ו/או קהילה.
עדיפות לעובדי מתנ"סים
• לפרטים והרשמה:
טל: 052-453113
052-25151 (פנימי 61)

למוזיאון ישראל, ירושלים
דרוש/ה עובד/ת
לתחום רישום יצירות האמנות
היקף ההעסקה עפ"י הביקושים
דרישות בקשיים:
גיל 35 ומעלה
ידיעת שפות עברית ואנגלית
ידיעה טובה בשפות אלה רצויה
הכבלה בתחום האמנות
מילא ה בעבר התפקיד ניהול, לוגיסטי, או הסטבור.
נא לפנות מכתביד המנק נסיה, מקומות עבודה קודמים וממליצים למוזיאון ישראל, ת.ד. 1299, הקריה, ירושלים 91012 מודיות מובטחות

תמונת מצב/ אהרן להב

חרפה

אני מתנצל, לקורא „דבר ספורט" על שמנעתי אתמול, יחד עם חברי במערכת, מציבור הקוראים מידע ספורטיבי מהארץ ומהעולם. פעלנו על פי החלטות מוסכמות של איגוד עתונאי ישראל. אבל בדיעבד מסתבר, כי היינו פראיירים. בשעה שאנו גילינו סולידאריות עם עמיתנו בכלי התקשורת הכתובה והאלקטרונית, שנפגעו ונפצעו בעת מילוי תפקידם בסיקור אירועים, והשבתנו את מדור הספורט – הפרו בטלוויזיה ובשלושת עתוני הערב את החלטות האיגוד. הם התנהגו בצביעות ואנחנו „אכלנו אותה". המקרה הזה עוד ידובר בקרבנו, אולם כדאי שגם אתם הקוראים תדעו באיזה שמר קורץ וחלק מאתנו.

★

תמונה א': דקירתו של העתונאי צדוק יחזקאלי מ„ידיעות אחרונות" והכאת צוות „מבט ספורט" מהטלוויזיה, העירה את ראשי איגוד העתונאים. למחרת הסכת נועצו לישיבת חירום וקיבלו שתי החלטות נחרצות: להפסיק לסקר את משחקי קבוצת בית"ר ירושלים בכל אמצעי התקשורת ולא לדווח על התבטאויותיהם של מנהליה, אוהדיה ומאמנה במשך חודש ימים. כן החליטה הנהלת האיגוד הארצי כי „לא יסוקרו ביום חמישי 1 באוקטובר 1987 כל אירועי הספורט בארץ ובעולם – בכל אמצעי התקשורת".

תמונה ב': עוד לא יבשה הדיו על החלטות אלה וכבר נמצאו נעלבים בקירבנו. הנהלת תא עתונאי הספורט נעלבה על כי לא נועצו בה, כינסה אסיפת חירום של חברי התא ביום שלישי. ראשית, תבעה את עלבונה מהנהלת האיגוד הארצי והגישה את התפטרותה, אך לא לפני שדאגה להשאיר את „הדיבוק" פתוחה לחלק מן החברים לבקר קשה את החלטת החרם על בית"ר ירושלים ועל אי הופעת מדורי הספורט ביום חמישי. לראשונה מאז שאני חבר באגודת העתונאים (כאיגוד מקצועי) שכמה מקצועיים מבקיעים אם לקבל את החלטת ההנהלה הארצית. התוצאות מרהיבות: ב-21 קולות נגד 2 דוחים אותה ומתתיה מקבלים הצעה מתוקנת של העתונאי המפצע (כספא היה בינו לבין עצמו) להשעות החרם נגד בית"ר עד שהתיק יתפס וכן לקיים אי פירסום טוטאלי של מדורי הספורט ביום חמישי (אתמול).

תמונה ג': למוד נסיון מהרבה פעולות סולידאריות בעבר עם עמיתי למקצוע, הרמתי טלפון ביום רביעי בבוקר אל המזכ"ל החדש של אגודת העתונאים, דני גוטמן. משהו בקרבי לחש, כי העניין התמוטט. שאלתי אם חל שינוי בהחלטות. לא, אמר המזכ"ל, בעניין יום חמישי אין ולא יהיה שינוי, והוא גם ידע לבשר לי על טורה של פגישות בעניין אבטחת עתונאי הספורט בעתיד. נפרדנו כשהוא משמיע „תודה רבה" על שיתוף הפעולה מצדי.

תמונה ד': ביום רביעי בערב היינו במערכת, ניצלנו את שעות ההשבתה להכנת חומר למדור של מוצאי יום כיפור. גם הכנו הודעת הסבר לקוראים מדוע לא יופיע „דבר ספורט" למחרת. קצת לפני תשע בערב קבלתי טלפון מחבר המערכת שלנו שמואל קליגר ובפיו „בשורה": עמיתים מעתוני הערב (ידיעות אחרונות ומעריב) אמרו לו, כי נצטוו לסקר את משחק הכדוריד בין הפועל ראשל"צ לבין דוכס היוונית, כי מחר יוצאים אצלם עם מדור ספורט. השד בתוכי לוחש שוב – אתה פראייר, אך מאנתי להאמין, לא יתכן, הרי עמית נדיקו, היו עמוד מנגד, הם לא ידעו לעצמם במרצות. הרגעתי את קליגר הלכתי הביתה.

תמונה ה': כבר מוצאת אותו לילה התחלתי להבין ש„אכלנו אותה". 1 באוקטובר, כמו כל יום אחר מבין 365 ימות השנה, מתחיל בחצות הלילה. והנה אחרי „השוטר אוטולאי" ו„מבזק" בטלוויזיה – השעה חצות ושמונה דקות. יום חמישי ומה שומעות אזני – מהדורה מורחבת ומרתקת של ידיעות ספורט משודרות לרקות האחרונות על משחקי גביעי אירופה והתאכזבתו של מאוראנה על תוצאת הכדורסל של קבוצות ישראליות בגביע אירופה ועל תוצאת הכדוריד בראשון-לציון. והכרזת החסכבת מדורי הספורט באה בין היתר בגלל התנכלות של מאוהדי בית"ר ירושלים, מוטלה שמגילה על צוות הטלוויזיה והשחתת ציוד. בשעת אף גילו ב„מבט ספורט" שניות ארוכות של מסך חשוך (במקום לתת צילומי ספורט כבדרא משרות ממלכתי ציבורי) כדי להשמיע לנו הנוסף, משלמי האגרה, את האלימות המילולית שהשמיע המאמן מול פני המיקרופון לפני [illegible] ולהלוות את מעשה הבריונות ברחובם עצמם של הקריה. והלב נשבר לו.

תמונה ו': בבוקר כששיגרתו את העתונים [illegible] „דבר", „הארץ", „על המשמר" יצאו בלי מדורי ספורט. שני „האחרונים" [illegible] לקוראים [illegible] בעמוד הראשון [illegible] סולידאריות [illegible] כשעמיתים [illegible] של עתונאי קטן (משרד של אריק איינשטיין) כשמקפים את דמו בסיסמאות בלומפילד.

תמונה ז': אבל לא עברה שעה ושנתי המקצועית הזוהה לאכזבה גדולה. עתוני הערב, שהוזל לצאת בצהרים והשפיו הם בעצם עתוני בוקר, הגיעו לידי. עיני חשכו, לא האמנתי למראה עיני. „חדשות" יצא כמתמוטל שלשום כאילו שלא קרה שום דבר, כאילו שצדוק יחזקאלי זה איזה פושע פלילי או סתם תאונת דרכים. אולם לכרבה הפלא לא נוקקתי לדירשתי רב כדי למצוא מדור ספורט גם ב„ידיעות אחרונות", העתון שהעתונאי הקטן, שכמעט נרצח, הוא עתונאי שלו. מאז שבת תקריות התגייד בעתון הזה לשפוך הרבה מלל ודמעות על צדוק המיסכן. אלה היו דמעות תנין, כי אחרת כיצד להבין הפרת סולידאריות מצד עתון שמדריך הטבע צריך להנהיג את ההשבתה וכיד רמה במקום זאת מצאנו מדור הספורט, מפר החלטת האיגוד הארצי. הסבר צבוע (ואולי צחוק) כן הלשון „מתוך כיבוד זכותם של קוראינו לדעת תוצאת היריות החלה עלינו, אנו מוצאים לנכון לדווח על אירועי הספורט שחיו אמש כולל משחקי גביע אירופה הלאומיים בכדורגל – וכן תוצאות משחקי הכדורסל והכדוריד במסגרת גביעי אירופה, שבהם היו מעורבות קבוצות ישראליות". עתון „מעריב" היה יותר מתוחכם. תחת כותרת גבוהה ובולטת „בעולם", הביאו בעמוד כמעט שלם את כל המידע, בלי להסביר ובלי להתנצל.

תמונה ח': אני עומד ומשתאה, משפשף עיני כלא מאמין. האלה הם עמיתיי האם דיבם של קוראי עתונים יותר סמוך, יותר אדום? האם קוראי עתוני לא זכאים לאותו שרות בעוד מחיר המבני שהם משלמים מה ההתנשאות הזאת בשחוצה כפי עורכיהם והאשיים של אותם עתונים והטחת המילים על „חופש הדיבור והחופש הביטוי" ועל הצורך להגן על העתונאים „כלבי השמירה של הדימוקראטיה". בא לי להקיא.

תמונה ט': העתונות איננה עשויה מעור אחד. יש בה חלקים רציניים ויש בה חלקים סנסציוניים ויש בה הרבה מאד חלקים צהובים ויש בה חלק גדול, שהפך כבר מזמן לעסק מסחרי ענק. סיסמאות „חופש העתונות" למיניהם הפכו כבר מזמן ל„סלוגן" לעשיית כסף, הרבה כסף. אותו הודעות להגברת התפוצה בעתונות המסחרית הם מדורי הספורט. בעתונות הזאת קנתה לה האלימות המילולית והרכילות המדרשת המילים הבוטות והפיתגמנים הגסים – מקום מרכזי. לא פלא, איפוא, שיש התוקפים עתונאי ספורט, שמרגיעים, שמעליבים, כי לא מסכימים עם דרך כתיבתם. את עתונאי הספורט של „דבר" לא ירצו להרוג, כי יש שרך ויש עריכה ולא הכל נספך לדפי מדור הספורט. לעומת זאת בעתונות המסחרית יש עריכה גראפית, אבל בפירוש אין עריכת לשון, לא מגבשים את ה„זבל", מילה גסה ומעליבה זוכה לכותרת ולהבלטה. והעתונאים הצעירים, לא במוח שהם מבינים בכדורגל, אבל לעומת זאת הם מתמחים, בעידוד צמרת עיתונם, בכל דבר רכילות ורוח רעה. לא חשוב איך פלוני משחק, חשוב כמה הוא מקבל ואיזה אבי-ישוק הוא בסביבת חוג אוהדיו. דבריו בצמא נשמעים ו„הגיגיו" על חבריו תופסים את הכותרות.

תמונה י': לא פלא ספרי האלימות המילולית בספורט הפכה לסכנת חיים. צדוק יחזקאלי איננו היחיד שעסק בכתיבה מ„תורי הולכשה" ורכילות „מפה לאוזן". יש עוד כאלה ויותר „טובים". העתונות המסחרית היה מזה. מספר עמודי הספורט בין דפיה גואים משבוע לשבוע. יש אכלוסיות גדולות שהספורט בעתון זה הדבר היחיד המעניין אותן. קונים עתון, מושכים התחנה את מוספי הספורט ואת היתר זורקים לפח. מדוע? כי בעמודים האלה אין חשש מלשון הרע. מהתנצאת דיבה יותר סמוכי חוק. כי בעמודים האלה מכה היום „יוסי את יוסי" ולמחרת יש כבר תגובה מן הכיוון ההפוך, הרבה יותר חריפה, הרבה יותר גסה, ממש חגיגה לזגר רחוב, שמצא פורקן בין האותיות הקטנות. והעורכים הגדולים, שהם גם בעלי המניות, יודעים, שותקים, מעודדים ואפילו משתתפים כמארגנים בעסקי ויבוא של קבוצות תבוחרות.

תמונה יא': הורם על בית"ר ירושלים הפחיד את העתונות המסחרית. פתאום לא קנו בקיוסקים שם כמה מאות עתונים ו„סימיק הגדול" של בית"ר יחד עם המכתה „עדר" נתנו את הצבעים האמיתיים של התמונה. „לא מעניינים אותי העתונים היום ומאז הזלטת הורם. אני לא קונה יותר. בכל העולם יודעים שאם אין אקשן אין דירקשן, בית"ר זה האקשן של העתונות. בלי בית"ר אפשר לעסוף עם זה דגים". האוהדים במתנה יהודה הדריכו חגיגית שלעתונים לא תהיה דריסת רגל בביתם כל עוד יימשך החרם. אין בית"ר אין עתונים. סימיקי הגדול בעל קיוסק אומר „זה בומרנג. בית"ר יהיה רק עם בעלי נייד העתונים יפסידו. מי שידויה מהחרם על בית"ר יהיו רק פמבלי נייד ההרה". התמוססרים בגבולו, ועוד איך נבזלו, ושלחו את צדוק ואת איגודם לקרשים.

תמונה יב': את התמונה האמיתית, היא שחורה. ההידרדרות בשיאה בעידוד „אילי" העתונות המסוסחרת הישראלית. לעזאזל הכבוד העצמי, העיקר הממון. שצדוק יחזקאלי ועמיתיו בפוטנציה יפגעו לביטוח הלאומי. תאונת עבודה לא איך באימרה העממית: הפראייאים לא מתים, הם רק מתחלפים. ביום חמישי מילאתי אני את תפקיד הפראייאר התורן. דרך קיבוץ ואולי מאנשי פאנבה של עתונות הספורט הישראלית.

★

זהו אלבום תמונת המצב. מהיום והלאה שיחשב האיגוד הארצי של עתונאי ישראל פתאום אחרים. אני לא פרטנר.

העתונות בספרד יצאה מכליה לאחר שריאל הדיחה נאפולי

העתונות הספרדית יצאה אתמול מכליה בעקבות הצלחתה של ריאל מאדריד לצאת בשלום מגוב האריות של איצטדיון „סאן פאולו" בנאפולי. לכותרי המהמאות זכה מבקיע השער אמיליו בוטראגנו ה„קיטי" שהבקיע את שער השוויון במשחק והוציא את הרוח ממפרשותם של האוהדים.

„ האלופה האיטלקית הפגינה את עליונותה רק ב-15 דקות הפתיחה", נאמר בכותרות העיתונים. „שער השוויון של מסגרניו הכה בתדהמה את 80,000 הצופים ושקט ירד על האיצטדיון" נכתב בכותרת אחרת.

יותר מאלף אוהדים נלהבים באו להקביל את פניהם של כוכבי ריאל בנמל התעופה „בראחאס". שורת היה של שוטרים נאלצה לגונן על השחקנים מפני גילויי השמחה. יומן הספורט קבע בולטול כי גם דייגו ארמנדו מאראדונה לא יכול היה להושיע את נאפולי מול הגנת הכדור הספרדיות.

המלך הספרדי חואן קרלוס השוהה בלוס-אנג'לס גילה התעניינות רבה בתוצאות המשחק ולאחר שלא קיבל את עדות העיתונות המקומית הורה לטלפן לבירת ארצו כדי להתעדכן בתוצאה. אחר כך דיווח על הניצחון בשמחה לעיתונאים הגלויים אליו במסע.

בנאפולי ניסה מאראדונה [illegible] את תבוסו לגבצון בהפגש של שלושה שערים על הספרדים. הוא אמר „ הצלחנו להוכיח כי הקבוצה הטובה יותר מבין השתיים. ריאל אמנם התגוננה באומץ אך אנחנו תקפנו אותם לאורך כל המחצית הראשונה. בשני המפגשים שיחקה נאפולי טוב הרבה יותר".

ניבור ההישג הספרדי בוטראגנו, אמר: „ זה היה צריך להיות משחק הגמר. נאפולי היא קבוצה טובה וזו בושה ששם צריכים להיות מודחים בשלב בה מוקדם. הם תפתיע אותנו במחצית הראשונה אך ידענו להתגונן היטב ולשמור על הנצחון במשחק הראשון".

דייגו ארמנדו מאראדונה הבריז מנאפולי „עסר" ממשחקי גביע אירופה לאלופות כבר בסיבוב הראשון של המשחקים. גם אוהדיהם הקנאים לא עזרו העוקם ודיריהם הנבוכה והמלושה, ריאל מאדריד הספרדית הצליחה לסיים את משחק הגומלין שנערך בנאפולי בתיקו – 1:1 (1:1).

בשבועות האחרונים היתה ממש היסטריה סביב המשחק בין „אירוח" הכדורגל האירופאי. מה כבר לא נאמר ונכתב על ההתמודדות המסקרנת. לשחקני נאפולי היה יתרון משמעותי, כיוון שמשחקם הראשון במאדריד נערך ללא קהל, אבל זה לא עזר ובסופו של דבר זכו „הציי" הבריה בנצחון – 0:2.

בגומלין הכינו האיטלקים קבלת פנים „חמה" לספרדים, אבל לא קבוצה טובה ומנוסה כמו האלופה הספרדית תתרגש יותר על המידה מהאווירה מסביב. הספרדים שיחקו בשקט נפשי ובאות מתקפותיהם הבודדות הם אף הצליחו להבקיע שער מפתיע.

פתיחת המשחק לא רמזה על העתיד לקרות, שכן כבר בדקה ה-9 הצליח ג'ובאני פראנצ'יני להקפיץ את 83,000 הצופים ולהעלות את נאפולי ליתרון מבטיח – 0:1.

שחקני ריאל מאדריד נראו נבוכים בשלב זה של המשחק. הם הסתגרו בהגנתם והסתפקו בשיגור כדורים ארוכים לעבר החלוצים. באחת מאותן התקפות מתפרצות הצליח אמיליו בוטראגניו („הציי") להרדים את כולם ולקבוע שיווין – 1:1. השער הרץ למעשה את גורלו של המשחק. בדקות הסיום סערו הרוחות במגרש ובדקה ה-88 הורחק אנדראה קרנאבלה מנאפולי מהמגרש בעקבות פגיעה גסה בשוער הספרדי.

המשחקים), פ.ס.ק הונגריה – סטיאה בוקארשט 0:2 (2:4 לרומנים בסיכום שני המשחקים), אנדרלכט – מאלמו 1:1 (1:2 לשוודים בסיכום שני המשחקים), גלאסקראי – איינדהובן 0:2 (2:3 להולנדים בסיכום שני המשחקים), ספארטה פראג – פראם 0:1 (0:8 בסיכום שני המשחקים), גורניק – אולימפיאקוס 1:2 (2:3 בסיכום שני המשחקים), אוסטריה – שטרוק 0:0 (בסיכום: 0:1 לקפריסאים), לינגס – ארהוס 0:1 (בסיכום: 2:4 לדנים), ליגפילד – לילסטרום 4:2 (בסיכום: 3:5 לנורבגים).

אינסבורק – ספורטינג 2:4 (6:4), גנצ'לר – מינסק 2:1 (4:1), יאנג בויס – דוגאויסקה 1:3 (3:4), קלמר – אקראנס 0:1 (0:1), אופי – ויטושה סופיה 1:3 (2:3), האג – איפשט 1:3 (2:3), טרומסו – סיינט מירן 0:0 (1:0), אטאלנטה – מרתיר 0:2 (2:3).

האלופה לקבוצותיהם של רוזנבל והורמה

בגביע אירופה למחזיקות גביע היתה הצלחה רבה לקבוצותיהם של רוני רוזנטל ואלי אוחנה. קבוצת מכלין הבלגית גברה דינאמו בוקארשט בביתה – 0:2 ובסיכום שני המשחקים זכו הבלגים בנצחון – 0:3. אלי אוחנה שותף בחלק מהמשחק ולא הבקיע שערים. גם קבוצתו של רוני רוזנטל, פ.צ. ברוז' זכתה בנצחון נאה, לאחר שהביסה את זניבה ליגינגרד – 0:5. רוני רוזנטל לא שותף במשחק זה ומהליטה, קנת ברילה הבקיע ארבעה שערים.

יתר התוצאות המבורג – ברנן הוזן), פלורביב – לייפציג 0:1 (0:8), הירוק סליים – אלקמר 0:1 (0:1), 2:4 בבעיטות עונשין מ-11 מ' ב, דונאלק – איאקס 2:0 (0:6), שלוסק – ריאל סוסידאד 2:0 (2:0).

גביע אופ"א: מחזיקת גביע אופ"א, קבוצת גטבורג משוודיה „עפה" מהמשך המשחקים. יום רביעי הוזה את הערב „השחור" של הקבוצות הבולגריות, „שעפו" בקלות רבה מהמשך המשחקים. אבודין – בוהמיאנס 0:1 (0:1), בלגנשייס – ברצלונה 0:1 (2:1), האלור – ויסמוט 1:1 (1:1), אתורכט – לינצר 0:2 (0:2), אספניול – מינסרגלדבאך 1:4 (1:5), גימראש – סיטבאניה 0:1 (1:2), דינאמו מוסקבה – גרטמספרס 0:1 (0:5), הדונה – פוגון 1:3 (2:4), דנדי יונייטד – קולרייך 1:3 (1:4), דרדן – ספרטק מוסקבה 0:1 (3:1), א.י.ק – ויסקוביצ'ה 2:0 (3:1), ארמינה – טורון 2:0 (2:1), גבטבורג – ברונדבי 0:0 (2:1), ברמן – מיונדלן 1:0 (1:5), אוקסר – פאנטינאייקוס 2:3 (4:3), פרטיזן – חולה 1:2 (3:2), מילאן – ניתון 0:3 (1:3), יובנטוס – ואלסה 0:3 (0:7), צ'אבס – קראיובה 1:2 (4:4), צ'אבס עלתה למיבוב השני בזכות שערי חוץ), פלודביב – הכוכב האדום בלגראד 2:2 (5:2), פניניוס – טולוז 6:1 (6:2), אינטר – בשיקטאס 1:5, סביליסי – לוקומוטיב 0:3 (3:4), סיון – ולו 0:3 (5:3).

היום חצי-הגמר בגביע דייוויס

שני משחקי חצי הגמר בגביע דייוויס יחלו היום בבריצלונה ובפרדט. בבריצלונה תארח ספרד את שוודיה. בפרדט תתמודד מחזיקת הגביע אוסטרליה עם הודו שהפטילה לשלב נבגד זה לאחר נצחון על נבחרת ישראל.

בנבחרת הספרדית ביצע הקפטן מנואל אורנטס שינוי מפתיע כשהציב למשחקי היחידים את הצעיר ואביאר סאנצ'ז, בן ה-19, יחד עם אחיו הבוגר אמיליו. אמיליו יפגש ביום הפתיחה היום עם מאטס וילנדר. מיד אחר כך יצטרך אחיו הצעיר, בהופעת בכורה במסגרת זו, להתעלות על עצמו כדי לגבור, אם בכלל, על השוודי המצויין סטפן אדברג.

מבחינת הדירוג העולמי יש עדיפות ברורה לשוודים ששני נציגיהם מדורגים בחמישיה הראשונה. מנגד מדורג אמיליו סאנצ'ז במקום ה-15 ואחיו במקום ה-79 בלבד.

ואביר סאנצ'ז מחליף את סרגיו קאסל, שהיה גיבור נצחון נבחרת ספרד על גרמניה בחודש מאי האחרון, אך נחלש והפסיד את שני משחקיו נגד פאראגואי ביולי. מכל מקום קאסל ישתף פעולה עם אמיליו סאנצ'ז במשחק הזוגות. אצל השוודים ישחקו בזוגות וילנדר ואנדראס יארריד.

בחצי הגמר השני ייעדר אלוף ויימבלדון פאט קאש מהמפגש נגד ההודים ארמיטראג' וקרישנאן בגלל פציעה בברכו. קאש ניסה את עצמו מהתרבב במפתיע ערב ההתמודדות והותיר את הבריא במצב קשה. במקום קאש יופיע במשחקי היחידים וולי מאסור יחד עם ג'ון פיצ'דלד. ביום הפתיחה יפגש מאסור עם ארמיטראג', בעוד חברו ישחק נגד קרישנאן.

בזוגות ייצגו האוסטרלים ע"י פיצ'דלד ופיטר דוהאן שישחקו נגד האחים ויג'אי ואנאנד קרישנאן.

ההודים התעודדו מהיעדרו של קאש ומאמינים כי הם מסוגלים במצב עיניינים זה להתגבר על מארחיהם ולהעפיל למשחק הגמר שיערך בדצמבר.

גילברט נוצח

גם המדורג מספר 3, האמריקאי בראד גילברט נוצח בסיבוב הראשון בטורניר הטניס בסאן פרנציסקו. הוא הפסיד לבן ארצו סים וילקינסון בשלוש מערכות שנמשכו שלוש שעות 7:5 6:7 7:6. גילברט יבוא בעוד כשלושה שבועות לארץ להשתתף בטורניר ה„פרס הגדול".

גרינבויים התפטר

מאת משה כהן

חבר הועדה המקצועית של איגוד הכדורסל, שלום גרינבויים הודיע אמש על התפטרותו מהועדה המקצועית של איגוד הכדורסל. גרינבויים החליט להפסיק במסקנות אישיות בעקבות כשלון הנבחרת הלאומית בבלגריה.

לפני שבועיים מנה גרינבויים בהצעה שכל חברי הועדה המקצועית יקחו על עצמם אחריות אישית ויודיעו על התפטרותם. הצעתו לא הובאה כלל להצבעה.

בישיבה האחרונה של הועדה המקצועית שב העלה גרינבויים את הצעתו, אבל היא לא הועלתה להצבעה. אמש החליט גרינבויים לשמש דוגמא אישית, בתקוה שיתר חברי הועדה ילכו בעקבותיו. גרינבויים חבר במוסדות איגוד הכדורסל כנציג מרכז אליצור.

ריינג'רס – קייב 0:2

קבוצתו של אבי כהן, גלאזגו ריינג'רס הדהימה את האלופה הרוסית הגאה, דינאמו קייב. הסקוטים זכו בנצחון – 0:2 ומחקו את ההפסד המועדי שלהם מהמשחק הראשון מול קייב. אבי כהן שותף במשחק זה במשך 65 דקות.

אלופת אירופה, קבוצת פורטו מפורטוגל עלתה ללא קושי לסיבוב השני. הפורטוגזים הביסו את האלופה היוגוסלאווית, וורדאר – 0:3 וזכו בסיכום שני המשחקים בנצחון חלק – 0:6.

באיירן מינכן נאלצה לעמול קשות כדי לגבור על האלופה הבולגרית סרדץ סופיה – 0:1. הגרמנים זכו במשחקם הראשון מול הבולגרים בנצחון מוחץ – 0:4 ומשחק הגומלין היה זקורתי בלבד.

יתר התוצאות: ראפיד וינה – האמרון 0:1 (0:7 בסיכום שני המשחקים), בודדו – דינאמו מזרח ברלין 0:2 (0:4 בסיכום שני

ערב מוצלח לישראליות בגביע קוראץ' בכדורסל

מאת משה כהן

קבוצות הכדורסל הישראליות הצריכות לשחק במשחקי גביע קוראץ' סבו ליריבותיהן המיביא בבקשה לרדות או להקדים את המשחקים הצריכים להערך בערב שמחת תורה (14 באוקטובר).

באיגוד הכדורסל מקווים, כי לא יהיו בעיות מיוחדות ובועדי המשחקים ישנו. על רקע כשלונה המחפיר של הנבחרת הלאומית בבולגריה הצליחו קבוצות הפועל חיפה ואליצור נתניה להשיב מעט מהכבוד האבוד של הכדורסל הישראלי.

כשנערכה הגרלת המשחקים לפני חודש טענו רבים, כי ההגרלה התאכזרה לחיפאים ולנתנייתים. למזלם של ראשי אליצור נתניה הסכימו ראשי קבוצת שיבינקה לוותר על הביתיות ושני המשחקים נערכו בעיר היהלומים וחניכיו של צבי שרף לא החמיצו את ההזדמנות הגדולה שניקרה בדרכם. הם גברו פעמיים בצורה משכנעת על הקבוצה היוגוסלאווית הבינונית וכעת יהיה עליהם לעבור את המשוכה הבלגית כדי לשחק בבית הגמר של גביע קוראץ'. נתניה תתמודד מול הקבוצה הבלגית, אוסטנד. בניסיון התמודדויות העבר מול קבוצות בלגיות צריכים הנתנייתים לעשות היסטוריה ולהעפיל לבית הגמר.

את ההפתעה הגדולה ביותר סיפקה לנו קבוצת הפועל חיפה. רבים הטילו ספק ביכולתה של חיפה להופיע למשחקי הליגה. רק סכוך לפתיחת העונה הללו שישה שחקנים להתאמן.

גם קבוצת פאנתינאיקוס היוונית חשבה לערוך טיול בארץ ולגבור פעמיים על החיפאים. עד לשלהי המשחק הראשון הכל התנהל על-פי המתוכנן ובאולם הכדורסל בדרוממה התנהל מאבק שקול. לפתע הצליחו החיפאים להתעלות על עצמם ולזכות בסיום בנצחון בהפרש של שמונה נקודות.

היוונים ביטלו מייד את תכניותיהם לערוך גם את משחק הגומלין בישראל והכינו קבלת פנים חמה לחיפאים באתונה. אולם, חניכיו של ירוב ורשצקי לא נבהלו מהר הגעש באתונה והצליחו לבטל הפסד של שבע נקודות בלבד.

בסיבוב הבא תאלץ הפועל חיפה להתמודד מול הקבוצה האיטלקית החזקה, קאורסה. אין ספק, כי ההגרלה לא היטיבה עם החיפאים, אבל עצם עלייתם לשלב השני של משחקי גביע קוראץ' מהווה עבורם הישג אדיר.

קבוצת מכבי חיפה טיילה פעמיים מול הקבוצה החלשה מקפריסין, אכילס ניקוסיה. למשחקים לא היה ערך ספורטיבי ואפילו שחקני הספסל החיפאים נראו בהם כשועממים. בסיבוב השני יאלצו החיפאים להזיע ולהתעלות על עצמם, אם ברצונם לגבור בסיכום שני המשחקים על הקבוצה הצרפתית החזקה, וילרבאן.

בסיבוב המשחקים הקרוב יכנסו שאר הקבוצות הישראליות למעגל גביעי אירופה. בגביע האלופות תתמודד מכבי ת"א מול אלופת פורטוגל, קבוצת ספורטינג ליסבון. במחזיקות גביע תפגש הפועל גליל-עליון עם הקבוצה השוודית, אלוויק שטוקהולם והפועל ת"א תתמודד בגביע קוראץ' מול הקבוצה הצ'כית בראטיסלאבה.

אליצור נתניה 102 שיבינקה 87

מאת יעקב הודאס

שחקני אליצור נתניה בהחלט ראשאים להיות מרוצים מיכולתם במשחק הגומלין של גביע קוראץ' מול קבוצת שיבינקה מיוגוסלאוויה – 87:102 (46:44).

חניכיו של צבי שרף הציגו במחצית השניה את משחקם הטוב ביותר עד-כה, הם שיחקו בהתלהבות רבה, קלעו ללא דופי מכרוק ומשחק ההגנה שלהם היה יעיל.

במחצית זו נשברו האורחים הסימפאטיים כליל והנתנייתים עשו כמגרש ככל העולה על רוחם. גם במשחק זה הציגו אור גורן וקרל נברסון רמה בפני עצמה. הם קלעו בוירטואוזיות והיוו את הגורם העיקרי לסבירת יריבתם. הרכז הותיק, דני ברכה, היווה הפתעה נעימה והוא ריכז היטב את משחק הבית.

שפטו רייגאס מיוון ואטקי מתורכיה לעיני 500 צופים באולם אליצור נתניה.

נקודות לאליצור נתניה: גורן (24), נברסון (21), ברכה וייסמן 16 כ"א, באלוביק (12), לוקאס (9), פייד (4).

נקודות לשיבינקה: אאריק' (23), איוניצ'ה (16), סלאביצ'ה (15), יבלן (11), יאריק' (10), פיליפיק' (8), זיפיק (4).

מכבי חיפה 121 אכילס ניקוסיה 41

מאת יצחק צ'יבין

„בריהה", כך ניתן לכנות את המשחק החד-צדדי בין קבוצות מכבי חיפה ואכילס ניקוסיה – 41:121 (41:67).

חניכיו של ירוב ורשצקי לשמור על קור רוח ולא לאבד את העשתונות גם ברגעי הלחץ הרבים שהיו להם במהלך המשחק.

היוונים עמדו לא אחת על סף שבירת החיפאים, אבל גיא גורם במשחק נבון ויעיל הצליח תמיד להרגיע את הרוחות ולהבטיח בסיום את ההפסד המינימאלי.

שפטו קורלץ מיוגוסלאוויה ודוברב מבולגריה לעיני 3200 צופים באתונה.

נקודות לפאנתינאיקוס: פיין (17), סקיפולטס (13), יואני (12), סטוקוס (10), פפטרו וספארטקוס 6 כ"א, אנדיאס (3), פרולאקיס (2).

נקודות להפועל חיפה: גודס (21), חלס (12), סטיבור (11), יוסטון (10), יזבדם (6), קסקי (2).

התוצאה האסטרונומית מדברת בעד עצמה וכל מילה נוספת מיותרת. גם במשחק זה טיילו שחקני עיר הכרמל והאתם נתנן היה בוודאי במקום אחר. המאמן, יוסי הרדי, לא היסס לרגע ושיתף את כל שחקני הסגל החיפאי. האורחים הסימפאטיים נלחמו וניסו, אבל הם פשוט לא היו מסוגלים לעשות דבר מול ה„נפילים" החיפאים. שחקני ניקוסיה יכולים להתנחם בטיול הזה הינם לישראל, שנמשך ארבעה ימים.

שפטו בונסלה מאיטליה וגיאוגליס מיוון לעיני 200 צופים באולם הכדורסל ברוממה.

נקודות למכבי חיפה: בינדון (27), שטיינהאוד (25), הבר (18), פלוהארס (15), שפע (10), אופיד (9), ברנע (8), פייגלין (6), גורדון (3).

נקודות לאכילס ניקוסיה: מיראליס (12), סורידס (8), פפידס והרלמבוס (5 כ"א), קאבאריקו (4), קריסטוסומו (4), מיקרוביס (3).

אליצור „עפה" מגביע אירופה

קבוצת אליצור רמ"א התמוטטה אמש הזדמנות בלתי חוזרת להעפיל לשלב השני של משחקי גביע אירופה לאלופות נשים. בנות אליצור השמיטו את יתרון שבע הנקודות ממשחקן הראשון וניצחו ע"י הקבוצה הרומניה, קלוז' בתוצאה 83:72 (33:42).

אין ספק, כי הרומניות זכו בנצחון מוצדק, שכן ברוב שלבי המשחק הן שיחקו בשאפתנות רבה יותר והליכו ללא הרף ביתרון שנע בין 7 ל-12 נקודות.

בנות אליצור לא הצליחו להתעלות על עצמן שנית. משחקן היה מפוזר והגנתן לא יעילה. בדקות הסיום של המשחק עלה המתח באולם, לאחר שהכוכבת הרומניה, צנדרלנה יצאה מהמשחק בגלל חמש עבירות אישיות. כשנדמה היה שהרומניות ישברו, קרה הקר הדוקא בשורות אליצור, כשעעת דרייצור וסנגררה מייר יצאו מהמשחק בחמש עבירות אישיות. במצב זה לא נותר לבנות אליצור, אלא להניף דגל לבן.

שפטו טוקאן מתורכיה וכאנוס מיוון לעיני 600 צופים באולם אוניברסיטת ת"א.

נקודות לקלוז': מגדלנה (18), דאורגיס (16), ביסאלה (13), וירג'יניה 12, בורג'ב (10), איגריקי (6), רומגו (4), איזנהה (4).

נקודות לאליצור: ווקר (19), גודסמן (17), דדייגור (17), רזן (11), מייר (4), גושן (4).

ליברפול מאיימת על מעמד ק.פ.ר.

מאת ג. שרון

ליברפול הרשמת בעורפה של ק.פ.ר עשויה מחר להתקרב אליה ואולי אף להדביקה במירוץ המתחולל בצמרת הליגה האנגלית. במחזור ה-10 תארח ליברפול את דאלגליש מעיר הפורטסמות את העולה החדשה פורטסמות, המבוססת כרגע בתחתית הטבלה.

המוליכה המפתיעה, ק.פ.ר, תקיים משחק חוץ נגד וימבלדון העקשנית הנוקשה. הריינג'רס ניצחה עד כה פעם אחת בלבד אולם הביתיות של וימבלדון עשויה לגרום להפסדה השני.

קבוצת צמרת אחרת המצפה למעידת המוליכה היא צ'לסי המקומת שלישית בפיגור ארבע נקודות אחרי המקום הראשון. צ'לסי תארח את ניוקאסל בשורותיה יופיע הברזילאי מירנדיניה.

מנצ'סטר יונייטד תשחק בבית עם הלפני אחרונה שפילד-וונסדי כשסיכוייה לנצח טובים ביותר. מנצ'סטר יונייטד תתארח אצל לוטון והאלופה אברטון אצל סאותהמפטון.

יתר המשחקים: קובנטרי – ווטפורד: אוקספורד – נוריץ'; ווסטהאם – דרבי.

הקרב המרכזי בליגה הסקוטית הבכירה יפגיש את המוליכה הארטס עם האלופה ריינג'רס ההולכת ומשתפרת במשחק למשחק. הריינג'רס, מעודדים מנצחונם על דינמו קייב בגביע אירופה והכיתם בטרסים העליה לסיבוב השני יבקשו לנצל את המוראל הגבוה כדי להתקרב למקום הראשון.

אם תפסיד הארטס תעפיל לפיסגה סלטיק המארחת את היברניאן אם תנצח אותה כמובן. גם לאברדין סיכוי להעפיל לראש הטבלה מאחר שסיכוייה לחלוף על פני דאנפרמלין יותר מטובים.

יתר המשחקים: דאנדי – דאנדי יונייטד; פאלקירק – סט. מירן; מורטון – מוטרוול.

הנצחון לא יספיק לראשל"צ בגומלין הכדוריד באתונה

מאת שמואל קליגר

בשמאגיו פעם „עוד נצחון כזה – ואבדנו" או „ניצחון פירוס" התכוונו בוודאי לניצחון הגבורה של כדורידני הפועל ראשון-לציון על דוכס מאתונה 21:24 לאחר הפרש דומה בהפסקה (11:14).

מדוע ניצחון פירוס? מפני שלמרות הניצחון היתה הרעה הכללית, שהפרש 3 השערים לא יספיק לגומלין שיהיה ב-10 באוקטובר באתונה. התחושה היא, כי היוונים ינצלו את ביתיותם כדי להעפיל לשלב הבא בגביע אירופה למחזיקות גביע.

כמו ידיהם גרמו השחקנים הישראליים לאובדן יתרון מכריע. התקפות מרושלות, אובדן כדורים לרוב היו בעוכריהם. אולי מחמת ההתרגשות הגדולה ואולי בגלל היעדר נסיון בין-לאומי. כך או אחרת, היינו בוודאי הרבה יותר אופטימיים בפתיחה הרוצעית של הפועל ראשון-לציון שפתחה את טבלת האש הראשונה שלה בסערה. בדקה ה-7 הפרש של 6 שערים (3:9) עוד לפני ההפסקה. הקהל הביתי מריע. זיו קשניך הוכיח לנו בכמה מבצעי הבקעת שערים יכולת וירטואוזית של מיקי ברקוביץ' של פעם בכדורסל בעוד שהדריב עוזר ממש המלה.

מה שקרה לאחר מכן שייך כבר למשחק אחר. הראשונים נעצרו ופתאום נעשו אחרונים. היוונים התעשתו, התארגנו בהגנה ובהתקפה וכמשחק הקרבה צימקו את הפער בהדרגה עד כדי 17:16 בדקה ה-39. בעצם בדקות אלה התחלנו לחשוש לגורל המשחק הזה.

בדקות אלה הכהו ביכולת מרשימה של דורון דיין שהחל פתאום להבקיע שערים ממרחק ושוב עלה המוראל השפוף בפרס, כשלקראת הסיום עלו השחקנים שלנו ליתרון בן 5 שערים, אך היוונים צימקו בסיום כדי לצעוק הידד לעצמם בסיום. גם הם כמונו ידעו, כי הניצחון של הפועל ראשון במשחק הראשון היה על הנייר בלבד.

הבקיעו לראשל"צ: קושניר 6, הדר 6, דיין 4, אקרמן 3, נחמני 3, רפאלי 2. ליוונים הרבה להבקיע: קריסטוס 8. שפטו ינונה ורוסו מאיטליה לעיני 700 צופים באולם העירוני בראשון לציון.

ברה"מ צרפת יוון ושוודיה עלו לחצי הגמר

נבחרת הכדוריד של ברה"מ, צרפת, יוון ושוודיה, העפילו לחצי-גמר אליפות אירופה המתקיימת בבלגיה.

במשחקים האחרונים,ניצחה ברה"מ את איטליה 2:3, צרפת את הולנד 0:3, יוון את בלגיה 2:3 ושוודיה את ספרד 0:3.

למשרד מהנדסים דרושה
מזכירה
עם נסיון, ידע במעבד תמלילים
5 ימי עבודה • טל' 03-451779

דרושה
מזכירה
בעלת נסיון • ידיעת השפה האנגלית הדוקה • עבודה מעניינת בתחום התיירות.
אביגיל 03-264221

אם את(ה) מומחה ל
כסף
עם ידע ונסיון במימון סחר בינ"ל יבוא ומכירות
כתוב לת.ד. 8173 ר"ג

[illegible]

לחברת תיירות ונסיעות
למשרד בניו-יורק
דרוש
TOUR – OPERATOUR
לדסק הישראלי
אנגלית על בוריה הכרחית ומינימום 3 שנות נסיון בעבודה בתיירות בישראל.
למשרד בתל-אביב:
1. **פקיד/ה מורשה** מינימום 5 שנות נסיון למחלקת עסקים.
2. **מזכירה כתבנית** עברית אנגלית שליטה מלאה למחלקת כנסים.
לפנות אישית טלפונית
לאלי בלאו 03-654541
תל-אביב לקביעת פגישה
– סודיות מלאה מובטחת –

קרן קימת לישראל
לקרן קימת לישראל
דרושים
מדריכים/ות
לעבודה חינוכית במשרה מלאה עם נוער בגילאי תיכון. בעלי נסיון, בוגרי קורס חוויה בצה"ל, מד"נים וכו'.
המעוניינים יתקשרו לתאום מועד לראיון אישי אל: המחלקה לנוער תל אביב,
המדור להדרכה 03-289946 03-287111

ל-I.C.T.S דרושים
קב"ט וע. קב"ט בכיר
דוברי גרמנית ואנגלית עם נסיון בתחום התעופה. רצוי בעלי דרכונים זרים, לעבודה בחו"ל לתקופה של שנה.
נא לפנות בכתב יד ל-I.C.T.S, רח' המנהרה 16 הרצליה ב' ת.ד. 346 מיקוד 46586

דלתא גליל תעשיות בע"מ
DELTA
דרוש/ה
מנהל חשבונות
מנוסה
למשרה מלאה
נא לפנות בכתב לדלתא, רח' קויפמן 2 ת"א 68012 עבור „מנהל חשבונות"

לחברה בינלאומית
לשיווק
דרוש/ה
מקדם/ת מכירות נמרץ/ת
לאיזור הצפון והמרכז
לרשתות השיווק הגדולות לחנויות חומרי ניקוי וחנויות לבעלי חיים
נא לפנות לאבי מיום א'
טלפון: 03-258977

למפעל תעשייתי גדול
באזור נתניה
דרוש/ה
מנהל/ת הדרכה
★ רצויה השכלה אקדמאית
★ נסיון של מספר שנים בתפקיד דומה, במערכת גדולה בתעשיה.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
ונסיון העסוקתי קודם לת.ד. 6335 תל-אביב, 61061.

דירות

וילות ובתים

בהרצליה הצעירה קוטג' צעיר, 205000 ברחוב הזז, שישה חדרים+ מרתף
052-542369
(25980) 03-723380

רובין רוזנוגה: החלה מכירת קוטג'ים הלת מגלסים בהרצליה הירוקה. מ-140,000 דולר+ מע"מ +ערבות בנקאית
052-543460
(25655) 052-81719

בפ"ת בבפר-גנים קוטג' יפהפה +תוספות 5 חדרי שינה
03-906132
03-9234803
(29811) 03-9224503

בנעלה־אפרים במרכז וילה 4+ טלפון+ דוד"ש
(10850) 08-459933

ברמת־השרון, במערבית, קוטג' מפואר בבניה, במפלסים, 5+ חדר גג+ גג
03-403259 03-403768
(16413)

בראשון־לציון במערב קוטג' 7 חדרים לכניסה מיידית ".220,000 דולר.
(30285) 03-9662278

פטיו 5+ מרפסת גג+ חצר+ תוספות רבות,
057-88606 $30,000
(29782)

קבלנים מציעים

ליותל.פ. לבנייה בהדרמנה 2 קוטג'ים 5+ דירת חדר על הגג, נודאו 14 בתי"ם אפשרות הלוואה
(30100)

הרשו!! בשיכון ל', רחוב בורלא 24, דירות יוקרה +גוזוטרה. דירות גג. "מונופול"
03-243008
(29451) 03-244452

לאוח־דברת מציעה ברמת־השרון, כבר העצמאות, דירות בנות 3, 3½ 4 ו־5 חדרים משרדי ההנהלה: רחוב ז'בוטינסקי 33 ראשון־ציון טלפון 03-953060
(27888)

ברמת־צהלה "מיקום מצוין" קוטג'ים מפוארים בבניה "אקו"
(10774) 03-442347

בטבריה!!! במקום יוקרתי דירות יוקרה להשקעה ומגורים 4½, 5½ בתנאי רכישה נוחים.
(16805) 03-458458

חברת הירקון בע"מ מציעה למכירה ב"ל הדר קה". הזוכיה ל' רח' בורלא דירות 4½, 5 ו־5½ חדרים ופנטהאוזים. לפרטים נוספים: אהרון רובינשטיין ובניו בע"מ, אחוזת בית 6 ת"א 03-655050 שיכון עובדים, לה גורדיה 58 יד אליהו טל. 03-390721
(15565)

ברמת־אביב ג' 5 אקסלוסיביים מ־136,500 ב' תוספת מע"מ אפשרות לתשלומים נוחים "ישקו" "ISCO"
03-426293-4-5-6
(29283)

ברעננה וילות מפוארות בבניה 7 חדרים 230 ב' נוי, 400 קרקע בשכונת נאתר מ־12 "10 ברחוב התאנה קריית-גנים
03-7512639
(19097) 03-429115

בצפון ת"א!! בבניה מגדל מגורים מפואר למכירה!! דירות 5 מרווחות בתכנון מיוחד הכולל מרפסות פתוחות בריכת שחיה הניון תת קרקעי, מפרט טכני מיוחד ועוד.. משרד מכירות בלעדי 03-496755 "בית וגן"
(14451)

למכירה בהרצליה פיתוח וילה מפוארת!! יחידה נפרדת!!
(14199) 052-570970

בגבעתיים בשכונת כ"ל גדרה 4 ... (30100)

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בצפון תל־אביב בבניה שני דופלקסים "תל־גד"
03-299674 03-883760
(13935)

ביקוש דירות

דירות בשכירות

דירות גג

שרון

חולון-בת"ים

ת"א-יפו

דירות

בנגב/לי־דיזנגוף ק"24 דירה יפהפיה ומרווחת עם כל השיכלולים, נוף מקסים וגריבה שקטה: 03-281145-8 להנהן
(23030)

בר"ג בניה שיתופית 3½ עד 6 חדרים כולל דירות גג. מחירים 65.000 עד 110.000 דולר נשארו מספר דירות בעבר:
(29901) 052-925254

בקרית בר־גורין חולון 3 דירות אחרונות בנות 5 חדרים בהנחות מיוחדות פרטים: שיכון עובדים להגרדיה 58 יד־אליהו
(25298) 03-390721

בפ"ת רח' קפלן 4 דירות אחרונות בנות 4 ו־4½ חדרים בהנחות מיוחדות לפרטים שיכון עובדים להגרדיה 58 יד־אליהו טל
(25312) 03-390721

קידאון 4 משופצת קומה גבוהה בלעדי ל"סנטר"
(17442) 03-346441

דירות מרוהטות

מחסנים

אולמות

להשכרה בשכ"ח אולם תצוגה +משרדים +מחסן במרכז תל-אביב טלפון 03-627111 ליוסי בן־טוב (11715)

מבני תעשיה

בחולון, ראשל"צ / בבתים "500 3,000 מ"ר. ג.ת.מ נכסים" (29666) 03-372169

קבלן, מעוניין במגרש בתל-אביב בהזמנ־קומ־בינציה. 03-299674 (29663) 03-867472

הצעות עבודה

ל"זיכון" מלחימות ומ־ביבות מנוסות למחלקת האלקטרוניקה. תנאים טובים למתאימות (30251) 03-9232734-5

סוכנים/ות להתמחות מיוחים בבתי עסק בת"א רווחים גבוהים ג.ל.מ הנגב 4 חדר 44 תחנה־מרכזית מ- (30194) 17.00— 10.00

למפעל נעלי אליס דרוש עובדי דסמה, גזר־נים, תופרים/ות שטרובל עם נסיון 03-5511955 ניסבאום 29 אזור תע־שיה בתים (25386)

למפעל מזון גדול בבת־ים מסיק דוודי קיטור מוסמך לעבודה במשמ־רות של 03-5516332 (25263)

סגן מנהל מחסן +נסיון ב־ניהול 5 שנים לעבודה מי־ידית, תנאי שכר טובים. 03-296846 "תיגבור" (25192)

למפעל גדול בראשל"צ מכונאי רכב חשמלאי רכב בעלי נסיון של (24469) 03-5516332

מלחימות מנוסות לחיווט והרכבת מעגלים מו־דפסים למפעל אלקטרו־ניקה בבני־ברק 5 ימי עבודה בשבוע, שעות גמישות, תנאי עבודה ושכר טובים 03-784212 (24468)

דרוש עובד אחזקה עם נסיון ברתוך, צנרת וא־חזקת מתקנים לעבודה מיידית. 3"03-254411 דנה (15537)

מבשל/ת עבה/ית עם נסיון רב, להכנת אוכל מזרח אירופאי מעולה, משרה-מלאה /חלקית, מתאים לפנסיונר/ית, תנאים טובים 399791 (15185)

ל"סולוג" דרוש מכונאי למכונות תפירה עם נסיון בסריגים .03-824121 (29501)

לחברת שיווק דרושה קלדנית למחשב P.C עם ידע בהנה"ח למשרה מלאה טלפון 258335 219943 (29478)

זוקת +ניסיון שמחיים ב־בית מרקחת לעבודה מי־דית תנאי שכר טובים "תיגבור" 03-289597 (29448)

מחסנאי סבנאי +נסיון 5 שנים (לחולון) לעבודה מיידית. תנאי שכר טו־בים. "תיגבור" (29415) 03-289597

למשרד רו"ח בת"א דרו־שה כתבנית "לניר" מנ־סה 03-661231 ימים א'-ה'. (29868)

למד ושות בע"מ דרושה פקידה לעבודות מזכי־רות והנהה"ש. *ידע בהדפסה עברית/ אנג־לית. *שישה ימי עבודה (24483) 03-809191

עובדי מחשב

תכנת +נסיון על מחשב H.P. 9000 סידרה 310 (רצוי יוצאי תע"א) לעבודה מיידית תנאי שכר טובים. "תיגבור" (29454) 03-296846

ליאר.טי.אי מערכות תוכנה אנשי שיווק ל־מוצרי תוכנה לפי אזו־רים בעלי נסיון (28415) 052-558957

עוזרות ומטפלות

לטיפול בילדים סטודנ־טית או קיבוצניקית בש־עות 12.00 "17.00 בג־בול גבעתיים ת"א. אנוי (15303) 03-269027

טבחים — קונדיטורים

דרוש קונדיטור מקצועי לעבודה בלוד תשלום הולם 08-224787 (15412)

גזירה/תפירה

ליבה דרושות תופרות דוגמאות, עוזר/ת לגזרן ומוכרת ממסה. תנאים טובים. טל. 03-651155 (26264)

ל"מטקס" בבני־ברק דרו־שות תופרות מקצועיות, 5 ימי עבודה בשבוע, הסעה מאורגנת מהבית. משרד העבודה ומטקס בני־ברק פותח קורס תפירה. שכר מלא בתקו־פת הקורס, עבודה מו־בטחת למסיימות הקו־רס. 03-706342 (25262)

ברעננה תופרות מעולות בעלות נסיון על זינגר (25214) 052-910633

ל"מטקס" רמלה דרו־שות תופרות מקצועיות, הסעה מאורגנת מרמלה לוד, כל התנאים הסו־ציאלים מעון ילדים ל־עובדי המפעל (25178) 08-246290

לסוריגי הלן דרושים: 1. תופרות מנוסות באובר־לוק ואפרס. 2. גזרנים/ות מנוסים/ות. 3. גהצ־נים/ות. 4. מבקרי איכות לסוריגים. 5. סורגים למ־כונת שטוחות. עבודה במשמרות. העבודה במפעל במשרה מלאה. תנאים טובים למתאי־מים. רח' אלפסי 9, לוד המשביר בשלמה. (15513) לפינה 835154

לידיוה" הרצל 119 ת"א, טל. 839151, מפ־עילת מחשב גזירה בע־לת ידע בסיסי באנגלית ובהגדלות, גזרן מקצועי, עוזרת גזרן, ומצליירת. (29727)

ל"גנוטקס" דרושים: מודליסטית בעלת נסיון גזרן בעל נסיון מחסנאי בעל שליטה באנגלית כל התנאים הסוציאליים (29492) .03-337725

ל"דינהג'י" עוזר גזרן /גזרן +נסיון תנאים טו־בים .03-658828 (29472)

הנהלת חשבונות

לחברה ציבורית העוס־קת ביבוא דרוש מנהה"ש עצמאי בעל נסיון /רו"ח 03-661231 (29504)

מנהה"ש +ידע במיחו־שוב (סוג ד') נסיון 3 ש־נים רצוי ידע בביטוח יוצא למתאימות. תנאים ושכר הולמים. "תיגבור" (29240) 03-297013

טכנאים הנדסאים

הנדסאי אלקטרוניקה +נסיון במבדקים אוטו־מטים. (A.T.E)+ כרטי־סיות לעבודה מיידית. תנאי שכר טובים. "תיג־בור" 03-296846 (29446)

דרושה אלקטרונאית /טכנאית לעבודה במ־עבדה חצי משרה 03-249294 ליואל (15551)

שרטוט וגרפיקה

סבנאי/ הנדסאי /שרטט קונסטרוקציה נסיון מ־בת מעל שנתיים לפרוי־קט ממושך ברמת־גן "חבר" שרותי כח אדם המחלקה הטכנית (29962) .03-221214-5

לעיתוני "אנשים ומחש־בים" גרפיקאי/ת זריז, מובשר +נסיון בעיתון/ משרד פירסום 03-287560 03-295148 (29423)

עובדי דפוס

חשמל ואלקטרוניקה

ל"א.ג.ת" חשמלאי מוס־מך בביוזג אויר, עוזרי חשמלאים תנאים טובים (30211) 03-203052-3

עוזר/ חשמלאי מוסמך לבנין /תעשיה +נסיון לעבודה מיידית תנאי שכר טובים "תיגבור" (29405) 03-289597

עובדי יהלומים

דרושים פועלי 8/8 ענ־לות +פוטזי אבני משקל בתנאים מיוחדים (30275) 03-7515680

ספרים/ות

נגרים

לנגרית גלבוע בבני־ברק דרושים נגרים טובים ,03-767717 03-5709337 מיום א'. (29808)

נהגים

נהג רשיון ג' מעל 15 טון גיל עד 28, פרופיל מעל 72. לעבודה במשמרות. תנאי שכר טובים "תיג־בור" 03-297840 (29427)

מחסנאים

מחסנאים מנוסים (מפ"עים) לעבודה מיי־דית (משמרות) "א.ב.א." (30136) 03-287817

מחסנאי בכיר (רצוי מפ־קד ימ"ח לשעבר) +ני־סיון במחסן ממוחשב 03-282487 "א.ב.א." (30131)

מוכרים/ות

ליבה דרושה מוכרת מ־נוסה, תנאים טובים. טל' 03-651155 (29733)

סוכנים — מקדמי מכירות

ל"מי־צורים" -אנשי מ־כירות מדלת לדלת עד 1200 ש"ח לחודש ב-3 שעות עבודה ליום. הע־בודה אחה"צ ימים גמ־שים בגוש־דן (30091) 03-233806

ל"מי-צורים" -"דיילי/־ות מכירה לרשתות הש־יווק בכל הארץ. העב־דה אחה"צ תנאים טובים 03-233806 (30089)

רווחים גבוהים לבחו־רים/ות במכירת ספרים בשעות הערב (29917) .03-7525902

מעוניין/ת בהשלמת הכנסה? אנו מציעים עיסוק בענין באזור מר־כז ובשעות הפנאי מ־גיל 25 בכל חלקי הארץ 04-660575 04-525636 057-74051 057-72039 02-246044 03-812181 (30061) 02-244279

ל"מי ומי" פרדיון דרו־שים מלצרים מקצועיים לעבודה קבועה במשמ־רות 03-496115 (30003)

לחברה קבלנית לעב־דות צנרת דרושים באזור גוש־דן אינסטלטורים, רתכים, וראש צוות מעו־לה לעבודות השקה 03-349536 03-712207 (29995)

מורה, גננת, עובד מדינה אנו מציעים עיסוק מע־ניין בעבודת שטח לש־עות הפנאי בכל חלקי הארץ 04-525636 057-72039 04-660575 03-812181 057-74051 02-24427902-246044 (29984)

לצוות ביטוח דרושים מאבטחים מעל 1.80 לאבטחות אירועים דיוק 9.00 "17.00 ת"א 23 (29884)

לשקל סובבות לביטוח מנהלים, דרוש מנהל מ־כירות ושדות ידע בבי־טוח מנהלים ונסיון הכר־חי טלפון 03-739513 (29815)

למפעל תכשיטים דרוש: צורף השולט בכל שטחי הצורפות ומשבץ בעל נסיון .03-7512477 (29365)

זה רציני! לצעירים/ות עד 28 עבודת שטח עם נשמה, עניין, אתגר, אוירה חמה ומיוחדת שכר גבוה! תנאים מל־אימו!! (29356) 621587

בוגרי צה"ל ובי"ס מק־צועי לאחזקת מכונות ועשיה עבודה במשמ־רות (לאיזור פ"ת) לעבו־דה מיידית הסעות אור־חות תנאי שכר טובים "תיגבור" 03-297840 (29332)

דרוש/ה איש/ת מכירות לניהול משרד- חרוץ/ה, דינמי/ת, בעל/ת הופעה נאה, יוזם צבור טובים. סוכן/ה להשקעת שעות עבודה רבות. רצוי מעל גיל 30; העבודה בתל־אביב. לפנות בכתב: יד ב־צירוף קורות חיים ל־ת.ד. 4344 נתניה (29261)

פקידים/ות

תמלילניות, קלדניות, כתבניות לעבודה מיי־דית תקופות קצרות או ארוכות "תיגבור" (29264) 03-282257-8

לאזור כפר־סבא מזכירה עברית, אנגלית לעבודה קבועה (יום עבודה מלא) תנאים טובים למתאימה. "תגבור" 8/- (29243) 03-282257

בחורה אחראית מסודרת ודייקנית, לסוכנות בי־טוח בת"א, לתפקיד מע־ניין ועצמאי. ידע בהנה"ש "יתרון שעות העבודה 0800" 15.00. אוירה נעימה ותנאים טובים מאוד למתאימה. רונית "03-295694 מש־רה 236 (25767)

לאיזור הרצליה מזכי־רה/ כתבנית עברית/ אנגלית נסיון על מעבד תמלילים לעבודה מענ־יינת/ מיידית תנאים טו־בים למתאימה. "תיג־בור" 03-297013 (25286)

מזכירה לניהול משרד אנגלית טובה ע/ת עב־רית/ אנגלית בראשל"צ. (25221) 03-286111

מזכירה מנוסה, שליטה מלאה באנגלית ע/ת, עברית, אנגלית לחברה גדולה בהרצליה (25216) 03-286111

בהזדמנות! להשכרה בראשל"צ 800 מ"ר ק"ק בודד "רשף־נכסים" (10983) 5742777

מגרשים

למכירה מגרשים ברוטשילד (גוש 3927) "סיון נכסים והשקעות" (29647) 03-941352

למשקיעים דרושים מג־רשים בכסף /קומבינציה בראשל"צ ת"א "סיון נכסים והשקעות" (29638) 03-941352

בראשל"צ להשקעה מג־רש חקלאי מקום מעולה "סיוון נכסים" (25957) 03-941352

בקרית־כורש לבניה מיי־דית אפשרות שלדים "סיוון" נכסים" (25954) 03-941352

בגן־יבנה במרכז לבניה מי־ידית לוילות 17,200 דולר+ מע"מ, 2000 בכ־זמן והיתרה במשכנתא. במשרד: 08-574335, בערב: 08-574587, 08-574823 משרד המ־כירות פתוח בשבת (23778)

חברה לבניה ותיקה מ־עוניינת במגרשים למגו־רים באיזור המרכז (23494) 03-991343

חנויות

להשכרה חנות 130 מ"ר ברח' הרצל בת"א מול יוסף מלך השטיחים, 03-829188 (29846) 03-836286

בנ"א למסחר ושיווק "70 "200 400 מ"ר "נ.ת.ב נכסים" (7149) 03-372169

משרדים

בהזדמנות!! להשכרה מול הקניון בר"ג 400 "1000 מ"ר להצגה ומ־שרדים בלעדי "לרשף נכסים" 03-5742777 (23284)

דירות

חדרים מרוהטים

עסקים

מיצוע בקריות המעוניי־נים להשתתף ביזוד סו־כות 08-413041 (30283) 04-723889

למכירה בנין לאחר שי־פוץ בקרית-אתא מתאים לבתי אבות 04-724030 (26155) 04-719466

טלוויזיות

בתי־כנסת

סירות

דיפוי והדזיה

מכונות שטיפת כלים

פוליש וניקיון

עתיקות

ציפוי אמבטיות

קיט ונופש

חוף הדקלו כפר הנופש בבנית מונה עדיין מקו־מות לסוכות 03-459721 (29078) 06-790068

אוהיות דביקות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

הכרויות

שוק המציאות

בתי"ס לנהיגה

הליפי רכב משומשים

מציעים למכירה

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

הלוואות

הלוואה מיידית וזולה לחברי ההסתדרות ולאנשי בטחון וחינוך 052-543202 03-773214 03-346069 (15211)

תקלאות

טרקטורים

סובארו 1800 1983 ג'י.אל.אס. 5 קופה כחול שה ראשונה מיטלי טל. 052-72567 בית: (15212) 03-7514335

סוזוקי

סיאט

סיטרואן

פולקסווגן

פורד

דגמי 88 סיירה 1.6 5 הילוכים 4/5 דלתות בהספקה מהירה במבצע 03-848444 (24832) 03-848729

פיאט

פיז'ו

רנו

אוטובוסים וקטנועים

מוזיאון "חיים אפנועים" / "פרופיל" מתאחדים הכל תחת קורת גג אחת. יבוא ושיווק חלפים ואביזרים, מוסך תיקונים ושירות לכל האופנועים היפניים, קניה, מכירה, תיווך, מחסן חלפים לדגמי סוזוקי 03-381940, הכניסה 03-372476 מרחוב המסגר 19, ת"א. (24472)

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דגמי 88 316 1.8 +1.6 צורה חדשה באספקה מהירה במבצע 03-848444 (24855) 03-848729

וולבו

טנדרים

לנציה

מיני מינור

מסחריות

מרצדס

סובארו

שרותי אחיות

שליחים

ביקוש עבודה

מכוניות

גם השנה: מועדון ה־5 בבית פורד. תצוגת מכוניות עתיקות המוקיים ב־חול המועד סוכות יום ב' 13.10.87 מ־14.00 עד 18.00 בבית פורד בת"א. הקהל מוזמן (30279)

"במועדון אשראי ארצי" הלוואה לרכישת רכב עד 70% מערך הרכב ל־3 שנים תל־אביב 03-291940, ירושלים 02-249048, חיפה 04-537649, ב"ש 04-532765, 057-78896, אילת 057-76878 (30111) 059-71993

הגל־החדש" מציע כל סוגי המכוניות האירופאיות מ־1988 באספקה מהירה 03-848729 (25516) 03-848444

אאודי

דגמי 88 אאודי 1.8 +1.6 באספקה מהירה במבצע 03-848444 (24778) 03-848729

במבצע בלעדי! חלונות חשמל אורגינלים לאאודי 80, 88, 87, 440 ש"ח כולל מע"מ "הגל החדש" 03-848444, 03-848729 מגרש משרד הרישוי חולון (24535)

אוסטין

אופל

אלפא רומיאו

פועלים/ות

עובדי נקיון

עובדי מתכת

איש אחזקה למפעל תעשייתי +נסיון בדודי קיטור. "א.כ.א." (30132) 03-287817

חרש /ידע בעיבוד שבבי תנאים טובים למתאימים 03-823165 (30057)

כרסם קונבנציונלי +נסיון בדיוק העופוני לעבודות גדולות, תנאים ושכר טובים. "תיגבור" (29411) 03-296846

כרסם/ חרט- ידע בהפעלת C.N.C (פנוק־אקומה) ידע בתיכנות תנאים טובים. "תגבור" (27875) 03-289597

רתך נסיון בצנרת דוודים+ צילום (ח"פ) לעבודה מיידית, תנאי טובים שכר גבוה "תיגבור" 03-297840 (25585)

מכונאי אחזקה +נסיון 3 שנים (לאיזור חולון־פ"ת) במשמרות לעבודה מיידית תנאי שכר טובים "תיגבור" 03-297840 (25278)

חרש קונבנציונלי +נסיון לעבודה מיידית, תנאי שכר טובים. "תיגבור" (25271) 03-289597

מסגר קורא שירטוט +נסיון לעבודה מיידית תנאי שכר טובים "תיגבור" 03-297840 (24460)

עובדי מוסך

מכונאי/ חשמלאי רכב בנזין/ דיזל +נסיון לעבודה מיידית. תנאי שכר טובים. "תיגבור" (29436) 03-296846

שומרים

לנמל משקים בתל־אביב דרושה

מזכירה/ פקידת יצוא

(משרה 2130)

לנמל עמוס באוריינטציה ולקשר עם לקוחות בחו"ל

★ שליטה מלאה באנגלית (כולל הדפסה).

★ רצוי נסיון ביצוא, הפעלת טלקס ומעבד תמלילים באנגלית.

★ 5 ימים בשבוע.

מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בכתב יד, אל ת.ד. 11024 ת"א 61110 ויציינו מספר משרה. — סודיות מובטחת — המודעה לשני המינים.

תה"ל

תכנון המים לישראל בע"מ

לקניינו באשדוד, אשקלון, ת"א ורחובות דרושים:

* **מהנדס פיזיקה/אופטיקה** — תואר I II נסיון במדידה ובשיטות מדידה.
* **מהנדס מכונות** — נסיון של 5 שנים בתכנון ופיקוח. ידיעה במתקני חום, קיטור, מחלפי חום, מתקני שינוע ידע באחזקה בתחום המזון.
* **הנדסאי/טכנאי מכונות** — מנוסר. עבודה במשמרות.
* **הנדסאי/טכנאי מיזוג אויר**
* **הנדסאי מכונות** — ידיעה טובה באוטומציה. קירור עמוק, ידיעת השפה האנגלית ונסיון בעבודה
* **תכנת מחשבים** — IBM 36 בשפה RP 2
* **לבורנטית תעשייתית** — או בוגרת מגמה ביולוגית לעבודה במעבדה, רצוי ידע באבטחת איכות.

למועמדים שכר הולם ותנאים סוציאליים כחוק. בדבר פרטים נוספים נא לפנות לסניפינו: תל אביב – גורדון 88 ,222266 03-245541; רחובות – הרצל 187 (בטכור) 08-455904; אשקלון – הרצל 34 (בית נור) 051-29896; אשדוד – רוגוזין 8 ,533644 08-532221

דנאל

החברה לשירותי כח אדם

תל־אביב • ירושלים • באר־שבע • רחובות • אשדוד

למעבדות רפא בע"מ בירושלים דרוש/ה

לבורנט/ית ביולוג/ית

בתפקיד רב גוני, רצוי בעל נסיון מעשי בעבודה מועמדים מתאימים שמוכנים להתאמץ בעבודה

מתבקשים לפנות בכתב יד למחלקת כ"א ת.ד. 405 ירושלים

דרוש

חשמלאי מוסמך

לעבודה במפעל מזון בנתב"ג לוד

פונים בתעשיה יפנו בכתב לת.ד. 866, תל־אביב 61008 עבור מס' 557

לקיבוץ גזית דרושה

אחות מוסמכת

(רצוי נסיון בקיבוץ)

כניסה מידית לעבודה

לפנות בטלפון 06-768807 בעבודה

06-768648 בערב לבקש את רוצה

מלם מערכות בע"מ

דרוש

סמנכ"ל כספים

תאור התפקיד:
אחראי להנהלת החשבונות והתמחיר
מנהל משא ומתן עם ספקים
מנהל נושא ומתן עם בנקים
מנהל מערכת הגביה
מנהל מערכת הכספים
מתכנן ומבקר את התקציב
מנהל השקעות
אחראי למערך הביטוחי

כישורים: השכלה אקדמית בכלכלה ו/או מינהל עסקים ו/או ראית חשבון. עדיפות לבעלי תואר שני וידע בנתוח מערכות.

נסיון וידע: 5–8 שנות נסיון בחברה המונה מעל 100 עובדים נסיון בעבודה בסביבה ממוחשבת

ידע בשפות עברית ואנגלית עם כושר ביטוי ברמה גבוהה

כפיפות: למנכ"ל מלם

מקום עבודה בירושלים.

השכר יקבע: עפ"י כשורי המועמד.

מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד, בצירוף קורות חיים ומעודות על השכלה ונסיון אל: שרה קשת ת.ד. 13016 ירושלים 91130 בציון "עבור סמנכ"ל כספים" פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון מס' 02-383545

LASER

תעשיות לייזר

מהנדס/ת תעשיה וניהול (משרה 1221)

למחלקת הייצור באגף התפעול

תאור התפקיד: • קליטה והכנסת ציוד חדש • שיפור שיטות • תעוש הביצורת • פיתוח וניהול מערכות האוטומציה.

כישורים דרושים: • 5 שנות נסיון לפחות, בחברות תעשייתיות מתקדמות • כושר ניהול צוות עובדים • עצמאות ויוזמה • יחסי אנוש טובים • נסיון קודם בעבודה במערכות ממוחשבות.

שרטט/ת מכני/ת (משרה 1253)

לעבודה במשרד טכני

כישורים דרושים: • שנתיים נסיון בשרטוט מכני. • יתרון לבעלי ות נסיון בשרטוטי הרכבה אלקטרוניקה.

נא לפנות בכתב יד תוך ציון מספר המישרה, שם, טלפון, כתובת, פרוט קורות חיים ונסיון מקצועי, לתעשיות לייזר - "בשאבי אנוש" ת.ד. 13135, ת"א מיקוד 61131.

סודיות מובטחת

המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד

תעשיות לייזר - קרן אור לקידום האנושות

עיריית תל־אביב־יפו

למחלקה לביוב־אש ת"א יפו דרושים

נהגים/כבאים

הדרישות:
1. לאחר שרות צבאי
2. עד גיל 28 שנה
3. בעלי רשיון נהיגה
4. מגורים באזור ת"א־יפו

המעוניינים יפנו לקצין המנהלה מ. אלקיים במח' לכיבוי־אש רח' בזל 35, טלפון: 5462222

למפעל תעשייתי/בנין באזור המרכז

דרוש צעיר

בגיל 30-38

רצוי אקדמאי בעל נסיון שיווק וניהול מסחרי, כושר ארגון

לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ת.ד. 23120 עבור אקדמאי ת"א

מילר ועשת

מוסך מרצדס

חיפה

דרושים:

בוחן רכב

יועץ שרות

מכונאים

לחדר שיפוצים

אנשי אחזקה

נא לפנות לטל. 04-670680, 04-644059 לבועז

קופת חולים מכבי

דרושים

1) פקיד/ה לקבלת קהל ואבטחה

הכישורים הנדרשים:
• 12 שנות לימוד.
• נסיון של שלוש שנים לפחות בקבלת קהל ומודיעין.
• ידיעת שפות יתרון.
• העבודה בשעות מפוצלות.
• מקום העבודה בת־ים.

בפרטים נא לפנות בטלפון לאסתר: 888197,880622

2) עוזרת מעבדה מוסמכת

נסיון בבקטריולוגיה והמתולוגיה.
ידיעה ולקיחת דם מהוריד - יתרון
מקום העבודה ראשון־לציון
נא לפנות לצבי בטל: 995495

3) מזכירה למשרה מלאה

12 שנות לימוד
לתקופה של שמונה חודשים
מקום העבודה תל־אביב
בפרטים נא לפנות לטל: 292911 קו פנימי 253

המשביר המרכזי

סניף תל־אביב

דרוש

מנהל ארצי

למחלקת חשמל

הכישורים הנדרשים: מהנדס הנדסאי חשמל אלקטרוניקה, יכולת התמודדות עם מערך מסחרי בהיקף גדול, נסיון קודם בניהול צוות עובדים גדול, יחסי אנוש טובים, פוטנציאל ניהולי שיווקי גבוה, דובר אנגלית, שפה נוספת רצויה. מגורים גוש דן או אזור תל־אביב.

על המעוניינים להגיש מועמדותם בכתב יד אל מחלקת המנגנון ת.ד. 130 תל־אביב 61001

דרוש:

עוזר נמרץ למרכז אגודה העוסק בהקמת ישוב

הדרישות:
• הנדסאי בניה
• נסיון של כ־3 שנים בביצוע או בפיקוח
• יחסי אנוש טובים
• בעל רכב
• מקום העבודה – חיפה ואזור מצרת
• נסיון בהתחשבנות עם קבלנים וספקים – יתרון

העבודה למשך כ־1 שנה. לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 9243 חיפה עבור "הנדסאי"

לחברה לייצור שלטים ותערוכות

עובד מקצועי

בעל רקע טכני וכשר ניהול

טל' 03/260887

הבורסה לניירות ערך בתל־אביב בע"מ
THE TEL AVIV STOCK EXCHANGE LTD

דרוש/ה

מפעיל/ת מחשב

כישורים נדרשים:
- נסיון מוכח של שנתיים לפחות בהפעלת מחשב IBM 43XX – מערכת הפעלה VM.
- נסיון במערכת הפעלה DOS/VSE.
- ידע בתפעול מערכות תקשורת VITAM.
- יכולת עמידה בעבודה תחת לחץ.

העבודה במשמרות.

מעוניינים העונים לדרישות הנ"ל יפנו בדחיפות, בצירוף קורות־חיים ונסיון, לתא־דואר 29060 תל־אביב 61290, עבור "מפעיל מחשב".

המחלקה הטכנית

חבר

- **חשמלאי מוסמך** - ידע בקריאת שרטוט חשמל לאזור ת"א.
- **מכונאי אחזקה** - מנוסים למפעלים באזורים כ"ס, נתניה וגוש דן.
- **מכונאי רכב מנוסים** - בעלי תעודת הסמכה לאזור ת"א.
- **חרטים/כרסמים** - קונבנציונאלים למפעל בטחוני באזור גוש דן.
- **נהג מעל 15 טון** - רשיון למנוף שונה לאזור כ"ס.
- **חיילים/ות משוחררים** - לעבודות הרכבה וייצור למפעלים באזור כ"ס, פ"ת וחולון.
- **מהנדס/הנדסאי תעשייה** - וניהול מכונות להכנת תיקי ייצור לחלקים מדוייקים. ידע בעיבוד שבבי לאזור ת"א.
- **סכנאי שרטט בניין** - בתחום הקונסטרוקציה וחישובי כמויות – נסיון הכרחי. לאזור ר"ג.
- **הנדסאי/טכנאי** - מכונות לתכנון צנרת, קיטור מים לפרויקט ממושך בחולון.
- **מחסנאים בוגרי צה"ל** - מנוסים. לאחר שרות צבאי למפעל מטאלורגי בחולון.
- **סגן מנהל מחסן תצוגה** - נסיון מעל 5 שנים בניהול צוות עובדים יוצאי חיל התחזוקה.
- **מלחימות/מחווטות** - נסיון לעבודה עפ"י תקן צבאי, עדיפות ליוצאות במצ"א, ת"א ומודיעין למפעלים באזור חולון, רמה"ש, הרצליה ורמת החיל.
- **שרטטות מכונות - לאחר שרות צבאי** מלא, נסיון בצנרת וחלקי מכונות - למפעל בטחוני. רצוי סיווג גבוה. לעבודה באזור רמלה, לוד והסביבה.
- **עובדות ייצור לאחר שרות צבאי** - מלא, פרופיל 72 ומעלה למפעל בטחוני במרכז. הסעות וארוחות מובטחות.
- **מנהלי משמרת** - נסיון מעל שנתיים במפעלי מזון, עץ לעבודה בת"א ופ"ת.
- **הנדסאי/טכנאי** - תעשייה וניהול נסיון מעל שנתיים בשכר עידוד ותפ"י למפעל עתיר ידע בירושלים.
- **מסגרים/רתכי CO_2** - מנוסים לעבודה בפ"ת.

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

גם אתה יכול להגיע להכנסה חודשית של 7000 $

ד ר ו ש י ם

אנשים בעלי מוסר עבודה גבוה לקבלת זכיון להפצת מוצר בלעדי דרושה השקעה (בתנאים נוחים)
העבודה מתאימה לגברים ונשים
(רצוי בעלי רכב)
טל' 04-640218, 04-661182

לחברה מסחרית גדולה
דרוש:

תוכניתן SYSTEM בכיר למערכות אי.בי.אם.

בעל נסיון

מעשי בסביבת עבודה שכוללת:
1. מחשבי אי.בי.אם 43xx.
2. מערכות הפעלה VM/CMS DOS/VSE
3. תקשורת SNA, BSC, CKB
4. רשתות תקשורת מקומית.

מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 4868 למשרה מס' 730 חיפה.

המחלקה המשרדית

חבר

- **כתבניות עברית/אנגלית מנוסות** למעבדי תמלילים IBM, תוכנה, אינשטיין, א־ב, WORDMILL.
- **כתבניות למעבד תמלילים לניר** + ידע בהדפסת מאזנים.
- **קלדניות מסוף מנוסות** - דאטה ג'נרל אותיות + מספרים.
- **מזכירות/כתבניות דו־לשוניות** - מנוסות (רצוי ידע במחשב) לעבודות מיידיות.

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

קיבוץ עין־דור (5 ק"מ מכפר־תבור)

מחפש לקליטה בקיבוץ

טכנאי/הנדסאי מכונות

לתפקיד עצמאי ואחראי, הכולל אחזקת־שבר, אחזקה־מונעת ותכנון של ציוד מפעל הקיבוץ. סדר, דייקנות ויכולת עבודה בצוות – הכרחיים. הזדמנות להשתלב בעבודה מעניינת ולזכות בחיים מהנים, באווירה נעימה ושלווה!
לפנות לזוהר – טל. 06-768444, או לטל. 06-768136 משעה 16.00 ואילך.

שעוני benetton ע"י BULOVA

סוכן מכירות
לאזור הצפון
בעל נסיון מוכח
טל.: 03-7512662

רב־בריח

מקום גדול לעבוד בו

בחברה המיצאה ל־5 יבשות, מעסיקה 600 עובדים מיטב כח האדם המקצועי והמיומן במשק ונמצאת בצמיחה מתמדת.

ד ר ו ש י ם

למפעלנו ביבנה

מכונאי אחזקה
בעל ידע ונסיון במערכות מכאניות, הידראוליות ופנאומטיות.
נדרש נסיון במפעל תעשייתי.

עובד לאחזקת מבנים
בעל רקע ונסיון בשיפוצים, בניה וצביעה.

מועמדים יפנו בכתב עם פירוט קורות חיים ל.ת.ד. 465 יבנה 70653.

למפעלנו באריאל

מחסנאי טכני
בעל נסיון של 5 שנים בניהול מחסן.

מועמדים יפנו בכתב עם פירוט קורות חיים לת.ד. 33 אריאל 44824.

רב־בריח

לחברה דינמית ומתפתחת בענף התכשיטים דרוש

מנהל בחו"ל

לעבודה עצמאית, קשה ואחראית

הכישורים הדרושים:
- בעל יוזמה, דינמי ונמרץ
- אנגלית שוטפת
- יכולת הבעה בכתב ובע"פ
- כשרון ליצור קשר עם אנשים
- גבר גבוה ורווק עד גיל 28 ובריאות תקינה

למועמד המתאים תנתן הדרכה והכוונה המשכורת גבוהה - אחוזים מהמכירות
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, תמונה עדכנית והמלצות לת.ד. 53155 תלאביב עבור "מנהל בחו"ל"
– סודיות מובטחת –

ליאו גולדברג בע"מ

המגיע להצלחת אופל, שברולט וביואיק בישראל
לרגל הרחבת הפעילות במוסך המרכזי בק. אריה, פתח־תקוה דרושים

★ **מבקר איכות** (לרכב חדש)

★ **מכונאי רכב**
- בכל הרמות
לאחר שירות צבאי
יתרון לבעלי נסיון
אוירה טובה ותנאים משופרים מובטחים
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל' 03-9231873 לגב' צילה

לחברה גדולה בענף המזון

דרוש/ה

איש/אשת מכירות

לאזור הצפון
- ★ בעל/ת רקע ונסיון במכירת מוצרי צריכה וקידום מכירות
- ★ צעיר/ה ודינמי/ת
- ★ בעל/ת השכלה תיכונית לפחות
- ★ בעל/ת רשיון נהיגה
- ★ מגורים באזור חיפה והקריות

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 2897 ת"א 61028 עבור "איש/אשת מכירות".

לחברת תיירות בתל־אביב

דרוש

מפעיל תיירות
TOUR OPERATOR

- בעל נסיון של 4 שנים לפחות בתיירות נכנסת
- ידיעת השפות ספרדית, אנגלית וצרפתית הכרחית, שפות נוספות – יתרון.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 1144 ת"א 61020.
– סודיות מובטחת –

למוסד ציבורי דרוש:

מהנדס אחזקה ופיתוח

הכשורים הנדרשים:
- מהנדס בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתפקידי ניהול ופקוח אחזקת מבנים לרבות פרויקטים.
- יכולת לקיים מגע וקשר עם גורמי חוץ והפעלת צוות עובדים.
- ידיעת השפות עברית ואנגלית.
- נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות.

נא לפנות בכתב יד למחלקת כח אדם. ת.ד. 33288, תל־אביב 61332.

למוסך גדול באיזור התעשיה יהוד

דרושים

א. פחחי רכב
בעלי הסמכה וללא הסמכה
בעלי נסיון של 3 שנים.

ב. מכונאי רכב
בעלי הסמכה ו/או סוג 3.

ג. מחסנאי טכני יוצא חיל חימוש
בעל נסיון של 5 שנים.
למתאימים תנאים מעולים.
המועמדים יתקשרו ליוסי טלפון: 03-355922, 03-359128.

לחברת אי.אם.סי. בע"מ

דרושים:

מרכיבים מקצועיים
(קבלני משנה)

להתקנת תיקרות אקוסטיות
לאחר שירות צבאי מלא.

טל. 03-5368108, 03-5368788.

אדם
מכון אדם לאבחון וייעוץ במשאבי אנוש

למפעל תעשיתי באוסטריה

דרוש

מנכ"ל

מפעל העשיתי בתחום הטכנולוגיה המתקדמת, שיעסוק בטכנולוגית מחשבים ואחסון – STORAGE. המפעל מיועד להיות המשוכלל מסוגו ברמת אוטומציה ורובוטיקה מתקדמות.

המחזור העסקי השנתי המתוכנן, כ־חמישים מיליון דולר. המפעל בהקמה באזור וינה.

המועמד חייב להיות בעל נסיון בניהול כללי של מפעל תעשיתי, בתחום הטכנולוגיה המתקדמת.

ידיעת השפות אנגלית וגרמנית.

מגורים: וינה – אוסטריה.

רק מועמדים רציניים, ובעלי נסיון בניהול מפעל תעשיתי, יפנו בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון קודם.

ב־10.10.87 מיועדים להגיע לארץ נציגי החברה לסדרת מפגשים, אי לכך נא להעביר ישירות את הפניות לכתובות הבאות: מכון אדם, פינסקר 12, תל־אביב 63421. מכון אדם, דיזרעאלי 54, חיפה 34334.

סודיות מובטחת.

דרוש/ה

מרכזנית - פקידת קבלה

תאור התפקיד:
- ★ הפעלת עמדת טלפנית TADEX-1000
- ★ טיפול בקהל

הכישורים הדרושים:
- ★ גישה חיובית לקהל
- ★ רצון לתת שירות
- ★ ניהול שיחה באנגלית
- ★ קול נעים
- ★ הופעה נאה

שעות העבודה:
- ★ בימים א'-ה': משמרות לסירוגין בשעות 7.30-12.30 או 12.30-17.30
- ★ ביום ו': אחת לשבועיים בשעות 7.30-13.00

נא לפנות בכתב, תוך ציון קורות חיים ומספר טלפון להתקשרות, לת.ד. 33023 תל־אביב 61330, עבור "מרכזנית"

דפרזהב

לרפק אלקטרוניקה בע"מ

דרושים:

1) מהנדס/הנדסאי יישום
בתחום ה־TELECOMMUNICATION, ידע ב־MICROPROCESSING רצוי. ידע באנגלית הכרחי.

2) מהנדס/הנדסאי יישום
בנושא MICROPROCESSOR, רקע ב־DIGLTAL SIGNAL PROCESSING רצוי. רקע ב־PROGRAMMABLE LOGIC DEVICES רצוי. ידע באנגלית הכרחי.
★ המתאימים יעזרו לקידום המכירות בחברה. תנאים טובים. נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 24116 ת"א 61240.

3) למחלקת המצה דרוש
איש מכירות פנים
רקע באלקטרוניקה חובה. נא להתקשר ל: 03-443391, 03-477115.

שופר־סל

לסניפי תל־אביב

דרושות קלדניות

תנאי שכר טובים.
המעוניינות מתבקשות לפנות למר אריק ליבנזון בהיפרכל. קניון איילון ביום ראשון 4.10.87 בין השעות 09.00–12.00.
מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד.

Melia
חברה בינלאומית לנסיעות
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

סוג 2, 3 למשרה מלאה
נסיון 3 שנים. עדיף בתיירות
החל מיום א' בין השעות 9.00 – 14.00
טלפון: 03-249225 לחיה

לחברת יבוא גדולה בת"א

דרושים:

טכנאים מתחילים

לאחר שירות צבאי עם רקע בחשמל וקירור + רשיון נהיגה ב'
לפרטים טל. 03-251176 לפליקס

ברמניה דרושה
בחורה נאה
לעזרת בעל בית לבנה. ידיעת אנגלית או צרפתית הכרחית. 800 דולר לחודש
לפנות לפולן [illegible]
טלפון 03-296444
חדר 1501 בין השעות 9.30-11.30 18.00-20.00

לבית אופנה
אריקפו שמם
דרושים:
★ **גזרן / עוזר גזרן**
מקצועיים
★ **מחסנאי**
אחראי, עם נסיון בבית אופנה
נא לפנות החל מיום א'
טל. 03-217737

ליפרטל דרוש
כרסם מתכת C.N.C
טלפון: 809716
רח' המלך 6 אזור תעשיה חולון

לחברה בענף האוטומציה לתעשיה
דרוש
מהנדס הנדסאי מכירות
רצוי עם ידע/נסיון בפנאומטיקה ואוטומציה.
המעוניינים, מתבקשים לטלפן 03-5567052 או לכתוב לת.ד. 28217 ת"א 61291.

רוקח/ת

לבית מרקחת בצפון
ת"א 03-412934

למהנדס בנין דרוש
1. **שרטט/ת** קונסטרוקציה מנוסה בלבד.
2. **נהג/ת** למשרה זמנית וחלקית.
טלפון בעבודה: 03-7513697

ד ר ו ש

למשרד פרסום בר"ג

איש ארגון ומנהל

לקשר עם לקוחות וספקים.

הכישורים הדרושים:
- *ידע מקיף בתהליכי הבאה לדפוס*
- *הכנת תמחיר*
- *ידיעת השפה האנגלית*
- *רכב הכרחי*
- *קשרים בענף יתרון*
- *המלצות*

העונים על הדרישות יפנו בכתב יד לת.ד. 4161 ר"ג 52141
רק המתאימים יענו
– סודיות מובטחת –

למשרד עו"ד
דרוש
עורך־דין
רצוי בעל נסיון בנזיקין
והופעות בבית המשפט
טל. 03-611461

לחברה גדולה לאלקטרוניקה בת"א
דרוש
הנדסאי פיתוח עצמאי
עם נסיון מוכח בתחום מערכות אלקטרוניות דיגיטליות – מיקרופרוססורים שונים
להתקשר לטלפון 03-[illegible]

משרד העבודה והרווחה
דרוש
אורט ישראל

תל־אביב

לביה"ס ידי־שפירא
נס לגויים 53 68190
טל' 03-829147-8/829704

★ **מרכז אדמיניסטרטיבי**
בעל השכלה אקדמאית מתאימה
ונסיון בתחומי מנהל כח־אדם, כספים ומשק.
יש לפנות בכתב לביה"ס עד לתאריך 11.10.87

גרפיקאי/ת

למשרה מלאה באזור התעשיה ראשל"צ
03-9616327/8

לבית חרושת גירוסטה

ברח' יגאל אלון 116 תל־אביב
דרושים:

1. טכנאי ייצור

עובד למחלקת כיפוף

על המעוניינים לפנות
לטלפון 03-256271
בין השעות 08:00–16:00
ולבקש את אבי או יגאל

ללקוחותינו דרושים בדחיפות:

1. מנהל אדמיניסטרטיבי
– לקבוצת חברות תעשייתיות בענף הבניין, שכר $2500

2. סמנכ"ל לקונצרן
– בענף המזון, יזמה אחראי על השיווק בארץ –ובחו"ל, שכר $3000

3. קניין – מנהל רכש לרשת חנויות בארץ בתחום מוצרי צריכה, שכר $2000
כל התפקידים, בנוסף למשכורת כוללים גלווים כמקובל בשוק.
סודיות מלאה מובטחת!!

נא לפנות טלפונית 030247727
או בכתב לת.ד. 16310/20 ת"א.

בפרויקט פרסום מכובד ביותר
הזדמנות נדירה

למנהל שיווק ואנשי מכירות

במחלקת שיווק מודעות.
הזדרזו ובואו למסור קורות חיים
פינסקר 64 ת"א 280640
קבוצת אנשים ומחשבים

לחברה המובילה בתחומה בישראל

דרושים

1. אחראי מדור שכר
- ★ נסיון בעבודה במערכת שכר ממוחשבת
- ★ התמצאות במיסוי ודיני עבודה
- ★ כושר ניהול וארגון

2. חשב שכר
- ★ נסיון של שנתיים לפחות בעבודה עם מסופים, כושר ארגון, דייקנות.
- ★ יכולת עמידה בעבודה בתנאי לחץ.

העונים לדרישות הנ"ל יפנו לאורן משעה 10:00 למספר הטלפון 03-660442 – 03

למפעל באזור פתח־תקוה

דרוש

מנהל עבודה מנוסה

עדיפות לטכנאי ייצור
עבודה במשמרות

לקביעת ראיון טל: 03-9223151
מ־07.30–12.00 להדש.

טרנספק הנדסה בע"מ

דרושים/ות

1. מזכירה בכירה
לניהול המשרד
- ★ הדפסות עברית – אנגלית (WORDMILL)
- ★ אנגלית שפת אם
- ★ 3 שנות נסיון הכרחי

2. חשמלאים – עוזרים

נא לפנות טלפונית 03-7513949
תנאים טובים למועמדים המתאימים
סודיות מובטחת.

MAG
מאג־אופנה סרוגה
דרושה

מזכירה/פקידה

שעות עבודה 8–17
5 ימי עבודה בשבוע
- ★ קואורדינציה וחריצות
- ★ שליטה בשפה העברית
- ★ ידע בשפה האנגלית יתרון
- ★ ידע בהדפסה

טל: 266380, 03-216438

לכפר־סילבר

בי"ס תיכון חקלאי מקיף
6 שנתי דרושים:

1. 2 מחנכים/ות
לחטיבת ביניים

2. מורה למיקרו־פרוססורים
לחצי משרה

3. מורה למתמטיקה
בשפה הספרדית

4. פרדסן

כישורים בעבודה עם תלמידים ובהנהיה
לפנות טלפ. 051-25141-4
למשרות 3, 2, 1 לדניאל
למשרה 4 לחיים

לחברת מחשבים

דרוש:

1. מתכנת/מתכנן
- ★ נסיון ברשתות תקשורת מקומיות ל־P.C
- ★ שפות תכנות – אסמבלר, קובול, בייסיק.
- ★ רקע בקישור P.C למחשבים גדולים יתרון.

2. מנתח מערכות – מתכנת
נסיון בקובול
רצוי הכרת מחשבי P.C

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 36076 מיקוד 61360.

דלתה מוצרי איכות חשמליים בע"מ

דרוש

סוכן מכירות

עבור מכירת ציוד
TASCAM TANNOY
ציוד הקלטה מקצועי לאולפנים, מוזיקאים P.A
כישורים: ידע מקצועי נרחב בענף
משרה מלאה 5 ימים בשבוע
לפנות לאפי 03-7518431

ראקום אלקטרוניקה בע"מ

דרושה

מזכירה למנכ"ל

- ★ שליטה מלאה באנגלית ועברית
- ★ נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים
- ★ 5 ימי עבודה בשבוע

שעות עבודה 08:00 – 17:00
נא להתקשר לאריאלה
החל מיום א' 03-491922

למשרד רואי חשבון גדול בת"א

דרושה

פקידה

למשרה מלאה
מועמדות בעלות נסיון בעבודות מזכירות
עדיפות לבעלות נסיון
בעבודה במשרד רואי חשבון.
לקביעת ראיון 03-664561 לגב' לב־ארי.

לעתון יומי דרושה

פקידה

במשרה מלאה
ידע באנגלית הכרחי.
טל' 286141 שלוחה 273
משעה 09.00

לפנימיה קטנה מיוחדת בגוש דן

דרוש/ה

מנהל/ת

בעל/ת כושר ארגוני.
רצוי עם רקע בחינוך.

נא לפנות בצרוף קורות חיים
וטלפון לת.ד. 1015 מיקוד 58110 חולון

מזכירה

לחברת מחקר ופיתוח
- ★ ידע ונסיון מוכח בניהול משרד
- ★ ידיעת השפות עברית ואנגלית
- ★ נסיון על מעבד תמלילים יתרון
- ★ ידע בנסיסי בהנהח"ש יתרון

המעונינים ישלחו קורות חיים לת.ד. 39296 תל־אביב מיקוד 61392. (עבור מזכירה)
– סודיות מובטחת –

مكذا من الاجل

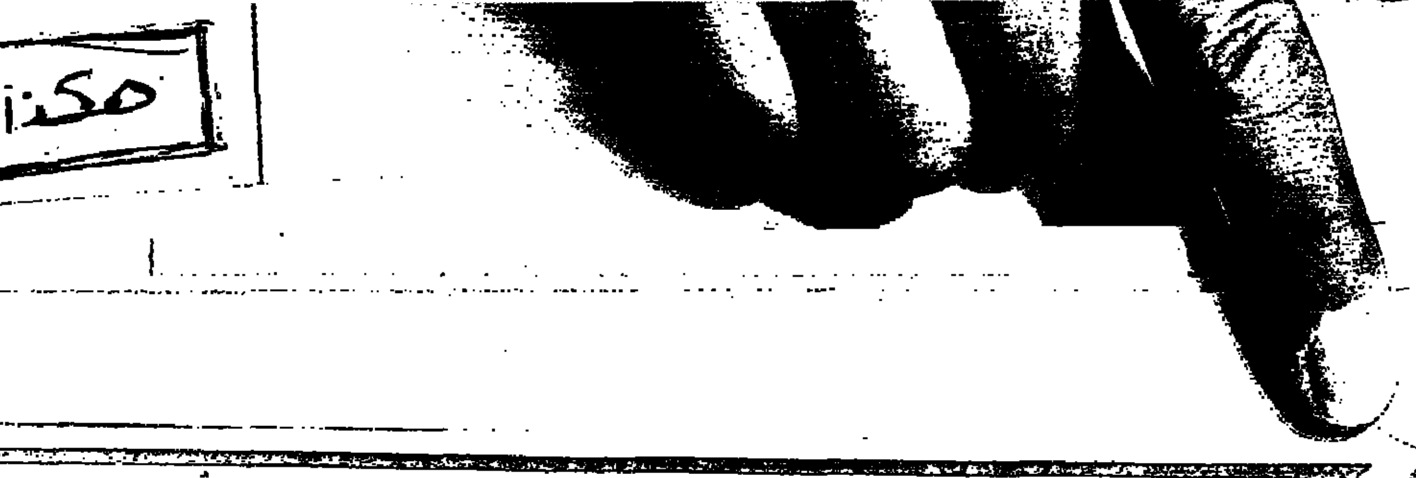

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

היקירים החדשים של מרחב דן

(ע). – בטקס שנערך אתמול בבית החולים איכילוב העניק מפקד מרחב דן במשטרה, נצ"מ אריה עמית (במרכז) תעודות „יקירי מרחב דן" לשני הנערים מרמת השרון, יניב לוי (מימין) ורועי הורוביץ (משמאל) שניצלו ממחבלים ב„קרב הישרדות" שניהלו עם תוקפיהם. „אני כבר 15 שנים במשטרה וקשה לגרום לי התרגשות, אולם המקרה שלכם ריגש אותי", אמר נצ"מ עמית, „קשה לי להיזכר במקרה דומה בו גילו נערים בגילכם אומץ וכוחות נפשיים כה גדולים כמוכם". בתעודת ההוקרה שהוגשה להם, יחד עם אלבום המשטרה, סמל המרחב, דגלונים ועוד נאמר: „נלחמתם כאריות ובסוף נמלטו חורשי רעתכם. במעשיכם גיליתם קור־רוח, תבונה ואומץ". נצ"מ עמית הבטיח לנערים כי המשטרה תעשה כל מאמץ כדי לתפוס את התוקפים. יניב לוי, שנפצע באורח בינוני באותה תקיפה, עדיין מאושפז בבית החולים. את המזון הוא מקבל בעזרת זונדה עקב קשיים בבליעה. שאול לוי, אביו של יניב, נהרג במלחמת יום הכיפורים. מטוס הפנטום בו שימש כנווט, נפל בגבול סוריה. לאחר מותו קיבלה אימו של יניב את עיטור העוז על גבורתו. „תודות לדניס, מדריכי בשיעור קרב ההישרדות, אני ויניב נמצאים כאן היום", אמר רועי הורוביץ. השבוע העניקו לו מדריכיו „חגורת כבוד שחורה בקרב הישרדות" בטקס לפי מיטב כללי המסורת היפאנית. 10 גברים בעלי חגורות שחורות קדו לפני הנער הצנום והנרגש.

(צילום: כפי מאיר – י.פ.פ.א)

18 שנות מאסר נגזרו לאנס דני כץ חרף האבחון הפסיכיאטרי של מופרעותו

„אם נאשם מופרע וסובל בנפשו – אין זה מוריד מאחריותו הפלילית"

(ע). – בית המשפט המחוזי בתל־אביב גזר אתמול 18 מאסר בפועל על איש שירותי הבמה דני כץ שהורשע במעשי אונס בנסיבות מחמירות.

כץ הורשע בשני מעשי אונס ובשלושה נסיונות לאונס, כאשר בכל המקרים השתמש באיומ־סכין ובאחד אף פצע אחת מקורבנותיו. הוא ביצע את מעשיו בעיקר באיזור רמת אביב בשנים 1983־1986. נוסף לכך הורשע בפריצה לדירה ובגניבה ואף בשימוש במריחואנה.

היעדר הספונטניות והתכנון המוקדם שבמעשים, שחזרו על עצמם מספר פעמים ואי־הבעת החרטה של הנאשם, היו שיקולים מכריעים בחומרת העונש.

כץ נהג לעקוב אחרי קורבנותיו בשעות הלילה המאוחרות, בדרך כלל כשחזר, עם הסנדר, שלו מעבודתו כאיש במה, לאחר סיום הצגות תיאטרון ברחבי הארץ. הוא המתין בחושך בפתחים של חדרי מדרגות לצעירה, שאחריה עקב קודם והתנפל עליה, תוך איומים בסכין. אז היה מובילה לגן ילדים ברמת אביב, שם ביצע בה את זממו.

שני מקרי האונס בהם הורשע בוצעו בדצמבר 1983 ובינואר 1984.

התובע, עו"ד אברהם טל, דרש למצות את הדין עם כץ בהדגישו את חומרת העבירות ואת הנזק שגרמו לקרבנות.

הסניגור, עו"ד מנחם רובינשטיין, ביקש להקל. הוא הגיש לבית המשפט חוות דעת פסיכיאטרית הקובעת כי הנאשם סובל מבעיות נפשיות חמורות, אשר הוליכו אותו לביצוע המעשים שיוחסו לו. מאחר שהפסיכיאטר קבע כי הנאשם אמור לקבל טיפול ממושך, טען עו"ד רובינשטיין שעל העונש להיות משקם ומטפל ולא מרתיע.

השופטים: חווה אבנור, ישראל גלעדי וצבי הכהן, קבעו שלמרות חוות הדעת הפסיכיאטרית, אין

דני כץ

חילוקי דעות באשר לעובדה שכץ אחראי למעשיו ואינו חולה נפש. „איננו סבורים שחוות הדעת הפסיכיאטרית משנה לגבי השיקולים שלפנינו בקשר למתן גזר הדין", קבע בית המשפט ובכך יצר תקדים משפטי שקבע, כי אם נאשם מופרע וסובל בנפשו, אין זה מוריד מאחריותו הפלילית.

לאחר שהודה במעשים המיוחסים לו, במחברת שכתב זמן קצר לאחר מעצרו, הטעימו השופטים, הוא מצא לנכון להתכחש אליהם מאוחר יותר בבית המשפט, ובשלב מסויים אף ברח מבית המעצר. בהתנהגותו זו אין לראות משום חרטה על מעשיו, קבע בית המשפט.

טובת הציבור ושמירה על שלומו מחייבת להחמיר על הנאשם, פסקו השופטים. וציינו שאילו ביצע עת הנאשם את הדין הוא היה נידון לעשרות שנות מאסר.

הרכבת הושבתה חמש שעות בגלל אסיפות מחאה

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

תנועת הרכבות בין חיפה לתל־אביב הושבתה אתמול בין השעות 10.00 ו־15.00 בשל אסיפות מחאה של כ־600 עובדי רכבת חיפה והצפון בשעות העבודה.

העובדים מוחים נגד הוראת מנכ"ל הרכבת להעביר את משרדי ההנהלה הראשיים מחיפה לתל־אביב, נגד אי שיתוף ועד העובדים במשא ומתן על מיזוג הרכבת עם רשות הנמלים, אי עדכון הדירוג של בעלי המקצועות הטכניים ושל „תוספות תריגים" לעובדים כגון נהיגה בקטר ועוד.

ועד הדרום של עובדי הרכבת אינו נוקט עמדה בעניין התוכנית להעביר את משרדי ההנהלה לתל־אביב, אך הוא משתף פעולה עם ועד הצפון לגבי שאר התביעות. יו"ר הוועד במחוז חיפה והצפון שמואל בלאו, מסר שכבר לפני חודשיים החליט המנכ"ל להעביר את לשכתו מחיפה לתל־אביב בדצמבר השנה. הוועד פנה במכתבים למנכ"ל בכל הנושאים השנויים במחלוקת, אולם לא קיבל תשובה.

אח חשוד באינוס מאושפזת „מטושטשת"

מאת יוסי ליבוביץ סופר „דבר"

אח העובד באחד מבתי החולים בצפון נעצר אתמול על ידי בית משפט השלום בחיפה לשמונה ימים בחשד שבמהלך עבודתו אנס מאושפזת כשהיתה מטושטשת מכדורי שינה.

על פי בקשת סניגורו הוציא נשיא בית משפט השלום בחיפה, רם סביר, צו איסור פרסום שמו ומקום עבודתו.

נציג המשטרה טען כי ב־25 בספטמבר, ב־5 לפנות בוקר, בהיות האח בחדר המיון, אנס את המאושפזת שהיתה מטושטשת מכדורי שינה. לדבריו מדובר בעבירה חמורה ואם ישוחרר, הוא עלול להמשיך בעבודתו ולפגוע בחולות אחרות. כן עלול שחרורו לפגוע במתלוננת.

עונש מאסר על מעשה של „ספורט לאומי"

מאת שמעון וייס, סופר „דבר"

נסים עמיה בן 31 מנווה עובד שליד טבריה, נידון השבוע בבית משפט השלום בטבריה לשלוש שנות מאסר, 15 חודש מהן בפועל והשאר על תנאי למשך שלוש שנים ול־1000 ש"ח קנס לאחר שנמצא אשם כי במשך מספר חודשים, לפני כארבע שנים, קיבל במרמה מהביטוח הלאומי דמי אבטלה אף שבאותה עת עבד כקבלן אינסטלציה.

העונש הכבד, הנחשב חסר תקדים בגין עבירה זו, ניתן על ידי שופט השלום עודד גרשון. התברר כי בכל אותה עת היה עמיה גם בעליה של חנות המכולת בישוב. התובע ג'ורג' אזולאי מפרקליטות מחוז הצפון, ביקש להטיל עונש כבד על הנאשם ואמר כי הספורט הלאומי, כלשונו, במדינה הוא לרמות את הביטוח הלאומי והוא הופך למתחרה של הספורט הלאומי האחר – לרמות את מס הכנסה.

בלוני ענבים של 45 מ' מעל היקב בראשל"צ – בסוכות

מאת דני צדיקוני, סופר „דבר" בדרום

שני אשכולות ענבים עשויים מבלונים ממולאים במימן יורמו בסוכות מעל בניין היקב בראשון לציון. האשכולות, שיורכבו מ־60 בלונים, יהיו בגודל של 45 מטר כל אחד ויראו למרחקים. דובר העירייה מסר כי הם ישמשו סמל של חגיגות סוכות בעיר המציינת בראשון גם סיום עונת הבציר.

כלת פרס ישראל הזמרת שושנה דאמרי, בת ראשון לציון, תופיע עם בועז שרעבי ו„הדודאים" בחצר היקב. למשתתפים בחגיגות, הכוללות פתיחה של המדרחוב ועוד, תהיה אפשרות להצטלם בלבוש ממזרחי כמו לפני 100 על רקע אותה תקופה.

מועצות הייצור יחוזקו כדי להקטין השוק השחור והאפור בתוצרת חקלאית

מאת דוד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

יש לתת למועצות הייצור החקלאיות את הכלים הדרושים כדי שלא יהיה שוק שחור ואפור בשיווק תוצרת חקלאית; הדבר הוא לטובת החקלאים, האוכלוסיה והמדינה – אמר אתמול שר החקלאות אריק נחמקין בהודיעו על תחילת ביצוע המלצות דו"ח ועדת ארמוני שנתמנתה לבדוק את המבנה ודרך הפעולה של מועצות הייצור, הארגונים המקצועיים והמוסדות החקלאיים המאורגנים.

בתשובה לשאלות אמר נחמקין כי משרד החקלאות בסיוע משרד המשפטים הגיש הצעת חוק לשינוי הפיקוח על שיווק התוצרת החקלאית. לפי הצעה זו יהיה פיקוח אחיד על ידי יחידת פיקוח אחת שתפקח על כל מועצות הייצור. כיום יש חקלאות שחורה שאיננה בפיקוח בירקות ופירות בשיעור 40 אחוז מהיקף הייצור. הדבר זה מהווה אסון לעקרת הבית.

השר הטעים כי משרד החקלאות הגיע למסקנה לפיה פער התיווך במגזר החקלאי, שאיננו מתוכנן ואינו בפיקוח, גבוה הרבה יותר מפער התיווך במוצרים שעליהם יש הסכמה בין הממשלה למגדלים על המחיר. לדבריו בתוצרת חלב, פטימים, ביצים, בצל, גזר ותפוחי אדמה המחיר לא השתנה בגלל ההסכם שיש לממשלה עם המגדלים על מחירי תוצרת אלה. הדרך היחידה למנוע שינויים במחירים היא להגיע להסכמים דומים לגבי כל המוצרים החקלאיים.

במסקנותיה המליצה, בין השאר, ועדת ארמוני על שינויים בכוח אדם, שיפורים ברמה המקצועית של הארגון, איחוד הפיקוח על שיווק התוצרת החקלאית ושינויים בדרכי הפעולה של מועצות הייצור.

שחזור כיבוש המשלטים שחלשו על דרך ירושלים־תל אביב במלחמת השחרור נערך אתמול ליד מושב בית מאיר במבצע משולב של קק"ל וקצין חינוך ראשי של צה"ל. בתמונה: שניים מן המפקדים בחטיבת הראל עמוס חורב (משמאל) וגבריאל (גברוש) רפפורט (מימין) מסירים את לוט מן השלט (צילום: יצחק הררי)

הממשלה הזרימה 169 מ' ש"ח בספ'; הגרעון 306 מיליון

עוד ירידה ביתרות מט"ח – מסתכמות ב־4.5 מיליארד ד'

מאת אמנון אמר כתבו הכלכלי של „דבר" בירושלים

בחודש שעבר הזרימה הממשלה למשק 169 מיליון ש"ח. הגרעון בתקופה זו היה כמעט כפול והסתכם ב־306 מיליון ש"ח. את ההפרש בסך 137 מיליון ש"ח מימנה הממשלה בגיוס כספים בשוק ההון.

הגרעון הגדול יחסית שנרשם בחודש שעבר בחשבונות הממשלה נובע בעיקר מתשלום מקדמות השכר לעובדי המדינה לקראת ראש השנה והתשלומים עונתיים.

בחודש שעבר הוסיפו יתרות מטבע החוץ של ישראל לרדת. הירידה בספטמבר הסתכמה ב־29 מיליון דולר ובסוף החודש היא הסתכמה ב־4.532 מיליארד דולר.

גם מיעארי טוען לחסינות בחקירת פגישתו עם ערפאת

מאת מוחמד וליליה ונתן רועי סופרי „דבר"

ח"כ מוחמד מיעארי (המתקדמת) טען אתמול לחסינות בחקירתו על פגישתו עם ערפאת בז'נבה עם שלושה חברי כנסת. לפני ימים אחדים זומן לחקירה בעניין זה גם ח"כ מתי פלד, שטען אף הוא לחסינות וסירב להופיע.

החקירה נערכה בסניף „התנועה המתקדמת" בנצרת. בתשובה לשאלה הראשונה של החוקר, קצין משטרה בכיר, לא הכחיש ח"כ מיעארי שנפגש עם ערפאת ואף הראה לחוקר תמונה עימו. מיעארי ציין שהוא רואה מחובתו כאיש ציבור רודף שלום להיפגש עם כל גוף וגורם כדי לקדם תהליך השלום באיזור. גם הוא טען כאמור לחסינות, בכך נסתיימה חקירתו.

לסופר „דבר" נודע כי קצין מהמטה הארצי ביקש ממזכיר עיריית נצרת לקבוע מועד ל„שיחה" עם ח"כ תופיק זייאד באותו נושא.

סופר „דבר" מוסר כי סנ"צ אבי סרד הוא הממונה על חקירת חברי הכנסת ואנשי הציבור שנפגשו עם אנשי אש"ף באירופה.

המשטרה החליטה להטיל איפול על החקירה. דובר משטרה, סגן ניצב עדי גונן, שנשאל לסיבת הזמנתו של פלד על ידי סנ"צ סרד, לא השיב.

השבוע נמסר בוועדת הפנים של הכנסת כי עד כה נחקרו ארבעה ממשתתפי המפגש עם ערפאת.

נמכר מטוס „אסטרה" שני

מאת אריה אור סופר „דבר"

על מכירת מטוס „אסטרה" נוסף מתוצרת התעשיה האווירית נמסר אתמול. זה המטוס השני מסוג זה שנמכר השבוע.

המטוס נמכר לחברה אמריקאית, שכבר מפעילה מטוס „וסטווינד", גם הוא מתוצרת התעשיה האווירית. החברה שילמה 5.5 מיליון דולר.

★ הפדרציה האירופית למחשוב רפואי שהתכנסה בימים אלה ברומא, אישרה את הצטרפות ישראל לארגון ואת צירופו של אבא ריקרט, נציג ישראל, לוועדה המארגנת של הכינוס הבא, שייערך ב־1988 באוסלו.

★ אב ובנו, מוחמד (54) ופואד (29) ג'אלי, עובדי חברת השמירה במשרד הרישוי במפרץ חיפה, חשודים בכך שגנבו חותמת של משרד הרישוי ומכרו מבחני תיאוריה בנהיגה למבקשי רשיונות תמורת כסף. הם נעצרו לחמישה הארבעה ימים.

בית מבטחים

אבל

על מותו ללא עת של חברנו לעבודה

יוסף ליפשיץ ז"ל

מנהל סניף מבטחים בנתניה

תנחומים לבני המשפחה

הנהלת מבטחים והעובדים

לחיים זליגמן

אתך באבל על מות

אחותך

סמינר אפעל – יד טבנקין

במלאת 14 שנה לנפילתו של בן־קיבוצנו

רס"ן דן זמירין ז"ל

במלחמת יום הכיפורים בקרב הבלימה ברמת הגולן

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו

בבית העלמין בקבוצת כנרת ביום שני י"ב בתשרי תשמ"ח 5.10.87 בשעה 3 אחה"צ.

המשפחה
קבוצת כנרת

בצער רב אנו מודיעים על מסירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר מכולם

ד"ר ישראל בן־שם

ההלויה תתקיים היום, יום ששי ט' בתשרי תשמ"ח 2.10.1987 בשעה 10.00 לפנה"צ בבית העלמין הדרום בגבול חולון־בת־ים.

המתאבלים: אשתו: מרי (מרים)
ילדיה: שבתי ועדית בן־שם
יעל ואברהם בלימא
גלעדה ורודיצק אבישר
נכדיה: הדר, שרית, הדס, יואב,
אלה, אורן, קרן, אורי, טלי ותומר.
ניחום אבלים בבית המנוח.

לכל ידידי בישראל

תתחדש עלינו השנה לטובה ולברכה

אמה שייבר
דטרויט – ירושלים

ערה"ש תשמ"ח

מוזיאון תל־אביב

מחלקת החינוך

סדנאות הנוער והמבוגרים
ציור, פיסול, הדפס, ווידאו.

המשך הרשמה:

בבנין מוזיאון תל־אביב, שד' שאול המלך 27, טל' 61־73־25, בימים א'–ה', משעה 9.00 עד 19.00

רשות השידור
הגבייה

סדרי קבלת קהל לקראת סוכות
סגירת משרדי הגבייה בסוכות

מחלקת הגבייה מברכת את משלמי האגרה בברכת גמר חתימה טובה.

הארכת שעות קבלת הקהל
בימים א'־ג, 4־6 באוקטובר, נקבל את קהל הפונים באופן רצוף עד השעה 7 בערב.
חייבים המבקשים לברר חשבונותיהם ולשחרר מקלטי טלויזיה מעוקלים מתבקשים לעשות זאת בימים אלה.
סגירת משרדי הגבייה בחול המועד סוכות
בחול המועד סוכות יהיו משרדי הגביה סגורים לקהל.
קבלת הקהל תחודש ביום א', 18 באוקטובר.
הוראת קבע – הדרך הנוחה והזולה לתשלום האגרה.

מנהל הגבייה

במלאת 14 שנה למלחמת יום הכפורים
נעלה את זכר יקירנו

אלוף משנה **זוריק לב**

שלא שב עם מטוסו משמי סיני

ובנו **אודי**

שנספה שנתיים אחריו

אזכרה תתקיים ביום ג', י"ג תשרי 6/10/87
בשעה 16.30 בבית העלמין ברחובות

[illegible]

משפחת לב כפר ביל"ו

פורד פיאסטה 86' ראשונה, 15,000 ק"מ מקוריים + תוספות טל' 9324555.

רכוש ספר
מספרית
דבר

הת התיאטרון הקאמרי

הרשמת המנויים לעונת התיאטרון תשמ"ח עומדת להסתיים

מבצע
מיני־מנוי
ל־20 יום בלבד 1.10.87–20.10.87
4 כרטיסים
ב־98 ש"ח בלבד

עלובי החיים

"להסיר את הכובע... הפקת מחזמר שמשתווה להפקה המקורית בלונדון, אם לא עולה עליה" (הארץ)
חגיגה תיאטרונית. הם פשוט גדולים. (קול ישראל)

חבלי משיח

"הצגה אמינה. תיאטרון נכון לעכשיו" (חדשות)
"הצגה מקצועית... משחק צוות מצויין..." (מעריב)
"מחזה מרתק ומרגש החי בלב הצופים במשך ימים" (העולם הזה)

פולה

"לכו לראות את פולה בביצועה של עדנה פלידל. שחקנית כזאת זכאית לתשואות על כל במה בעולם" (חבר)
"הצגת חובה. עדנה'לה הנהדרת מרגשת עד דמעות ומצחיקה" (העיר)

אני לא רפופורט

"בימוי מעולה... תפאורה יפה... משחק מצויין של אבנר חזקיהו ומתי מושונוב" (ידיעות אחרונות)
"הומור... הפתעות... חכמת חיים... מבדר ומשעשע" (מעריב)

לרוכשי מיני־מנוי בלבד:

• כרטיס למחזמר "עלובי החיים" לאחת מן ההצגות שיתקיימו באולם הקאמרי בתל־אביב בחודש דצמבר.
אתם בוחרים את התאריך הנוח לכם ואת מקום הישיבה המועדף עליכם.
• כרטיס פתוח לכל אחת מן ההצגות הבאות — אני לא רפופורט, חבלי משיח ופולה.
• ההרשמה במחלקת המנויים של התיאטרון הקאמרי בתל־אביב. רח' דיזנגוף 101 טל. 245211. ובקופת הקאמרי טל: 03־233335

הזדרזו!! מספר הכרטיסים מוגבל

הולכים לתיאטרון טוב. הקאמרי.

שידה • נואיר • שוב־נוער • שקולניק

ימין בשאינו מינו

ישראל יכולה לספק הישג לשולץ, הזקוק לו כנתח אישי בתחילה מול הצטיינותם הרגעית של פקידי ויינברגר במפרץ

[redacted]

שר־החוץ האמריקאי ביקר בארץ בשבוע השלישי של אוקטובר, בדרכו למוסקווה. חודשיים אחר־כך כונסה ועידת־שלום בין־לאומית למזה"ת, בלי אש"ף. הוועידה שימשה מליאה ופתיחה; המיקוח המעשי בוצע בחודשים הבאים בשטסטות השר האמריקאי בין ירושלים לבין הבירות הערביות. כך, בנסיבות שהורדתן במלחמה המציינת מחר י"ד שנים, הותיר הנרי קיסינג'ר את ישראל, מצרים וסוריה על הסכמי־הפרדה, שבגזרה המצרית צמחו בתוך כמה סיבובי־מיקוח נוספים בחמש שנים להסכם־שלום.

לג'ורג' שולץ אין יומרות קיסינג'ריות. גם המעטפת העולמית, האזורית והישראלית שאיפשרה את ההסדרים שבעקבות המלחמה שונה בכל רכיביה. דומות, בכל זאת, אישיות החלטתם של מדינאים להסתכן במשא־ומתן ונבונותם, לבסוף ורק לאחר שבוזבז זמן (ואף דם) יקר, לנצל הזדמנות כמעט אחרונה.

לפי שאגות־השמחה שהשמיעו יצחק שמיר ועוזריו בהתפרסם ביקור שולץ, הציף אושר גדול את ראש־הממשלה בהואיל ידידו ורעו לפקוד אותו. אפשר לחשוב שב־17 באוקטובר חוגג מישהו יום־הולדת. שמיר איננו שושנה ארבלי־אלמוזלינו של התהליך המדיני: כשנאנס, העדיף להעמיד פנים צהלות. יש לו גם צידוק מסוים. בסוף אפריל אמנם סיכל את ביקור שולץ, אבל בינתיים הרוויח חצי שנה, שאותה יפקיד בחשבונו החסום בבנק־הזמן. שמיר כבר צבר שם כל כך הרבה זמן, עד שלא ברור אם יספיק להשתמש בכולו.

היועץ לנימוסים והליכות אל קאפונה, שהסב כמה מחכמי שיקאגו לחז"ל, פסק כי "טובות לאדם דרכי־נועם, אך טובות מהן דרכי־נועם עם אקדח". לקאפונה האמיתי ולקורליאונה הבדוי עם הצעתו הבלתי־מסורבת הצטרף עתה המוטו האבהי של שמיר, "הוא כבר התורש – ואם הוא לא התורש היום, יתורש מחר." המתבונן המקורי בלועו של גיבוי זה היה משה עמירב, אבל הנוסחה נאה לכל החולקים על שמיר, אם כי יש להבחין בדירוג הסכנות בעיניו. סגן־שר המבקש לפרוש את כנפי "חירות" על גלגלי הטרנספר? יש בתנועה (אל הירדן) מקום לדעות שונות. מקורב למקורבי שמיר הנפגש עם מקורב למקורבי ערפאת? סיפש, אבל לא מוברחים לגרש. תומך בוועידה הבין־לאומית? החוצה, מייד לא, לא הוא עם ערפאת – זה שמקיים מגע עם שמעון פרס.

כמנהיגו הנוכחי של הימין בישראל, קיווה שמיר להישען על הממשל האמריקאי ועל היהדות הסובייטית, גם אם הממשל הסובייטי והיהדות האמריקאית תומכים גלויות בפרס. היהדות הסובייטית הוצאה מהמשוואה, בין השאר משום שנטיית רבים ממנה להתגלם בקרב היהדות האמריקאית, אבל המאכזב האמיתי הוא מימשל רייגן. מה שקסם כל כך לצלבני מלחמת־הקודש בקומוניסטים בראשית העשור, נמוג איכשהו לקראת תום מגוריו של רייגן בבית הלבן. בוושינגטון המתגוררת בהישג יחיד של הידברות על פיזוקנשק, אין זו השעה הכשרה ביותר לנופף בהתגייסות הישראלית למאבק בסובייטים. כשירושלים היא תחנת־מעבר בדרך למוסקווה, קצת מגוחך להשתבח שוב בתרומה הישראלית לבלימת הרוסים. בלאו הכי, מי שמתעקש על שיתוף הסובייטים אינו פרס או שולץ, אלא חוסיין, משיקוליו הטורים הידועים. כדי לרצות את חוסיין ולהרחיב את המערך הערבי המתון, מוכן פרס לזכות במשתמע על חטא ההרפתקה האירנית ולחזור (בראיון ב"ביזוויק") להעדפת עיראק. מי שאומר בגדד, אומר רבת־עמון; מי שרוצה הסדר בהרי אדום, זקוק לכבר הארומה.

אם טישטוש ההבדלים שבין רייגן לבין בגין היה עירוב ימין בשאינו מינו, בוודאי אין לראות בשמיר דגם מקומי של שולץ. דבקותו של שולץ באמונת הימין הרפובליקאי התמקדה בהבט הכלכלי, שאותו יישם בישראל באמצעות פרס ושר־אוצר המתקראים ליברלים, מכל מקום (ברשימה) אינם עדיין חברי "חירות", מודעי ונסים. שמיר הארדיש והפופוליסטים שרון־לוי־ארידור לא הועילו לקידום ניסויי שולץ במשק הישראלי.

אחרי סתיו 88' עשויה הקידומת "שר־החוץ" להישאר אצל פרס או אצל שמיר, אך לא אצל שולץ. ההסכם עם גורבצ'וב ייזקף לזכותו הנשיאותית של רייגן. הנתח האישי של שולץ בתהילת העולם יכול להימצא במזרח־התיכון, עם כל ההסתייגויות הידועות: אין כבר זמן, אין עדיין סיכוי, שולץ זוכר את כשלונו בהסכם לבנון־ישראל הסר־האונים (אבל דווקא משום כך הרי ירצה להסדיר לעצמו יציאה סופית מכובדת מהאזור).

הישג לשולץ, ראש ידידיה של ישראל, חשוב גם במאזנו היחסי מול ראש המסתייגים ממנה במימשל. בניגוד לרושם שמנסים להדיף האחראים לפרשת פולארד, ממשיכים נזקי הפרשה לכרסם ביחסי גורמים ישראלים עם מקביליהם האמריקאים, גם בנבירות חדשות. פקידים וקצינים שלא אוהדו את ישראל מעולם והנמצאים בתפקידי־מפתח ניתקו, בגין פולארד ועוד לאחרונה, הסדרי־גומלין רגישים שהיו לתועלת הדדית – אבל בעיקר לתועלתה של ישראל. בדרך כלל, אם כי לא תמיד, אלה הם בעלי־בריתו של ויינברגר במחלוקות הפנימיות במימשל, שבהן שסועה גם קהיליית הביון (הסוכנויות הכפופות לשר־ההגנה חושדות בסובייטים יותר מהדרג המקצועי בסי־איי־אי). ויינברגר מופיע בשבועיים האחרונים כמצביא המחטף המוצלח של המקשת "איראן אג'ר" – נצחון קטן, אך רגע של סיפוק לאחר סדרת הכשלונות הצבאיים של גייסותיו בשש וחצי שנותיו בפנטגון. ישראל, הידועה כמפקידת ידידיה, יכולה להעניק לשולץ הישג יוקרתי עוד יותר בעיני עמיתיו במימשל ובני־שיחו בערב ובמפרץ: הסכמה חלקית למכירת נשק נוסף לסעודיה, לאחר שהרשימה שביקשה תדולל.

השארת מטוסי אפ־15 מהדגם המקורי אי (אם כי לא מדגם אי המיועד לתקיפות אוויר־קרקע) לא תגדיל בהרבה את הכוח האווירי הסעודי – היא רק תפצה אותו על התרסקויות מטוסיו מאז החלה עיסקת האפ־15 – אבל תוכיח שמשאלות שולץ מוצאות אוזניים ישראליות קשובות.

השר הישראלי החשוב ביותר, לצורך זה, הוא יצחק רבין. אם יעתר לבקשות הממשל בהקשר הסעודי, יאותת שר־הבטחון הבחנה בין עיקר לטפל. תמורת איתות זה לידידי ישראל בקונגרס ראוי שהממשל ישלם במטבע מוטסת אחרת, שיכנוע חברת "ג'נרל דיינמיקס" להפחית את מחירה של העיסקה הבאה למכירת אפ־16 לישראל והיענות לגישושים אצלה להעברת מאות רבות של מיליוני דולרים, אולי אף קרוב למיליארד דולר בעשור הבא, ברכישות־גומלין במסגרת עיסקת האפ־16. לאחר ביטול ה"לביא" יש פתיחות ראשונית לכך גם אצל היצרנית האמריקאית, שחיל־האוויר הישראלי הוא כביכול לקוח־שבוי שלה: ישראל עדיין יכולה לרכוש את אפ־18 של מקדונל־דגלס ונורתרופ ואף לסייע להתחברות השתיים בהתמודדותן (עם התחברות של ג'נרל דיינמיקס, בואינג ולוקהיד) על חוזה־הענק של מטוס־העתיד איי־טי־אף. הגי ספטמבר־אוקטובר כאן ונובמבר־דצמבר שם יביאו את המיקוח הישראלי עם הצד האמריקאי המשולב (מימשל/ג'נרל דיינמיקס) לתאוצה ממשית רק בינואר־פברואר 1988, אך הסיכוי לתוצאה מיטבית לישראל מותנה בפעולה נכונה כבר עתה, בהתרגש שוב המחלוקת על נשק לסעודיה.

רבין ואולי פרס יכולים לדון על כך עם שולץ. שיחות הצוותים המדיניים־בטחוניים בוושינגטון בשבוע הבא, בדרג פקידותי, יכולות לספק זירה נוחה להצגת פתרונות ישראליים לבעיות אמריקאיות. עיקור אירופה מטילים גרעיניים לטווח בינוני, למשל, ממריץ את האמריקאים לשפר את ה"לאנס" קצר־הטווח שלהם, שנמכר לפני עשור גם לישראל. ככל הידוע, לא הוסיף ה"לאנס" רבות לצה"ל, אך אם הושקעו בו מאמצים ישראליים מקוריים, אפשר שכדאי כעת לייצאם למוכריו הלוחצים של הטיל. זו, כמובן, רק דוגמה, לא בהכרח המציאותית מכולן.

ההישג הגדול מכולם, בכל זאת, גלום בתהליך המדיני. זהו הישג שישראל יכולה להעניק לשולץ – ושולץ לישראל, אם כי אולי לא לישראל של שמיר.

בספרו על מעללי הסי־איי־אי תחת ויליאם קייסי מתאר בוב וודוארד את אכזבתו של קייסי כשנבצר ממנו לכהן כשר־החוץ במימשל הנוכחי, למרות הצלחתו כמנהל מערכת־הבחירות של המועמד רייגן. אשת הנשיא, ננסי, יצקה מציאות באגדות קודמות (האולפנאי ג'ק וורנר: "רייגן כנשיא? לא, הייתי מלהק את ג'ימי סטיוארט כנשיא ואת רייגן כסגנו"). לפי וודוארד, שיכנעה ננסי את רוני למנות לבכיר תפקידי הקבינט ולייצוגי שבהם מקביל פוליטי לשחקנים הראשיים בסרטים רומנטיים – אלכסנדר הייג. קייסי היה קשיש, מקומט ומלעלע מדי.

כשהועף הייג, שוב בעזרת ננסי, בא שולץ, הדומה יותר לקייסי מאשר לקרי־ייצור של הוליווד בשנות הזוג רייגן. אם יצליח כעת שולץ לגשר על הפערים במזרח־התיכון, יוכל רייגן ללהק את עצמו סוף־סוף על מדשאת הבית הלבן בתפקיד ג'ימי קארטר, עם חוסיין בתפקיד סאדאת. לא ברור אם שמיר או פרס יופיע בתפקיד בגין, כי גם בבולטימור הסמוכה נדרש לאחרונה צוות של 70 מנתחים ועוזרים להפריד בין תאומי־סיאם שנולדו מחוברים בקודקודיהם.

שמיר הגיב בצהלה חלולה על הודעת שולץ כי יבוא לבקר. השמחה האמיתית היא על מחצית השנה שבוזבזה מאז התכוון שולץ להגיע, אחד בפה ואחד במאי

[redacted]

הכישלונאים

בארץ האדישה הזאת, שהסכינה שמנהיגים מסובבים אותה בכחש מבלי לשלם כל מחיר על כך, כבר הפכו לנורמה כישלונאים שהיו למטיפים מתחסדים

[redacted]

זה יהיה עוד הרבה יותר גרוע. גם ללא הנבואות הקודרות של ד"ר מירון בנבנישתי, יכול כל מי שמוכן להתבונן בעין לא־מוריית בתמונת העתיד הקרוב, להגיע למסקנה זו. אפשר כבר עכשיו להדק את חגורות המושב, גבירותי ורבותי. הטיסה הצפויה תהיה קשה מאוד. סכינים מן האופל. בקבוקי מולוטוב. אבנים. מחספים.

כי למה עוד אתה יכול לצפות מאנשים שמידת השנאה שלהם כלפיך מכפילה את עצמה, במקביל לשיעור גידול האוכלוסיה הערבית, במישור הדמוגראפי? זה יהיה עוד יותר גרוע, כי האלטרנטיבות לפלשתינאים, ללא קשר לצדק הציוני שלנו, הן מעטות מאוד: להמתין בשקט לישועה משמים, להסתלק מכאן או לתקוע סכינים בקורבנות יהודיים מזדמנים. ולא רק בקריית־ארבע ובשוק של שכם, אלא גם מן העבר הזה של הקו הירוק. כי צריך רק ערבי מיואש ושונא אחד ש"הדם עלה לו לראש", כדברי עזר וייצמן, וסכין אחת, כדי לעורר מהומה גדולה גם בישראל של היום, ולא רק בישראל של פעם ("פעם, כשהיה קורה דבר כזה – רצח אלכסנדר ארד ז"ל – היה רעד עובר במדינה". השר שרון. שם. שם).

וזה יהיה עוד יותר גרוע, כי שום מוצא לא נראה באופק (להוציא את רעיון הוועידה הבין־לאומית, שאולי יצליחו העם הזה ושמעון פרס החותרן הלא־נלאה לשלום והמעצמות לכפות אותו על ממשלה עיקשת ועיוורת זו). לא הידברות הדדית, לא הכרה הדדית, לא הצהרה שוברת־קרח. לא כלום. אנחנו הרי עם אש"ף לעולם לא נדבר ואפילו אם יהפוך לאירגון שוחרי פשרה או לאגודת שותלי פרחים, עדיין אירגון מרצחים הוא לנו, אף שהוא מייצג זה עשרים שנה כל ערבי פלשתינאי, כמעט. ואף־על־פי שכל ערבי־פלשתינאי הוא אש"ף בעינינו, הרי אש"ף אינו מייצג את הפלשתינאים, לדעתנו. ככה זה. הזויים מלאים אבסורדים. ומן הצד הקיצוני השני, הרי אי אפשר לצפות מאתנו שנבצע איזה טראנספר נוסח דקל, גאנדי וכהנא, משום שאנחנו עדיין קהילה תרבותית מתקדמת הומאנית, בדמה זו או אחרת, והכיבוש שלנו הוא נאור, כידוע, ועדיין לא נמחה מן הזכרון מה שעשה לנו עמלק לפני 45 שנה. חוץ מזה, בינינו, מי יסכים לקבל מאתנו מיליון וחצי ערבים מיואשים וזועמים?

אז יהיה עוד יותר גרוע: מארבים, סכינים בחושך, פוגרומים כתשובה לפרובוקאציות, האשמות על שמיטת הרסן הבטחוני במקביל להגברת המסלות הקשות על כוחות הבטחון, מאניפולאציות פוליטיות, התקפות שכנגד. וגם הצעות ייעול חדשות לבקרים, בפרוזה או בחרוזים, נוסח ההצעה של ח"כ רפאל איתן לחסל במקום ומיד כל ערבי שסכין בכיסו או מקל בידו (ועוד בסרט וראה הדמיון המשתולל את רפול הדורש לחסל גם את האזרחים הערביים המתקוממים נגד הצעתו זו ואולי גם את היועץ המשפטי, אם ימצא הנ"ל שההצעה היא בגדר הסתה לרצח. כבר קם ח"כ מתון יותר להרגיעו. צריך לטרנספר את הערבים, לא להתיר את דמם, קובע כהנא השפוי). ואולי כדאי לקבל לפי שעה חוק־ביניים על עונש־מלקות: כל ערבי שייתפס כשהוא שונא את עם ישראל, אחת דינו: מוציאים את התחתונים מן המכנסיים ומלקים אותו במקום.

אז מה משתלחים כולם על השר שרון? מאקסימום, אם מכריח אותנו שר התחבורה לחגור חגורות־בטיחות בחצי השנה הקרובה, מן הראוי שגם שרון יחוייב בחגירת חגורת־צניעות, כשהוא מדבר על קדושת חיי אדם. הוא. לא פחות ולא יותר. וכל חבריו למפלגה, שרי "חירות", שבחלקם הגדול שתקו גם אז, לפני חמש שנים, כששרון דיבר על מה שלא עשה ועשה מה שלא דיבר, נאלמו דום גם עכשיו.

וכי למה לא, בעצם? הרי גם שרון עצמו דיבר, מנוהמת ליבו, על כך ש"פעם, כשהיה קורה דבר כזה, היה עובר רעד במדינה. היום אין מתרגשים מכך והציבור מפגין אדישות". אמנם, כמה דקות קודם לכן, טען שרון לפי המדווח, כי "דברים כאלה (כרצח המתועב הזה) לא היו קורים בעבר", ללמדך שאכן הותרה הרצועה, אבל מי מחפש סתירות אצל שרון, הידוע כמי שפיו וליבו שווים לעורו ולכליותיו? ומי בכלל ילך שוב לבדוק את הדיווחים על קרבנות הטרור הפלשתינאי בשנים שבהן כיהן המטיף הזה כשר הבטחון? וכי האמת גרמה לו אי־פעם לבלום את פיו? אז שרי "חירות" מפחדים, או מניחים לשרון לאבד דם וכוח במלחמות עם יריביו במערך, או מעדיפים להתנצח עם העתונאים הלוחמים בסכיניהם של האוהדים האלימים של בית"ר ירושלים, או מעדיפים שעזר וייצמן (שסוף־סוף הבין, כנראה, מהי הסכנה האמיתית לעתיד הפוליטי בישראל) יוציא להם את הערמונים מן האש או את האש מן הערמונים.

והנה, מה, הרי בארץ האדישה הזאת, שהסכינה שמנהיגים מסובבים אותה בכחש מבלי לשלם כל מחיר על כך, כבר הפכו לנורמה כישלונאים שהיו למטיפים מתחסדים. ואם ארידור יכול לפרשן ולהזהיר ולהטיף בענייני כלכלה נכונה, אחרי כל מה שעשה לנו כשר אוצר, ואלופי מיל' שעשו בזיונות בשדה המערכה יכולים להסביר לנו במה טועים יורשיהם ואפילו מאמני כדורגל שדירדרו את קבוצותיהם מטה־מטה מרהיבים עוז, כמובן מאליו, לבקר את עמיתיהם ואת הקבוצות האחרות ובין מבקרי התאטרון שלנו תמצא יוצרי תיאטרון כושלים – אז מה לנו כי נלין על שרון? מוטב שנאזין בסבלנות להטפות המוסר שלו ונתנחם בכך שאם היה האיש עדיין שר הבטחון, היה כבר עכשיו הרבה יותר גרוע והיינו לבטח צריכים לחגור חגורות־בטחון גם בבתינו פנימה – ולא לחצי שנה, אלא לדור שלם.

אז יהיה עוד הרבה יותר גרוע. ועד שיהיה, אפשר ליהנות מן החיים ומן הספק.

אהוד מנור

משהו טוב חייב לקרות

משהו טוב חייב לקרות לבטח,
משהו טוב שלא נשבר.
אל תוותר עלינו,
כאן מקומך בינינו,
אז בוא אמור "אני נשאר".

משהו טוב חייב לקרות לפתע,
משהו טוב שלא יחדל.
אם נתעקש כולנו
על הסיכוי שלנו
אז הסיכוי הזה יגדל.

משהו טוב חייב לקרות בשטח,
משהו טוב בין בני אדם.
צדק, שוויון וחופש,
שקט עד קצה האופק,
כל מה שטוב מים עד ים.

אולי זה כבר קרוב,
גם אם הרע צוחק לטוב.
אל תגיד אחור לא ישנה,
קולך עוד ישמע.
בלעדיך איך נוכל לשמור
על אורך נשימה.

משהו טוב חייב לקרות, יש פתח,
משהו טוב כמו אהבה.
אל תכנע לפחד,
עוד נעלה כאן יחד
מן הגחלת להבה.

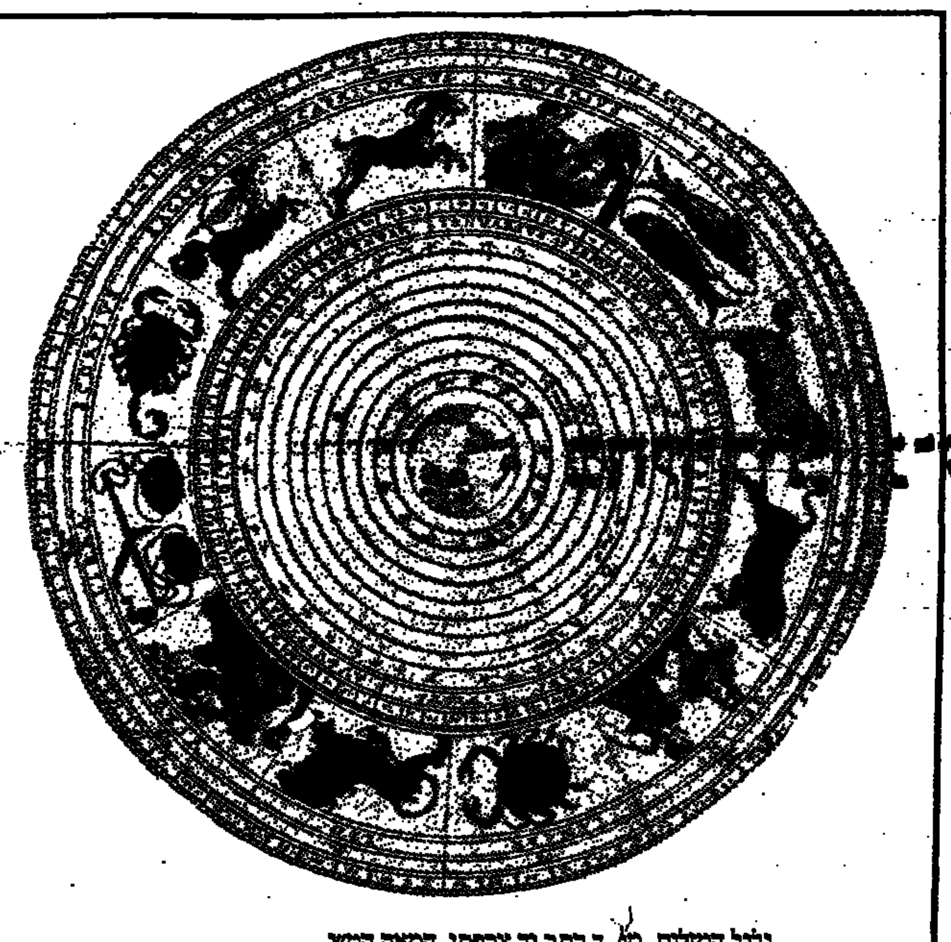

גלגל המזלות. מתוך כתב יד צרפתי, המאה הט"ו.
לוח "נתיבים לאור" ישראלי תשמ"ח, הוצאת אמנות ארץ ישראל בע"מ

וודווארדגייט?

קארל ברנשטיין, השותף של בוב וודוארד לתהילת ווטרגייט כבר מדורדר מזמן: ההצלחה הרגה אותו, עשתה אותו שיכור, מחליף במהירות מקומות עבודה, שמן ופאתטי והפעם האחרונה בה הזכירו אותו כותרות העתונים היתה כשרופא וושינגטוני תבע אותו לפיצויים כשנפגע בתאונת דרכים שנגרמה, לטענת הרופא, בשל שכרותו, אגב נהיגה, של אחד מצמד חושפי שערוריית ווטרגייט.

הרפובליקאים עומדים מן הצד מאושרים ומחייכים. בחלומותיהם הטובים ביותר לא חלמו על השערוריות הרודפות, זו אחר זו, את המועמדים הדמוקרטיים לנשיאות

[redacted]

לעומתו היה שותפו לשעבר של ברנשטיין, בוב וודוארד, סמל של יציבות והצלחה: נשוי באושר, מצליח בעבודתו כראש צוות הכתבים החוקרים של ה"וושינגטון פוסט" ונהנה מיוקרה בשל פרסומים בלעדיים מהדהדים. הדובדבן שבקצפת היה אמור להיות הספר שפירסם וודוארד בימים אלה על ויליאם קייסי ושנותיו כמנהל הביון המרכזי של ארה"ב. הספר יצא בעיתוי נהדר: הפרשה האיראנית וההסתבכות עם ה"קונטראס" הביאה את קייסי ואת סוכנות הביון המרכזית אל מוקד ההתעניינות הציבורית. הכל בוושינגטון ציפו בקוצר רוח לגילויים המובטחים בספר, שמאחוריו עמדה יוקרתו של וודוארד.

מסקירה ראשונה קשה היה לומר שהספר הוא סיפור הצלחה גדול, ובעצם הוא מאכזב למדי. הרושם הוא של עבודה די מרושלת, ואי אפשר לומר שהגילויים שבו היו מרעישים או מרגשים במיוחד, ובוודאי שלא היה בהם כדי להניע את אמות הסיפים או לגלגל ראשים בחול. בעצם מה שקרה פחות או יותר היה שהספר שאמור היה לרכוב על גל ההצלחה של חקירות הקונגרס בעניין האיראני, בעצם טבע בגל הזה, שכן העדויות שנפרשו בפני וועדת החקירה היו מרשימות, מרעישות ורצופות גילויים הרבה יותר מאלה שנכללו בספר.

נקודת החידוש היחידה בעניינים שדנה בהם ועדת החקירה ונזכרים בספרו של וודוארד היתה עדותו של הכותב בדבר שיחה שהיתה לו, על־פי טענתו, עם קייסי, שבועות מספר לפני שזה נפטר. קייסי שכב בבית־החולים בוושינגטון, גוסס מחמת גידול ממאיר במוחו. וודוארד טוען, כי הצליח לחדור מבעד לרשת הכפולה של שומרי ראש ובני משפחה, להימצא עם הגוסס ביחידות בחדרו ולשאול אותו על הפנית הכספים מרווחי העיסקה האיראנית ל"קונטראס", נושא שעמד במוקד התעניינותה של ועדת החקירה, האם ידע על כך קייסי? האם היה שותף למזימה? הקולונל נורת' בעדותו טען כי כך היה, וכי קייסי יזם את ההפניה והיה בסוד העניינים מההתחלה.

סיפורו של וודוארד אישש את טענת נורת'. על־פי וודוארד ענה קייסי בחיוב לשאלתו, וכשהמשיך העיתונאי ושאל את ראש הסי.איי.איי. הגוסס מדוע עשה זאת, הרים קייסי את ראשו מעל הכרית במאמץ ומילמל: "אני האמנתי". הפרשנות הסבירה למלים אלה היא שקייסי האמין שכך צריך לבצע פעילויות חשאיות תוך עקיפת הקונגרס.

אולם קטע זה בספר שהיה אמור לשמש כראש החץ של מסע המכירות עלה על שני מוקשים. מוקש אחד הוא הספק במהימנות סיפורו של וודוארד. אלמנתו ובתו של קייסי טענו כי כלל לא ייתכן שהתקיימה שיחה כזאת, בין השניים בבית־החולים, פשוט משום שלא היה רגע שבו אחת מהן לא ישבה ליד מיטתו של הגוסס, ושתיהן נשבעו כי לא ראו את וודוארד בבית־החולים. העתונאי עמד על גירסתו בתוקף רב, אולם קשה לומר שהיא התקבלה כאמינה במיוחד. הנחה מקובלת היא כי חדר בית־החולים של מנהל סוכנות הביון המרכזית אינו אתר ביקורים חופשי שכל אחד יכול להכנס ולצאת ממנו כרצונו, וכל זמן שהעד היחיד של וודוארד לשיחה, על־פי טענתו, הוא קייסי עצמו המתקשה להעיד על כך מתוך קברו, קשה לוודוארד להדוף את גלי החשדות.

הסיפור עלה גם על מוקש האורחות הטובה. בעלת הטור רבת היוקרה של המתחרים מה"ניו־יורק טיימס", פלורה לואיס, העלתה את השאלה מדוע ישב וודוארד על המידע החשוב הזה, בהנחה שהוא נכון, עד למועד פרסום ספרו, ולא מסר אותו לוועדת החקירה של הקונגרס שבילתה שלושה חודשים בנסיונות להתחקות אחרי האמת בפרשה. הכותבת העלתה את השאלה: מה חשוב יותר במקרה כזה: לשמור על הסיפור כדי שישמש גורם לעידוד מכירות או לגלות אותו מבעוד מועד לרשויות החוקרות ולמלא בכך חובה אזרחית.

התנהגותו של וודוארד זכתה בהקשר נוסף להארה בלתי אהדתית: הפעם בקשר לפרשת גארי הארט ומעשי האהבהבים שלו. הארט, שנחשף ונבוזה בפרשת השתעשעותו עם הדוגמנית דונה רייס, שקל במשך כמה ימים האם עליו לפרוש מן המירוץ לנשיאות ושוכנע לעשות כן רק לאחר שהיתה אליו פניה מה"וושינגטון פוסט", בה נאמר לו כי העתון עתיד לפרסם, אם הארט יתעקש להתמיד במירוץ, פרטים על פרשת אהבים נוספת שהיתה לו בוושינגטון. התברר כי מקום האירוע של הפרשה היה דירה קטנה שמחזיק וודוארד בביתו הגדול בשכונת היוקרה ג'ורג'טאון שבעיר הבירה. מכיוון שוושינגטון היא עיר עליזה לא פחות מתל־אביב, קורים בה דברים, ומסתבר שהרבה מהם קורים בדירה של וודוארד.

רק לאחרונה אירח העתונאי את עמיתו, בעל הטור הפופולארי ריצ'ארד כהן, אשר נטש את ביתו לטובת פרשת אהבים עם רעייתו החוקית של מגיש חדשות האיי.בי.סי, פיטר ג'נינגס. עוד רבים אחרים בצמרת הפוליטית והתקשורתית של וושינגטון השתמשו בדירה הזאת לצרכים מסוג זה, אולם מה שנראה מכוער במקרה של הארט הוא שוודוארד הניח לו להשתמש בדירה לוויעוד אהבים עם נערה, ואחר־כך רץ והלשין עליו במערכת. ג'נטלמנים לא עושים דברים כאלה, וה"וושינגטון פוסט" אוהב לחשוב שכתביו הם ג'נטלמנים.

הנשיא רייגן, המתייחס בדרך־כלל באורך רוח לתוקפיו בקרב העתונאים, הגיב בחריפות בלתי רגילה על גירסת וודוארד בעניין ויליאם קייסי. הוא טען בפומבי כי בספר של וודוארד יש הרבה "דמיון" וטענות בלתי מבוססות. לרייגן הכאיב במיוחד קטע מן הספר בו נאמר, מפיו של קייסי כביכול, כי המנהל המנוח של הסי.איי.איי ראה בנשיא איש עצל נרפה ומשולל חברים, הנוהג להתבודד באגף המגורים של הבית הלבן בחברת רעייתו ננסי ולסעוד עימה מעל מגשים מול מסך הטלוויזיה.

גם פיסקה זו נראתה מאוד בלתי סבירה בעיניהם של אנשים המכירים את היחסים ההדוקים והחבריים שהיו בין קייסי לרייגן. עם כמה גילויים מדרג בינוני, כמה גירסאות מאוד מוטלות בספק, והרבה טענות – וודוארד בצרות. הספר שלו יימכר לא רע, בכל זאת, אולם השם שלו כבר לא יהיה מה שהיה.

ולמלשינים לא תהי תקווה

ג'ו ביידן, הסנאטור הדמוקראטי מדלוואר כבר לא רץ לנשיאות, אבל הסיפור שלו ממשיך לגרום נזק לאחרים. הנפילה של ביידן הסתיימה בשבוע שעבר כשהתברר כי הגיש עבודה מועתקת בבית־הספר למשפטים, וכי בוויכוח מאולתר שהוקלט בווידיאו לדראון עולם התבטא באורח מוגזם לחיוב על הישגיו האקדמאים שהיו דלים ביותר. הנפילה התחילה כשמישהו דאג להמציא למערכות עתונים סרט וידיאו אחר, בו הוצגו זה בצד זה, נאומים של ביידן ושל מנהיג הלייבור בבריטניה ניל קינוק, שנוסחו באופן זהה לחלוטין ועוררו את החשד המבוסס כי עשיית מעשי פלאגיאט לא הסתיימה אצל ביידן בחטא שחטא באוניברסיטה.

מייד החלה העתונות ללבן שאלה נוספת: מי היה האיש אשר הזין את העתונות בחומר המרשיע על ביידן? האם היה זה חבר במטה הבחירות של מועמד אחר של המפלגה הדמוקרטית?

השאלה הטרידה כאן רבים משום שיש רגישות רבה ל"טריקים מלוכלכים" של מטות בחירות, מאז הגילויים על תעלוליה של חבורת ריצ'ארד ניקסון בבחירות 1972. החשד התרכז במטה של אחד המועמדים המובילים מושל מדינת מאסצ'וסטס מייקל דיוקאקיס. השבוע נשאל על כך דיוקאקיס במסיבת עתונאים. הוא הכחיש כל שייכות להלשנה ואמר גם בהחלטיות נוקשה, כי אם יימצא שאחד מאנשי מטהו עשה את המעשה, הוא יפטר אותו מייד.

לא חלפו 48 שעות והתברר לדיוקאקיס שיש לו בעייה: ראש מטה הבחירות שלו ויועצו הפוליטי הקרוב ג'והן סאסו התוודה בפניו כי הוא המלשין. דיוקאקיס רתח, לא זו בלבד שסאסו עשה את המעשה אלא שהניח לבוס שלו להכחיש מעורבות של מטהו ולמסור בכך מידע מוטעה לעיתונות. אולם הרתיחה של דיוקאקיס לא היתה חמורה עד כדי שימלא אחר הבטחתו ויפטר את סאסו. אחרי הכל האיש הוא יועצו הקרוב ביותר, איש אמונו והאדם שעמד מאחרי מכונת הבחירות של דיוקאקיס שהחלה צוברת תנופה רבה עד שעשתה אותו למועמד הדיאלי הבכיר בתוך עדר המועמדים הדמוקראטים. דיוקאקיס הודיע כי סאסו הוא האשם, כי האיש הביע רצון להתפטר, אולם הוא, דיוקאקיס דחה את בקשתו וביקש ממנו להמשיך בתפקידו.

זו היתה שגיאה לא קטנה. היה בכך כדי להפר התחייבות פומבית, אף כי היפותטית, שנתן דיוקאקיס קבל עם ועדה רק יומיים קודם לכן, וזה צייר את המועמד לנשיאות כאיש חסר החלטיות, התלוי ביועציו עד כדי כך שהוא חושש לפטר אחד מהם אשר חטא בעבירה על כללי ההגינות המקובלת במשחק הפוליטי.

מטה הבחירות של דיוקאקיס הוצף בטלפונים של מחאה וליגלוג וכמה שעות מאוחר יותר שב המועמד להתייצב מול המצלמות והודיע כי חזר בו והחליט לקבל את התפטרותו של יועצו הקרוב, ושל איש נוסף במטה הבחירות שלו, שידע על המעשה ולא דיווח עליו. ועכשיו, כמובן, קופצים מאשימים נוספים ומצביעים על דיוקאקיס כבעל איש לא החלטי המשנה את דעתו בעניינים חשובים על־פי משב הרוח.

הרפובליקאים עומדים מן הצד מאושרים ומחייכים. בחלומותיהם הטובים ביותר לא חלמו כי במפלגה היריבה תרדוף שערוריה אחר שערוריה את המועמדים לנשיאות. שניים כבר נאלצו לפרוש בשל הסערות הציבוריות שעוררו מעשיהם ואחר ניזוק קשה ממעורבותו. הם מרוצים גם מן העובדה שג'סי ג'אקסון השחור מוביל בראש הסקרים של הדמוקראטים, עם תמיכה של 22 אחוזים לעומת 14 של דיוקאקיס, בעוד שאר החמישה משתרכים עם אחוזים בני ספרה אחת. ג'אקסון מעורר התנגדות בקרב קהל הבוחרים הכללי הן בשל צבע עורו והן בשל דעותיו, ואף כי אין סיכוי כי הוא שיהיה המועמד הדמוקראטי, הרי הכוח שהוא צובר עושה אותו גורם מרכזי במפלגה. הדמוקראטים יצטרכו להתחשב בדעותיו לגבי טקטיקת הבחירות ולגבי איוש המשרות בממשל דמוקראטי – דבר שהרפובליקאים לא יאחרו להבליט כדי להפחיד את אמריקה הממוצעת.

هكذا من الاجيل

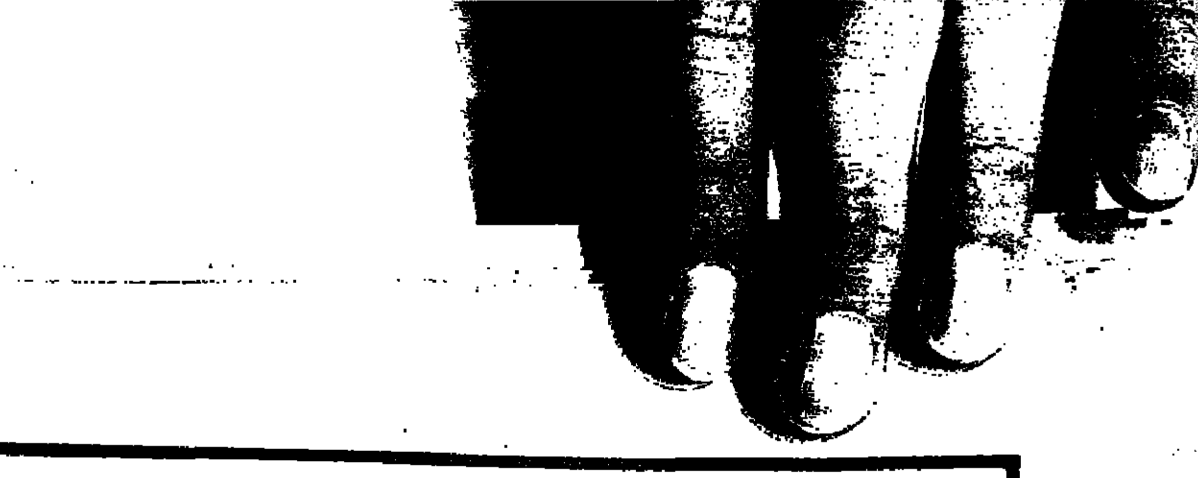

14 שנים למלחמת יום הכיפורים. החווה הסינית. הקרב על החברות / טלי זלינגר

קשה להשאיר את הזיכרון שם בדיונות

לאנשים יש כל מיני תחושות ומחשבות והשגות לגבי הקרב בחווה הסינית. בשבילי זה שיא. זאת המהות. שנים שיחזרתי איך אגיע לרגע הזה. מאז שאני בן ארבע. אבא שלי היה מ"פ פלוגת המעפילים בקרב בלטרון. הוא נפגע וסירב להתפנות. אומרים שאיים באקדח נגד אלה שניסו לפנות אותו... כשלשלחו שוב כוח לחלץ אותו אחרי שהקרב נגמר, לא מצאו אותו

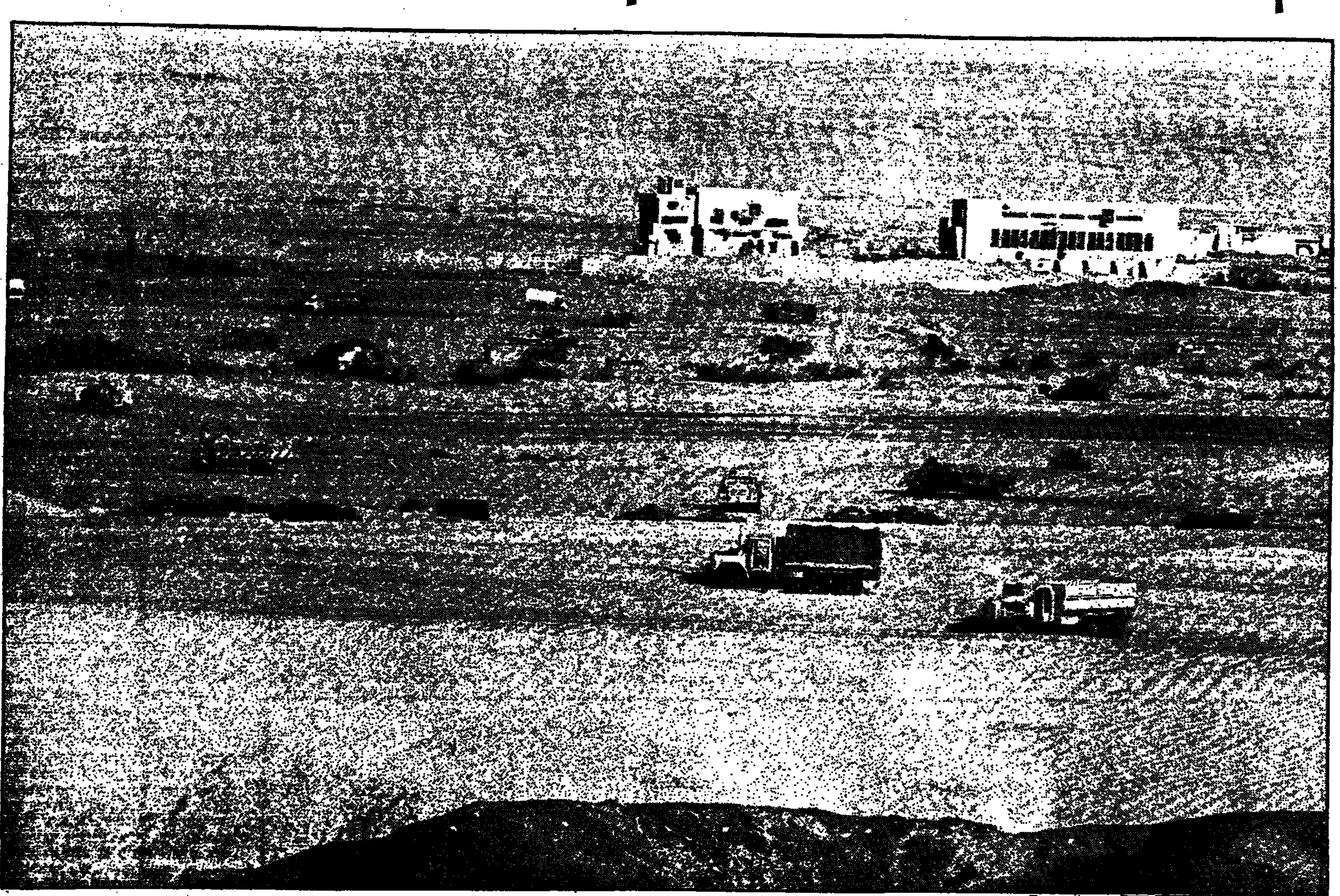

החווה הסינית 73' היא מה שהיה תל פאחר ב־67'

14 שנים אחרי מלחמת יום הכיפורים. יש מי שאולי לא זוכר את מוראותיה, אולי דור שלם של צעירים. מי שנולד אחרי המלחמה חגג לאחרונה בר מצווה, וכי שנולד מעט לפניה הולך עכשיו אל הצבא.

מה שהיו במלחמת ששת הימים הקרבות על תל פאחר וגבעת התחמושת, היו במלחמה הזאת הקרב על החווה הסינית, הקרב על החרמון. להזכיר את החווה הסינית ולספר בה הוא כמו לזכור את המלחמה כולה ולספר את סיפורה. הכאב, הכוח, החברות, המסירות, חוסר האונים והתושיה.

הזכרון שאיננו מרפה. הסיוטים.

יהודה, כיום קצין בכיר בצה"ל, תת־אלוף עם עבר מלא עשייה ועם עיטור המופת על הקרב בחווה הסינית, היה אז רב־סרן, איש גדוד 890 של חטיבת הצנחנים הסדירה, שיצא לפו"ם בספטמבר 1973. כשאוקטובר פירק את המחזור. יהודה וקצינים אחרים מהגדוד שנמצאים בקורסים מיהרו לחפש את המלחמה, להצטרף – מעשה טבעי לגמרי – אל גדודם. יהודה מתמנה סמג"ד ב'. הסיפור שלו הוא סיפור אישי לחלוטין, מן הזווית שלו, אותה זווית ממנה הוא זוכר את הדברים שקרו אותו בלילה שבין ה־16 ל־17 באוקטובר על הפלאטו לבן החול ומוכה האש המצרית הבלתי־פוסקת. לילה של ירח דק בחווה הסינית.

"השעה היתה שעת לילה לא מאוחרת. יקי נמצא בחוד עם פלוגת נובמבר, נתקל מקרוב, ביצע הסתערות וכבר במגע הראשון היו לו נפגעים. הוא עצמו נהרג. חשבנו שאפשר יהיה להתגבר. ממעט המידע שקיבלנו לפני הקרב הבנו שיהיו מולנו רק הוליות סאגר מצריות. לא חלמנו שנפלנו לתוך מיתחם דיוויזיוני. אחרי תנועה נוספת של כוחות נפתחה עלינו אש תופת וכל האזור התמלא אש מקלעים וארטילריה מכל הסוגים. לנו היתה קצת תחמושת ונשק קל בלבד, משום שטסנו למקום, ואת כל הציוד הכבד של הגדוד השארנו מאחור. בקשר שמענו שמרגל נפגע אנושות ויש בפלוגה שלו הרבה נפגעים. במכת האש הזאת נפגעו למעשה רוב המפקדים. הבנו שנוצרה בעיה קשה מאוד גם באגף השמאלי, ואז סיכמתי עם איציק שאני עוזב את החפ"ק ויוצא אל הפלוגה של מרגל.

"בין החפ"ק הגדודי לפלוגה של מרגל היו 300–400 מטרים של שטח מוכה באש תופת. לא נעים לרוץ לבד. רצתי־ירדתי־רצתי־ירדתי כדי לראות את הציר. היה חושך והשמים הוארו בנותבים. ידעתי שהגעתי למרגל לפי הצעקות של הפצועים ששכבו בשטח. המהומה בפלוגה היתה גדולה. לא היתה מערכת פיקוד. הפצועים בשטח שבינינו למצרים שכבו וצעקו, ואני למעשה לא ידעתי איפה הפלוגה פרושה. לא מכיר את האנשים והאנשים לא מכירים אותי.

"הוריתי לאנשים לנוע קדימה, לחלץ את הפצועים. לא היתה תגובה. אנשים לא ביצעו את הפקודה שלי. הרי לא הכירו אותי ולא ראו דרגות וכלום בחושך. שומעים קול ואז או שממלאים את הפקודות שלו או שלא. וכל אותו הזמן יש עלינו לחץ של אש, והפצועים צועקים וזה מגביר את הלחץ. אז החלטתי לבצע את החילוץ בעצמי. הורדתי את החגור, לקחתי אלונקה ונשק והתחלתי לזחול לכיוון הצעקות. כ־50 מטרים מהמצרים שכבו הפצועים שלנו. פרשתי אלונקה, העליתי פצוע אחד ועוד שני פצועים גררתי אתי משני הצדדים, וככה התחלנו לנוע. הפצועים צועקים, והמצרים שומעים ויורים באש מדויקת אל הגוף השחור שיצרנו יחד – אני, האלונקה ושני הנגררים. ככה זחלנו ואני מבקש מהם להפסיק לצעוק כי אנחנו חוטפים בגלל זה אש. הגענו לבור, חצי מטר עומק בערך, המסתור היחיד בשטח.

כשהלוחמים ראו את זה, צעקתי אליהם: 'מעכשיו מי שנותן פקודות כאן זה אני ומבצעים בדיוק מה שאני אומר'. האש המשיכה לרדת כבדה ולא היה מסתור. התחלתי לארגן חילוץ של הנפגעים לאחור ואז התברר לי כי במכת האש הראשונה כל החוד של הפלוגה נקטל.

"מתברר שאנשים בלחץ צריכים קול סמכותי ומצווה. החלק הקשה ביותר היה להשתלט על הפלוגה. בחושך, באש תופת, בלחצים ובפחדים האנשים באופן טבעי נדבקים לקרקע, ומצד שני משוועים לפקודה סמכותית שתזיז אותם ותוציא אותם מהמצב הזה. החיילים התחילו לתפקד. ביקשתי חילוץ, ביקשתי ארטילריה, וארטילריה אין. היינו צריכים להסתדר לבד. המצרים התחילו לנוע אלינו עם טנקים. הם לא קלטו את ההיקף הקטן של הכוח הגדודי והתחילו התקפה. בניתי הוליות נ"ט, ירינו ופגענו ועצרנו את הטנקים. הארטילריה עלינו היתה קשה ומדויקת, ואני כל הזמן נותן פקודות לאנשים לזוז ימינה ושמאלה, בגלגולים ובזחילה, וכך גם אי־אפשר להתחפר. ויש עוד ועוד נפגעים, אצלנו ובפלוגות הסמוכות. ואנחנו אמורים לפתוח את ראש הגשר כדי לשחרר את הציר לצליחת תעלת סואץ.

"לקראת אור ראשון התחלנו לשמוע שרשראות. אנחנו על ציר טרטור, והתנועה על ציר עכביש. היינו בטוחים שהכוחות שלנו באים להמשיך את המיתקפה שלנו לפתיחת הציר לצליחה. תוך כדי ציפיה גדלה כמות הנפגעים ונמשכו סבבי הפינוי. אנחנו חוטפים אש תופת, ובציר – שני קילומטרים מאתנו – אנחנו מבחינים שנעה בנחת כל שיירת הדוברות על הטנקים. המצרים, את מבינה, התעסקו אתנו, גדוד מוכה אחד, ובאותו זמן הצבא כולו יוצא לצליחה מטווח כל־כך קטן. אני אישית חושב שזה בסדר ככה. זאת משימה נכונה לגדוד צנחנים מובחר. היום כמעט־עולה ואף אחד לא מגיע אלינו. ואז שמענו בקשר את אהוד ברק מודיע שהוא בדרך לעזור לנו עם כוח טנקים.

"אני מספר את זה לאנשים, להוציא אותם מהאפתיה, לתת להם תחושה שהנה מתחילה המיתקפה שבגללה אנחנו כאן. אבל איזה מיתקפה אפשר לעשות עם כמות קטנה של תחמושת? הטנקים של אהוד הגיעו לקו שלנו, חטפו ישר טילים, שלושה טנקים נפגעו, ואנשים שלי מחלצים מהם את הטנקיסטים. כוח הטנקים נסוג ומשאיר אותנו שוב לבד בשטח.

"אני שואל את איציק אם מישהו בכלל יודע מה מצבנו, והוא בקשר אומר לי שהפקודה שקיימת היא לא לוותר על מטר. חיל האוויר תוקף, שלושה מטוסים נופלים ואנחנו ממשיכים לחטוף. כל הזמן חששתי שהמצרים עומדים לגלות את סדר הגודל האמיתי שלנו וינסו לעלות על הפלוגה שלא היתה כבר אלא רסיסים של פלוגה.

"ידענו שמעכשיו עם אור, מי שינסה להתקרב אלינו לצורכי חילוץ – יחטוף אש. בקשר אנחנו שומעים שיש כמויות גדולות של נפגעים בכל הפלוגות, וגם התאג"ד (נקודת הטיפול הגדודית בנפגעים) ספג פגיעות ישירות, ואז הגיעה פקודת נסיגה. הטווח ממקום הימצאנו אל תעלות המים של החווה הסינית, שהיו עמוקות מאוד והיוו נקודת התארגנות טובה, היה כ־300 מטרים.

אנשים אמרו עלי אחר כך שאני כמו מכונה, שאין לי לב, שאם יחתכו לי את הוורידים לא ייצא דם. זה מפני שהאמנתי שהכי חשוב זה לגרום לאנשים לתפקד מחדש. ומהר. אני פשוט רציתי שיחזור להם הברק לעיניים

"כשורני אנגל מגיע עם פקודת הנסיגה אני מבקש ממנו שידר מהנגמ"ש ויוביל את האנשים לתעלה שהיתה מזרחה באתנו והיא המחסה הראשון. החלטתי שאני נשאר לחפות על הפלוגה. לבד.

"לאנשים יש כל מיני תחושות ומחשבות והשגות לגבי הקרב בחווה הסינית. בשבילי זה שיא. זאת המהות. שנים שיחזרתי איך אגיע לרגע הזה. מאז שאני בן ארבע. אבא שלי היה מ"פ פלוגת המעפילים בקרב בלטרון. הוא נפגע ברגליים וסירב להתפנות. אומרים שאיים באקדח נגד אלה שניסו לפנות אותו מהשטח. הוא נשאר לחפות על הפלוגה הזאת שלו, פלוגה של אנשים שלא הכיר, שלא דיברו אותה שפה, שלא היה להם מושג איפה הם ומה הם עושים שם. כששלחו שוב כוח לחלץ אותו אחרי שהקרב נגמר, לא מצאו אותו. היתה שם שריפה ועד היום לא מצאו את הגופה שלו. מאז הוא בחזקת נעדר. שנים אני חי בתחושה שאולי הוא עוד יגיע. לנו לא היתה אף פעם גופה לבכות עליה. רק אבן באנדרטת החיילים שמקום קבורתם לא נודע. ומשם, מאז שאני בן ארבע, אני מקבל כוח.

"על האירוע הזה אני מתחנך כל החיים. בגיל ארבע אני שואל את עצמי אם אהיה מסוגל להגיע לרמת הקרבה בדרגה עליונה כל כך, המושג שלי על הערך שלא משאירים פצועים בשטח הוא יותר ממה שמלים יכולות להביע.

"אספתי את רימוני העשן שנשארו לנו ואת הקלעון וחיפיתי על הכוח הרץ אל עבר התעלה תוך כדי אש, כשאני זורק עשן ויורה כדי למשוך אלי אש. אני שוכב שם עם הרגשה חדה של קיום פקודת נסיגה ועם הרצון החזק שאנשים יישארו בחיים. חששתי שהמצרים יגיעו אלי, הייתי כמעט בטוח שזה מה שיקרה והחלטתי לעצמי שאני לשבי לא הולך. פתחתי [illegible] לתעלה ושאני [illegible] לדרך. כלי: רימוני עשן, בשטח [illegible] והתחלתי לרוץ בזיגזגים לכיוון התעלה. היתה עלי אש כבדה של המצרים, כולל סאגרים, והיה קשה להתרומם כל פעם באש הנוראית הזאת.

"הגעתי לתעלה. פגשתי שם את איציק. התחלנו לארגן את הגדוד מחדש. בערב התברר מצב הגדוד. כ־50 הרוגים ולמעלה מ־120 פצועים.

"אנשים אמרו עלי אחר־כך שאני כמו מכונה, שאין לי לב, שאם יחתכו לי את הוורידים לא ייצא דם. זה מפני שהאמנתי שהכי חשוב זה לגרום לאנשים לתפקד מחדש. ומהר. העמדתי אותם למסדר בוקר, אחרי שנגמרה הנסיגה בסביבות השעה 11. הכרחתי אותם להתגלח ולנקות את הנשק. אנשים חשבו שאני משוגע, שקרה לי משהו. ואני פשוט רציתי שיחזור להם הברק לעיניים. שיתאוששו, שלא יפלו.

"החווה הסינית היתה בשבילי מיצוי החינוך והאימון, התגלמות הערכים, האתגר האישי שלי להתמודד עם דפוס שאבא שלי בעצם קבע ויצר למעני ואני כבן הייתי חייב להשיג."

דיונות

בתאג"ד הפרוש בשטח, ליד הלוחמים, עשרות מטרים בלבד מקו האש הראשון. הלילה בסיאו ואסור להדליק פנסים כי אין מסתור על הפלאטו המקולל הזה והאור ימשוך אש. טילים נורים על התאג"ד ופוגעים בו ישירות. צוות רפואי של שישה אנשים – אחרי שהחובש הגדודי נהרג ואיש צוות נוסף לוקה בהלם קרב – מטפל בזרם הבלתי פוסק של נפגעים. ד"ר פיני לבנה, היום אורולוג בבילינסון, אז רופא של גדוד 890, קיבל את צל"ש הרמטכ"ל. לוותיקי הגדוד, ניצולי הקרב הזה, חשוב שהוא ידבר כיום, יספר את סיפורו. אוהבים אותו, זוכרים אותו לטוב.

"זה היה הקרב הראשון שלי. טבילת האש. וזה לא היה דומה לשום אימון שעברנו,

זאת טראומה שאי אפשר להשתחרר ממנה, אבל זאת גם הציונות שלי, ואלה הדברים שבגללם אני חי פה

ועברנו המון אימונים. הכי קשה היה לשמור על קור רוח, להמשיך לתפקד, להפעיל את הצוות שלי. צריך פתאום ליישם אוטומטית כמעט את מה שלמדת והתאמנת ואנחנו יצאנו מוכנים אחרי אימון קיץ.

"הנפגע הראשון שלנו היה החובש הגדודי שהיה בחופשת שיחרור, חזר ממנה והצטרף לכוח. כשהתחילה האש נשכבנו כולנו על האדמה, וכשרצינו לנוע למצוא מחסה, מישהו אמר שהחובש לא זז. אתה בודק חבר שלך בחושך, ואתה מרגיש רטיבות בבית החזה שלו, ולך ברור מהי הרטיבות הזאת. הנשמה, הכנסת צנרת להנשמה תחת אש, וכל שאר המאמצים לא עוזרים. האיש הרוג. אז ידעתי שזהו זה. זאת אמת, מציאות ולא תרגיל. ואתה יודע שצריך לקחת אותו אתך ויש לך הצוות, ואז נתקלתי לראשונה בתופעה לא מוכרת – הלם קרב של איש צוות שלי – וגם אותו אני לוקח אתי ומתמקם. לפני שהתחלנו להתאושש ממה שקרה התחילו להגיע הנפגעים.

"אתה צריך למיין את הפצועים, להחליט במי לטפל קודם ולדאוג לפינויים. חושך, אמצע הלילה, אין מסתור וכל הזמן אש.

"אי־אפשר לשכוח איך אנשים הביאו את החברים הפצועים שלהם, איך חיילים הביאו מפקדים, איך חיילים ביקשו שנטפל קודם בחברים או קודם במפקדים, איך שכבו שם שורות שורות, חיילים ומפקדים אלה בצד אלה. אחד המ"פים נפצע קשה מאוד והיה ברור שלא יחזיק מעמד, ואתה לא יודע עד כמה לטפל בו וכמה באחרים.

"את רוב המחשבות אתה חושב וחי אחר־כך, כי תוך כדי אתה נורא עסוק. היתה הרגשה של חוסר אונים, שאתה רוצה לעשות יותר ולא יכול בגלל חוסר אמצעים, הרגשה שפשוט אי־אפשר לעזור.

"כשעלה הבוקר התחלנו לדלג לאחור עם הנפגעים והגענו אל הכוח הרפואי החטיבתי. היתה רווחה מסויימת. אתה כבר לא לבד, יש לך עם מי להתחלק.

"כל הגדוד התקבץ. כשראיתי איך האנשים שנשארו שלמים מסתובבים, הרגשתי את הלאות הנוראה. אחר־כך התחושה נעשתה קשה עוד יותר כשהתברר כמה אנשים חסרים. חצי גדוד לא היה קיים.

"קשה להשאיר שם בדיונות את זכרון החווה הסינית. אני אשא את זה אתי תמיד. זאת טראומה שאי־אפשר להשתחרר ממנה, אבל זאת גם הציונות שלי ואלה הדברים שבגללם אני חי פה בארץ. תמיד מדברים על הקרבה ומסירות וחברות. את כל הדברים האלה ראיתי בחווה הסינית. מלומדים מדברים על הקרב שנועד לאפשר את ראש הגשר בצליחה. במבט הקטן שלי, זה היה קרב על החברות".

במחשבה שניה.

דני רובינשטיין

אתה יודע מה השעה עכשיו?

ידענו שכולם קיבלו את ההודעה להתייצב, וכיוון שהיו עדיין מתמהמהים, החלטנו לטלפן לבתים. כמה מהשיחות הללו באותו לילה לא אשכח כנראה אף פעם

באותו יום כיפור נורא שלפני ארבע עשרה שנים נסעתי בשעות אחרי הצהריים המאוחרות מירושלים לחיפה לאסוף חיילי מילואים מהיחידה ולהביאם למטה החטיבה להצטיידות. כל מי ששירת בצה"ל מכיר את ההליכים של גיוסי פתע וחירום. חלק מהחטיבה היה מגויס עוד קודם לכן. גדוד אחד הוצב במעוזים שלאורך התעלה ועל קורותיו סופר רבות. אף שרבים הגיעו לבסיס היחידה ללא זימון רשמי היה צורך לשלוח, בהתאם לנהלים, אוטובוס לחיפה לאסוף את אלה שלא הגיעו מאזור הצפון, ואותי שלחו באוטובוס הריק. השעה היתה עשר בערב, מוצאי יום הכיפורים, וחיכינו בנקודת האיסוף ליד בית הטכניון הישן בהדר הכרמל. למקום הגיעו רק שלושה־ארבעה מחיילי המילואים של היחידה. לפי הרשימות שנתנו לי, האוטובוס אמור היה לחזור לבסיס בירושלים עם כמה עשרות חיילים. הרחובות מסביב היו חשוכים וריקים ואנחנו ממתינים שעה, ועוד שעה. מאזינים מדי פעם למהדורות חדשות מתומות ברדיו ולשירים העבריים שביניהן. התרגשות, חרדה, מי יודע מה באמת מתרחש הרחק בסואץ או בגולן. ידענו שכולם קיבלו כבר את ההודעה להתייצב וכיוון שהיו עדיין מתמהמהים, החלטנו לטלפן לבתים. בסמוך היה משרד פרטי של אחד מאלה שהמתינו אתנו והתחלנו לטלפן. כמה מהשיחות הללו באותו לילה לא אשכח כנראה אף פעם.

היו בטלפון קולות של נשים וגברים שהערתי משינה ואחרי שהצגתי את עצמי היו תשובות אחדות בנוסח כזה: אדוני, אתה יודע מה השעה עכשיו? זה לא יכול לחכות לבוקר? מה, עוד לא חיסלו שם את המצרים? לבוא עכשיו? עד שנגיע הרי תיגמר כל המלחמה הזאת.

לא היו אלה נסיונות התחמקות. היחידה ששירתי בה היתה יחידה קרבית רגילה, אם אפשר לומר כך. עם חיילים טובים יותר וטובים פחות, עם רבים שהגיעו לבסיס עוד לפני שקיבלו את צו הקריאה ועם כאלה שהחליטו לחכות. שום דבר לא יבדת, בוודאי שלא המלחמה שבמוצאי יום הכיפורים 1973 לא ידענו בחיפה ובתל אביב את טיבה.

האפיזודה של שיחות הטלפון הללו היא לי זכרון של צמרמורת. לא פחות מאירועי המלחמה שהיו בשבועות ובחודשים שלאחר מכן. השאננות, הבטחון העצמי, היהירות. כל כך הרבה כתבו ודיברו עליהם. כגודל השאננות והבטחון – "מעולם לא היה מצבנו טוב יותר" – כך היה אחר כך גודל "המחדל", הביקורת העצמית, החרדות, המבוכה.

אני כותב על זה אחרי 14 שנים מפני שנדמה לי שהטראומה של אותו יום עדיין מורגשת. תמיד – כדברי האימרה – מתכננים את המלחמה הקודמת. מבחינה זו מלחמת יום הכיפורים היתה המלחמה הקודמת. הפתעה, תדהמה, מחדל "הקונצפציה", "כולנו אשמים", ביטויים שמנסים לשכוח. המציאות של שנות השמונים לא תביא – כך נראה – שום מלחמה דומה ליום הכיפורים, גם לא לששת הימים. אין עכשיו צבאות ערביים ערוכים ודרוכים לאורך גבול מצרים, גם לא בחזית המזרחית, אפילו בגבול סוריה אין צופים מלחמה קרובה. מדמשק מדווחים על קיצוץ בתקציב הבטחון, משבר כלכלי חריף ונסיונות פיתוח חקלאי לאורך הגבול.

מותר לחשוב שהמלחמה הבאה (ואולי הנוכחית) מצטיירת דומה דווקא יותר למאבקים שקדמו למלחמת הקוממיות ואפילו דומה יותר למאורעות 1936־39 מלפני 50 שנה מאשר למלחמה הקודמת. יריות על רכב ממארב, בקבוקי תבערה, אבנים, סכינים, סכסוך פנימי, מקומי, שאין בו לא שיירות של טנקים ולא להקות מפציצים ולא טורי גייסות. זו לא מלחמה בין צבאות ומדינות, אלא התנגשות בין שכונות, בין כפרים, בין תושבים ואזרחים של אותו ארץ. עם הפגנות, וסיסמאות על הקירות ומהומות, ושביתות־מסחר. החללים הם אזרחים וחיילים, ילדים ונשים.

האם נגמר עידן המלחמות הגדולות? מי יודע? לפחות עתה הן נראות רחוקות ובטווח הנראה לעין, כפי שאומרים, אפילו בלתי אפשריות. גם הארגונים הפלסטיניים (קרי אש"ף) שבעבר התבססו והתגוננו בטרור בגבולות כדי לגרור את צבאות ערב למלחמה טוטאלית, עוסקים כיום לא רק בסכינים וברימונים, אלא בעיקר בנסיונות פיתוי להידברות מדינית. דן מרידור ואהוד אולמרט ובנימין זאב בגין כמעט נפלו חללים במלחמה באריב האכזרי, אוהדי אש"ף מקומיים שרצו להיפגש אתם. איזה אבסורד.

טראומת יום הכיפורים ההוא ממשיכה להכות בנו בתקציבי הבטחון הענקיים – חרף הקיצוצים – להכנת הצבא, לאימונים, לשירות הסדיר המומשך, לגיוסי פתע. חלק מזה על חשבון מערכת אזרחית שעל סף התמוטטות. ובינתיים סיפור המלחמה והקונפליקט בן עשרות השנים משתנה והולך. הוא לא יחזור ויהיה עוד כפי שהיה לפני 14 שנה. "בסבירות גבוהה" בכל מקום, עוד ביטוי מביך מאותם ימים.

עזה תחילה ועזה לומדת / יעל פישביין

פיג'ו נוגעת בפיג'ו

בעשור האחרון הוכפל מספר התלמידים בעזה, ל־165 אלף. אין חוק חינוך חובה, אבל כולם לומדים

בכל יום, בשעה ארבע בבוקר, משתרכת מכיוון עזה צפונה שיירה ענקית של מכוניות פיג'ו 404. הפיג'ו היא המכונית הכי פופולרית ברצועה, כמו הסובארו אצלנו. היא נקראת "ביזו" ואפילו יש שלט בעברית "מוסך לתיקון ביזו, אחמד והילדים". בבקרים המכוניות עולות צפונה בצפיפות כדהימה, מכונית נוגעת במכונית וכולן עמוסות פועלים. לפי הערכות השיירה מובילה כארבעים וחמישה אלף עזתים, כשני שלישים מכוח האדם המקומי, למפעלי הנגב, אשקלון, אשדוד ולתל אביב. שעתיים מאוחר יותר מגיעה לעזה מהצפון שיירת הסובארו המובילה את אנשי הממשל היהודי. וזוהי שיירה דלילה בהרבה משיירת הפיג'ו, המכוניות מודרניות, מרווחות וחלונותיהן סגורים מטעמי ביטחון. הן נוסעות במהירות בין הסמטאות, בכל פעם במסלול אחר, כדי לעקוף מוקדי מהומות ולסכל מארבים אפשריים. בעוד ששיירת הפיג'ו מתנהלת בביטחון ובאיטיות ומתפזרת בחופשיות בערים היהודיות, שיירת הסובארו מתנהלת במתח ובחשש תמידי בסמטאות עזה. כל נהג חייב להיות חמוש בנשק ועליו לפקוח עיניים עד הגיעו לבית הממשל.

בית הממשל הוא מעין מבצר. חיילי צה"ל מפטרלים סביבו ללא הרף. אסור לעזוב את הבית ללא ליווי מזוין. אם המזכירה חנה רוצה לחצות את הכביש לבית הדואר, עליה לחכות עד שחייל חמוש יתפנה להתלוות אליה.

עזה. חינוך לכל (תצלום: י.ם.ם.א.)

האווירה לחוצה ומחניקה, אנשי הממשל הישראלי הפכו להיות אסירי הטרור השורר ברחובות עזה. אחר הצהריים שתי השיירות חוזרות לבתיהן. העזתים והיהודים חולפים זה על פני זה בכביש. מדי פעם יש התנגשויות ויש פצועים ויש הרוגים, מפגש אמיתי אנושי כמעט שאין. האווירה מנוכרת ומתוחה וכל צד יודע בדיוק את מקומו: שיירת הפיג'ו היא שיירת הפועלים, חסרי האזרחות, בני העם הנכבש, שיירת הסובארו היא שיירת הפקידים, מבצעי שלטון הכיבוש. במשך השנים התרחש תהליך המעורר אימה בלב רבים: שיירת הפיג'ו נעשית צפופה יותר ונוסעיה משכילים וצעירים יותר. שליש מ־600 אלף תושבי הרצועה הם צעירים

800 אקדמאים תושבי עזה — עורכי־דין, מהנדסים, מורים וכלכלנים — מועסקים בעבודות שחורות בישראל

עד גיל 18. מערכת ההשכלה על כל רמותיה גדלה ללא הרף. בעשרים השנים הבאות יוכפל מספר התושבים והשכלתם תעלה. ככל ששיירת הפיג'ו נעשית צפופה ומשכילה, שיירת הסובארו נעשית בלתי בטוחה וחוששנית. אם היו בין נוסעי הסובארו אנשים שהאמינו שההשכלה תקל על המגע בין העמים, היום הם עומדים בפני מציאות קשה: ככל שנוסעי הפיג'ו משכילים יותר הם מתוסכלים יותר. אקדמאים המועסקים בפינוי זבל הם פצצת זמן אנושית. שוקי נחום, קמ"ט חינוך בעזה, הוא בעל שפם עבות המסתלסל כלפי מעלה, צחוק מתגלגל ועיניים מבריקות. שוקי נחום, מנהל פנימיה בכפר הירוק בחופשה ללא תשלום, משמש זה שנה נציג משרד החינוך בעזה. הוא נולד בעירק והשפה הערבית שגורה בפיו על בוריה, מה שמקל עליו את המגע עם התושבים. שתים עשרה שעות עבודה בכל יום, אקדח צמוד ועמידה מורטת עצבים על המשמר. כשהוא מסייר בבתי הספר מתלווה אליו חייל חמוש. הוא אחראי על מערכת החינוך הממשלתית המקומית. בעזה יש שתי מערכות חינוך מקבילות, האחת ממשלתית השניה של אונר"א. בממשלתית כשמונים אלף תלמידים, באונר"א כשמונים וחמישה אלף.

שוקי הוא בן המאמינים בחינוך. אין הוא רוצה להכנס לשאלה אם אנחנו צריכים להיות בעזה, אבל כל עוד אנחנו בעזה אנחנו חייבים לאפשר לכל צעיר הרוצה ללמוד להגשים את רצונו. "הגורל הפגיש אותנו, עם האנשים האלה. נודה עוד הרבה שנים יחד, ככל שיהיו משכילים יותר המו"מ אתם יהיה קל יותר", הוא אומר.

התפקיד שהוא ממלא בעזה הוא בעיניו תפקיד הומניטרי ממדרגה ראשונה: מין "ציונות" חדשה שעיקרה ביעור הבערות בקרב אוכלוסיה שאם נרצה או לא נרצה, אנחנו נידונים לחיות אתה. הוא מאמין שללא קשר להכרעות פוליטיות עתידיות, עלינו ללכת עם שאיפת ההשכלה העזתית. ואם לא כך, ממילא איננו רשאים ואיננו יכולים לעצור אותה. מערכת חינוך טובה עתידה אפשרויות עשויה למתן את האוכלוסיה. כששומעים על הפרעות סדר ברצועת עזה, המוקדים הם כמעט תמיד בתי הספר התיכוניים וחטיבות הביניים הנקראות "מכין". האזורים הרגישים הם מחנות הפליטים בג'יבליה ומחנות המרכז בין דיר באלח לחאן יונס. כמו על פי פקודה, מאות בני נוער מתחילים לידות אבנים מבתי הספר לעבר מכוניות הנעות בכבישים הסמוכים. חיילי צה"ל נמנעים ככל האפשר מלהתערב במהומות מהסוג הזה מתוך מדיניות מכוונת שלא להתנגש עם האוכלוסיה.

אנשי הממשל הישראלי יודעים בוודאות שאש"ף הוא האחראי לליבוי המהומות בבתי הספר. ברצועה פועלת תנועת נוער "השאביבה" המכוונת על ידי אש"ף, אם כי קשה להוכיח את הקשר. ה"שאביבה" כמו תנועות הנוער שלנו, עוסקים בפעולות לכאורה תמימות, נקיון גנים ציבוריים, התנדבות בקהילה, אבל האידיאולוגיה היא לאומנית אש"פית. השנה הוקמו חומות גבוהות סביב ל־50 בתי ספר "מועדים לפורענות", במטרה להקשות על מיידי האבנים. שוקי מאמין שמנהל טוב וצוות מורים נאמן, עשויים למתן את התלמידים. הוא אינו נרתע מלהעזר בוועדי ההורים כדי להתמודד עם התלמידים מפירי הסדר. בתיכון לבנים "באר שבע" ברפיח נאלץ הצבא להתערב במהומות כיוון שהמנהל לא הצליח להשתלט על התלמידים. אחרי החלפתו הסדר חזר לשכון בבית הספר.

העובדה שיש שתי רשויות מפקחות על החינוך, זו של אונר"א וזו הממשלתית, מקשה על הפיקוח. בתי הספר של אונר"א פועלים באופן עצמאי, ושם המהומות רבות יותר. שוקי אינו מאמין שאפשר להגיע לשקט מוחלט בבתי הספר, למתן אפשר. מערכת החינוך "מפוצצת". העובדה הכי בולטת בחינוך בעזה היא הגידול העצום במספר התלמידים. בעשור האחרון הוכפל המספר, והיום הוא מגיע ל־165 אלף תלמידים. אין בעזה חוק חינוך חובה, אבל כולם לומדים. שליש מהתלמידים לומדים במשמרת שניה. בשעות הצהרים כשמתחלפת המשמרת, נדמה שעזה היא עיר של ילדים ובני נוער. בניית בתי ספר חדשים מתנהלת באיטיות רבה. יש מחסור עצום בחדרי כתות. לומדים בחדרים שכורים, בחניות במרתפים. כמו במגזר הערבי הישראלי. מפני שאין חוק חינוך חובה בתי הספר מנשירים תלמידים לאורך כל שנות הלימוד. תלמידים חלשים נפלטים החוצה, אין הקבצות לחלשים ואין חינוך מיוחד למתקשים. מי שנפלט הולך לעבוד. במעבר מכיתה ו' לחטיבת הביניים נערכות בחינות, מי שלא עובר אינו ממשיך בלימודיו. בסוף חטיבת הביניים שוב נערכות בחינות, ומי שלא עובר אותן אינו נכנס לתיכון. רק חמישים אחוז שורדים בתהליכי המיון, היתר נושרים.

יש ברצועה כמה מרכזים פרטיים המכשירים לקראת מקצועות פקידות אולם רק מעטים מגיעים אליהם. יש כמה בתי ספר תיכוניים יוקרתיים, ועל זכות הכניסה אליהם מתנהל מאבק. הורים מוכנים להפעיל כל לחץ אפשרי ובלבד שילדיהם יתקבלו לתיכונים היוקרתיים. מערכת החינוך התיכון היא כולה עיונית. כאמור רק היותר מוכשרים מתקבלים אליה. הפחות מוכשרים נשארים ללא מסגרת. בעזה אין מערכת חינוך מקצועי מסודרת. להקמת מערכת כזאת נחוצים מיליונים רבים שאינם. באחרונה מנהל שוקי נחום מגעים עם רשת "אורט" להקמת בית ספר מקצועי שיקלוט את בני הנוער שלא התקבלו לתיכון העיוני. מערכת החינוך התיכוני מוחזקת כולה על־ידי ישראל, רק חלק קטן ממומן על ידי ההורים. מערכת החינוך המוחזקת על ידי אונר"א מסתיימת בסוף חטיבות הביניים. כמעט 17 אלף תלמידים לומדים בבתי הספר התיכוניים. בכל שנה ניגשים אלפי תלמידים לבחינות הבגרות המצריות. בשנה שעברה ניגשו כ־7000 תלמידים. כשני שליש עברו את הבחינות בהצלחה ב"סיבוב" ראשון. אחוזי ההצלחה של תלמידי עזה היו גבוהים מאלה של תלמידי מצרים. למרות שהבחינות היו קשות מבשנים קודמות, מפני שהשאלונים כללו שאלות הבנה וישום ולא רק ידע, כבשנים קודמות, הציון הממוצע של תלמידי התיכון בעזה היה גבוה בעשר נקודות מהציון הממוצע של תלמידי מצרים.

בעלי תעודות הבגרות מבקשים לרכוש השכלה גבוהה. בבתי המדרש למורים יש כחמש מאות מקומות עליהם מתנהלת תחרות עצומה. רק עשירית המבקשים להתקבל מצליחים בכך. כל תלמיד מתבקש לחתום על טופס הצהרה שהוא יודע שאין הלימודים מחייבים את העסקתו כמורה. בעזה יש עודף עצום של מורים. בשנים האחרונות, מפעילה אונר"א תכנית סיוע מיוחדת למורים. הם עובדים כמורים עוזרים במשך שנתיים, מעין סטאז', כדי לשכלל את יכולתם המקצועית. הכתות בעזה מתפוצצות. הממוצע לכתה במערכת הממשלתית המוחזקת על ידי ישראל מגיע ל־42 תלמיד לכתה, ובמערכת של אונר"א ל־46

עשירי הרצועה שולחים את ילדיהם ללמוד באירופה ובארצות הברית

תלמידים לכתה. מהיעדר הקבצות, החלשים והטובים לומדים יחד. קשה להשליט משמעת בכתה כה גדולה, מי שאינו לומד — עף. שיטת הלימוד היא פרונטלית: המורה מדבר, הכתה משננת. בשיטה כזאת שורדים המוכשרים והמתמידים. מחצית מתלמידי עזה הם כאלה, 7000 מסיימים מדי שנה את התיכון העיוני. שני שלישים מהמסיימים מקבלים תעודות בגרות עיוניות. חלקם הגדול מבקש ללכת הלאה. כאן נוצר צוואר בקבוק, כי אין לאן ללכת הלאה. מערכת ההשכלה הגבוהה סתומה.

המכללה האיסלמית המקומית שאינה מוכרת כמוסד אקדמי מנקזת אליה 1000 תלמידים, בכל שנה נותרים כ־3500 בעלי תעודות בגרות ללא אפשרות המשך לימודים. כמה מאות נקלטים באוניברסיטאות הגדה. מצרים שנהגה לקבל 1000 סטודנטים לשנה מהרצועה הגבילה — אחרי הסכם השלום — את המספר ל־50, ורק באחרונה הסכימה להעלות את המספר ל־100. ארצות הגוש המזרחי קולטות עוד כמה עשרות, ואילו עשירי הרצועה שולחים את ילדיהם ללמוד באירופה ובארצות הברית. לאחר כל הפתרונות עדיין נותרת מסה של אלפי בוגרי תיכון עיוני מוכשרים העוברים למצוא את פרנסתם בישראל בעבודות נחותות.

ככל שצפיפות התושבים גדלה, מתמעטים מקורות המים והאדמות החקלאיות. ברצועה אין תעשיה מפותחת, בתי המלאכה מעטים. מקורות התעסוקה העיקריים נמצאים בישראל שבה מועסקים פועלי עזה בעבודות הנחותות ביותר. הסיכוי היחיד לצאת ממעגל השכר הנמוך ולהיטיב את הסטטוס החברתי הוא רכישת השכלה והצטרפות למעגל עובדי הצווארון הלבן. על כן מערכת ההשכלה מתרחבת במהירות. בעזה להיות מורה זה עדיין "משהו", אבל המקומות מוגבלים. לפי ההערכות יש היום בעזה כ־800 אקדמאים המועסקים בעבודות שחורות בישראל. עורכי דין, מהנדסים, מורים ואנשי כלכלה שמספרם נמצא בגידול מתמיד.

לקמ"ט שוקי אין פיתרון למצב. הוא חושב שאין זה מוסרי לבלום את הגידול בדרישה להשכלה. אולי כן, הוא מהרהר, בעתיד המפוייס תקום בעזה מערכת תעשיה עצמאית שתקלוט את המשכילים ותאפשר להם תעסוקה הולמת.

נעים הלבי בן אהרון, עוזר קמ"ט חינוך, הוא חלק משיירת הסובארו. כל יום במשך שתים עשרה השנים האחרונות הוא מגיע מרמת־גן לעזה. הוא, שוקי וחנה המזכירה הם החלק הישראלי של מערכת החינוך המקומית. כל היתר הם עזתים, מפקחי נפות, מפקחים מקצועיים, מנהלי בתי ספר ו־2800 מורים. שני ישראלים מופקדים על כל המערכת הענפה הזאת. נעים, מורה לשעבר, זוקף את הגידול העצום לטובת ישראל. הוא נפגע אישית מההידרדרות ביחס לישראל מצד הדור הצעיר: "הפרות הסדר בבתי הספר עושות לי מלנכוליה, השקעתי את כל המאמצים שיהיה מפגש. והם מוסלים את הרקמה העדינה. הוותיקים אומרים לי שזה נחלת הקיצוניים בלבד, אבל אני רואה שהמצב נעשה יותר 'גרוע'". בן אהרון מדבר עדיין במונחים של כפיות טובה. הדור הוותיק ש"זכה" להיות תחת משטר הדיכוי המצרי, מכיר טובה לישראלים, אבל הדור הצעיר שנולד לתוך משטר כיבוש ישראלי אינו יודע עד כמה אנחנו טובים לעומת המצרים ואינו יודע להעריך את הטוב שהבאנו לעזה.

אחת מדרכי השליטה במערכת החינוך הוא ספרי לימוד. נעים בודק כל ספר שמגיע ממצרים ומבער ממנו את פרקי ההסתה. אם פעם היו ספרי ההסטוריה והאזרחות המצריים מוצפים במידע עויין לישראל, הצגתה כ"נטע זר בעולם המוסלמי", מוקשי ההסתה העכשוויים נמצאים בספרי הדת. השנה פסל נעים תשעה ספרי דת שהובאו ממצרים שההסתה בהם היתה מובלעת. אם למשל כתוב בקוראן שצריך להשמיד את אלה מקרב היהודים והנוצרים שכפרו, בספרי הלימוד פירשו זאת שצריך להשמיד את כל היהודים והנוצרים. ביעור ספרי הלימוד לא הפסיק את ההסתה, מודה נעים בעצב. אחרי הכל ישנם המורים, ואי אפשר לעקוב אחרי כל מורה ואי אפשר לדעת אם אינו מסית את תלמידיו. המגע הישראלי היחיד בתכניות הלימוד הוא באמצעות שני שיעורי חובה בעברית בחטיבות הביניים ובבתי מדרש למורים. היו גם מפגשי השתלמויות באוניברסיטת באר־שבע למורים עזתים. הפקידות הבכירה המקומית מסיירת מדי פעם במערכת החינוך בישראל. נערכים קורסים בתשלום בעברית לעובדי חינוך. בעבר איש לא רצה להשתתף בהם, היום אלפים רוצים ללמוד עברית. נעים משתומם: איך זה מתיישב עם ההקצנה במהומות? הוא חושב שהכיבוש עשה להם טוב, קידם אותם, השכיל אותם, העלה את רמת חייהם. בעבר היה רעב ברצועה, היתה אבטלה קשה, היתה בערות, היום יש השכלה ויש תעסוקה ורמת החיים עלתה, ולמרות כל אלה יש גם הקצנה לאומנית. נעים חווה את התהליך "כתקיעת סכין בגב."

כמעט איש מאנשי הממשל הישראלי בעזה אינו דוגל בהישארות במקום. המילואימניקים מקללים בנוסח "אנחנו צריכים לשמור פה בזמן שהם מסתובבים חופשי אצלנו." הרצון לעזוב את הרצועה ולהשאיר אותה לעזתים שיתמודדו הם עם הבעיות שלהם ויעזבו אותנו במנוחה, הוא רצון משותף לכל. אבל, במחשבה שניה מוצא כל אחד את הסיבה המצדיקה את הישארותו במקום. הסיבה הראשונה היא שיירת הפיג'ו. מה יקרה לישראל אם בבת אחת תיפסק השיירה המספקת כוח עבודה זול בממדים אדירים כל כך? הסיבה השניה היא דאגה מה יקרה בעזה אם נעזוב. אי השקט עלול ליצור מפץ כזה, שגם אם נעזוב נוסיף להיות מטרה לאלימות שתפעפע אלינו דרך הגבול. והסיבה השלישית היא של אלה המאמינים בחינוך: אם נישאר נצליח לגרום לכך שעזה תהיה חברה מודרנית ומשכילה וממילא פחות עוינת.

מה שמפריע לתיאוריית החינוך הן תופעות החזרה בתשובה [illegible] ההקצנה [illegible] ניכרת ברחובות, בלבוש הנשים, במספר הצעירים ההולכים למסגדים. ההקצנה הדתית מלווה באיבה לישראל, והיא ניכרת גם במערכת החינוך. לא מכבר פנו אנשי דת לשלטונות בבקשה לאסור על בנות ללבוש בגדי ספורט

בשנה שעברה ניגשו 7000 בוגרי תיכון לבחינות בגרות. אחוזי ההצלחה של תלמידי עזה היו גבוהים מאלה של תלמידי מצרים. הציון הממוצע של תלמידי תיכון בעזה גבוה בעשר נקודות מהציון הממוצע של תלמידי מצרים

בשיעורי התעמלות. הממשל הישראלי דחה את הבקשה ועם זאת בבתי ספר רבים הבנות התחילו ללבוש חצאית מעל מכנסי הספורט. מנהל המכללה האיסלמית נרצח לא מכבר על רקע ההתגוששות בין אש"ף והאחים המוסלמים. המנהל היה מוסלמי קיצוני. מחמד אל ג'ידי אבו מג'יד, מנכ"ל משרד החינוך בעזה, הוא דתי. הוא מנסה להפחית מן המשמעות הלאומית של התשובה האיסלמית: "הצעירים מיואשים והיאוש הזה עובר לחברת המבוגרים. הדור הצעיר אינו מחונך, אם נלך בדרך הישנה של כיבוד המבוגרים יהיו פחות צרות. אני מעודד מורים לחנך בדרך הישנה: נימוסים, יושר, רגישות לזולת, אדיבות", הוא מצהיר. הוא אינו חושב שהמענה לבעיות הצעירים צריך להנתן בבית־הספר, הוא נגד חינוך מיני ונגד חינוך פוליטי העלול להפוך את בתי הספר לזירת התגוששות בין דעות סותרות. זה שהפוליטיקה נכנסת לבתי הספר ומתסיסה עד למהומות יידוי אבנים, זה לא בסדר, אבל אסור לגעת בנושא.

ראשי מערכת החינוך בעזה מנסים בכל כוחם לנתק את מערכת החינוך מהמערכת הפוליטית. בפועל זה לא ניתן. על פני השטח בתי הספר הם מוקד להתרחשויות פוליטיות, יידוי אבנים ומאבקי שליטה בין אש"ף והאחים המוסלמים, ומתחת לפני השטח מערכת החינוך יוצרת תשתית פוליטית עליה נבנה המו"מ עם השלטון הישראלי. התרחבות ההשכלה, יצירת שכבת משכילים רחבה שאינה באה לידי ביטוי ומועסקת בעבודות לא מספקות, היא כוח נפץ פוליטי. באופן אבסורדי ככל שמערכת החינוך בעזה מצליחה, כן גדל כוח הנפץ הטמון בה. אם היו מי שתיארו את הרצועה כבלון חברתי העומד להתפוצץ בכל רגע, כשכיוון ההתפוצצות הוא כלפי ישראל, מערכת החינוך היא חלק חשוב ואולי מכריע של הבלון הזה. ניתן לעשות מה שעושים שוקי נחום והאחרים כדי להפחית את עוצמת הנפץ, להרחיב את המערכת, לשכלל אותה, לקלוט אל תוכה את המשכילים. אבל כל עוד קצהו של התהליך נמצא בתעסוקה הזולה בישראל, נסיעה בשיירת הפיג'ו, איום התפוצצות הבלון הוא איום של התפוצצות הבלון.

תצלום הילד יחזקאל יששכר התפרסם ב"ידיעות אחרונות" (28.9.87)

הסבר אחרי החגים / יוני להב

שבוע ים־תיכוני

הילד הפלאשי יחזקאל יששכר וכיצד כולנו אוהבים אותו

היה היה ילד פלאשי שכולנו אוהבים כי כולנו אוהבים את הפלאשים ושמו היה "יחזקאל יששכר". יחזקאל יששכר גר בשכונת הקרוונים של מרכז הקליטה באופקים. בוקר בוקר יצא יחזקאל יששכר הפלאשי (הכושי) ושני דליים ריקים בידיו, ועם ערב שב עם דליי מים מלאים על גדותם. כבואו היו ממהרים כל זקני העדה. והסף, להוציא את אלו שמתו מצמא, חופנים מלוא ידיהם במים הזכים והצלולים, ומודים לבורא עולם על כל השפע הזה. לעת ליל נהג יחזקאל יששכר ללכת לישון כחור בתוך הריצפה ולא שכח לסתום לפני שנתו סתום היטב את אסלת השירותים שלא תעלה על גדותיה ותציף את כל הקרוון, כהרגלה זה חודשיים. ולאחר מכן היה נם את שנתו כשעינו האחת פקוחה ועינו השניה צוחקת, וזאת על מנת להבחין בעכברושים הגדולים הרעים שהיו מנסים לצוד את המקקים. הה, מה יפה הוא עולם החי, חשב יחזקאל יששכר הפלאשי (הכושי) הקטן לעצמו ונרדם, לא לפני שאמו שרה לו שירי ערש בהונגרית כי לא היתה להם שמה טלוויזיה יען כי חשמל גם לא היה. שמה. כמובן.

ובבוקר היה מגיע נציג משרד הקליטה וכל הפלאשים (הכושים) היו ממהרים להקיפו ולהתבונן בו בעיניים מלאות אהבה והכרת טובה תודה על כך שהוא מייצג את המצילים, ונציג משרד הקליטה היה מסביר כי משרדו מודע למצב התחזוקה של הקרוונים וכי אין אפשרות כרגע לספק את הקרוונים ופינוי הקרוונים עומד בעדיפות גבוהה, ואז היה הוא הולך לו. וכל הפלאשים (הכושים) היו שבים לבתיהם ומשחקים, טוב־לב, ששבש, משחק אותו למדו משכניהם יוצאי עדות המזרח (הפרענקים) יען כי בדיוק לא היתה להם עבודה כרגע אבל בשמשרד העבודה הבטיחו שיהיה בסדר, מכסימום עד אחרי החגים. וכך גדל לו יחזקאל יששכר הפך לציוני גאה אבל בעיקר, והכי חשוב, הוא עסק באינטגרציה, כי הפלאשים (הכושים) הם מאוד בסדר ומנומסים, שלא כמו המרוקאים, לכשל, בזמנם.

חכמי חלם ושאלת הסמל

היה היתה עיר, חלם שמה, ובעיר זו חיו יהודים הרבה, וכולם פיקחים היו, ושנונים היו, ויצא שמעם למרחוק, ובעולם כולו נישא שם חלם בהדר ובגאון, והעיר היתה מתוקנת לתפארה, וכל המוסדות הציבוריים נתכוננו בה היטב, וגבאים היו שם, היינים, ופוסקים רגולים, ואפילו פריץ יהודי אחד.

ובבוקר אביבי אחד של חשוון הוציאו חכמי חלם תקנה חמורה האוסרת על אנשי חלם באיסור חמור לענוד על דש אנפילאותיהם את סמל העיר כתריליבקה המשולב עם סמל העיר חלם, וזאת, משום שריב ישן נושן היה בין הערים השכנות חלם וכתריליבקה, והסיכסוך נסב סביב המחלוקת ההסטורית בדבר השאלה — מה קדם למה. הביצה או התרנגולת. וכל אנשי חלם הקפידו הקפדה מרובה על התקנה כי בנפשם היה הדבר וכך התנהלו חיי החלמאים וכולם שמחים היו וטובי לב.

והנה הופיע יום אחד תמהוני עם פרחים בשערותיו וסמלי העיר כתריליבקה וחלם במשולב על דש מעילו. מיהרו החלמאים הנאמנים וגררוהו למועצת חכמי חלם והללו התבוננו בו התבונן היטב והפכו בדעתם ושבו והפכו בה וישבו על המרוכה שבעה ימים ושבעה לילות ולבסוף יצאו בקול קורא, כי התמהוני אכן עבר במפורש על התקנה האוסרת באיסור מפורש וחמור ובחרם דרבנו גרשום לענוד את סמל כתריליבקה וסמל חלם במשולב על דש האנפילאה, ועל כן אסרוהו בשלשלאות והכניסוהו לבית האסורים המתוקן והמהודר של חלם ואנשי חלם צהלו ושמחו ושבו לעיסוקיהם שמחים וטובי לב.

ברם אותו תמהוני עירער בפני שופט הפלך הגוי ימ"ש והלה החליט בפסקנות שתקנתם של חכמי חלם בטלה ומבוטלת, והתמהוני היפי השתחרר מבית האסורים ונתיישב לו בכיכר העיר ופרט על הגיטרה שירי שלום כשהסמל המשולב מנצנץ למרחוק מדש בגדו ואילך, ואנשי חלם מתבוננים בכל זה ונפשם נקרעת עליהם. מיהרו חכמי חלם וישבו על המרוכה שבעה ימים ושבעה לילות, הפכו בשאלה והפכו בה, אחד טוען כך והשני אחרת, ומרטו בזקניהם ופלבלו בעיניהם ולבסוף יצאה ההחלטה הגואלת אשר הפכה בן־רגע לתקנה מחייבת, וההוראה כזו היתה: "כל מי שיענוד על דש אנפילאותיו את סמל העיר חלם במשולב עם סמל העיר כתריליבקה, ותוך כדי כך יפרוט על גיטרה וישיר שירי שלום ובכך יוכיח כי פניו למלחמה וסדנים, אחת דינו — בית האסורים"; ועל כן מיהרו אזרחיה הנאמנים של חלם וכבלו את התמהוני המשוגע בשלשלאות וגררוהו לבית האסורים, ושבו לבתיהם שמחים וטובי לב וסעדו את ליבם בקרעפלעך ובקניידלעך ובקרופניק.

ברם המשוגע עירער בפני שופט הפלך והלה ציווה לשחררו תיכף ומיד. ועל כן יצא המטורף מבית האסורים והתיישב בכיכר העיר ופרט על הגיטרה ועוד חיבר לגיטרה מגבר ורמקול ושר שירי אהבה ושלום והסמל המשולב אשר על דש אנפילאותיו מנצנץ למרחוק ומסנוור נהגים. התבוננו בו חכמי חלם התבונן היטב והתיישבו על המרוכה עוד שבעה ימים ושבעה לילות ולא הגיעו להכרעה, ועל כן שבו והתיישבו עוד שבעה ימים ושבעה לילות, ופלבלו בעיניהם, ומרטו בזקניהם, והפכו בשאלה מכל צדדיה, ולבסוף תיקנו תקנה מחייבת האוסרת על כל אדם לציין את השם כתריליבקה בתחומי העיר חלם, וזאת, על מנת שלא לעודד את האוייב ולא לתת לו [illegible] שמהרהרים בו לא הרף; ותקנה זו, אשר אופייה בטחוני־לאומי היה, נתקבלה על דעת כל אנשי חלם, חוץ מהקומוניסטים, ועל כן ניגשו חכמי חלם אל המטורף וניהלו איתו שיחה ידידותית על דא והא, ובדרך־אגב שאלוהו מה זה הסמל הזה שהוא עונד על דש אנפילאותיו. התפלא חולה הרוח וציין "אבל אתם יודעים טוב מאוד מה זה הסמל הזה. הרי עשיתם לי סקאנדלים איומים בגללו"; ועל כן ענו לו חכמי חלם במתק שפתיים: "כן, נכון, אבל אנחנו אוהבים שאתה אומר את השם של העיר הזות, נו, איך קוראים לה?" "כתריליבקה?" ניסה המשוגענער לסייע. ואז ישר אסרוהו בשלשלאות והוא הגיש עירעור והשתחרר וחכמי חלם ישבו על המרוכה שבעה ימים ושבעה לילות וכו' וכו'.

מוסר השכל: העיקר הבריאות.

ראיון חג מיוחד עם ראש הממשלה מר שמיר לרגל ביקורו הצפוי של מזכיר המדינה של ארה"ב

אני: מר שמיר, מר שולץ יבקש ממך כנראה להסכים לוועידה בינלאומית. מה יהיה?
שמיר: יהיה טוב.
אני: האם אתה מוכן לפרט?
שמיר: יהיה טוב מאוד.
אני: ובכל זאת?
שמיר: אני אציע לו רעיונות חדשים.
אני: כמו מה?
שמיר: אני אציע לו את הרעיון שכדור הארץ עגול.
אני: אבל זה לא רעיון חדש, מר שמיר.
שמיר: מה, לא?
אני: לא.
שמיר: אה.
—פאוזה—
אני: ובכל זאת?
שמיר: ובכל זאת מה?
אני: איזה רעיון חדש תציע לו בכל זאת?
שמיר: המצאת הגלגל?
אני: המצא.
שמיר: הצהרת בלפור?
אני: הצהרה.
שמיר: הכי טוב שתפנה למזכירה שלי. אל תתקשר אלינו. אנחנו נתקשר אליך.
אני: אבל מר שמיר, מה יעלה בגורלו של תהליך השלום?
שמיר: כולנו רוצים שלום. העם כולו כאוחד בכמיהתו בת אלפיים שנות גלות לשלום.
אני: אז למה אתה לא עושה שום דבר בקשר לזה?
שמיר: למה אתה אומר דבר כזה? אני עומד להציע למר שולץ רעיונות חדשים.
אני: כמו מה למשל?
שמיר: אני עומד להציע לו שכדור הארץ עגול.

עקבות אדם

תמו ימותיו. בעת הוא נח, האיש הנסער הזה. כאבוד לו קולו לא נרגה יד הכותבת, כמו מסלילה סיפור של אומץ לב ושל סירוב להיכנע, עד רגע אחרון. המירוץ הזה נגד מחוגי הסעף וחוקי מהלך המחלה העניק לנו עוד ספר שירים, עוד רשימה בילקוט „מורשת", שרק הוא יכול היה לצעוק כך את צעקתה, עוד איגרת תגובה על אירוע, עוד שני כתבי־יד של שירים לספרים בלעדיו, עוד שתי שורות ביום הלפני אחרון בחיין הנפרדים ממנו, שני נוסחים של מחשבה אחת ובשולי הדף מאבק הוגן בין שתי מלים נרדפות. עוד, עוד, עד לא עוד, עד לא אור...

זכבים כאלה יוצרים בהכרח דמויות רב־תכליתיות. הרצף הדרמטי התופם. בערכת ברזומנית של אהבות ושל זוכות. אך הביוגרפיה הקובנרית המיוחדת נדרשת גם בקרע וגם בכפל כמעט כסמל לעמו כי הוברו בו כל הגדולות של העידן הזה, כי צבורים בה עלו הכורת והשחר. והוא היה שם בעיר הנרצחת וביערות הם והוא היה כאן בשורות פלשת ובכרמי עין־החורש ופרדסיה. בינואר 1942 הוא כותב ומפרסם בווילנא את כרוז המחתרת הראשון מסוגו באירופה הכבושה, קול־קורא לנוער היהודי: „...אל תאמינו למוליכים אתכם שולל... לנגד עינינו נקרעו מאתנו הורינו, אחינו ואחיותינו... כי מי שהמצא מעבר לשערי הגיטו לא יחזור עוד. כל הדרכים מוליכות לפונאר ופונאר היא מוות... היטלר זמם להשמיד את כל יהודי אירופה... התשובה היחידה לרוצחים היא – התגוננות... להתגונן, להתגונן עד נשימתנו האחרונה".

הוא היה אז בן 24. ואנחנו שלא היינו שם בשנות הגרזן הזה, אנחנו קוראי שיריו ושומעי דברו, וגם חבריו לעשן וכוסית, לא ידענו עד תום גיהנומיו השותקים בשובו תבירה. עד ימיו האחרונים, אל הבירות ההן סמולן ניצב. הוא ולא אנחנו.

עד כבות עיניו רדפו אחריו הימים ההם. כי בצד גאוות לוחמים, בתוכבי כעגל הכליון, לא הרפו ממנו גם האשם והערכה.

אולי רק עכשיו, הוא איננו, בהצלול ומעבר לרחמיה, נוכל לאמוד את מלוא פועלו של האיש הזה, כמשורר, כלוחם, כבסאי ואיש ההגות, כבנוף המעשה התרבותי, כחבר קיבוץ. מוסת כבפה.

★

בפתח ספרו „על הגשר הצר" כתובים דברים שאמר בטקס הענקת דוקטור־כבוד של אוניברסיטת תל־אביב, בח"י בסיון תש"ם: „שלושה עשורי שנים היה חלום חוזר פוקד אותי בלילות: רגלי רצות באפס–כוח בסמטאות חשוכות... הרודפים־בעקבותי פניהם אינן נראות ורק קולותיהם נשמעים באוזני: ראוס. ראוס. ראוס! עוד מעט וישיגוני, כשפתאום נפתח שער ורב שמעון קאפסן לוחש: אַריין בּיין קינד... בין אריין והראוס עמדה האוניברסיטה שלי... היתה בנויה מהאמרים שונים, ביסוד התבונה ומיסוד האימה. מאצילות־הנפש וגם המפלצתי שבאדם... ראיתי את בני דורי, מהם שנתעלו למדרגות גבוהות של מוסר ומסירות־נפש, מהם שנאספו ונתבהמו... אם אנו רוצים למנוע מעצמנו את אובדן חדוות החיים עלינו לסגל לנו מחדש את הכשרון להכיר בערכם של דברים שאינם תלויים במידת התכלית שבהם, אף לא במידת ההצלחה וההישגיות. הנבואה, כידוע, דרכה להסתלק. השירה לעתים עשויה ליתום, ואילו קול המְחאה הַילד בעולם ואינו חדל... למדתי לדעת כי אין מחאה בנפילה. וכי יש כוח למחאה שבאה מתוך־התרוממות הרוח... כבן לעם שכשלונותיו מרובים כנצחונותיו, שאפתי למזג את חלומי האישי עם חלומה של אומה על גאולתה והתחדשותה..."

ועל השירה הוא אומר שם: „...לימים למדתי משהו על טיבה של שירה... שיר שיש בו רעיון אחד, והוא זורם בו צלול ללא התנגשות, שיר שיש בו אהבה אחת, וארכתנית וללא סתירות, שיר שבנוי על נושא אחד ללא מאבק עם היפוכו – הוא בסך הכל שיר רדוד, גם כוזב... כי אין לך יצירה אמת שלא באה מן התוהו. והיא נושאת את התוהו בתוכה בעוד היא מכנסה להתרוקם מתוכו נפתלת עם התוהו, בתוך היצירה עצמה, כמו האבן הגולמית שנשארה דבוקה לצלעי „העבדים המשוחררים" של מיכלאנג'לו עד היום".

אבא קובנר
אחרי מותי

...שׁוּב לֹא אָקוּם – וְרָדָה מַחֲשָׁבָה
בִּבְרָכַי כְּעָרוּף עַל אֵם־דְּרָכִים.
וְלֹא עוֹד יָרִים נֵס גְּאוּלִים
בְּיַד נוֹשְׂאוֹ הַצְּנוּעָה.

מוּטָל עַל אֵם הַדֶּרֶךְ וְרַגְלַי עָלַי.
נֶאֱלַם הַכֹּל. כְּבָר שָׁלַחְתִּי יָד
לִקְרֹעַ כְּנַף נֵס (כִּי מַהוּ רַק בַּד...)
לַחֲבֹשׁ אֶת פְּצָעַי –

וְלֹא אֵדַע, הַכּוֹשֵׁל, מִי הֵכִין צְעָדַי
לָקוּם וּלְדוֹבֵב הַגֵּו הַמֻּצְנָע;
עִם כְּמִיהָה אַחֲרוֹנָה אֶל רָקִיעַ
פְּרוּשֵׂי דִּגְלֵי הַדּוּמָע – וָחַי;

קֹדֶם תַּכִּירוּ עֲגוּנַת דַּרְכֵּי בְּדָם
קוֹמָתִי תַּעֲמֹד וְעוֹד לֹא אָקוּם...
וְאִם לֹא תִמְצְאוּ מִגּוּפִי מְאוּם,
נְתִיב תִּמְצְאוּ – וְעִקְבוֹת אָדָם...

יוני 1940
(שירו הראשון של אבא קובנר בעברית)

הוא היה משורר. כל חייו היה משורר מ„הפטתה צלל" ו„עד לא אור" עד „סלון קטרינג" ואני אזכור את „פרידה מהדרום" ואת „מכל האהבות" ואת „אחותי קטנה" ואת „תפה במדבר" ועוד, ואת ספרי הפרוזה אזכור, את „פנים אל פנים" שהיו בו „שעת האפס" ו„הצומת". פנים אל פנים שם ופנים אל פנים כאן. האיש המאחד את שני הקטבים הללו במו חייו והאיש הנקרע ביניהם. איש הלירקיה האישית ואיש הפואמות הגדולות, שירת העלילה של דורנו. המשורר המתמודד. תמיד.

עכשיו הוא נח את מנוחת הלוחם. ועמו כל שלא הספיק לומר ולכתוב. חבל שלא כתב את הרד"ה הכלא, את ספרו שלו, על אחריתו של גיטו וילנא ואת ספר היער. הדברים שלא הספיק לומר כלפי פנים, בקרב ביתו ותגובתו מול הרוח שהיתה כה זרה לו בשיבוש המושגים והמאויים... „סלח להם אבינו / לעולם / כי מעולם לא הבינו / מאילו חמרי בנין עשוי / זה סולם יעקב".

עכשיו מתחילה ההתראות האחרת.

ת. ג.

הסיפורת העברית בתשמ"ז (ב)

מחול סטריאוטיפים בגובה נמוך

מאת אמנון נבות

בין מרחב לעומק: „התגנבות יחידים" ממטאפורה לסטריאוטיפ

הדיון הכולל בסיפורת של העונה יתמקד ויילך באותן פרדיגמות מרכזיות שעיצבו, לטוב ולרע, את חזות פניה של הסיפורת העברית בתשמ"ז, וכפי שניתן להניח, יעצבו את מסגרות היחסים שבין הסיפורת העברית לבין קהל קוראיה בפאראמטרים של גישה, איכות, טעם ומהות, במהלך השנים הבאות.

יהושע קנז („התגנבות יחידים") נחשב להיות הנציג האיכותי המהותי ביותר בתוך הקורפוס המרכזי של הסיפורת העברית, לצד דוד שחר ועמליה כהנא־כרמון. כמי שהושפע עמוקות מקלאסיקונים צרפתיים כפרנסוא מוריאק, כבלזאק ואמיל זולא ופעל תמיד במסגרות העיצוב האיכותיות שעיצבו אלה, נודעה לסיפורת שכתב איכות מעין ניאו־קלאסית. העולם הנְּחָיה שעיצב בסיפורת שלו העולם לא טיפל במסגרות ותהליכים חברתיים הללו היו תמיד מחוץ לרקמת – הטקסט: „האשה הגדולה מן החלומות" כטפל בהוויה אנושית מוכנת מאוד מבחינת השיוך הממשי שלה ותמנה. שנות ה־60, שכונה עירונית שולית על קו התפר שבין בורגנות זעירה לבין העוני המבטאלי והקיומי הגובל בפשע ובחריג. אבל גורלן של הדמויות והתהליכים העוברים עליהם היה ונשאר לכוד במסגרת ההכרעה האישית הקיומית: בעימות שבין ההכרה לבין ההוויה, ההכרה היא שזוכה גדולות. נקיטת עמדה זו (שכללה בתוכה, באופן סותר, גם דטרמיניזם נוקשה וגם אקזיסטנציאליזם), קבעה (עד ל„התגנבות יחידים") את מקומו ומעמדו של קנז בסיפורת העברית של דור המדינה שכללה בתוכה גם הערכה וגם מידה גוברת ההולכת של זרות ואי־נחת. אי הנחת ההורות נבעו בעיקר מן התחושה שקנז דוחה דחיה עקרונית ועיקשת את ההנחות החברתיות וההיסטוריות בתוך סיפורת הנפתחת וההולכת להוויה החברתית ולשיקוף המימטי הישיר של המציאות. לסיטואציה זו של הסיפורת עלינו לייחס את העמדה חסרת־הנחת שהפגינו מבקרים, סופרים וקוראים כלפי קנז, במהלך שנות ה־70 וה־80.

מטעם זה, יש למקד תשומת־לב רבה ומקרא עד מאוד בטקסט חדש של קנז שלכד מגלות הטרומיות הרכות, קנז הוא סייסמוגראף רגיש לכיוונים הפנימיים באמת של הסיפורת העברית בדור המדינה. הכרעת־כיוון של קנז קובעת עמדות יסוד בסיפורת העברית הרחק מעבר למעמדו הדצוני כסופר הנקרא – עד „התגנבות יחידים" – מעט מאוד מעבר למעגל צר ואיכותי של שוחרים נלהבים. קנז ב„סופר לסופרים" היה אמת־מידה איכותית מכוונת.

המקרא ב„התגנבות יחידים" מסב לנו אכזבה עמוקה. כשלעצמו, הוא אקורד פתיחה רועם להצטרפותו של קנז ל„פורום המרכזי" של מתווי הטעם, גם על בסיס סימפטומאטי (כשלעצמו) של שוויון מספרי בעותקים מכורים, אך גם על שוויון התבנית או הדפורמציה בתבניות שתקפה את הסיפורת העברית בחלק מהליך המהילה והטשטוש: הנובלה המתמתחת עצמה – „לנחיות הקהל" – לכדי רומאן, והרומאן המתחה עצמו לכדי רומאן ענקכמות, הוא שוב סימפטום חיצוני למחלה פנימית המקבלת ביטוי בהיקפים, במבזים, כמהילת התרביז הספרותי במים ובחצץ טקסטואלי, באופן שיתאים לטעמם הממוצע של רבים.

„התגנבות יחידים" הוא אקורד פתיחה להתהליכים שכבר סומנו כהכללות כליליות במצבה של הפרוזה העברית (המרת המודוס האקזיסטנציאלי בפרוזה הבריגי „רחב" ושטחי, הנטיה „לשקף" את פניה של ההוויה החברתית). „התגנבות יחידים" הוא אולי האקורד הצורם ביותר, האיל וברור לגמרי שבתוך הדפורמאציה המילולית והאופת הפרטנות מצד כי סכבר הוכיח את יכולתו להעמיד עולם במסגרת נובליסטית, בסיתור רומאן ערכי ורב הסיבות, (שהיקפו אינו צריך לעלות על 300 עמודים – 150 כבר כתובים ועוד 150 יש לבצות־מחדש מתוך חמש מאות העמודים היתרים של

„התגנבות יחידים". חמש מאות עמודים שהם אשד של פרטים דמויי מציאות, סטריאוטיפים לאין קץ, תהליכים חברתיים במהדורות אינקרנאטוריות שכביכול „מנבאים" את העתיד להתרחש בחברה הישראלית, שכן הרומאן עוסק בשנות ה־50).

ב„התגנבות יחידים" חברו למעשה כל הנתונים האמורים להפכו לרומאן רב־השיבות בסיפורת העברית: איתור שדה התרחשות מהותי של משוואת הקיום שלנו כאז, כלוחמים או בתר־לוחמים בכוח. גם הפגום בבריאותו, זה שיש לו איושה בלב שתתפתח בעתיד למחלת לב במאירה אמור לדעת את תורת הרובאי ואמנות ריבוע הפאוצלים של התגור (אני מעלה כאן נקודה שהוגדרה היטב ברומאן, אך לא פותחה פיתוח ספרותי ראוי. זוהי דוגמה אפשרית לדרך שבה רומאן יכול להעלות שאלות קיומיות מהותיות בלא להתפתח לרומאן פאנוראמה חברתית סטריאוטיפית. רמז ספרותי אך בולט דיו לאפשרויות הגלומות בסיטואציה המיוחדת הזאת מופיע, אמנם, לקראת סופו של הרומאן, כאשר אחד הטירונים מת פתאום, והמחלקה עומדת מול המוות הסתמי הזה מלאת אימה, אבל הסיטואציה הזאת מאכלסת אך שני עמודים מתוך שש מאות). כל ההכרעות האמנותיות שהכריע קנז הפכו את „התגנבות יחידים". לא לרומאן רב חשיבות, אלא למחול ספרותי ראשון ומעלה חֲלָף תוכן קיומי־מהותי שאין, אנו עדים להכברת פרטי מציאות על דבר הרס"ר ושפמו, רס"ר המטבח תכלוליו האפלוליים, מתוחים בין עדותיים, מפקדי כיתות סאדיסטיים וכיוצא באלה מסמנים סטריאוטיפיים של כבב הטירונות.

ככל שהרומאן צובר תיאורים, עמודים ומילים, אנו נוכחים בגדול השבר האיכותי והמבני. הביטוי התמוה לכך מתגלם במבנה הרצף של הרומאן: אם בהוצאתו הראשונה, היתה איזו שהיא אינטנסיביות ורציפות הגיונית (המספר נשמר שלא לחרוג מגבולות גדר המחנה, ולפיכך יש לדברים המתוארים איזו איכות סהרורית של מיקרוקוסמוס אטום, שבינו לבין החוץ אין כל קשר מהותי, מה שמקנה, גם לסטריאוטיפיות, איזה שהיא שונות בסיכות), הרי שבחלקו השני פוקע התיאור מאותה רציפות הגיונית (הנובעת גם מהיותו של המספר „מספר עד" או „מספר הווה"), והרומאן מתמקד בשלוש דמויות ייצוגיות סטריאוטיפיות (אבנר, אלון ומיקי ספקטור). כאשר אנו שואלים את עצמנו לאיזה צורך „שבר" המספר את ההיגיון המימטי והפקיע את ההתרחשות אל מחוץ לגדרות התיל של המחנה, תחמיד התשובה את יחסנו לרומאן כמו כפליים: השבירה הזאת נועדה לתת בידי המספר „מרחב תיאור" נוסף, שתפקידו להשלים את „ייצוגיותו" של הדמויות על רקע ה„מיליה הטבעי" שלהן (הקיבוץ של אלון, שכונותיה העניות של ירושלים, קרקע הגידול הטבעי של אבנר, הבורגנות האינטלקטואלית שהיא קרקע מחצבתו של מיקי ספקטור). השבירה הזאת נועדה להקנות לרומן כיוונים אך לא עומק.

הכרעה לטובת המרחב והלפיך את העומק ממלכת את „התגנבות יחידים" לאריך ולרוחב. העדפת התהליך החברתי על האינדבידואליות של האדם הבודד, של היחיד, וכה שהכמר מזה: העדפת התהליך החברתי הכולל על האינדבידואליות של היחיד, כוחשת במלוא הומרתה גם בטיפול ה„ספציפי" ביחיד, במסגרת הרומאן. חלף התמודדות חזיתית עם הסיטואציה המוקצנת של הבדידות בתוך הלימבו הנורא של ה„ביחד", אפשרות שקנז עד לה אך לא מפתח אותה – מציע לנו קנז תהליך ביקאפורי מבעים בנוסר הישירות שבה מסיב המוסיקה, לפרקים היא באמת מיטאפורה מוצלחת כשלעצמה, לפעמים היא חלק מתבסיון הנואש של המספר ללכד איזה שהוא תיכה כשנית בדבר מצבו של היחיד בקבוצה, ולפעמים היא כדיק ספרותי זול ורדוד. במקרים רבים באוזר במוכב זהה בבועגן הבלוק, שירי־הבחתיע־קנז הקודם, בעל „מוכגב מוסיקאלי" מבוזד של תנחוק, סכוביצה באופן כה עז דטרמיניזם ואקזיסטנציאליזם בתוך הדיון במצבו של האדם הבודד, הארהבותי: ברם, דיון ביקורתי בסיטואציה העכשווית של הסיפורת העברית אינו יכול להעות שיפוט ולהסתמך על מהלכים קודמים. מה שקובע, מבחינתנו, הוא עוצמתה ומידת

מרכזיותה של המיטאפורה הקובעת על מצבו של היחיד במסגרת „התגנבות יחידים", שראה אור בתשמ"ז והוא הוא בקיעת העמדה המעודכנת של קנז בתוך הסיפורת העברית היום. עלינו לקבוע את אי מרכזיותה ואת היותה תחליף מיטאפורי למה שצריך היה להיות התמודדות ישירה, רצופה ואמיצה עם מצב הבדידות שבתוך ה„ביחד" הגדול של הטירונות.

איזה ביטוי אמורה היתה לקבל אותה „התמודדות ישירה רצופה ואמיצה"? מן הראוי למתוח קו הפרדה ברור בין „ציפיות המבקר" לבין מה שמסומן כפוטנציאל נטוש ובלתי מטופל בתוך הרומאן עצמו. ואכן עד מהרה נגלה כי „אי ההתמודדות" הזאת קשורה קשר אמיץ לסוגיית אי ההתמודדות של המספר עם דמות עצמו בתוך הרומאן (הדמות המכונה „מלאכס") שרק סומנה בעקיפין אך מולאה במעט־מאוד תוכן קולירי. דמות זאת מטכנת יותר מכל את תהליך ההחמצה והריתחה, את העמדתו של היחיד בעמדה מובהקת של מתגנב, עמדה שאי אפשר לה שתיחשב פריה של טעות לא מודעת. דומה שהמספר כיהושע קנז מודע ומכוון לגמרי בכל האמור להיבטים כגון סלקציה של פרטים, בריחה בין עיקר לטפל, בריית התמקדות בדמויות סטריאוטיפיות־ייצוגיות המאפיינות „זוהר חברתי" והחייתה לשוליים של דמות האדם הבודד המתמודד התמודדות אקזיסטנציאלית עם מצבו. אי אפשר שלא יבחין, שיש ברומאן לפחות שלוש מאות עמודים, שאמנם כתובים באופן רהוט, עמודים שהם מלכודת מובהקת לקורא השטחי, מעין היצע של סטריאוטיפים ותורות שטחיות במבנית פופולרית.

אותה הכרעה לכיוון פגות איכותי מקבלת את מלוא ביטויה החמור בהקשר הספרותי המוסר הנוגע לשאלת העיצוב של הרומאן. כוונתי להתעבות הסמויה (שאי אפשר שלא תתגלה לעינו של קורא בוחן) בין עיצוב מימטי לבין עיצוב בטכניקה של דוקומנטציה. דילמה זו, העומדת היום ביסודה של הסיפורת העברית, מובילה אותנו, שוב ושוב, אל משוואת האימים – לכל נגזרותיה – העומדת־ניצבת במלוא חשיפתה הפשטנית: 2000 קוראים או 30,000 קוראים? רומאן ודוקומנטציה, פירושו דיון עומק בסיטואציה של היחיד, אבל גם הצטמצמות ל־2000 קוראים. ריאליזם מימטי, פירושו (לא בהכרח, אמנם) עשרות אלפי קוראים. קל לזהות את המוקדים שבהם זרם־תודעה מתבקש, אפילו הכרחי (כגון בסיטואציות המתארות שמירות אבסורדיות אידיוטיות). הקורא יזהה את המצבים בהם נגע המספר בזרם התודעה (כגון בסיטואציה הפותחת את הרומאן) אבל ההכרעה היא תמיד לטובתו של ריאליזם מימטי, המתפקד כמציבה מילולית לבה"ד 4 בצריפין, מעין מאגר שטחי של חוויות ששום טירון מבה"ד 4 לא יתקשה לראות בו מימוש רייקני ומפורט של המציאות, שעיקרן המאגר ולא העומק. כחומר קריאה ל־20,000 נפשות ויותר, לפנינו באמת סיפוק מזהיר של תצרוכת רווחית רחבה רבים מבוגרי בה"ד 4 ולא רק מבני מחזור אוגוסט ה„איכותי" ימצאו בו די ובות די להתנעותם ה„אספירית" במציאות ספציפית הקרויה „טירונות". כאמירה קיומית מהותית ותשופה, כהסבעת־זהותם ספרותית ערכית ומעודכנת (שכן, ספרות עוסקת קודם כל תכלות הכל במצבו של היחיד), לפנינו מחול ספרותי מרע, מבוהק וחמור. המיטאפורה המציינת כדבר התגנבות יחידים נתגלגלה למעין יומן־התגנבות קולקטיבי שמידת הרלוונטיות שבו זהה למידת אי הרלוונטיות שלו, הוויה קולקטיבית כתובה היטב לנחיות הקהל, דיוקן של רומאן מרכזי בסיפורת העברית, תשמ"ז.

„קופסה שחורה" – ממיתוס סינתטי לסטריאוטיפ

למרות כל מה שמנינו ב„התגנבות יחידים", הנגזרות הנקרה, עדיין התפקיד ההכרעה מקודם, קיומיות בתוך הספרות, „התגנבות יחידים" היא אינטגראלית למודי בתוך הריאליזם המימטי התיעוני, ובכל שהמספר סומך בתוכו ויותר על עמודת יסוד השוכנת של מספר עצמאי, כלפי התוצאה כשלעצמה, במסגרת הנחות היסוד שלה, אין לבוא בטענות. אנו יכולים לבוא בטענות אל קנז בשתי סוגיות – ויותר שהיותר על

עמדות איכותיות קודמות, ואי מימוש פוטנציאלים גדולים המצויים בשלבים שונים של אינקובאציה בתוך הרומאן שלו. המצב שונה מהותית, משההפסכות הנחות היסוד המימטיות עצמן פלסתר. כאשר סופר מתרשל אף באותן הנחות תשתית מימטיות הכרחיות או מוזוג אותן במין לְגִנרה מיתית פסטנית. נהיר לגמרי, שאותו מספר אינו חפץ לוותר על אמירה כלפי כבשות חיינו במודוס מימטי, אך בעת ובעונה אחת, אינו טורח לעצב תשתית של מימטים אמין ותקין.

הרבנים מבחבים כלפי „קופסה שחורה" של עמוס עוז. אכן, עשרות רבות של אלפי קוראים שנתפשו בקסמו למרוד מעצמם ואו שהנחת היסוד המוקרטת שביחסם כלפי הסיפורת העברית קיבלה אך חיזוק, שהסיפורת אינה אלא סיפורת שכוחה במאגיה של המילה, פיקציה ריטורית.

כאשר מספר לנו עמוס עוז על אצולה דמיונית המתגוררת בטירות ענק נתותות בלבו של סבך אפריקאי אי־שם במורד הכרמל, על ילד הגדל בצוותא עם קוף רוזס, על דמות־אב פלאית, שילוב סינתטי של אגדה ונאטוראליזם (המתבטא ברדיפה אחר נשים), תערובת של ארכיטיפ יונגיאני ודוסטויבסקאיות, אנו מתבוננים במיתוס הורתו וחניכתו של ד"ר אלכסנדר א. גדעון משועשעים וקצת מתפלאים. אין ספק שלפנינו בריזה חסרת כל היגיון מימטי, וספק רב אם המחבר עצמו משוכנע שיש להתייחס לעניין הזה ברצינות מלאה. אבל גם אם נגמש את המבוגגות המימטיות, חוסר העניין כולו כל עוצמה היפרריאליסטית או פאנטאסטית, מן הסוג המוטעם ב„רוזה שלומציון" של קניוק, או כב„דורה ליזה" של נסים אלוני. אמנם, המספר נשמר להתייחס באירוניה לאנאלוגיה הדוסטויבסקאית של עצמו. אפילו האירוניה בסיפורת של עמוס עוז התעותה כדי כך שהיא משמשת כסות־אודות למופרכויות שלו עצמו. לאחר שמיהרנו להבליע את תמיהותינו על דבר תולדותיו המיתרסינתטיות של ד"ר אלכס גדעון, שיצא מכל זה והוא „איש אקדמיה מבריק וקצין צבא", אנו שואלים את עצמנו כיצד זה שגרושתו, אילנה, בחרה להתחבר עם טיפוס חלקלק ומרודל כמיכאל סומו: כיצד זה שדמות כה מודעת לעצמה, בעלת תעצומות נפש כה עזות, פוטנציאל משיכה חיצוני כה גדול ויכולת ביטוי מילולית כה עילאית שקעה אל תוך צורת חיים כה „נמוכה"?

אחר כך, משאנו נתקלים בדמותו של בועז, תוכחים שבאורח פלא נהפך מפושע אלים למין תערובת בדה ותמה של סרין טוב לב וישו המביא מרפא לכל מרווה נפש ונוף, אנו שואלים את עצמנו עד כמה אפשר עוד למתוח את ההיגיון המימטי. דמותו של מיכאל סומו היא באמת אחד משבעה פלאי תבל: מעין נציג עליון של הסינתזה הנורסת את ארץ־ישראל השלמה וארץ־ישראל השלישית. הבעיה אינה מצויה בהיותו דמות חלקלקה ומאוסה, אלא בהיותו דמות חלקלקה ומאוסה מדי – כך תתואר לפני השבט דמותו של המהרס המהרדיב היוצא מתוכנו והבא בינותינו, אשר בולקת לשונו חודר מבעד לפרקי הזא המשפחתי, גונב את רוחה של האשה ואת רכושו של הבעל.

אפשר להעלות פירכות נוספות, אבל יקצר המצע, כמו שאומרים. הפירכות הקשורות במסדי הסיפר ואופני העיצוב, מקשמות לא פחות. לפנינו רומאן הכתוב במתכונת אפיסטולארית. בהנחה שיש מקום לחזרה נוספת לז'אנר שכבר התיישן וספק אם אפשר עוד להסעיגו מידה של רענות מערכות, יש לתצורה הזאת היגיון פנימי משלה. עלינו ללמוד מגבלות ההתבטאות של הדמויות לא פחות משאנו לומדים מן הטקסט הנגלה. אך כאשר הכותבת הראשית, אילנה סומו, היא בעלת יכולת ריטורית ממדרגתו של עמוס עוז עצמו, ממילא פוקע ההיגיון הפנימי, העמוק, שצריך לעמוד ביסוד הבחירה בז'אנר הזה. כל השימוש בו הופך להיות תחבולה מופרכת. עמוס עוז נוקט בז'אנר מסויים, בלא לקבל עליו את מגבלותיו, בלא בכוונה להתוות על משמעותו...

(המשך בעמוד הבא)

כוכבים שאינם כבים

מאת שמואל שתל

אבא קובנר, כֹּהֵן קֶטֶרִינְג: הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ז; 136 עמ'.

לפני ספרו האחרון של אבא קובנר שיצא לאור בחייו, ואני קורא בו ביום שנודע על פטירתו. הספר נכתב ב„סלון קטרינג" ששמו המלא הוא: „במוריאל סלון קטרינג, קאנסר סנטר", שבו עבר אבא קובנר ניתוח ביתרי הקול, נגד מחלת סרטן הגרון. הבאים לאותו בית־חולים ענקי „בופסקים בין כתליו עירומים / כל אחד בנפרד וכולם ביחד". בתרנבים בחדר לחזרה, בפני „דלתות פתוחות . לבחבה / או מוגפות / לתצאיך" (18) ועוברים בבוזרה את מסלול החיים שלהם או „מאריכים להיות על פני עולמם הפת" (24). אכן, זהו ספר תולדות־אדם, שכתב אותו הכותב עצמו ב„פרוזדור חוצה היים" (27), תולדות אדם שתקוותו הגדולה היא לזכות „לכות כאיש חי" (54). זהו ספר תולדות האיש, אשר „לפנים אהב את האהוב הבודד ברקיעי" (21) ואילו עכשיו „לא סבר על החכי סבים" והסר את גודלו בידי „בבינה שופע ביהוד" „סעיניו תכלת צונגת, ודיו עשו לו, ככל שידי אדם יכלו לעשות / והשאר בידי שמים – – – " (17). „קן הפילותיו הנידחות" נוסח ביאליק, התהלך לו ב„בן תפילותיו עכשיו / – קולב הגיקל" (24) וחוויות חייו מופיעות בכל חריפותן, כאן, „מול בקבוקים ברחופים בלוליינים על פראכפוליגת – " (21).

בספר קדים זה עולה בזכרון שיר הילדות: „אויפן פריפעצ'יק ברנט א פייר'ל / און אין שטוב איז היים / " (40) ו„כול שהיה אהוב עליו יותר, יוצא כפיו / בעוצמה יותר" (40) והוא שומע את „מיקצבי אֵילי לודלו לי / צלילים קחיים בקרבי אים / עם שאר דברים לא מציאותיים / שלא נבחו / בהשכבות" (52) „הוא שומע את האש אוכלת את / אולר הגילופים שלו / קיבל מנקותו לבר־מצוה", ו„האבינה כו שיהיה אבן דגול / לָגֶלֶף בעץ – רבות אבת" (46) והוא „מקשיב לדממה בחדרו. יהודי עד קצות / האצבעות אינו יכול / בלי משמעות" (53) אולי יש לאידישר גם מכהעות מֵעֵבֶר לְנִיסַּי שהוא לא כל הקיים –" „להאהו באפלה , כאילו עיניים בה / של הניצול (54) בקצה כל לילה הוא יושב לְסַפֵּר לאבו, עַל פחדים, על מאסר, לפעמים על הנבדים, שיהיה לה קצת שמחה בפונאר (62).

והוא זוכר את מפקד המחתרת, בגיטו וילנא, איציק ויטנברג, אשר הסגיר את עצמו להורגים, לפי דרישת הגסטאפו, כדי להציל את הגיטו מפעולות עונשין קיבוצית – „בשיבתו של עַם תעצור מַלְבֵּת והוא ברגע זה עוֹבֵר"; „אשרי העם שכָאלֵה הם בניו" 78.

והוא זוכר את הדברים אשר רצה לומר לאחותו והם „נסו כפני אימה מתקפלת בבהלה, מתחת לקרון רכבת דוהרת (מודפסים – בראש, זוכרת?) הסתר בתוך." (40)

אבא קובנר שומע „יתגדל ויתקדש" (99) ורואה את „אמו לבדה: לפניה הנרות לשבת", והוא מתחבט בבעיות „שאול רואה אותנו הוא / באלף ויקות גופלין / של בורא־ננרא / מהוויב לחיים – /", „לשמור על צלם / אלוקים" (90) והוא תוהה אם יש בידיהם של מתכננים „לסרוק / צפנות ירכתי / היקום – – – באורך רוח ;

תידתי / כמו הגלאקסיות של־האין שבעבר / לחורים השחורים / שרודים בחל כחותם גורלי / חסר שחר – // ועודנו בשרעפיו." (56)

למרות ביטוי ש„עודנו בשרעפיו", ויש רבים כאלה שפת הספר פשוטה מאוד. לא חרוז ולא דמוי־חרוז, והשורות ארוכות וקצרות בקצב הנשימה שלעיתים היא נפסקת ולעיתים מואצת. השירה נשפכת בלשון דיבור, חבר אל חבר. השפה בלולה ארמית כ„שכה רבא" (100) ויידיש על כל ה„פיצ'בקס" (113) ו„אלוטה זאכן" (30) שלה. הרבה אמריקאניזמים ירדו משלמי התנרוות בערי ישראל אל שורות השירה שבספר, ביניהם מלים שאין להן תרגום, כגון „הג'אמבר" (81) וה„פולארואיד" (22). „יו אר וְלִקוּם" (20) הוא מעבר ל„ברוך־הבא", וב„היהודי האמריקאי „עקרות הבבלות" (28) „ב־1 פיראם / וב־1 אחר חצות" (115). הרבה מלים תרם בית־החולים, כמו „אינפוסיה", „לאריקס" ו„אנססוזיות" והרבה שמות, המקום הנידחודי גרסם, כמו „רוזהלם איילנד" ו„איסט ריוור" (16). אף שם הספר „סלון קטרינג" המעורר סקרנות לינגוויסטית, אינו אלא מרכז רפואי, ראוי לשמו ולכבודו של גרבן או רופא מפורסם. על אף כל אלה, עולה בשובבות כהאבת, גירסת הינקות המפוחקת בכעפוי המקרא: „ים סוער / גגרש / גרש / גרשיים, וקף קטן וקף גדול / שלשלת קרני פרה / סוף פסוק: כי קורא / שם לעורה" (23).

הספר נכתב בסדר כרונולוגי של ההתרחשויות בשנות חייו האחרונות של אבא קובנר. הוא מתחיל בהקדשה לאשתו, ויטקה, שיר הלל „על הימים ההם שהיית מתעתעת עיני הגרמנים –" ועל ה„יום האחר סקול כנגד / כל הימים", „ממול / חדר־הניתוחים / כשכל אחר היה קורא לנשמה / חיי" וממשיך בתיאור בית־החולים, הפרסתל, האחות הרחמניה באבת, נדמה הפורטוריקנית, הרואגת תמיד „להעריב את שנתו", עובר את „האופל הירוק של חדר ההתאוששות" (70) ומגיע לבטוח הביתה, „למצוא את ביתו כתוק לו" (121) ולשאול אף על פי כן „מדוע הוא רואה את השמש בעינים אחרות" (122). בין מאורעות חיים אלה יש הרבה „חסות", על גבריאל פרייל המחבר שירים, עברית ויידיש (28) „שירי נעורינו הנסערים, שִׁשְּׁם בפינו בוחה הרעת / העברי הבעל ביתי, המשורר דוד שמעונוביץ / לפני שנעשה דוד שמעוני" (30) על „בסנופק, מחבר אנבאטים, על סכע כורש ולחוחר" (85) ועל הדוד הצעיר בישראל שהציונות אינה מעניינו כי „אין פניו / אל העבר. יהודים חיים לא צריכים / לחיות על המתים. כתים יש להיסטוריה היהודית די הותר." (31)

על אבא קובנר בניו־יורק שר כבר ר' יהודה הלוי: אני בקצה מערב ולבי במזרח: „מול פסל הגבירה עם הלפיד של החירות האמריקאית, הוא מתפלל „ונשובה אל ירושלים עירך / בלבב שלם" (36), והוא הולך מתוכו עם האיילות / לפרוש להן סיר / על הגבעות – – – (49) ולכאוב את „הסתר הפנים / של השכינה" (71). אכן, „בכתונם המרגיז של הדואנים / יש משהו מכבשונם של / הרי ירושלים" (26).

ב„סיום בלתי גבורי" בא הספר אל סופו, סיום שכל כולו בסימן שאלה: „לאן עכשיו" עכשיו, „בלי ברירות ובלי סיבה כלפי מישהו", „נראה לא ניסוי להקשות על הנהכחים" בשאלות שאין עליהן תשובה ושהן רק מקשות

(המשך בעמוד הבא)

גבול ומשמר

פרק מרומן

מאת אהרן אמיר

מתחיל להיות קריר, ורב־פקד נון חצור נוקף בהכבן מעיל־הרוח שלו, משלב ידיו על החזה בחוקה להתחמם מעט. גם הסמל ארוזין, הנהג בג'יפ, סלק ההנשפקים ומשקפי־הנהיגה הפרטיים שלו על עיניו. מגביה את צווארונו.

סיבוב גדול עשה נון מאז הצהריים ביישובים דלים המנומנמים שמול הגבול הצפוני הרוגע, בין הר־כבור להר־פקיעין, בשורה של פגישות, על תה־בבנע או על בקבוק־קריסטל, עם רכזי־בטחון־שוטף (אלה הקרויים בלשון־קיצור קרקרית רב"שים), שקצתם התחלפו בכשך השנים, באו היה הוא עצמו בן הכנתים על הגזרה הזאת. רק מעטי נוחות בגהלית החליט הבקר כי כהחליט להכות אותו לשעות אחרות מן הגזרה שלו ולהכיל דוקה עליו את השליחות הזאת: להתרות באחראים המקומיים מפני סיגור העלול לחול, לפי ידיעות־מודיעין טריות ובדוקות, מהיום למחר, ב„מצב הבטחוני" ביישוביהם, להעמידם על נחלי־קבע שצריך לחזור ולהפעילם בלי דיחוי, על הצורך בשמירה מוגברת, גם להחזר ולמתן אמצעי־כתגנות מוסרים ודרושים כאולי החלידו או אף נשתכחו לאחר תקופה ידועה שבה לא נזקקו להם. למען האמת, מצא את אנשי־שיחו דרוכים וקשובים, סברם מפיק רצינות, פהיוזם אפילו קצת התש־לבאות. המהומה שקמה סביב הרצחת הצבא המצרי, על שריונו ונשקו הכבד, על כל המתלוה לכך, כלילה כביכול את דרכו לפניו. חש כי גם דיבורו שלו חוזר תוקף־הפרה, והיפעת משכנעת.

עכשיו פניהם לשוב אל המתקן הפלוגתי שלהם, מול הקו הסורי, והנה הם מתקרבים לצומת־חרזם. בדיוק לבא: – לפני כמה זמן שש שנים, חמש וחצי – זמן קצר אחר שנעשה רב־פקד – הוזעק אותו מבמשירה־הקשר באותה שעה של בין־ערביים שבה היה האוטובוס הכחול נכור על צדו בפאתי הכביש הצר. שני ג'יפים של המשמר הגו כבר בצומת, מוקפים קומץ אורחים, אלה שנכסו ברכב הפגוע ולא נפגעו. המישה שוטרי־משמר כבר חשו בצורה בכיוון רוכב, בנסיון לסים מארב למתנקשים או להסום את דרכם בוהאר. הוא רואה לפניו את הוצם הכבוש בעינו של המפקח ספיק: „יש אשה הרוגה בפנים. אמבולנסים כבר בדרך... הוצאתי סיור למעלה. אתה רוצה להיכנס?" שניהם נכנסים פנימה, לאוטובוס החשוך, שנהגו המסורבל יושב על מושבו במצאורה, משעין מרפקו על ההגה, בוהה נכחו. „הוא לא נפגע", מתיז ספיק. שני שוטרים מן הפלוגה שלו מסייעים זה לזה, בפנס־תאורה דלוקים, לחסום את עורקיו המזרמים של בחור צעיר, מופהדהלם ומייבב. על המושב הרביעי באחרי הנהג יושבת, לבדה, האשה ההרוגה: ראשה נשען אל חלון האוטובוס, ידיה להפתות ואצבע על ברכיה, שפתיה פשוקות קימעה. נון מתבונן, מתבונן, רוכן אליה בגבבה להוהתה.

„את הגיבה שלי", הוא אומר בקול הנוק אל ספיק.

„לא יא־טירדה" נרעש הלז. „אשתו של – –"

„של אחד בוער", לואט נון.

שתיקה. ואחר־כך קולו הצלול, המתח של ספיק:

„רות קוראים לה, נכון?"

„רות". עונה נון, וקולו אינו קולו.

„איך אני לא זיהיתי אותה?" לוחש ספיק בבקרע על עצמו. ומוסיף: „אתה בטוח בזה?... אולי השכל אבלה בארנק, אם יש לה תעודת זהות – –" וכבר הוא שולף פנס ומאיר לו.

„תאיר, תאיר" מטריך נון. ומסכם מיד: „לא צריכים תעודה, ספיק".

„בחור אחד, קשר ברקה", מסכם ספיק בצרו. „בודה במקום. לא סבלה כלום".

שני השוטרים סיימו בינתיים את מלאכתם בהכיבת עורקיו של הבחור. אחר מהם נשאר יושב לידו, הוחכך, השני חוזר ובגיש אל שני וקציינים הרובצים אל האשה ההרוגה.

„היא היתה לבדה? לא ישב אתה אף אחד?" שואל נון.

„כשאני באתי כולם כבר יצאו מהאוטובוס", משיב ספיק. „תוך מאלה פה..."

נהג האוטובוס כמו מתעשת פתאום, מסב פניו לעברם ופולט כבתוך כאב:

„היא עלתה סם בקיבוץ. היה אתה ילד אחד".

נון נודך כמו קפיץ: „איפה הילד?"

הנהג מושך בכתפיו.

„בא נראה בחוץ" צועק ספיק, מושך אליו את נון, אוחז בזרועו ודוחף אותו החוצה.

בצינה ההוסכה שבחוץ הם קרבים אל חבורת נוסעי האוטובוס, עשרה או שנים־עשר במספר.

„טוב שלא היו הרבה נוסעים", מספיק ספיק ללחוש אל נון.

„היה ילד אחד באוטובוס בזמן ההתקפה?" שואל ספיק במפגיע.

האנשים עומדים צפופים, כמבקשים חום זה בקירבתו של זה. רובם כבו באלכו דום. שתים או שלוש דמויות נראות מתייפחות, כבדומה. אחד מתעורר ומחזיר בשאלה, כבתלונה:

„מה אתם שואלים אותנו?"

„אני לא שואל", מחליף ספיק את נעימת דיבורו. „אני אומר: היה ילד אחד באוטובוס בזמן התקפה. מישהו ראה אותו אחר־כך?"

אשה אחת, כבת שלושים ומשהו, מעוטפת ברדיד מצויץ, פוסעת פסיעה אחת קדימה ומורה דומם אל עץ אחד, בצד השני של הכביש, ליד אחד הג'יפים החונים של המשמר.

נון נושא רגליו שמה, ספיק אחריו.

על אבן אחת, תחת עץ־זית, יושב ילד כבן חמש באפודת־צמר עבה, במכנסיים קצרים וגרביים גבוהים עד ברך, אצבעו כמו נוברת בעפר והוא בוכה בחשאי, כמתיירא להשמיע קול.

נון מתכופף אליו, וספיק מאיר בפנסו.

„יהבלר" צועק נון, מרים אותו בתנופה, מאמצו אל החזה.

„דוד נוּן!" קורא ילדו הקטן המיואש של בועז, שומט ראשו על כתף הדוד, מתאמץ לכרוך רגליו על גופו של זה. „אמא?" הוא קורא עוד ופורץ בבכי ללא מעצור. האשה עטופת הרדיד חוצה את הכביש, מַטה ראשה ונותנת עיניה בפעוט, פוכרת ידיה, מתייפחת:

„כן, זה הילד שהיה אתה – –"

עכשיו נע הג'יפ בצל הגוש הכבד והמסחיר של הרמידון.

„אתה לא היית אתי אז, ארוזין – בזמן ההתקפה על האוטובוס בצומת־חרזם?" מפריח נון.

„לא. לא. אני רק שמעתי על המקרה... אני עוד לא הייתי אז במשמר־הגבול בכלל", משיב הנהג.

„כן, ודאי", מניע נון.

„היה אז קרבן אחד, אני חושב. נכון?" ממשיך ארוזין, כבודק את זכרונו. „היא היתה כמו־משפחה שלך?"

„כמו־".

„לא תפסו אז אף אחד?"

„כן זה היה בשלון... אבל מי שהיה אחראי על הצליה שלהם – –"

„כך" נכנס ארוזין לתוך דברי מפקדו, „רפקו אותו

בהתרגלות אחרת, אחרי איזה זמן. נכון?"

„את במערה", כאשר נון. „זאת היתה ההצלחה הגדולה של מפקח שפיק".

„אני בזמן המקרה ההוא הייתי רק בקורס־טירונות של מג"ב, אבל אני זוכר שדיברו על זה אצלנו. מקף בדיגיני היה מדריך־טאקטיקה כזה בקורס, והוא עשה אתנו ניתוח שלם של המקרה... ופעם אחת, אולי לפני שנה, שמעתי את כל הסיפור מהמפקח שפיק בעצמו, פעם כשהוציאו אותי יחד אתו למארב על־יד השפך... זה גבר, שפיק זה, בחיים... העיקר שבסוף מחסלים אותם", מסיים ארוזין אפשיגית.

„בסוף כך", נהם נון. ומוסיף, מקצועית: „אבל יותר טוב לחסל בהתחלה".

הם ממשיכים בשתיקה, בחשיכה שירח פגום שופך עליה אור מבחובה, הלבנה כבו לא נותנה אלא פנסי הקדמיים של הג'יפ להאיר לארץ ולנוסעים בכבישיה.

„המפקד" קורא ארוזין בעבור זמן־מה.

„אני שומע", מחזיר נון, כמו בארירצון.

„אני ככה התרגלתי בצבא: „כן, המפקד; לא, המפקד"... אני יודע שאצלנו פה זה לא בדיוק ככה..."

„בסדר", קוטע נון, „מה העניין?"

„רציתי רק לשאול אם אנחנו מתכוננים למלחמה".

„משמר־הגבול לא עושה מלחמות", מצטחק נון, „זאת עבודה של צה"ל".

„ברור... אני מתכוון: המדינה שלנו – –"

„כוננות אל"ף יש עכשיו גם אצלנו. זה הרי כולנו יודעים".

„אני לא יודע, המפקד". ארוזין אוזר אומץ לחוות דעה. „אני, מזמן שהפלנו את שש המטוסים של הסורים, יש לי הרגשה כזאת, בעצמות, שמוכרחה להיות מלחמה. ועכשיו שנאצר מכניס את הצבא שלו לסיני, עם כל הטנקים והתותחים, אז אני חושב שלא תהיה ברירה... והפעם צריכים להכניס להם ככה באמא־אבא שלהם שהם כל החיים לא ישכחו את זה"

„יכול להיות", מסכן נון מבין שיניו. הוא נהנה מרוחו הקרבית של ארוזין, אך מקפיד שלא להיגרר.

„הנה הגענו לכביש הראשי. סוף־סוף רואים קצת תנועה", מביע ארוזין את שביעות־רצונו. אך כשהוא ממשיך יש פתאום התרגשות בקולו: „המפקד? אנו נפלנו לתוך שיירה של נגמ"שים... יעבור הרבה זמן עד שנצא מזה... אתה רוצה שאני אודיע במכשיר?"

„סע, ארוזין: סע" משיב נון, קולו צונן. „אין מה לעשות. אנו לא נוכל לעבור את כולם בעקיפה, כי הרי יש תנועה גם בכיוון ההפוך... אתה רואה, כמו שאמרתי לך... צריך פשוט סבלנות ועצבים, זה הכל. בכל־אופן, במצב הזה בכלל לא כדאי להעביר שום הודעה לטוקי בדיבור פתוח".

ארוזין פולט „אוהה", כמי שמעריך את ההגיון שבדברי מפקדו, כבליע אנחה של קוצר־רוח נוכח הזחל ההורס שנכפה עליו בלי להקדים כל אותה, ומלגלג: „לא יכולים אפילו לסבב לישון בג'יפ מרוב הרעש שהם עושים"

אורותיה הלילים של צפת מתגלים להם מימינם.

„אני מקווה", אומר נון, „שבצומת נמצא עוד מעט איזה מ"צ שיכול לעזור לנו לצאת מהסבך הזה".

„הלוואי", מפטיר ארוזין, ספקנית.

„כן, יש" זורק נון. „קח פה בזהירות, שבאלה לטנקס תתעצור. אני אחד ואנסה לברר מה אפשר לעשות... זה!"

ארוזין מדמים את המנוע, מדליק לו סיגריה כמי שמתכונן להמתנה ממושכת, ומאזין להתפתל מבעד להיפר־פלאסטיק של דלת הג'יפ במסע הנגמ"שים, שריון־זוחל כלום בכסיפות באור הדית. עד שנון חוזר מספיק ארוזין לבעור את בדל הסיגריה שלו במאפרה־דפה המוצמדת אל לוח־המחוונים ולפתוח רגע את הדלת שלידו, כדי להפיג את ריח העשן. הוא יודע שנון אינו אוהב את זה.

(המשך בעמוד הבא)

אַל תְּעַכֵּב צְעָדַי

ליובה אלמי

★

אַל תְּעַכֵּב צְעָדַי.
תֵּן לַעֲבֹר.
רְאֵה –
כְּבָר מִכָּל הַגַּנִּים,
כֹּהָלִים,
נָסוּ רֵיחוֹת הַפְּרָחִים.

אֵיךְ אוּכַל הַשָּׁנִים?

וְהָרוּחַ אַף הוּא
הִסְתַּבֵּךְ בֵּין עָלִים,
וְכָרַע, מְבֹהָל,
אֵין אוֹנִים.

כּוֹכָבִים?
מֵעוֹלָם לֹא עָזְרוּ הַלָּלוּ.
הַדְּרוֹרִים.
כְּלוּם זֶה לְהָטִי?
רַק דִּגְדּוּג בְּכַפּוֹת הָרַגְלַיִם.
רַק צִפּוֹרוּ וְהִבְהוּב
בְּכִיסֵי הָעֵינַיִם.
רַק הֶבֶל רְמָזִים
שֶׁהָיָה,
וְאֵין.

הַהֲדָרָה.
בְּרַח אֶל שָׁרְשׁוֹ שֶׁל הַלַּיִל.
רוּץ מַהֵר
אֶל שְׁחוֹרוֹ שֶׁל הַתְּהוֹם,
פֶּן תְּאַחֵר –
אֶת הַחֲלוֹם.

הַמְשִׁיכוּ לָלֶכֶת. לִי אַל תַּמְתִּינוּ.
אֲנִי בַּמִּדְרוֹן יָשַׁבְתִּי לָנוּחַ.
לָנוּס מִן הָעֶצֶב
מִלַּחֶשֶׁת הָרוּחוֹת שֶׁחָנְקוּ מִכָּל עֵבֶר
וְאוֹרְבִים לִי בַּסֵּתֶר.

הַמְשִׁיכוּ לָלֶכֶת.
אֲנִי לְיַד שִׂיחַ כָּרַעְתִּי.
בְּצֹמֶת דְּרָכִים.
בְּמִפְגָּשׁ בֵּין תִּקְווֹת וִיגוֹנִים.

עֵת הָאָבִיב רוֹבֵץ כָּאן בְּפֶתַח,
וְגוּפוֹ הַמָּעִיד עֲדַיִן וְלָבָן,
אֵיךְ אוּכַל לַחֲנֹק בִּי
רוּחַ פִּיּוּט?

הַמְשִׁיכוּ לָלֶכֶת.
אֲנִי רַק אָנוּחַ בֵּינְתַיִם.
כִּי מֵרֹב הַטִּלְטוּל מְעַט חָלְשׁוּ הָרַגְלַיִם.
וְרַק רָצִיתִי לִרְאוֹת
אֵיךְ רָץ הַזּוֹהַר וּמְלַטֵּף פְּנֵי הַמַּיִם
וּמְלַקֶּקֶת לָשׁוֹן קֶצֶף אֶת בְּשַׂר הַחוֹלוֹת.

הַמְשִׁיכוּ לָלֶכֶת.
אֲנִי בַּזֹּהַר עָצַמְתִּי עֵינַי.
קָפְאָה בַּת־הַצְּחוֹק הַחֲוֵרָה שְׂפָתַי.
בְּקַרְקַע עָמֹק הִשְׁרַשְׁתִּי רַגְלַי.
הַמְשִׁיכוּ לָלֶכֶת.
וְלֹז – בִּלְעָדַי.

ערב יום הכיפורים

מאת אלעזר בניועץ

למולי

א

ערב יום־הכיפורים הסכמתי קם – ולבית־הכנסת לא הגעתי. השנה לא שמעתי קול שופר באלול, אלא פעם אחת; סליחות לא אמרתי בלתי ראשונות. עלי לסדר חשבונותי עם הבורא בטרם אתייצב לפניו. אבל הוא רוצה שיתחטאו לפניו בבכי; אוהב הוא את העמידה־לפניו, את תפילת העמידה, את תפילת העומד־על־נפשו.

יום זה יכול שהוא אחרון בחיי, ומעשה כאני עושה כעת יכול שאני עושה בפעם האחרונה, ומלה שקומתה לצאת מפי יכול שלא תשוב אלין עוד. עלי לכוון איפוא את דברי אל אחרונותם ולעשות את מעשי כבראשונה, בטרם הרהורים יולדו.

ב

עַל שֶׁתְּחַיֵּנִי
אֲנִי עוֹלֶה אֶל קִבְרוֹ
זֶה אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה.
„רַק הַמַּצֵּבָה אֶגְדַּל מִמֶּנִּי",
עָנְתָה לִי בְּתָקוֹלוֹ אוֹ
מִשְּׁמֵי „נַחֲלַת יִצְחָק".
מַצַּבְתּוֹ כִּמְעַט כְּמַצַּבְתִּי
וְאוּלָם גָּדַלְתִּי מִמֶּנָּה.

ארבעים ושתים שנה – מה לנו, מה עוד לנו לומר זה לזה? עם אמי שתחיה, כמדי שנה בשנה, בערב יום־הכיפורים, על קבר אבא ז"ל. אלא שלא ככל השנים השנה הזאת. ולא ככל ערבי יום־כיפורים יום א' הזה. סוף סוף, אמרתי בלבי, שומה עלי לדעת, מהי עמידתי פה עלי קברו; וסוף סוף צריכים אנו ליישב את כל האמור והמודחק בינינו, כי השנה הזאת...

בתוך כך אני מתבונן, כהרגלי, במלים שסכמה אמי בפי בעודני ילד, לבקשו שיהא מליץ־יושר לנו ולביתנו ולכל בית־ישראל, ולבי מתמלא חמלה עליו, כאילו עודנו זקוק לרחמים, לרחמי אדם, שיבלו כמותו בעפר, אלא שבינתיים הם הולכים על האדמה וזומרים על קברו, ואילו הוא, אפילו גבהו והמלתו שחקיב – כאן, במקום הזה, בזה הרגע יתר על התחתונה.

ואף־על־פי־כן מן הקבר הזה עלו רואותי ונפתחו לי ארובותיהם של שמים אחרים, שלא כעשן יכלו, כי עשן הם וריח של עשן, והאש בלבי תוקד. תוקד? לאו דווקא, כי גם האש שסכה הפעם דמעות כמים. ומה נשתנתה הפעם הזאת מכל הפעמים? שבכל השנים הרגיל הוליכנו והרגלים נשאונו, ואילו הפעם השנים עצמן הביאונו הנה. כי השנה הבאה היא אולי כבר השנה הזאת.

הרגשתי איפוא שעלי לחשוב מחשבות חדשות על אבי, ולכן הארכתי עמידתי על קברו ולא מיהרתי ללכת.

כל חיי היתה עלי אימת מותו־בשנותיו. כשהגעתי לארבעים ההחלתי נושם לרווחה. כמי שבטרתו כבר בהישגיה; וגם הוקל לי אחר מירוץ של שנים עם הזמן ובנגדו, כי אז הופיע ספרי Worthaltung בהוצאת Hanser. ספר ההצלה שלי, אשר הניח את דעתי לגמרי, ובאמת סבור הייתי, שהוא תפארתי ולא יוכל לו פורה. הפעם היתה בעלייתי על קבר אבי מחשבה של פריחה, והיא קורדה בי את זכר הקבר הרענן, שאבא עוד היה בונה וכולו סליה, ואפשר היה לדבר אתו. וכשנכתב הגולל, אמרתי לעצמי: ילד, עכשיו אתה האבא שלך: התכונן לחיים לאריכים.

ג

עליך לדעת, ידידי, שאני מלא בושה וכלימה, וכלבי שלא תראני בקלוני:

גָּנוּז בְּתַרְמִיתִי,
בְּתַכְרִיכִים שֶׁל בּוּז
לָבוּז אֶהְיֶה,
לָבוּז

אל תצחק לי, לחק ליום אחרון;

ד

מי שנולד בתל־אביב לא יבין את צוחת־הנביא ולא יבין על שום־מה אבורה היתה אותה עיר להיום נהפכת. נינוה, כך העיד בה, לא סתם עיר גדולה היתה, כי אם גדולה לאלוהים: היא כצאה חן בעיניו. לכן עלתה צעקתה בלי שום עיכוב עד כסא הכבוד. נינוה לאלוהים היתה, על כן לקה נביאו בעבורה.

ארבעים יום וארבעים לילה עמד משה בהר – ותיקן נפש המיחולים־לו ויעשו העגל. „עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת", שמעו אנשי נינוה – ומיד קמו כאיש אחד לשוב מדרכם הרעה. נינוה לאלוהים היתה; זה אלי ונינוה עיר של גוים וממלכה של תשובה.

ויונה הנביא הלך והוסיף ללכת, שלא בטובתו: ואם שב מדרכו, אין אנו יודעים. הלל נתן והיטב חרה לו. „היטב־חרה־לי־עד־מוות" – זה מבטא שכולו שלו, ואפשר להגותו באותיותיו.

בראשיתי, מטבע בריאתו מכוון לאמת ואינו יכול לכוש בנפשו ולא לסור מחשבת־לבו ימין ושמאל. איש לאמת, נוקשה, שצריך לסבור כדי לגלות את לבו. כשמגיעים לסוף „מפטיר־יונה", יום־הכיפורים כבר נוטה לצד נעילה: השער עודנו פתוח ובעד השער רואה אני את יונה מוטל בצד קיקיונו הנובל. שליחותו התישה אותו, השמש אכלה אותו תאום ה' כחוג.

יונה בראשיתי, פנינת המצולות, אבן־הנביאים, השיב רבים מעוון והוא מדרכו לא שב. ברח מפני ה', עלה מתהומות, עשה שליחותו ולא הגיע לסוף מקום. אבל פניו סבועים באמרתו: „היטב־חרה־לי־עד־מוות".

(קטעי יומן תשמ"ה־תשמ"ו)

רמי דיצני

משירי ארץ אהבתי
משירי מדור נבות רוח
המושבה הגרמנית, ירושלים

שְׁרִיקַת הַשָּׂטָן

לְעִתִּים בְּלֵילוֹת עֹמֶק בְּלֵילוֹת מִתְקָרֶבֶת נוֹפֶלֶת עָלַי שְׁרִיקַת הָאֵימְתָא הַזֹּאת.
בְּלֵילוֹת הַבְּעָתָה.
בְּלֵילוֹת הָעֲלָטָה בַּעֲטָה שֶׁל הָעֲרִירָה הַחֲסָכָנִית הַמִּסְכֵּנָה שֶׁלָּנוּ
הַמְּכַבָּה לָנוּ אֶת פַּנְסֵי־הָרְחוֹב.
וְחָלָל הַשְּׁכוּנָה מִתְמַלֵּא אָז חֹמֶר חֹשֶׁךְ חִידוֹן צָמִיג רָטֹב,
וְאִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת דָּבָר;
חוּץ מִמִּסְפַּר אֲנָשִׁים רְגִישִׁים בַּעֲלֵי רְאִיָּה עַל־חוּשִׁית אוֹ הָעֲדָה־הַשְּׁלִישִׁית
אוֹ יוֹדְעֵי חָכְמַת־הַנִּסְתָּר,
אוֹ מְסִיעַת הַסִּטְרָא־אַחֲרָא פְּלֹחַ־הַשָּׂטָן בַּעַל־דָּבָר.

וְהַצִּפְצוּף הַמְּצַמְרֵר הַזֶּה אֵינוֹ חָזָק בִּכְלָל, אֲבָל מְפוֹצֵץ לִי אֶת הַצְּוָרָה,
וְהוּא בָּא מִכָּל כִּוּוּן, וַאֲנִי מְזַהֶה גַּם אֶת הָרֵיחַ הָרַע;
וְהַהֶסְבֵּר לְכָךְ הוּא שֶׁהוּא מִין גַּל־עוֹמֵד בְּתֶדֶר אֲלַף־זִמְצָה, לִכְאוֹרָה,
וְאֶפֶקְט־דוֹפְּלֶר אֵינוֹ פּוֹעֵל עָלָיו, כִּי הִתְקַדְּמוּתוֹ אֵינָהּ מְהִירָה;
וְהָרֵיחַ הַנּוֹרָא מֻכָּר לְכָל־מִי שֶׁעָבַר – וְרִכְלֵל. וְנִמְלַט. וְחָזַר.

וְהַיֵּשׁוּת הַחֲשָׁאִית עַל־אֱנוֹשִׁית הַמְשַׁדֶּרֶת אֶת הַשְּׁרִיקָה הַצּוֹרֶמֶת מַכְאִיבָה,
הָעֶצֶם הַזֶּה הַבִּלְתִּי מְזֹהֶה –
אֵינוֹ אֶלָּא כִּסֵּא חַשְׁמַלִּי מִתְנַיֵּעַ מַעֲשֵׂה־מֶרְכָּבָה, מַהְבְהֵב אוֹרוֹת נְחִיתָה שֶׁלָּהּ;
וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב כְּעֵין הַלֶּהָבָה, וּפַסֵּי־זְהִי זוֹהַר.
וְהַצִּפְצוּף הָאָיֹם הוּא צִפְצוּף הַמְּתַמֵּר הַמֵּסֵב אֶת עָצְמַת הַמְּצַבֵּר
לְאֶנֶרְגִּיָה סִבּוּבִית אוֹפְרְבָּתוֹר־אוֹפַן שְׁלוּבָה.
וְהָרוּחַ הוֹלֵךְ בְּאוֹפַנִּים, וְרֵיחַ מָוֶת, וְאֵין תִּקְוָה.

וְקוֹסְמוֹנָאוּט גּוּץ כּוּזִי־גַּפַּיִם פְּנֵי שָׁוְא
כַּף רַגְלוֹ כְּכַף רֶגֶל־עֵגֶל נוֹצֶצֶת כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְהוֹבָה,
מַאִישׁ מְשַׁנֵּעַ אֶת רֶכֶב־הֶחָלָל נוֹדְאַהוּד הַזֶּה אֶל מִפְגָּשׁ מִסּוּג בִּלְתִּי יָדוּעַ;
וְתָמִיד, מִשּׁוּם־מָה, מְשַׁיֵּט מְנוֹעַ בִּשְׁכוּנָה; בָּרוּחַ עֵמֶק־רְפָאִים, וִיהִי־מָה.
וּפְנֵי גֵיא בֶּן־הִנֹּם.
וְאֵינוֹ מְמַהֵר.

וַאֲנִי יָשֵׁן – וְלִבִּי מִתְעוֹרֵר
וְהַגּוּף שֶׁלִּי נִזְכָּר – וּמַתְחִיל־מַמְשִׁיךְ לְהִתְפּוֹרֵר;
וּלְהִתְיַפֵּחַ. כִּי אֵין לִי כְּבָר כֹּחַ. וְאֵין לִי סִבָּה טוֹבָה לִהְיוֹת.
אוֹ לְוַתֵּר. אוֹ לֹא לְוַתֵּר. וְהוּא לְעוֹלָם חוֹזֵר.
„אַתָּה הַמָּוֶת שֶׁלִּי", אֲנִי אוֹמֵר,
„אַתָּה הַמָּוֶת שֶׁלִּי; אַתָּה הַמָּוֶת שֶׁלִּי" הַגּוּף שֶׁלִּי מְמָרֵר,
„אַתָּה לֹא נוֹתֵן לִי לִישׁוֹן, אַתָּה לֹא נוֹתֵן לִי לִחְיוֹת
אוֹ לֹא לִחְיוֹת,
וְאַתָּה לֹא מִשֶּׁלָּנוּ בִּכְלָל, אַתָּה לֹא מִמִּשְׂרַד־הַבִּטָּחוֹן –
אַתָּה סְתָם נֵכֶה בְּלִי זְכֻיּוֹת".

הסיפורת העברית

(המשך מהעמוד הקודם)

בטיפוסיות, כגון נישואין עם סומה כיצד זה שהגיחה לבנה להידרדר למורדת פשע קטן שאינו ידוע כמעט קרוא וכתוב: אמנם, אין קוהרנציה בין מחיצות לבין הצורך לעשות את המעשים הנעשים, אך התאם כלשהו צריך להיות. יחס מסויים בין רמת הקונפליקט המילולי לבין ה„מצב בשטח" הוא כתנאי המציאות המינימלי של הקונפליקט צריך להיות אחר לחלוטין.

כקס הקוראסון הפרימיטיבי של הסטריאוטיפ נחשף בבהירה גם במעטהו הרטורי. („יש שחורות באות בלילה מתגורן, כתרגיל הטיבעי, מליל שימורים של איילוף סנק חורש, עיניך מאדמות מאבק המדבר, ופיט קמוחים על פניך, הזל חורק בשערך ובטליות נעליך, מלח וינתר מלחים את הכותנות אל גבך, ועם זאת עד תמרץ כמו שודד נחרר בכספת") למתבונן הזהיר יתבהר שאין בטקסט הזה ולו גם מילה אחת סולידית, שהיא מחוייבת המציאות בהתבהבות של מקורבים. מה שנועד להיות שיחזור של סיטואציה סולידית סנטולידית איננו אלא סטריאוטיפ גבהילשון, המבקש ללכוד ולמצות תמונה כוללה של כל קציני הצבא החוזרים בערב אל זוגתם הכמהתינה פושקת את רגליה. לא נעמוד על סוד קסמו העמוק, המהותי, של הסטריאוטיפ, אלא שנתבונן במשמעה המיוחדת של הסטריאוטיפ (במסגרת המשכלת) אליו, במבקשים ולהדים של התפרסות נקבית קמאית, עבודות מקודת דמא, מלפני היות המילים, בבחינת נקבה גיאנדרוסאלית אשר חש השתדות עיוור עם אימת הרעב והקור הפילו אותה לרגלי האכר בצידים. הפרא השעיר שיכבול את ידיה וישקנה למאותה". אבן האבן: שילוב נחרץ והדוק של עושר לסתי, מודעות עצמית תיאנדרוסאליות. לא נשאל את עצמנו כיצד זה סובבת כה איסטליגנטית והיא גם נקבה גיאנדרוסאלית, ואם היא גם נקבה גיאנדרוסאלית, כיצד זה שאין לדבר סיכון חסר בדולי הביטוי שלה.

עולם הסיטואציות של עמוס עוז מוליך את הנקבה הגיאנדרוסאלית עד לסקנדינביה, כך היא רואה את בעלה לשעבר „אלק נוטל את מקלו ומתחיל לנהוג את הגדר בצעדים קצובים. סנולי הצמיג הזהבל שבגעו עשה לו נותינסקול השורש ... איש כפוף קצת, מקריח, עור דק. דמותו מזכירה לי כומר סקנדינבאני, על פניו תערובת כוהרה של סיגוף, הרהורים ואירוניה. כתפיו שמוטות, גוו צמי ונוקשה, רק העיניים נראות לי סגרירות, דלוחות, כעיני סיכור ..." קצין הצבא האיש האקרמיה מתגלגל לדמותו של כומר סקנדינבי מהורהר וסגריר". ואילו הבן בועז מקבל „ארשת של ישו באיקון סקנדינבי". האם זה המסר שבעביר עמוס עוז לקהילות ניאו־גיאנדרוסאליות שונות בסקנדינביה, אוסטריה ואנגליה, מעבר לגבה של הגבורה הישראלית הגיאנדרוסאלית?

„מולכו": תבונות במקום תכנים

לא במקרה יספל המהלך האחרון של עיוננו בפרוזה של תשכ"ז ברומאן „מולכו", שכן, ברומאן הזה סמונות שתי פרדיציות סימפטומאטיות למצבה של הסיפורת העברית: ויתור, טוב מזה לומר, נסיה מוחלטת של עמדות אקזיסטנציאליות, זאת בצד ניסיון למצוא אלטרנאטיבות שלפוחות על פניהן אין לפסול אותן על הסף, ועדיין בהן מצד עצמן חשיבות באינטראקציה הכוללת של תכנים ומהויות בתוך הסיפורת העברית: התחמקות ב„אדם הקטן" (אין לטעות ולזהות פרוטוטיפ זה עם „אנטי גיבור" – שתי הפרדיציות אינן זהות). הסיפורת העברית, לפחות בשלב האקזיסטנציאלי שלהם סיפלה ב„אנטי גיבור" טיפול אינטנסיבי, אך מיעטה או נמנעה מטיפול ב„אדם הקטן" בכל פאראמטר של אורך רוחב.

אין זה מקרה ש„מולכו" התחבב מייד על קוראים ומבקרים: א. ב. יהושע השכיל למוער תהליכים ופרכי־הוויה באופן שהרבים יגעו בנו ישירות. הסופר הנסקי אלינו מבעד למולכו הוא סופר גמיש, שהצליח להשתחרר ממטענים מכבידים של אידיאולוגיות ו„קונצפציות" כפויות הר כגיגית. ב„מולכו" מתגלם א.ב. יהושע כמספר־סיפורים „בטר". אלא שיש לקיים הפרדה מוחלטת בין סגולות המספר המגולמות לבין הרומאן כנקיטת עמדה ספרותית כלפי הקיים. העובדה שיהושע התגמש ו„התחרר" ממה שנתפש כמטענים אידיאולוגיים וקונצפציות אינה מפתיחה בבהוא זה מהקביעה שהרומאן מבקש לנקוט עמדה עקיפה כלפי המציאות: נוסיף ונבהיר, שהעובדה שהרומאן השתחרר מכובד אידיאולוגי אין משמעותה היעדר קונצפציה מנוה. בפאראמטרים אלה, „מולכו" הוא כשלון מהותי.

במושג „כשלון מהותי" אני כולל שני תחומים: כשל כניסה התשתיתית כלפי הנושא, הרמות הזוהרי הרומאן, וכשל „הטנדנציה הרעיונית", כשל הקונצפציה של א. ב. יהושע, שמולכו הוא כמין איור אוהדי שלה. מי שמבקש לבדוק את הקונצפציות עצמן, אין עליו להרחיק אלא עד קובץ מאמרים שפירסם יהושע לפני שנים אחדות. לא אגע, בהעמוד זה, לבדוק את ה„טנדנציות הרעיוניות" כשלעצמן. הללו, למרות מידה ניכרת של שטחיות, נראות לי אינטגראליות לעצמן ולגישמיות מה שעלינו לבדוק הוא הטנדנציה הרעיונית כפי שהיא משתקפת ברומאן ובמערכים האמנותיים שלו. ואכן, מאספקט זה בגלית ה„ישראליות הטוטאלית" כמין הוויה שאין לערער עליה ושים לה משמעות רוחנית כשלעצמה.

כשלון מהותי, מכיוון שרמות שטחיות. „יום יומית" בעלת מאפיינים זעירים ומעט מאוד ייחוד אנושי הניתן לבימות ולמדידה „תחזיק" מערכת בת מאות עמודים: שגגה בידיו כי סטובר, שמתחים „בין תרבותיים" (ספרדית ואשכנזית) קיימים מכוח עצמם כתבונות יסוד ישיבות, שצריך רק לחשוף אותן. לשם יצירת אינטר־אקציה בין המערכות, מן הראוי שא.ב. יהושע יספק תכנים מהותיים – אך יהושע מספק לנו חלף זאת, מסגרות התנהגות. השגגה החמורה מצויה ברמת התבנות הסטריאוטיפית, (ספרדיות ואשכנזיות) הקיימות מכוח עצמן, בלא שיספק לנו קונפליקט מוטען בתכנים ערכיים.

מטעם זה קורס „מולכו" פעמים רבות: קורס כמערכת ספרותית וקורס מבחינת עיונו של הקורא, הנוכח שאין שום קורלאציה מהותית בין התפתחות ה„עלילה" לבין, פאראמטר של העמקה בדמות הראשית. יוצא שאנו מרוויחים פרטים אך לא עומק. יהושע, כמספר מיומן, מקפיד להחדיר אל תוך הרומאן חומרי מציאות חושית, להעביר את מולכו חיבוטים מחייבים שונים ונסיונות רבים, אבל החומרים אינם נספגים: חלק מן ההתרחשויות אינו מסתבר על רקע הבנות היסוד של הדמות, ולמעט מקרה אחד (הפרק הרביעי) מולכו אינו מסוגל לשמש מוליך ומעצים אמיתי של המציאות המתוארת סביבו. זאת מחד גיסא. מאידך גיסא, לא מתגבשים פרטי המציאות השונים שיהושע מכביר לכלל אמירה עקרונית, מחוץ להוויית הקיום של מולכו, באופן שהמוגבלות של הדמות הראשית תתפקד כארגומנט נוקב כלפי המציאות המתוארת (שיש בה סממנים של עיר בורגנות מבוהלת, השרויה במצב מתמיד של „שמירה על הקיים" ו„התוך האכול" פירורי הבאות – אך יהושע לא נתן ביטוי [illegible] גם להלבש הזהר סיכום ביניים: דמות מוגבלת, לא הסורתין מצד עצבות, והמספר מיומן המכביר פרטי מציאות. בין שני הנתונים האלה לא נוצרת אינטראקציה בת משמעות. הכל מרווח ומונח באופן סתמי זה לצד זה.

כך יכול יהושע להעביר את מולכו בכל נסיון „אנושי" שרק יעלה על דעתו: ימית את אשת חיקו, יניע אותו לרכוש מכונית חדשה, יקצץ בשכרו עקב תוכנית כלכלית, בלא שניווכח בהבדל עוסק מהותי בין אקט קניית המכונית למות אשתו. החסר במכונית ממהדל אחרון כמו החסר באשה יכולים להתמלא במידה זו או אחרת של קושי, ויותר מזה, ההתחבטות אינה סביב חסר שאינו יכול להתמלא, אלא סביב התהליך, מכונית כאשת נעורים. לסטריאוטיפ יש תבונות אך אין לו תכנים ועומק אנושי או ייחוד. לסטריאוטיפ מורכב מעט יותר כמולכו יש תכונות „מולדות" (ספרדיות), ו„תבונות נרכשות" (הללו שהוא רוכש בקרב משפחת זוגתו), אבל אין לו תכנים. הוא מתנהג, התנהגות זו, על כל האובססיביות שבה, נפרשת לעינינו בפירוט רב, כתחליף לתכנים קיומיים.

כל מי שעקב בדכדוך אחרי השתקעותו של יהושע בריאליזם פסיכולוגי, (עוד מימי „המאהב" ו„גירושים מאוחרים") מתמודד היום עין בעין עם התוצאה: שיאו של המהלך מעמיד את הסופר בעמדת מדען המתבונן בדמות כבאותו חרק שכתחת למיקרוסקופ ורושם בנתת צפי של התנהגות על רקע נתת של מבוך. מעצמנו נזכור מה שיהושע שכח – אדם בשר ודם, גם אם הוא מוגבל כמולכו (מן הראוי שנקדים ונבהיר – אין בספרות דמות „מוגבלת", יש דמות „שטוחה", שכן המגבלה היא תמיד מיגבלת יכולת ההעמקה של הסופר), גם אם עולמו הרוחני מצומצם עד אימה, גם אם הוא לכוד בשיגרות מורכבות של התנהגות, יש לו ייחוד רוחני תקף. ואם אין לו ייחוד רוחני תקף – מן הראוי שהייעדר יקבל את העצמה הסיפורתית הראויה. על המספר (כאשר אינו לכוד ברחוב ללא מוצא פסיכולוגי המניח מראש שביהיוזיורום הוא תהליך לעומק רוחני) לעצב את הייחוד הרוחני ושל הדמות או של מצבה, להתמודד עמו, להעצים אותו, להבליט אותו או את הקשרו. לממשות שמתאר א.ב. יהושע אין כל משמעות כלפי גודלו של מולכו, הואיל ואין לו גודל במובן הפנימי, הייחודי העמוק של המושג. למולכו יש תכונות וחדרי התנהגות.

מטעם זה, הרומאן הוא כשלון ספרותי, שעוצמתו מתמחשת מחוץ לגבולות ה„תיאור" ההכיב והמעניין כשלעצמו – לפחות ברמה של מיקרו־טקסט – של א.ב. יהושע. לפנינו כשלונה של גישה ספרותית – הנסיון לעצב מציאות בלא שתהיה לסופר גישה עקרונית, מתמירה, לא אקלקטית ולכידה כלפי ה„מצב" והממשות המתוארת. איני יוצא נגד מולכו כאילוסטראציה ל„בוכות הנורמאליות" ובכל מחיר – אני יוצא נגד הוויתור המוחלט של הסיפורת העברית על עמדה מתמירה ודייקנית, עצמאית ואינטגראלית, תוך ספרותית אך חוץ תיקשורתית, כלפי מצבים, תכנים ודמויות.

(מאמר שני ואחרון)

כוכבים

(המשך מהעמוד הקודם)

על החיים. יש להשאיר את הרופאים „לסגור עניינים שלהם", כאילו גם להם יש עניינים הנשארים פתוחים. הנה, גם „העצים המעטרים את המדשאה המרכזית, ריחופו הרישית" „על מחוז המהוהרה" ו„המוניות לפתוח הבנין הראשי הוי כסוריד שעבר מן העולם". לתמונות „האמגניסטיות" האלה, של איזה סתם „יום חמישי לפני הצהרים" נוסף גם „ענן שחול לאט לאט לכסות את השמש שכה התענגנו אליה בבכר" (133).

ובמקום אחר:

„כי לא התשובות עיקר. רק
בשאלות מתחי הצים. ולא לסבב.
רק לא לסבב
לכבוד השלמי (17)

ובמקום אחר, אתה מנסה בפשטות קיומית להרהר, האם „עוד מעט / עוד מעט נדע / אם למדנו להשלים עם הכוכבים / שאינם כבים במותנו" (128).

עכשיו, אנו מהרהרים, מתגעים, כי כבר ידענו, כבר למדנו להשלים, לחוש אפילו את דבריך, את דבריך שאינם כבים, שאינם כבים במותנו.

עם ההר – ונגדו

מאת טליה רפפורט

מפגש אמנות בין־לאומי, „תל־חי 87", 26.9.87 – 22.

במפגש האמנות בתל־חי שנפתח חגיגית ימים (כולל ראש השנה) השתתפו מלבד ישראלים רבים, גם אמנים מהולנד, גרמניה, בולגריה, צרפת, קנדה, ארה"ב ומקסיקו. אך האמת היא שלא היה כאן הפעם אף לא אמן הכוב הממש־הב־המשתתפים כמעט אינם מציירים ועבודותיהם אינן־מרשימות כלל. עבודותיהם של אמנינו המקומיים עלו בדרך־כלל על אלו של האורחים והדבר אינו נאמר מטעמים פטריוטיים, אלא מתוך שיקולים אמנותיים טהורים.

אל הפסלים מן המפגשים הקודמים ב־1980 ו־1983, המפוזרים בשטח מכללת תל־חי, על ההר המתנשא מולה ובוואדי שבינייהם ניתוספו השנה עוד כ־30 פסלים. אך רק כשליש מהם מעניינים במידה זו או אחרת.

כצפוי בתצוגת פיסול בנוף הררי ופראי, גם כאן „נפלו" אמנים אחרים במלכודת הפרימיטיביזם וניסו להתמודד עם סלעי הבזלת, בדומה לאדם הקדמון, על־ידי חריטת שלהבות על קבוצת סלעים גדולים (בי"ל ואזן), או קשירה וטווייה של חבלים בהם (ויגה קורנליוס). התוצאות אולי דקוראטיביות, אך אנביות למדי. שימוש מוצלח יותר באבן אפשר לראות ב„מקדש השמש" של ברני פינק ואף כי גם הוא נושא הקשר פולחני קדום, זהו מיבנה פיסולי יפה של עמודי אבן מחודדים שמקומם היטב בצמוד לתחתית ההר.

גם אביטל עוז מתייחס לשמש ו„השמש הלבנה" שלו – עיגול בקוטר שישה מ' ממולא באבנים קטנות ובהירות שיוצרות ריצוד קינטי – יושבת יפה על ההר. הזה מתחתן בנתה מבהרת בטון באורך של 12 מ' הנשענת אל צלע ההר ובה שלושה פתחים צרים ומוארכים המזכירים אשנבי תצפית וחרכי ירייה גם יחד. היא נקראת „מעבר" ויוצרים אותה תוך כדי הליכה בתוך אפליותה הקרירה וקליטת קטעי נוף דרך החריצים. פרט לעובדה שזוהי היצירה ה„פונקציונאלית" והמהנה ביותר בעת מסע טיפוס מפרך על ההר בצהרי יום חם, המבהרה הזו, שבנויה בצורה פשוטה ובסיסית מאוד, גם משתלבת היטב בהר. פני יסקור השכילה אף היא להסתפק באלמנטים אדריכליים ראשוניים ביותר ולייצר סביבה ארכאית באמצעות שער העומד לבדו וקיר נפרד לצידו. זהו, אמנם, עבודה מינורית וצנועה שקצת נבלעת בשטח, אך גם זו דרך לצאת בשלום מן ההתמודדות הכמעט בלתי־אפשרית עם ההר העצום. יחיאל שמי מתייחס בפסלו לתופעות אקלימיות ולטופוגראפיה של השטח. דרך משפך הברזל הגדול שוקים בתחתית ההר יורדו מי הגשמים ויצטבר שם סחף, כך שמעשה האמן הוא התערבות בתהליכי טבע. אמנם, אישית, אני מעדיפה פסלים אחרים של שמי, שהם חזקים וסגוניים יותר, אך למיקום הנוכחי – זהו הפסל הנכון.

למי שרבק במסרה ומבכת את רגליו עד לראש הר תל־חי מצפים שם ארבעה פסלים שרק אחד מהם שווה, לדעתי, את המאמץ. איני מתכוונת למגדל הקוביות בצבע הסוואה של מסריק ריינו שהוא סתמי בעיני, לא לפיסלי הפלדה השחורים המחוקים על רגליים גבוהות לצד שיחי ורדים של קלקוהק אינטרנשנל, שמתהדרים בשם המליצי „הראו לי את הארמה שהתרבתם" וגם לא לספר הטבע על בים אליזיקס, שעצים צומחים מתוך דפי האגן הגדולים שלו. הוא אמנם אסתטי וסמלי מאוד, אך פשטני מדי לטעמי. אני מתכוונת ל„בריכה עם ארבעה דגים" של יעקב דורצין, ומי שתהה תוך כדי טיפוס למעלה מה עושה בריכת דגים כיצירת אמנות בראש ההר, יופתע למצוא שם רק משטח מתכת מלבני גדול שבמרכזו פיתוחי חתוכות ביגזרות סכמאטיות של דגים. דווקא בהפתעה זו, בסימטריה הפשוטה ובתמציתיות החסכונית שלה, בפסל דמוי ציור, התחושה של מים מאוכלסים ודגים חולים יש משהו מיוחד, פיוטי ובחשבון במינו. אף כי הפסל הזה אינו מתאים עצמו ישירות לנתוני השטח, המקום מעצים את יופיו, האמוטי משהו.

לעומת אמנים רבים שהשתדלו להשתלב בענווה בסביבה, אחרים נקטו את הדרך ההפוכה של נעיצת אלמנטים זרים לאתר, צבעיה וצורותיה. הם משתמשים בחומרים סינתטיים, מלאכותיים ובצבעים עזים במכוון כדי להתבלט על רקע הנוף והרכיבי הטבעיים. הדבר נעשה, לכשל, על ידי הלן אסקובאר שהעמידה במדרון טור של גרזרות רשת ארוכות וצהובות, שאין בהן שום עניין. שמואל מאיר „שתל" שושנת פיברגלאס כחולה ענקית לצד עץ אורן שהיה במקום והקיפם במסגרת ברזל גדולה המסמנת תנאי פתוח של בית. התוצאה, אמנם, מושכת עין ותשומת־לב ומה עוד שהיא ממוקמת מול מדשאת תל־חי, אך היא „סובלת" במידה מסויימת מאפקט של תפאורה סוריאליסטית.

גם „מזבח כפרות" – כיסא הבטון המונומנטאלי (5.20 מ' גובהו) של שושנה היימן מתבלט בדראמטיות על דרך ההר ואף כי הוא קצת „אנדרטאי" מדי לטעמי הוא מרשים בסכה ואף נושא משמעות רלוואנטית למקום.

מי שהעז „להיאבק" באומץ ובהתרסה (בדרכו) עם האריה של תל־חי, ואף יכול לו – הוא יגאל תומרקין, שהציב, כדרכו, „תבוחד בנוף, צהוב וצבוע בבגוגר לסביבה... בקונטרה־פונקט לאריה של תל־חי". פסל ההכתה הצהוב שלו שייך לסידרת פסלים המורכבים מפסי־רכבת וקורנויות שכאילו דוהרות אלי דמות־מטרה סכמאטית ודווקא כאן, על רקע הנוף ההררי הוא „עובד" חזק.

מי שלקח את מיפגש תל־חי ברצינות ורצה להספיק לראות כמה שיותר באלף „לעבור" קשה בכל החוויות ומלבד ה„נסעות" אל הפסלים, התרוצץ גם בין 20 המיצגים שהתרחשו לעתים בו־זמנית בכמה מוקדים שונים.

המיצגים שילבו, כמקובל בז'אנר זה, תחומי יצירה שונים: תיאטרון, מחול, מוסיקה, ציור ופיסול. רוב המיצגים בתל־חי נוצרו על־ידי אנשי תיאטרון או מחול ודגש רב הושם על התנועה. לאכזבתי, דווקא המיצגים של אלה שבאו מתחום הציור והפיסול היו תיאטראליים כדי התבססו על אפקטים פרובוקאטיביים, „זולים" וסכמיים, עד כדי תחושה של מהומה רבה סביב ציפוק של רעיון, שלא קיבל פיתוח ומורכבות מספקת. כזה היה המיצג של חוני המעגל וקבוצת „סמרטוט" שנקרא „קופים" ומשך תשומת עצומה ללא כל פרופורציה. קשה לי להאמין שמישהו עדיין מתרגש היום מאנשים שמתפשטים, מורחים על גופם צבעים, מדביקים חתיכות פרווה, נתלים על חבלים ומקפצים כקופים. ובכל זאת, רבים העפילו אל הורשה הרהובים כדי לצפות בסנסאציה המדוברת ביותר, אך רק מעטים החזיקו מעמד לאורך המיצג המתמרח, המייגע וחסר־הטעם הזה.

גם אלי דוריבהן – צייר ופסל ספלש בשנים האחרונות גם לתחום התיאטרון – עשה בתל־חי הרבה רעש בעזרת מתופף חמש קספות פרי שנעו בעגלים ועל מנופיהן הגבוהים היו תלויים אבריו הקבועים והענקיים של טרומפלדור. הבעיה היא שכל הסיבובים הרועשים הללו על מגרש החנייה הגדול נסתיימו בסורת שאלות באנאליות שהקראו בתוך מלחרמאהי ברמקול. ביניהן: לאן נעלם ספל התה של טרומפלדור? היכן ברבע המצוייה שלו? היכן נעליו וכדומה.

המי רבן, מיצגנית שלישית בעלת רקע של ציור, פיסול ווידאו עשתה יחד עם יורם פורה, איש תיאטרון, מיצג סתום ומעצבן בשם „סעודה אחרונה בתל־חי" שכלל בריכה קטנה עם מים שכתובה פיורה תבי רבן סורות של צלחות וסכו"ם ובסוף גם נשכבה במים ואכלה נקניקיה. כשמאחוריה מתנוסס מגדל של טלוויזיות ובראשו פסל של פרה גדולה. היו גם צלילי אופרה בעל תקליט חברותיות ילדות שכולמלו בתחתוסות. הרבה אמצעים שלא הצליחו להתחבר לחוויה משמעותית.

דווקא שלוש בנות „מאגמהי, סטודיוהן בתחום המחול, יצרו מיצג בעל איכויות פלאסטיות: רגישות לצבע, צורה, קומפוזיציה, והוא היה מרתק גם בבחינת הקצב ההתנועה שלו. גם חמש הבנות שהציגו מיצג בשם „בנוף מהגרי" מלמדות במכללת תל־חי בציור והמחול המיצג שלהן שמר על כמות בוניינתנועתי מעניין.

מיצג אחר שילב תנועה עם תיאטרון. זה „השקי" של נבוע פלוצקי ותלמידיה. בעזרת מסכות לבנות וברוח יפאנית מוסיקת רקע של קיטארה, בדים מתנופפים ברוח ושימוש בנתוני המקום – חומות חצר תל־חי – יצרה הקבוצה רצף דימויי עשיר ורב־הבעה.

בתוך 14 המיצגים שהצלחתי לראות (ולצערי החמצתי את זוג הבלגים שכולם הללים אותם) כראי להזכיר עוד שיתוף פעולה יפה של איש מוסיקה עם שני רקדנים ב„מרווחים בקו ובקצב" וכן את המופע המוסיקלי המיוחד של יוסי מר־חיים „סלסה".

בסיכומו של דבר, „תל־חי 87" לא היה אמנם אירוע מהבם ששמר על רמה גבוהה לאורך כל הדרך, אך הוא היה תוסס, מגוון ופה וקם גם סיפק לבאים חוויות ראויות לשמן, הן בתחום הפיסול והן בתחום המיצג. מעבר להישגים האמנותיים נוו, יש לכנס כזה גם ערך נוסף – כקטאליזטור, כאפשרות להתמודדות עם פיסול בנוף הפתוח וכהזדמנות מפגש לאנשי אמנות ממקומות ומתחומים שונים. ועל כך מגיעה תודה למכללת תל־חי ולכל יתר הנוגעים בדבר. נותר רק לקוות שעד המפגש הבא לא יעברו ארבע שנים כפי שקרה הפעם, אלא שנתיים בלבד בהתאם לתכנון המקורי.

גבול ומשמר

(המשך מהעמוד הקודם)

„יש שם חוליה שלמה של משטרה צבאית", מספר נון בשוטו. „אבל הם בכלל לא מוכנים לשתף פעולה. לא מעניין אותם שום דבר. רציתי שישלחו ג'יפ אחד שילחם באורות מלאים לפנינו, נגד כיוון התנועה, כדי שנוכל להיחלץ בזה, אבל אין עם מי לדבר" ואחר־כך הוא מוסיף, ניצה יותר: „בעצם, הבחור צודק. אין לי טענות אליו... הוא פשוט רק עושה את מה שאומרים לו להשתלט־סוב בשיירה... אם תשתחל, תבין... אני סומך עליך, ארווין, ששום נגמ"ש לא ידרוס אותנו" –

ארווין מהניע ומחייך: „על ארווין אפשר לסמוך"... רק תזכור, המפקד", הוא מוסיף, „מה שארווין אומר: זאת מלחמה".

ארווין מבהיר אורותיו ומעמם חליפות, נוהג הנגמ"ש הקרוב קולט את כוונתו, וכך, בהטייה נמרצת, הוא מצליח להשתחל שוב בשיירה. „ככה זה יימשך, בקצב של סבלונים", הוא רוטן, „עד אחרי ראש־פינה".

„ככה לפחות לא מרגישים כל־כך את הקור", מנחם נון.

„כמו שאומרים: אין רע בלי טוב", מצטחק ארווין, ששוב אינו מסלק ידו ממנוף־ההילוכים.

קירקוש המבער התקשרות מתגבר במכשיר־האלחוט, וסמוך אחר־כך הקריאה: „ירוק ארבע, ירוק ארבע, כאן סוף שבע, הודעה, עבור" נון מרים את הפומית ומשיב: „כאן ירוק ארבע, מוכן לקבל, עבור" הקול מעבר מסם, בניבה של חזיפות קצרה־נשימה: „תנועה באיפול מלא עד להודעה חדשה. ירוק ארבע, האם שמעת אותי?" ונון משיב: „סוף שבע, כאן ירוק ארבע. שמעתי אותך. האם זה הכל? עבור". – „סוף שבע אל ירוק ארבע. כן, זה הכל. רות. סוף".

אין צורך לחזור על הדברים באוזני ארווין. הוא פועל כאילו.

עוסה רוסם שמתחיל להיות רציני, מחשב לו נון. „תנועה באיפול מלא", פתאום, כרעם ביום בהיר. והעובדה שאין חוקרים־זורדשים היכן הוא עכשיו, ומה טעם הוא מתעכב כל־כך, אף־על־פי שכבן הדין היה סיצפו כבר זה זמן והקרבה לבואו, שהרי בלעדיו לא יוכלו להתחיל הלילה. בכל־אופן, לא יתהלו. בטבע שלמעשה בפעילים כעין דממת־אלחוט ריס, כנראה, פקודה למעט ככל האפשר בהתקשרות ובדיבור פתוח... ואם תוסיף על כך שבכלוא העין אינך רואה כמעט שום ניצנוץ של אור, גם בנקודה לפני ראש־פינה שמכבנה רואים בדרך־כלל את האורות סלחופי הכינרת, הרי הפירוש הוא שכנראה ניתנה גם הוראה בהלה לאיפול בשטח, פשוטו כמשמעו. האמנם?

„תזכור מה שארווין אומר זאת מלחמה"

וכי אני צריך שארווין יאמר לי? מצחיק הרי למחות הסעודה המשפחתית ההמודה ההיא שלנו, עם נדיית – כשבערב, בשעה מאוחרת, טילפנתי מן המתקן שלנו הביתה, אל פרית, אחרי מה שכתבו אותו יום בעתונים ואמרו ברדיו – מה אמרתי לה בסוף השיחה שלנו אם לא זה: „פרית, יש ריח של מלחמה באוויר. את לא מרגישה?"

ומה היא ענתה? „נון, אל תדבר על זה. אני כבר כל הערב חושבת רק על יהושע"

ואני, מה לא עליו אני חושב?!

כן, אבל לא כל הזמן. ולא רק עליו. נכון או לא?

בוודאי. סמיכוף מוטלת עלי אחריות, בבידה מסוימת, לגיזרה מסוימת של גבול. של הגבול שהוא, בעצם, החם ביותר, העצבני ביותר, לפחות מאז 60–59. ובמה שמתרחש בגיזרה שלנו אני אישית שקוע חזק כבר ששיבבע שנים – לבעס, כמובן, את התקופה ה„אפריקאית" שלי. לכן, אם גם אמרתי עכשיו לארווין: „בלהבות זה עבודה של צה"ל – לא של מג"ב", הרי בלהבה הקטנה המתנהלת עם הסורים אנחנו עוהרים, כל הזמן, לא פחות מצה"ל. אולי יותר. בדרך־כלל, יותר באסר פתות... הרץ באסר ברגעים ה„חוקים", שעליהם קם אחר־כך רעש באו"ם וכותרות מופיעות בכל העתונים בעולם. כמו, למשל, כשהטנקים מקבלים פקודה לתת מכת־אש ולהשתיק את הסוללות בתל־עזיזאת, או לנטרל את הציוד הכבד שלהם שבא להטות שם את מקורות הירדן. או כאשר הצנחנים עולים על תואפיק. או כשחיל־האוויר יצא להראות להם מה שהוא יכול ומפיל להם את ששה המטוסים הללו, ועושה להם הצגה בעל המסך.

„בליל, ביום, בכל מקום, מג"ב ערוך, בגבול ודרך".

בדים זה לא בשבילנו. „הימנון" פשוט לא מתלבש עלינו. לא שיר כמו זה, בכל־אופן. אולי שירים של ברידות, של גבורות. אף־על־פי שהמלים הללו קולעות, בעצם. אומרות את הכל, ובפשטות.

הנה, גם בראש־פינה חושך. אמנם אצלם תמיד חושך, לא רואים נפש חיה, אפילו בשעה מוקדמת כזאת בערב. אבל לא עד כדי כך. רק שנגיע כבר לכביש ביה־המטולה, שם ארווין יוכל לעקוף את כל השיירה בנסיעה על הבנקס, אפילו שהם יפנו גם־כן שמאלה. אם הם פונים ימינה, אז בכלל אין בעיה.

כן, הם פונים ימינה.

לאליפלט? למחנה פילון? ואולי לעמיעד, או לצומת־כורזים ומשם מזרחה לכיוון אלמגור?

לא עניינו. „כל כלב על פתח ביתו נבהן / וכל תרנגול על מזבלתו צווחן". איך אני מתרגם מערבית? יפה, לא?

ארווין פולט נשימת־הקלה תוך שהוא מתנתק סופית מן השיירה ופונה בכביש צפונה.

„רק שלא ניתקע בעוד שיירה אחת כזאת", הוא מתלוצץ, „אבל בכביש הזה כבר אפשר יהיה להסתדר". ומוסיף: „אורות אני לא מדליק, מה?"

נון נענה לו בהדממה של הסכמה.

„אתה לא מצטער עכשיו שאתה סוחר במג"ב ולא חייל באחד מהנגמ"שים הללו, למשל?" זורק לו נון.

ארווין נמלך רגע בדעתו, ומשיב: „ארווין זה בן־אדם מה שלא מצטער על שום דבר שהוא עושה בחיים... אולי רק על זה שלא בא יותר מוקדם לישראל. אבל", הוא מוסיף בחיוך, כמתנצל: „זה לא היה תלוי בארווין. בהונגריה שום דבר לא היה תלוי בארווין". ולאחר עוד שתיקה קצרה „ולהגיד לך את האמת, המפקד? אני בכלל לא מרגיש נחיתות בהשוואה לחייל בצה"ל!"

„ארווין בחור־לעניין" מחמיא נון וצוחק, תוך שהוא משחרר את הרוכסן של מעיל־הרוח. „זה כבר אפשר לנשום. מתחיל להיות חם כמו שאנחנו רגילים, הה"

בצומת מחניים פונה הג'יפ מזרחה.

„אבנם יש לי בעיה", זורק ארווין בהיסוס. כבשיש את דרכו, „אבל מסוג אחר לגמרי".

נון עושה אזנו כאפרכסת, ומוריד אגב כך גם את הרוכסן המפסיל את חלון־הפלאסטיק של הרכב לידו. „קצת אוויר", הוא מתנאנח, ובדרך־עידוד הוא מוסיף: „אתה יכול לדבר גלויות, אתה יודע".

„אז העניין הוא הבחורה שלי. זאת מנתניה – –"

„הקצינה ההיא? גבריאלה?"

„כן... לא, היא כבר השתחררה. בעצם, הסבה להתגייס למשטרה, אבל שם לא הסכימו להבטיח לה מה שהיא רצתה, אז בסוף היא קיבלה עבודה במלטשה ליהלומים. בתור מזכירה. עבודה טובה מאד. היא כמו בעצם מנהלת להם את כל העסק... היא בחורה אינטליגנטית. אנגלית. והכל..."

„כן... אז מה הבעיה?" זוחק נון.

„רגע אחד, אני מגיע לזה... איזה כביש בחורבה: כבר יתקנו אותו כל פעם מורחים קצת אספלט, וזה שוזה לתחת... טוב, הבעיה היא שאני בחופשה הקרובה שתהיה לי חשבתי כבר לעשות את הצעד ולהציע לה שנקבע תאריך... תאריך בשביל חתונה... אבל עכשיו..."

„כן?"

„עכשיו, קודם־כל אני מתאר לי שיבטלו את כל החופשות. זה בטוח... אבל הבעיה זה לא זה... נניח שאני בכל־זאת פוגש אותה... אז אם הולכים למלחמה, זה בכלל זמן לקבוע תאריך לחתונה?"

„זאת הבעיה שלך?" תוהה נון.

„כן". מפטיר הלז בשפה רפה. „מה אתה היית אומר?"

„תגיד לי, אם באמת תהיה מלחמה, אתה חושב שאנחנו לא ננצח?"

„כמו שכן בחבאה", מתלוצץ ארווין. „מה, הסורים זה בכלל יד"ב בשביל צה"ל?"

„טוב, אבל הבעיות... זאת־אומרת, אם כולם ביחד עלינו?"

„המפקד אני מתפלא... אם יגייסו את כל המילואים... נכון, יהיו יותר קרבנות, אבל מישהו יכול לפקפק מה התוצאה תהיה?"

„אם כך אתה מרגיש", תוהה נון, „אז אני לא מבין מה הבעיה שלך".

„זאת אומרת, אתה במקומי היית קובע תאריך?"

„אני במקומך", משיב נון כמתוך שיקול־דעת. „הייתי קובע תאריך. אבל לא לשבוע הבא, הה"

„זה ברור".

„ואני במקומך", מוסיף נון, בהיתול סקס. „הייתי מכניס שאשתתף בחתונה שלך... אם תזמין אותי".

ארווין, הבולם עכשיו את הרכב ליד המחסום של המתקן, מסב פניו בחיוך אל מפקדו.

„עזרת לי לפתור בעיה", הוא לואט, בעוד הזקיף שמכבסית מגביה להם את המחסום.

„עכשיו נשאר רק לשמוע מה הכלה תגיד", זורק לו נון כלאחר־יד.

„זה יהיה בסדר, אני חושב", מהויר ארווין, מהורהר, תוך שהוא מחליף הילוך ועוצר בחריקת בלמים ליד בדיך המפקד.

(פרק מתוך „נון 67", חלק שלישי האחרון של הטרילוגיה „נדד", שתופיע בקירוב בשלשלות)

مكذا من الاجل

הפניקס הישראלי

בוא לעסוק במקצוע חדש
– מתכנן פיננסי –
בענף ביטוח חיים

למי מיועד המקצוע?
★ למי שמעוניין לפתח קריירה כעצמאי
★ שואף להגיע לרמת הכנסה גבוהה
★ בעל רצון לעסוק במכירות
★ כושר ביטוי טוב, יכולת ניהול מו"מ ושכנוע
★ השכלה תיכונית ומעלה
★ גיל 27 – 45

מהו תפקיד המתכנן הפיננסי?
★ המתכנן הפיננסי משלב בעבודתו תחומי התמחות כגון: כלכלה, משפטים, מיסוי, ביטוח חיים, דיני עבודה והשקעות
★ תפקידו לייעץ, לתכנן ולמכור תכנית חבילה שלמה המבטיחה ללקוח שמירת רמת חייו וחיי משפחתו
★ תפקידו לייעץ, לתכנן ולמכור לעצמאיים, בעלי חברות ועובדיהם מערך תנאים סוציאליים

מה תקבל מאתנו?
★ הכשרה מקצועית ברמה גבוהה
★ התחייבות לתשלום חודשי קבוע
★ סיוע מקצועי צמוד במהלך העבודה
★ גיבוי של חברה ותיקה ומצליחה בענף הביטוח

על המועמדים להתקשר – **תל־אביב:** טל: 03־620283 לעופרה או 03־620288 לחני.
חיפה: טל: 04־533191 למזל או ליהודית.
ירושלים: טל' 02־226130 או 02־226131 לחיה או חנה.
לקביעת ראיון, החל מיום א'

לחברת אלקטרוניקה באזור תל־אביב
דרושים/דרושות

1. ראש מדור סגל
לעבודה במחלקת כח אדם בנושאי גיוס, קליטת עובדים וטיפול שוטף בסגל החברה.
נדרש נסיון קודם של שנתיים עבודה בתפקיד דומה.

2. קצין/ת בטיחות בתעבורה
לטיפול בצי רכב בחברה.
נדרשת הסמכה כקצין בטיחות מטעם משרד התחבורה.
5 ימי עבודה בשבוע.

מועמדים יפנו בכתב תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 9045 תל־אביב, 61090, בפרוט המשרה המבוקשת.
– סודיות מובטחת –

אושיות חברה לביטוח בע"מ
דרושה
פקידה להנהח"ש
עם ידע בביטוח
בדבר פרטים: נא לפנות לטל: 03־246652

לחברת ייבוא בהרצליה פיתוח
כתבנית
אנגלית עברית
למעבד wordmill
שפת אם אנגלית – יתרון.
נא לפנות 052־557297 לנורית.

אנו מחפשים
טכנאי חשמל/אלקטרוניקה
לתפקיד
איש שרות טכני
הכישורים הדרושים: תואר הנדסאי – טכנאי חשמל או אלקטרוניקה.
נסיון של 5 שנים בנושאי חיווט וזיווד של מערכות צבאיות.
ידיעה טובה של השפה האנגלית
יתרון לבעלי נסיון צבאי בתחומים הנ"ל
אנו חברה באזור המרכז המובילה בתחומי החיווט הצבאי.
נא לפנות בכתב לת.ד. 852 גבעתיים
עבור אביבה ולפרט נסיון קודם והמלצות.

לנפשונית מועדון נופש וספורט קרית בן־גוריון
דרוש/ה
מנהל/ת אדמיניסטרטיבי/ת
תחומי אחריות
★ ניהול המשרד וטיפול במיסויים
★ כח אדם ★ כספים
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב לפי הכתובת: "מאכי" מפעלי ספורט ונופש בע"מ רח' שטריקר 42 ת"א מיקוד 62006.

למרצדס בנץ
דרוש
נהג צעיר
בעל רישיון ג'
להעברות ומסירות
רכב פרטי ומשאיות
נא לפנות לטלפון 03־254236

לחברה העוסקת בענף התיירות
דרושות **מוכרות**
דרישות התפקיד:
★ ידיעת שפות זרות
★ נסיון במכירות
★ ייצוגיות
מקומות העבודה:
נמל התעופה בן־גוריון או בית מלון בת"א
מעומדות מתאימות תפנינה בכתב יד תוך פרוט קורות חיים לת.ד. 33749 ת"א מ. 61337.
סודיות מובטחת.

ארגון ישראלי המקרבת ליהודי מבוגרים דרוש/ה
★ רכז/ת קרובים לתעשיה – לעבודה לפי שעות באזור אשדוד, רחובות והדרום. רקע טכני והכרת עם התעשיה רצוי ביותר. רקע בשיווק – יתרון רכב – הכרחי.
בדבר פרטים נא לפנות או להשאיר הודעה לשר בורד שליראמו
טל: 08־521885 או לשר דוד להבלציק טל: 03־302036.

ארגון ישראלי המקרבת ליהודי מבוגרים דרוש/ה
★ רכז/ת קרובים לתעשיה – לעבודה לפי שעות באזור אשדוד, רחובות והדרום. רקע טכני והכרת עם התעשיה רצוי ביותר. רקע בשיווק – יתרון רכב – הכרחי.
בדבר פרטים נא לפנות או להשאיר הודעה לשר בורד שליראמו
טל: 08־521885 או לשר דוד להבלציק טל: 03־302036.

למפעל בענף המתכת ליד צומת מסובים מתל־אביב
דרוש
אחראי משמרת
לי"ג משמרות
המשרה כוללת פיקוח והפעלה של תנורים תעשיתיים
03־826174

לבית אבות פרטי סיעודי במרכז הארץ דרושה
אחות ראשית
נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 925 ר"ג.

לבית אבות סיעודי
דרושים
אחים/יות
בעלי/ות נסיון
03־778052/3/4

למפעל להרכבת מבני מתכת
דרוש
מנהל ייצור
נסיון בעבודות מתכת
טלפון: 9233158

למשרד עורכי דין
דרוש/ה
עורך/ת דין
למשרה מלאה
03־282760
03־286065

THE DAN
למלון דן כרמל דרושים/ות
טבחים/יות
בעלי תעודה ונסיון במלונות 4–5 כוכבים
מתאימים/ות יפנו לטל' 04־386211

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
אדריכל/ית
נסיון רב
בעיצוב פנים
03־256354 03־269312

למפעל מזון בתל־אביב
לעבודת לילה
נהגים
רשיון ג'
לעבודה במשמרות.
★ חשמלאי מוסמך
★ מסיק דודים
★ מסגרים/רתכים
★ מכונאים
לפנות ת.ד. 5731 הרצליה, מלפון 052־81782

למשרד עורכי דין בחדרה דרושים
1. עורך דין
בעל נסיון בהופעות בתחומי המשפט האזרחי/מסחרי
2. עורך דין מתחיל
נא לפנות בכתב בצרוף פירוט מהלך חיים והמבי"ד לשר אשר בן נתן, דנצי שפירא ודחדי ושות' הלל יפה 23 חדרה
סודיות מובטחת

ל"בית אסיה"
דרושים
קציני ביטחון
יוצאי צבא
לעבודה במשמרות
טל' – 03־218217 לאנט

למצבעת בגדים חדישה
דרוש
הנדסאי/ כימאי מקסטיל
★ מתמחה בצביעה
★ נסיון הכרחי
טל: 03־334061 אחה"צ
03־623961 בערב.

ליטראמיל בע"מ
אור־יהודה
דרושים:
★ מזכירה לני־הול עברית, אנג־לית, הנה"ח יתרון
★ פקידה עם נס־יון, אנגלית יתרון
★ מנהש"ש ל־P.C
עוזרת למנהש
★ סובן לביקור בחנויות חשמל (רצוי בעל רכב מסחרי)
★ נהג, מחלק מחסנאי
תושב הסביבה.
במשרד – 03־358773.

לסוכנות ביטוח גדולה
דרושה
מזכירה למנכ"ל
תנאים טובים למתאימה
טל. 03־662434

מהנדסים
בכל התחומים
עם ובלי נסיון
נא לשלוח קורות חיים + המלצות לד"ר ברנרד ת.ד. 25176 תל אביב
– סודיות מובטחת –

לחברה בתל־אביב
דרושה
מזכירה
נסיון + ידע באנגלית + המלצות.
תנאים טובים.
בפרטים לפנות:
03־5461579

לחברת שיווק מוצרי קוסמטיקה
דרושות **דילות**
לקידום מכירות
הסכמים/ות
באזורי צפון ומרכז
03־9610888 בין השעות 8.00–12.00

לארגון ניהול והזנה הסטודנט הכלל־עמ'
דרוש/ה
עובד/ת
+ נסיון בהדרכה והפעלת מתנדבים
לפנות: 052־22249 לשר משרה.

עבודה בחו"ל
יצא לאור המדריך הראשון בישראל הכולל פרטים מקיפים על מכונות ועסוקה מרסית (כ"א) בארה"ב ואוסטרליה, המתעניינות בעובדים מהתחומים הבאים: מחשבים, הנדסה, פיננסים, ביטוח, בנקאות, שרותי משרד, אנשי מכירות, השכנתאות, נהגים, תעשיה, אומנות, רופאים, אחיות, סבלים, מלצרים, אבטחה, סבבי ועוד.
לקבלת המדריך, נא לשלוח המחאה ע"ס 23 ש"ח וכלל מקיים המשלוח בדואר ישיר לביתך, לפקודת "שרותי מידע 2000" ת.ד. 8165 ר"ג מיקוד 52181.

דרוש
טבח מעולה
לאולמי שמחות מפוארים בהקמה.
נסיון באולמי שמחות+ניהול מטבח.
תנאים מצוינים
לפנות לטלפון – 03־825596 למורד

לרשת מרפאות שיניים ארצית
דרושים
רופאי שיניים וסייעות
בכל חלקי הארץ
03־497571־2־3 לרות מיום א'.

מאגרי אנוש בע"מ
שרותי כח אדם
דרושים
★ **כתבניות עברית אנגלית**
נסיון בהדפסה, ניסוח, עבודת משרד ממוחשבת – חובה טלקס ופקס. – יתרון
★ **דפסי אופסט**
נסיון ½ שנה לפחות
★ **מנהל מחלקה טכנית**
טיפול בלקוחות,
נסיון מוכח בשיווק ידע במיחשוב משרד.
כל העבודות קבועות
"מאגרי אנוש" – דרך השלום 20 תל־אביב
03־331657 ,333420 ,337578 ,336079

למר ושותי בעים דרושים:
★ **מתקינים לציוד תקשורת/ עוזרי חשמלאים**
דרישות:
★ מיומנות בהתקנת מכונות
★ התקנת תשתיות לחשמל
★ ידע כללי בחיווט
★ יוצאי צבא
טל: 03־809191.

היפרכל קניון איילון
דרושים/ות
★ **עובדי/ות מעדניה**
★ **עובדי/ות קפיטריה**
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

טנא נגה
מוצרי חלב גלידות ושלגונים
דרושים
מכונאי תעשיה
★ בוגר בית ספר מקצועי במגמת מכונאות 3 שנות נסיון לפחות בתעשיה, עדיפות במפעלי מזון.
חשמלאי מוסמך
★ בוגר בית ספר מקצועי במגמת חשמל
★ נסיון מוכח באחזקת מתקני חשמל תעשיתיים ובקרים מתוכנתים
★ רצוי ידע באלקטרוניקה
★ רשיון מוסמך חובה
מגורים באזור בין רחובות לאשקלון/קרית גת
רק פונים מתאימים יענו
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ת.ד. 497 קרית מלאכי 70900
עבור כח אדם

למפעל מזון גדול בראשל"צ
דרושה
קלדנית מנוסה
(למחשב I.B.M 36/S)
★ ידע בשיווק והנהלת חשבונות.
★ הפעלת המחשב באופן עצמאי.
★ נסיון מוכח של 3 שנים לפחות (המלצות).
★ שעות עבודה בלתי שגרתיות.
★ עדיפות לתושבות ראשל"צ והסביבה.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 500 נס־ציונה

לחברה מסחרית
דרוש:
מפעיל מחשב I.B.M־36
העבודה במשמרות:
א'־ה' 7.00־14.30, 14.00־21.00
ו' 7.00־12.00, 11.00־15.30
רק בעלי נסיון מוכח של שנתיים לפחות במחשב הנ"ל, מתבקשים
להתקשר לטל. 03־613255

למפעל תעשייתי דרוש
פקיד שכר וכח־אדם
דרישות התפקיד: בעל נסיון בעיבוד שכר באמצעות לשכת שרות.
ידע בחוקי עבודה.
כושר תיפעול, תודעת שירות ויחסי אנוש מעולים.
★ 5 ימי עבודה בשבוע
★ תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 530 ראשון לציון.

לחברה צעירה ודינמית
דרוש
חשב
★ בעל תואר בכלכלה או בחשבונאות
★ נסיון של 5 שנים לפחות
★ העבודה הינה במשרה מלאה
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 33263 ת"א עבור מס' 80

למפעל באיזור התעשיה הרצליה
דרוש
נהג מיכלית – משאית
סוג רשיון מעל 15 טון
נסיון בנהיגה על מיכלית לפחות 5 שנים.
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ל־ת.ד. 2035, איזור התעשיה, הרצליה. מיקוד: 46733.

למפעל מתכת ביבנה
דרוש
הנדסאי/טכנאי
בעל ידע ונסיון באיזוד אלקטרוני
טלפון 08־436861/2/3

למפעל גדול בראשל"צ דרושה
פקידה לעבודות עזר
לאחר שרות צבאי
נדרש נסיון בעבודה עם מחשב והדפסה במעבד תמלילים.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 31318, תל־אביב.

מזכירה
נסיון קודם בעבודות מזכירות,
יכולת עבודה עם קהל
ונהול משרד באופן עצמאי. ידע בהדפסה.
משרה מלאה. התחלה מיידית.
לקבלת פרטים וקביעת ראיון
נא להתקשר 03־375063
שלוחה 240 (ריבי) בימים א', ב'
13.00–11.00
החברה להגנת הטבע

לרשף מחשבים
דרושים
1. מתקיני מערכות
לאחר שרות צבאי
עדיפות לבעלי הכרות עם PC
רשיון רכב חובה
2. מחסנאי
לאחר שרות צבאי
עדיפות לבעלי רקע במחשבים
נא לפנות בטלפון 5־733064 לרן

לגד מהנדסים בע"מ
דרושים
1. איש מחשבים
בעל רקע הנדסי־כלכלי.
נסיון בשימוש ב־DBASE
וב־3, LOTUS 1,2
שעות עבודה גמישות
2. כתבניות
נסיון בהדפסה/עבוד תמלילים
ידע בסיסי בהנהלת חשבונות
לתאום ראיון לפנות לחנה 03־768853

לקבוצת
השמירה
דרושים לסניף ירושלים
מאבטחים
ליחידת אבטחה
1000 ש"ח נטו + השעות
★ יוצאי יחידות קרביות ★ עד גיל 35 ★ פרופיל 65 ומעלה ★ העבודה במשמרות ★ מתאים בעיקר לסטודנטים ★ שיבוץ אישי למשמרות
נא לפנות למשרדי הסניף ברחוב הבצלת 19 ירושלים, בימים ראשון 4.10 ושני 5.10 בין השעות 14.00–16.00

למפעל שיש ברמת־גן
עובד שיש מקצועי
בעבודה 03־703683
ובבית 03־9221506

דרוש
עגורנאי
לענף צריח – מגדל
באתר בנייה
להתקשר 8–13 16–19
894150 – 848433

אלמוג – תעשיות תכנה
דרוש
מדריך לקוחות
מנוסה בהנהלת־חשבונות ומלאי
לפנות בכתב בצרוף רקע מקצועי וקורות חיים "אלמוג" בע"מ
רח' האמנים 7 ת"א מ. 67897
טלפון: 03־335862

למפעל אופנה במרכז תל־אביב
דרושים:
עובדי ייצור
למשמרת לילה
מתאים גם לסטודנטים
03־613248 03־613923 מאיר.

לנציגות ישראלית של
חברת תעופה זרה
דרוש/ה
איש/ת מכירות בכיר/ה מינהלן
בעל/ת נסיון מוכח במכירות, מרץ ויוזמה לתפקיד עצמאי ומעניין הכולל קשר עם סוכני נסיעות, חברות תעופה וניהול אדמיניסטרטיבי שוטף.
כושר ניהול מו"מ, יחסי אנוש מעולים וידיעת השפה האנגלית – הכרחיים.
נסיון בענף התיירות ו/או התעופה – יתרון.
אתגר רב והזדמנות יוצאת דופן להשתלב בחברה דינמית ומצליחה
מקום העבודה בת"א
לפנות לחברת ירמאן לרונית 03־295694 משרה 808
– סודיות תשמר בקפידה –

ויטקו
למפעלנו בחולון דרוש
מנהל למחלקת משלוחים
★ בעל נכונות לעבודה החל מהשעות המוקדמות של הבוקר.
★ בעל נסיון בניהול צוות עובדים.
★ בעל נסיון בניהול מחסן תוצרת.
★ רשיון נהיגה הכרחי.
★ גיל 30 – 40.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לגלידות ויטקו 1979 בע"מ, רח' המשור 9 אזור תעשיה חולון מיקוד 58815 ליפעת.
רק פונים מתאימים יענו.

אם
את/ה בעל/ת נסיון מוכח
במכירות
עם יכולת התבטאות
בכתב ובע"פ
אותך
אנו רוצים
לפרוייקטים ייחודיים
בעיתון יומי גדול
לפנות: 3–5103141

דרושים
סוכנים עצמאיים
באזור ת"א והמרכז
להפצת מכונות צילום מסמכים
וציוד מיכון משרדי נוסף
03־259415
לפנות למר שגיא

קיבוץ טאסא מעוניין
בטבח/ית
אפשרי גם למטרות קליטה
06־988531

למשרד הראשי תיירות פנים בע"מ
דרושה
פקידת הזמנות
עם שלוש שנות נסיון.
לתאום פגישה נא לפנות לטלפון 247237/8,9 לנאוה.
– סודיות מובטחת.

לחברה במרכז הארץ דרוש
מהנדס אפליקציות
(רצוי מהנדס מכונות)
בנושא CAD–CAM
המועמד חייב להיות בעל נסיון של שנתיים לפחות
ביישומים של מערכות CAD–CAM בתחום העיבוד השבבי.
התפקיד כרוך בנסיעות לחו"ל.
נא לפנות לת.ד. 3222 פתח־תקוה 49131

לחברה קבלנית לאינסטלציה וצנרת
דרושים
★ **מהנדס/הנדסאי**
לכמויות ומכרזים
★ **שרברבים**
★ **ראשי קבוצות**
טלפון: 03־990486 מיום א'.

לפרויקטים יחודיים בשיווק ופרסום
דרוש צוות צעיר ודינמי של
סוכנים ומנהלים
במקומות הבאים: חיפה, ירושלים, טבריה, ת"א, ראשל"צ, ורחובות.
דרישות התפקיד: יכולת שכנוע, יצירתיות, תקשורת בין אישית, יוזמה. (רצוי רכב, ידיעת שפות יתרון).
תנאים: בסיס + אחוזים + בונוסים, לפי הכישורים.
טלפונים:
323450, 322027, 03־321845 / שולי.
סודיות מובטחת

לחברה בענף חלפי רכב בתל־אביב
דרוש
מחסנאי
רצוי מפ"ט, בעל ידע בחלקי חילוף לרכב.
טל' 03־833314 אחרי הצהרים לרוני

המועצה המקומית **אור־יהודה**
דרושה
רכזת לפרויקט
לגילאי 3־0 בחצי משרה
תואר אקדמאי בחינוך לגיל הרך (רצוי בוגרת תכנית שורץ) או מדעי ההתנהגות.
להתקשר אל יהודית: 03־348403
03־354111
יצחק בוכובזה עו"ד
ראש המועצה

עיריית רמת־גן
הודעה על משרה פנויה
תיאור המשרה:
מנהל מחלקת תחבורה ומוסך באגף התברואה
תאור התפקיד ודרישות המשרה יש לקבל באגף כח אדם בעיריה רח' ביאליק 35 בנין ב' קומה ב'.
הבקשות יש להגיש לאגף כח אדם עד ליום 10 ימים מיום הפרסום.
אורי עמית
ראש העיר

המועצה המקומית **אור־יהודה**
לשרות הפסיכולוגי חינוכי
דרוש פסיכולוג
תנאי שכר משופרים, התמחות מוכרת.
פרטים נוספים – לפנות לדב אבן זהב
טל. 356489, בערב 9368867
יצחק בוכובזה עו"ד
ראש המועצה

אסקה
אסקה בע"מ חברה לשיווק והפצה
מקבוצת פוליסונגר תעשיות
דרוש
מחסנאי
נסיון קודם בניהול מחסן
רצוי ידע בחשמל
ידיעת השפה האנגלית – יתרון
נסיון בטיפול בלקוחות ובמכירות דלפק
5 ימי עבודה
לפנות טלפון: 03־707146, לרוני.

קדמה
האגודה לפיתוח וקידום כפרי נוער בישראל
כפר הנוער "קדמה"
באווירה כפרית ויהודית
לעבודה בעלת אתגר טיפולי עם נערים ונערות מנותקים
דרושים:
1. סגן מנהל הכפר
בעל נסיון בעבודה
עם אוכלוסיה כמתואר.
בוגר מדעי ההתנהגות, עו"ס
פסיכ, חינוך וכדומה.
2. מדריכים/ות טיפוליים
דרישות:
★ בעלי תעודת בגרות או השכלה גבוהה אחרת
★ בעלי אישיות ייחודית לעבודה כמתואר
★ מגורים במקום חובה
פרטים: לפנות לאבי 08־582009 08־582126

לחברה גדולה למזגני אויר הנמצאת בהקמה
דרושים
1. מנהל שיווק
הכישורים הנדרשים: נסיון של לפחות 5 שנים בשיווק ידע טכני במזגנים, ידע בניהול ואירגון.
2. מנהל התקנות ושירותים
הכישורים הנדרשים: נסיון של לפחות 5 שנים בהתקנת מזגני אויר, כושר בניהול ואירגון.
נא לפנות בכתב יד עם קורות חיים אל ת.ד. 50406 ת"א – 61500 או טלפונית 3־660282־03

מילא
מרכז יעוץ למשאבי אנוש

עבור אחד מלקוחותינו
מפעל מזון גדול
הנמצא בתנופת התפתחות
דרושים:

★ טכנולוג מזון - (חבר הנהלה)
לעבודה בעלת אתגר, בפיתוח
מוצרים ואחריות כוללת לבקרת איכות
(משרה מס' 20).
כישורים נדרשים:
★ נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיית מזון.
★ השכלה אקדמאית.
★ יכולת תכנון וניהול גבוהים.
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית.

★ מנהל מחסנים - (משרה מס' 30).
כישורים נדרשים:
★ נסיון של 3 שנים לפחות בניהול מחסנים.
★ נסיון קודם בניהול מלאי באמצעות מחשב.
★ כושר ארגון והנעת עובדים.
★ יכולת קריאה והבנה של השפה האנגלית.
★ נסיון קודם במפעל מזון - יתרון.

★ עובד מחסן טכני - (משרה מס' 40).
כישורים נדרשים:
★ מסור, חרוץ ובעל יחסי אנוש מעולים.
★ יכולת ארגון.
★ אנגלית בסיסית חובה.
★ נסיון קודם במפעל מזון ממוחשב - יתרון.

על המועמדים להיות נכונים להעתקת מקום מגורים.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד, בצירוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 22511 תל-אביב, בציון המישרה המבוקשת.

סודיות מובטחת לכל פונה!

מודעה זו מיועדת לגברים ולנשים כאחד.

גיוס עובדים • מבדקים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ופתוח ארגוני

גדול יצרני המדחסים
אהליאב בע"מ

לרגל ההרחבה דרושים:
1. **אנשי מכירות** עם ניסיון במכירת מוצרים לתעשיה.
2. **מחסנאי מוסמך** עם ידע בניהול מחסן טכני ממוחשב אפשרי הנדסאי ייצור.
3. **פועלי עיבוד שבבי**
4. **מרכיבים** בעלי רקע טכני
5. **פקידה מדפיסה** עברית אנגלית

לפנות לאהליאב ביום א' רג' בין 7:00 – 5:00 בערב
רח' שנקר 1 אזור תעשיה הרצליה פיתוח.

אורט ישראל

המכללה הטכנולוגית אורט ע"ש רבאודה בכרמיאל
דרוש
מנהל אדמיניסטרטיבי
בעל השכלה אקדמית
שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
ידיעת שפה נוספת יתרון
יועדף בעל נסיון קודם בתחום המנהל ורקע טכני
דרגת השכר תקבע בהתאם לנתוני המועמד
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים והעתקי תעודות על השכלה ונסיון עד לתאריך ה-30.10.87 לת.ד. 87 20101 (עבור מועמד)

Systematics
סיסטמטיקס נתונים מנוהל
PRIME Computer

עם התרחבות פעילותנו דרושים:
אנשי תוכנה מעולים
לתפקיד
SYSTEM ENGINEER
אנו מחפשים אנשי תוכנה צעירים ונמרצים למתן שרותי תוכנת מערכת, יעוץ ופיתוח לקהל לקוחותינו.
התכונות הנדרשות:
* בוגר אוניברסיטה, הנדסאי או בוגר ממר"מ
* יכולת למנהיגות ועצמאית
* יכולת לעבוד עם לקוחות
* רקע במערכות הפעלה – הכרחי
* נסיון בעיבוד נתונים מסחרי – יתרון
* עד 4 שנות נסיון
למועמדים שיתקבלו יוצעו תנאי עבודה מצויינים והזדמנות להשתלב בחברה מובילה בשוק העולמי.
המעונינים יפנו בכתב בלבד לפי הכתובת: סיסטמטיקס בערבון מוגבל, רח' ביאליק 155-157 רמת-גן 52523, ויציינו על גב המעטפה לתפקיד SE

למוסד ממלכתי בחיפה
דרושים/ות
דוברי רוסית
כשורים נדרשים:
★ כושר הבעה מלא בעברית בכתב ובע"פ.
★ השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לאקדמאים/ות).
★ מעורים/ות היטב בחיי הארץ ולאחר שרות צבאי מלא.
★ למועמדים מתאימים שאינם תושבי חיפה והסביבה ינתן סיוע בדיור.
המתאימים/ות ישולבו בעבודה קבועה ובמשרה מלאה.
מעוניינים/ות העונים/ות לדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 2133 חיפה (מיקוד 31020), ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' טלפון ומס' ת.ז.
פונים/ות מתאימים/ות ייענו.

ל"מוסד בדרום"
דרושים
★ **פיסיקאים צעירים מצטיינים**
לעבודה מעניינת וחדשנית בתחום האלקטרו-אופטיקה והלייזרים.
תישקל מועמדותם של בעלי תואר בוגר או מוסמך.
קיימת אפשרות לשלב את העבודה בלימודים לקראת תואר גבוה יותר.
זאת הזדמנות מיוחדת להשתלב בצוות מהמתקדמים בתחומו ולעבוד באווירה יוצרת במעבדה, ממותקנת במיטב הציוד, ובתחום המפעל בתנופה. למועמדים שיתקבלו יוענקו תנאים טובים במיוחד, כולל עזרה בדיור.
★ **מהנדסי מכונות**
בעלי תואר ראשון או שני בהנדסת מכונות.
דרוש ניסיון של 6-8 שנים באחד מהתחומים הבאים:
– עיבוד שבבי.
– ריתוך צורת וקונסטרוקציות.
– אחזקה מכנית.
– ניהול פרוייקטים.
לבעלי נתונים מתאימים מובטחים תנאים טובים.
כתובתנו לפניות אישיות ת.ד 133 באר-שבע.

מא משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ

חברה אמריקאית העוסקת בתחום רכיבי אלקטרוניקה מתוחכמים מחפשת, לצורך פעילותה בשוק הישראלי, את בעלי התפקידים הבאים:
1. **מנהל מכירות**
הכישורים:
• נסיון בתחום הפיתוח האלקטרוני, דיגיטלי ואנלוגי.
• נסיון מוכח במכירות והכרת השוק הישראלי.
• שליטה באנגלית.
2. **מנהל חשבונות**
הכישורים:
• ידע ויכולת בהפעלת הנהלת חשבונות ממוחשבת.
• ידע במערכת חשבונות דו-מטבעית.
• נסיון מוכח של 3 שנים לפחות.
• שליטה באנגלית.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת גן 52101
סודיות מובטחת.

דרוש
מנהל עבודה מעולה
לעיבוד שבבי, חריטה כרסום ומסגרות, בעל נסיון מעל 10 שנים.
טל. 08-242377, 08-221053 03-727345

דרושות
מזכירות קבלה
★ 6 שעות לשעת עבודה
★ 2-3 ימי עבודה בשבוע בשעות 08.45 – 16.00 או 15.00 – 20.00
★ מתאים לסטודנטיות כאחד
להופעה ביום 6.10.87 בין השעות 16.00-18.00
בת"א: אבן גבירול 2 בית אליהו קומה 6, גב' חיים שפירא.
י-ם: רח' סוקולוב 1 כיכר ציון, גב' ר. גולפרב.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 י-ם 91920

משרה פניה מס' ח'/254/87
רכז/ת תא טכני
המחלקה להתיישבות מקום: רחובות
תאור התפקיד
1. אחראי/ת על ארכיון מפות וכן על צוות עובדים המכינים מפות של ישובי החבל.
2. הפעלת מדידות, טופוגרפיה, פרצלציה, ניקוז, ביוב, מים וכו' ע"י גורמי חוץ.
הכישורים הדרושים
1. בעל/ת השכלה תיכונית, רצוי בעל/ת טכנאי/ת מוסמך/ת
2. בעל/ת נסיון של לפחות 3 שנים בשרטוט, מפוי ומדידות
הדרגה המוצעת: 5-8 בדירוג המקצועי
רי"ז – יט' 2 בדירוג האחיד
התאריך האחרון להגשת הצעות 18.10.87

TRIUMPH INTERNATIONAL
JERUSALEM
sucht
Deutsch/Hebräische Sekretärin.
Schreibkraft mit Erfahrung in Leitung eines Büro's.
Ganztägige Arbeit.
5-Tage-Woche.
Zuschriften erbeten an P.O.B. 10146, Jerusalem oder telefonische Bewerbungen an Dvora, 02-715255
Triumph International

המועצה המקומית
מעלה-אדומים
דרוש
מנהל מחלקת אחזקה
כישורים: מהנדס, הנדסאי או בעל תואר אקדמאי רלוונטי
נסיון מוכח באירגון, תכנון ארוך טווח והפעלת צוותי תחזוקה של תשתיות עירוניות.
דירוג – 7-9
דרישות: יכולת עבודה בתנאי לחץ ובשעות לא מקובלות. התפקיד מחייב מגורים במקום.
מועמדות בכתב, בצירוף קורות חיים, תעודות והמלצות יש להגיש עד ליום ה-15.10.87 לת.ד. 20 מעלה אדומים ד.נ. מזרח בנימין, 90610 עבור מר אדם.
רק מועמדים מתאימים יענו.

מא משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ

לחברה תעשייתית באזור עכו דרוש
חשב
התפקיד:
• ניהול מערכת הנהח"ש ממוחשבת.
• טיפול בגזברות, מיסוי, מאזנים ותזרים מזומנים.
כישורים:
• רואה חשבון מוסמך.
• נסיון של 3 שנים לפחות בתעשיה.
• בעל נסיון ניהולי.
• גיל - עד 35
המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת גן 52101
סודיות מובטחת.

דרוש למוסד רפואי
באיזור ת"א
איש אחזקה
למיכשור רפואי
ניסיון - במערכות
טומוגרף ממוחשב
אולטרה סאונד
ורפואה גרעינית
למועמד המתאים
תנאים טובים
לפנות בכתב ולצרף קורות חיים
ת.ד. 31296 ת"א מיקוד 61312
אל-עד

לבהר בית-ספר מקצועי
ילידצא לפרישה מוקדמת
בעל ידע טכני והמחפש אתגר
מוצעת משרת
מדריך מקצועי
מקום העבודה רחובות
לפנות בטלפונים: 08-465575 08-461133

נעמת — תנועת נשים עובדות ומתנדבות
לביה"ס התיכון המקצועי בית פולה ביפו
דרושים
מורים/מורות
½ משרה עברית
½ משרה אנגלית
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות ביה"ס טל' 03-822386 או אחה"צ טל' 03-240714 לברוריה.

מכון ויצמן למדע
דרושים/ות
• **עוזר/ת מחקר**
בעל/ת תואר Ph.D. בביוכימיה, ביולוגיה או מיקרוביולוגיה, לעבודה עצמאית בחקר הביוכימיה של ההתנהגות (משרה 18/87).
• **מזכירות-כתבניות**
דרושה ידיעה מושלמת בשפה האנגלית (שפת אם), הדפסה מעולה בשפה האנגלית וידע במעבד תמלילים ("Script") – להדפסת מאמרים מדעיים (משרה 31/87).
נא לפנות בכתב, בכיון קורות חיים, נכון קודם ומספר המשרה, אל מחלקת כח אדם, מכון ויצמן למדע, רחובות 76100.

אגש סקאי ספיד בע"מ
תובלה בינלאומית
דרושה
איש מכירות
לתפקיד מגוון ואפשרויות קידום
כישורים: נסיון במכירות רצוי בספנות וכושר ניהול מו"מ עם מספר רב של לקוחות. התפקיד כולל עבודת משרד ועבודת חוץ. רכב חובה.
לראיון נא לפנות: 03-371282 לענתבי

לדרומר אברהם ובניו בע"מ
דרושים:
★ **שמאי רכב צעיר**
מורשה משרד התחבורה
★ **מתמחה צעיר**
בוגר שלוחות הטכניון בעל רקע במכונאות רכב.
לקביעת ראיונות טלפון:
03-742794 03-771426

למכינה קדם אקדמית
בסמינר הקיבוצים ת"א
דרושה
מורה לגיאוגרפיה
(רצוי עם נסיון בהכנה לבחינות בגרות)
המעונינים מתבקשים להתקשר מיום א' בין השעות 8:00-14:00 לטל: 03 424221 לימימה
שיטה & שיטה

לחברת תקשורת „רם טלקס" בת"א
דרושים
1. **בחורה אינטליגנטית** בעלת שליטה מוחלטת באנגלית + הדפסה טובה (רצוי על טלקס או מסוף). שפת נוספת צרפתית ו/או גרמנית יתרון גדול
2. **בחור/ה** בעל/ת שליטה מוחלטת בשפות אנגלית ועברית עם יכולת תרגום לשתי השפות. שפות נוספות צרפתית ו/או גרמנית יתרון גדול. העבודה במשמרות, התנאים טובים
טל' 03-233558

למלון
גלי זוהר ★★★★
ים המלח
דרושים:
★ **ברמן** בעל נסיון
★ **פקידי קבלה** בעלי נסיון
★ **מלצרים** בעלי נסיון
★ **מלצריות**
הגשה
תנאי שכר הולמים
★ אפשרות לינה במקום. מועמדים/ות יפנו לצפי פנחס בדואר טל: 057-84311

דרושים:
אנשי מכירות
★ לשיווק והפצה כלים מכאניים
★ וקשורים לאלקטרוניקה ודיוד.
רצוי נסיון בענף
תנאים טובים למתאימים.
03-280188

לאלקטרות מחשבים תקשורת דרושים: לבאר-שבע ותחנה
אנשי מכירות מקצועיים
למחשבים מקצוע הפיננסי – לתל-אביב 03-284084
עובד
אחרי צבא לעבודות כלליות. רשיון לקטנוע ופרטי תחבה
03-292261

אנו מבטיחים לשמור לך להחזיק
4,320.-
שיח לחודש ברוטו
אם אתך מוזדמנת מעבודת שכר מבוססת על סדר, משמעת, דיוק ואמינות בנורמות-מאפשר לך להכנסך אלינו בכל הארץ.
התקשר/י לקביעת פגישה אישית לאנדי 03-658939

לחברת מחשבים
דרוש
פקיד ביצוע
למערכות V.F.E
עם נסיון VOLLIE + VSAM
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 37657 תל אביב מיקוד 61375.

לבית ספר אקסטרני בקר לנוער
כתות י"א י"ב
בפקוח משרד החינוך והתרבות
ראשון-לציון
דרושים
מורים/ות
לשנת תשמ"ח
במקצועות הבאים:
תנ"ך, גיאוגרפיה, הסטוריה, אזרחות ותולדות האמנות, סוציולוגיה ואנגלית
בפרטים נא לפנות: ביה"ס רח' הפרדס הראשון 3 (פינת רוטשילד 122), טל' 959938 בשעות 08.00 עד 13.00.

לחברת שיווק ארצית
דרושים
מנהלי סניפים
אזורים: תל-אביב, חיפה, רחובות, רשל"צ, אשדוד, אשקלון, נתניה
כישורים נדרשים:
• יכולת ניהול והנעת אנשי מכירות, כושר ארגון וניהול משא ומתן
• יכולת עבודה עצמית, נכונות לעבודה קשה ובעלת אתגר
• מרץ, יוזמה, כושר שכנוע, תושיה וחדשנות
יועדפו מועמדים בעלי רקע ונסיון בניהול קידום מכירות, מדיה והכשרת הנוער, ניהול אדמיניסטרטיבי וניהול אנשי שיווק ומכירות
המועמדים שייבחרו יעברו מסלול הכשרה ויהנו מתנאי שכר טובים.
לפנות בכתב יד על נייר חלק, בצירוף קורות חיים, נסיון קודם ומספר טלפון, לת"ד 750, באר-שבע, מיקוד 84106, לידי יוסי
סודיות מובטחת

לפרסום טמיר כהן (יעקבסון)
דרושה
כתבנית מעולה
בעלת נסיון של שנתיים לפחות בעבודה עם מעבד תמלילים WARDMILL על מערכת הפעלה MS DOS.
נא להתקשר מיום א' לחגית 03-268251 (משעה 08.30).

למוטורולה
תקשורת ישראל בע"מ
דרוש
מהנדס פיתוח
להשתלבות בצוות פיתוח של מערכות תקשורת תוך שימוש במעגלים אנלוגיים ודיגיטליים:
כישורים:
★ מהנדס אלקטרוניקה.
★ נסיון של 2-4 שנים בפיתוח
★ רצוי ידע בתחום ה-R.F
המעוניינים יפנו בשעות העבודה לטל': 03-388652.

לחברת ביטוח גדולה בתל-אביב
דרושים
1. **מנהל רכישה**
בענף הביטוח הכללי
בעל נסיון של לפחות 3 שנים בענף הביטוח.
2. **עובדים**
לענף ביטוח חיים
מועמדים בעלי בגרות ריאלית לפחות, שימצאו מתאימים, יקבלו הכשרה מתאימה וישולבו בעבודה.
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים, לת.ד. 1469 תל-אביב 61014, עבור „מחוז".

לעסק חקלאי העוסק ביצוא
באזור גדרה – אשדוד
דרושים:
1. **עוזר למכירות בחו"ל**
★ התפקיד דורש שהיות ארוכות בחו"ל וכרוך בשעות עבודה לא מקובלות
★ דרושה ידיעה מושלמת של השפה האנגלית, ידיעת ספרדית יתרון.
2. **מרכז לבית אריזה**
★ העבודה כרוכה בימי עבודה רבים וארוכים.
3. **עובדים לבית אריזה**
4. **עובדי אחזקה**
נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים ולציין עבור יצוא חקלאי לת.ד. 101 סביון.

לחברה בינלאומית פרמצבטית
דרוש
תעמולן רפואי לכל הארץ
דרישות:
★ רקע במדעי החיים
★ מגורים באזור המרכז
★ אנגלית, ברמת שפת אם
★ בעל רשיון נהיגה
★ גיל: 30-45 שנים
מובטחת עבודה בעלת אתגרים למועמדים המתאימים.
נא לפנות למנחם רוזן טלפון: 03-297032/3 בין השעות 08.00-13.00.

דרושים
איש מכירות
בעל נסיון בתחום
מחשבי PC
וציוד היקפי.
למועמד המתאים מובטחים תנאי עבודה משופרים בחברה דינמית ומבוססת.
מועמדים בעלי נסיון בלבד יפנו טלפונית החל מיום ו' 4.10.87 לטל. 03-340962.
לגב' דיזה
סודיות מובטחת
OMNITECH
אומניטק

פולגת תעשיות בע"מ
למח' הגזברות בתל-אביב
דרושים:
1. **מתכנת/ת על י.ב.מ S/38**
נדרש נסיון של 3 שנים ב-R.P.G-3
נא לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים לת.ד. 50360 תל-אביב 61500
2. **עובד/ת בוגר/ת תיכון**
רצוי רקע בהנהלת חשבונות ונסיון בעבודה על מסוף
נא לפנות לבקי מיום א' טלפון 664021, ת"א
משרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע
תנאים הולמים למועמדים המתאימים.

קופת חולים
מכבי
דרושים
למעבדה רפואית
בראשון לציון
עובדי מעבדה רפואית
(לבורנטים)
בעלי נסיון במעבדה רפואית
לפנות למר צבי רוזנצוויג טל: 03-995495.

תלמה
לסניף ירושלים
דרושים
נהגים
כישורים דרושים:
★ 12 שנות לימוד
★ רשיון נהיגה על משאית
גיל עד 35
המעוניינים מתבקשים להתקשר לטל 02-853547 בימים א' עד ה' בשעות 14.00 עד 16.00 ולבקש את אברים ריבר.

האיגוד הישראלי לשיתוף בינלאומי
מבקש לאייש משרות:
1. יועץ בכיר לענייני פרוייקטים
2. יועץ בכיר לענייני הדרכה
3. יועץ בכיר לענייני כספים

1. **יועץ בכיר לענייני פרוייקטים**
[illegible]
2. **יועץ בכיר לענייני הדרכה**
[illegible]
3. **יועץ בכיר לענייני כספים**
[illegible]
עד 20.10.87 לאגוד הישראלי לשיתוף בינלאומי, ת.ד. 1300 ירושלים 91130.

מכתבה מן האכיל

יותר טוב מנפאואר

לסניף רחובות
הרצל 190, א'-ה' 08:00-14:00
ו' 08:00-12:00
טל: 08-473734, 461717

דרושים

* **מתכנת מערכות**
מנוסה, ידע ונסיון במחשב IBM-VM או ב-VAX-VMS.
* **בוגר מדעי החיים (B.A.)**
ביוכימיה/ביולוגיה + רקע טכני, לעבודה במעבדת תרופות.
* **טכנאי מכונות מנוסה**
לאחזקת מערכות אוטומטיביות, באיזור אשדוד.
* **שרטט/ת מכונות**
מנוסה בתיב"מ.
* **מזכירה בכירה עברית־אנגלית**
5 שנות נסיון לפחות, ידע ב-W.P. למשרה מלאה.
* **פקידת יבוא/יצוא**
3 שנות נסיון לפחות במפעל תעשייתי, למשרה מלאה.
* **מעבדות תמלילים מנוסות**
א. בוורדסיל עברית/אנגלית.
ב. ב-א/ב באנגלית.

שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים — כחוק.
שנה טובה וגמר חתימה טובה לכל עובדינו ולקוחותינו.

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה • באר־שבע • רחובות

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

אורבוט מערכות בע"מ

חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטלגנציה מלאכותית וראיה ממוחשבת, לבדיקות איכות של מוצרים אלקטרוניים

עם הרחבת פעילותנו דרושים לנו:

★ מהנדסי אלקטרוניקה

להשתלבות בצוות פיתוח מערכות בתחום ראיה ממוחשבת, דרושים בעלי יוזמה, עצמאיים ומקוריים עם נסיון של 3-5 שנים באחד מהתחומים הבאים:
* תכנון מעגלים ספרתיים מהירים.
* עבוד תמונה/אותות.
* בקרה אנלוגית/ספרתית ותכנון אנלוגי.

נא לשלוח קורות חיים בכתב יד לת.ד. 215 יבנה מיקוד 70651 עבור משרה פת/330

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

לתושבי גוש דן

בוא לבנות קריירה עצמאית מכניסה, בעיסוק דינמי

ורב־אתגרים ולחיות –

יועץ בטוח חיים

אנו נעניק לך:
* הכשרה מקצועית יסודית בתחומי ביטוח חיים, פנסיות, כלכלה, דיני עבודה, תיכנון וייעוץ פנסיונים
* הכנה לבחינות של האוצר
* סיוע מקצועי צמוד
* הכנסה הולמת לכישוריך
* מסלולי קידום אישיים

תצליח אם אתה:
* בעל יכולת גבוהה בתקשורת בין אישית
* גיל 35 ומעלה
* השכלה תיכונית מלאה לפחות

לפנות אישית
באזור ת"א 614272 איידלר שרה
באזור כ"ס 052-23346 שוורץ אריה
באזור חולון 845045 אסייג דוד

נא לצלצל מיום א' ואילך משעה 8.30 עד 15.30

ביה"ס בכפר מסריק
מעוניין
במורה לחינוך מיוחד
04-916621
לגילי בן נאם

חנות חלפים
דרוש
שליח
+ רשיון לאופנוע + רכב
מגורים באזור ראשל"צ
טל. [illegible]

אמפא

למחלקת שירות ת"א והמרכז
דרושים

עובדים עצמאיים

בעלי רכב מסחרי או פרטי לביצוע עבודות שירות למקררים, בבתי לקוחות.
* העבודה הינה על בסיס קבלני
* אין צורך בידע מקצועי ספציפי
* הדרכה מקצועית תינתן ע"י אמפא
מועמדים מתאימים יפנו החל מיום א' למר שלמה גילאון רח' המסגר 9 ת"א טל. 03-379712 בין השעות 9.00—10.30

למפעל מתכת בת"א
דרוש
חרט מעולה
תנאים טובים
טל' 03-332972
03-338624

כרטיס טיסה חינם לאירופה*
לחברת בניה
דרושים
טפסנים
ופועלים בלתי מקצועיים
יוצאי צבא, לעבודה באזור המרכז
להתקשר: 03-233191 03-226270
* לא כולל מסים, לאחר 90 ימי עבודה

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרושים יזמים חברתיים
לתפקיד
מנהלים
למתנ"סים
* פתח־תקוה
שכ' עמישב
* גבעת זאב
(מתנ"ס מודרך)

דרישות התפקיד:
• השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) תינתן עדיפות לבוגרי שוורץ • נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב • יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך משלים • נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות • מגורים במקום תנאי הכרחי.

יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב.
החברה למתנ"סים, גבעת ג'ונט ירושלים 91034.
על הפניות, בציון המקום המבוקש, להגיע עד ל-16/10/87
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

למשרד שמאות
דרוש
שמאי רכב
1. בעל רשיון
2. מתמחה
טל: 08-581762
08-558450

לחברה מסחרית המייצגת ספקים בחו"ל
דרושה מזכירה מעולה

מהמועמדת יודרש:
• מיומנות בהפעלת טלקס
• הדפסות באנגלית ובעברית ועבודות משרד
• נסיון בקשר עם לקוחות, ספקים בחו"ל
• שפות: עברית ואנגלית על בוריין (אנגלית כשפת אם - יתרון)
– תנאים מצוינים (כולל הסעות) למועמדת המתאימה –

נא לפנות בכתב יד בציון כל הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2267 (מיקוד 31040)

— סודיות מובטחת —

המלונאי בע"מ
החברה לשרותי נח אדם בתיירות

לבתי מלון ברחבי הארץ
דרושים

* מנכ"ל - למלון 4 כוכבים - לירושלים + ים המלח.
* חשב/מנהל חשבונות ראשי – לתל אביב + ירושלים + ים המלח.
* מנהל שיווק ומכירות – תל אביב + טבריה
* מנהל קבלה – למלון בירושלים.
* מנהלת משק – לתל אביב + ירושלים + ים המלח.
* שף – למלון 4 כוכבים בתל אביב + ירושלים + ים המלח.
* סו שף – לתל אביב + ירושלים.
* חשב שכר – מנוסה לתל אביב.
* טבח – למסעדה אקסלוסיבית (סוג 4*3) בתל אביב.
* טבחים וע. טבחים – למלונות 4*5 כוכבים לכל הארץ.
* מבקר מזון ומשקאות – לירושלים.
* מנהל מסעדה – למלון בירושלים.
* בר מן – מנוסה למלון 4 כוכבים לתל אביב + ירושלים.
* מלצרים – לעבודות קבועות ומזניות.
* אנשי אחזקה כלליים – לתל אביב.
* חשמלאי מוסמך – לתל אביב + ירושלים.
* מרכזנית – לתל אביב.
* חדרניות – לתל אביב + ירושלים.

לתאום פגישה בירושלים ובתל אביב:
טלפון בסניף תל אביב: 03-237457

בוא נדבר "מלונאית"

לתעשיה הצבאית באזור המרכז
דרושים/ות

01/62 **עובדי "יצור"** בלתי מקצועיים
לעבודה במשמרות:
דרישות המשרה:
1) 10 שנות לימוד לפחות
2) לאחר שירות צבאי.
3) בריאות תקינה (פרופיל 72 ומעלה).

01/62 **עובדות "יצור"**
דרישות המשרה:
1) 10 שנות לימוד לפחות
2) בריאות תקינה

מועמדים העונים לדרישות המשרה מתבקשים לפנות ליחידת התעסוקה של התעשיה הצבאית, רחוב הארבעה 16 תל אביב, ביום ראשון 4/10/87 בשעה 8.00 בבוקר.
נא להביר תעודת זהות, פנקס מילואים ותעודת שבוי ו/או תעודת פטור.
על כל עובד ת יהיה להצטייד במועד מאוחר יותר בטופס שליחה של שירות התעסוקה במקום מגוריו.
(הסעות למפעל וחזרה מבנימינה בצפון עד אשדוד בדרום).

התעשיה הצבאית

לפיתוח במערכות
SAPIENS/DR
דרושים
★ D.B.A
★ מתכנתים
עם ניסיון
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 2363 ת"א

לרכש מודעות בעתון יומי גדול
דרושים:
הרוכשים הכי טובים בעיר
תנאים טובים למתאימים ואפשרות למשכורת בסיסית + אחוזים
נא לפנות מיום ראשון לקביעת ראיון למדורי פרסום טל' 03-339984 (18 קווים) לחיות

למשרד בגבעתיים
מזכירה
נסיון רב במעבד תמלילים
שעות העבודה
מ-12.30 — 18.00
03-7512923/4

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

משאבי אנוש
ניוס והערכת מנהלים בע"מ

לחברת בניה גדולה
בצפון הארץ
דרוש
מנהל ביצוע - מהנדס ראשי
התפקיד:
★ פיקוח ואחריות על מחלקה טכנית 20 מהנדסים וכ-30 מנהלי עבודה.
★ ניהול מו"מ עם מזמינים, מתכננים, ספקים ונותני שרותים.
כישורים:
★ מהנדס בנין בכיר (מעל 10 שנות נסיון)
★ יכולת ניהולית גבוהה.
★ נסיון מוכח בביצוע פרויקטים של בניה בהקף כספי גדול.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 188 רמת גן 52101
— סודיות מובטחת —

לארגון פרויקטים
מתקני חשמל (1985) בע"מ
דרושים
חשמלאים ועובדים
ללא נסיון
טל' 03-377998

לאגד דרושים
עובדים למפעל הצמיגים
באזור התעשיה בחולון
עד גיל 30
גם בלתי מקצועיים
תושבי חולון, בת־ים, ראשל"צ, פתח־תקוה, תל־אביב, רחובות, רמלה ולוד
לפרטים: לפנות למפעל הצמיגים — רחוב הבנאי 23 חולון (איזור התעשיה) טלפון 2-808111 לחבר עירוני.

לחברת גג אלקטרוניקה
דרושים:
1. טכנאי אלקטרוניקה
2. איש התקנות
תנאים טובים למתאימים
03-5701678
[illegible]

לאופסט חיש
דרוש
מונטז'ר
מנוסה, בעל ותק
טל. 03-338157

למפעל הותיק בתל־אביב
דרושה
מזכירה/ פקידת יצוא
(משרה 2130)
למשרד עצמאי באדמיניסטרציה וקשר עם לקוחות בחו"ל
★ שליטה מלאה באנגלית (כולל הדפסה).
★ רצוי נסיון ביצוא, הפעלת טלקס ומעבד תמלילים באנגלית.
★ 5 ימים בשבוע.
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בכתב יד, אל ת.ד. 11024 ת"א 61110 ויציינו מספר משרה.
– סודיות מובטחת –
המודעה לשני המינים.

תדל
תדל ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

למפעל לייצור מזון בראשון־לציון דרוש
מסגר אחזקה
הכישורים הדרושים:
1) נסיון של 5 שנים
2) ידע בעבודות מכניות
לפרטים: נא לפנות טלפונית 03-948497

מלם מערכות בע"מ
דרוש
סמנכ"ל משאבי אנוש וארגון

תאור התפקיד:
- יוזם ומבצע מדיניות ותכניות פתוח משאבי האנוש בחברה.
- אחראי להדרכה, לביצועם ולתאום תוכניות ארגון כח־אדם.
- אחראי על תאגפים: משאבי אנוש, ארגון, נכסים ורכישות.
- מנחה ומתאם את פעולות האגפים הכפופים לו.
- יוזם ומפעיל תוכניות לקדום הפעילות בתחום משאבי אנוש.

הכישורים הנדרשים:
- תואר ב.א., עדיפות לבעלי תואר שני וכן לבעלי ידע בתחום ניתוח מערכות.
- נסיון מעשי של 10 שנים ובכלל זה נסיון מעשי של 7 שנים בתחום משאבי אנוש ומינהל.
כושר ניהול מו"מ ברמה גבוהה.
שליטה מלאה בעברית ובאנגלית לרבות כושר ביטוי ברמה גבוהה.
כפיפות: למנכ"ל מלם
חשבר: יקבע עפ"י כישורי המועמד

מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל, יפנו בכתב יד, בצרוף קורות חיים ותעודות על השכלה ונסיון אל: שרה קשת ת.ד. 13016 ירושלים 91130 בציון עבור "סמנכ"ל משאבי אנוש וארגון"
פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון: 02-383846

שקם ושאל שכטרוא נגרה

להפצת מוצר יחודי ובלעדי
דרושים/ות
סטודנטים סטודנטיות וחיילים משוחררים כמקדמי מכירות
פקידת מכירות בטלפון
תמורה גבוהה ובונוסים למתאימים/ות
נא לפנות למר רפי סוקס 03-374133

למעבדות רמא בע"מ
בירושלים
דרוש/ה
לבורנט/ית ביולוג/ית
בתפקיד רב גווני,
רצוי בעל נסיון מעשי בעבודה
מועמדים מתאימים שמוכנים להתאמץ בעבודה
מתבקשים לפנות בכתב יד למחלקת כ"א ת.ד. 488 ירושלים

להילה שרותי כח־אדם
דרושים/ות
★ **מנהלי סניפים עצמאים**
על בסיס אחוזים בכל הארץ.
★ **סוכנים/ות**
למשרדים לכל הארץ
לפנות לת.ד. 8202 בת־גלים, חיפה

משאוויר טעינה אווירית
דרושים:
★ מפעילים (מלגזנים)
★ עובדים בלתי־מקצועיים לעבודה במשמרות
תנאים טובים למועמדים המוכללים: • תנאים סוציאליים מלאים • הסעות • ביגוד • ארוחות • אפשרות לקביעות
נא להתקשר: 03-9711696

למפעל תעשייתי בראשון־לציון
דרוש
חשמלאי תעשייתי לאחזקה
בעלי נסיון באחזקת מכונות וציוד תעשייתי.
ידע במסגרות ובמכונאות עדיף.
צעיר ונמרץ.
לאחר שרות צבאי לעבודות הקשורות בהספקת שיש.
לטלפון 948517

לחברה דינמית לשילוח מטענים
דרוש/ה
מנהלי חשבונות סוג 3
בעל נסיון בהתאמות בעבודה על מחשב.
ידע טוב באנגלית הכרחי
לפנות לטל' 03-336468 לאיציק.

דרוש
טכנולוג מזון
למפעל בענף השוקולד באזור תל אביב
רצוי בעל רקע בענף השוקולד
מועמדים יפנו בכתב יד לת.ד. 371 ת"א

לגניסיס דרושה
מנהל/ת חשבונות
עם ניסיון למשרה מלאה
+ מנהל מכירות
03-658393

דרושה
מזכירה מנוסה
לניהול משרד + ידע בהנה"ח
ליום עבודה מלא באזור חולון.
- תנאים טובים -
ביום – 03-5560833; 03-803641; 03-803641
בערב – 03-341559

י.א.מ. מחשבים בע"מ דרושים:
אנשי מכירות
מקרו מחשבים - חומרה תוכנה
טלפון מיום א'
03-774043/4

לקמפוס המורחב של היברו יוניון קולג' – מכון למדעי היהדות בירושלים
דרוש
מנהל משק ותחזוקה
התפקיד כולל אחריות ל: מבנים, מערכות אלקטרומכניות, הפעלת צוות, נקיון וגינון
הכישורים הדרושים:
* נסיון ניהול עשיר ומוכח בתפקיד דומה
* יחסי אנוש טובים
* שליטה בעברית ואנגלית
* עדיפות לבעלי תעודות מקצועיות
לפנות בכתב יד בצרוף המלצות לפי הכתובת, היברו יוניון קולג' רח' המלך דוד 13 ירושלים

לחברת מחקר ופיתוח בתחום הביוטכנולוגי/רפואי
דרושים
1. **חוקר/ת בכיר/ה (חוקר ראשי/ראש פרויקט)**
התמחות — אימונוכימיה, אימונולוגיה, ביוכימיה של חלבונים, קשירה ויצוב חלבונים ע"ג מצע מוצק. נסיון — תואר שלישי (Ph.D) עם נסיון מוכח במחקר עצמאי ובתעשיה הביוטכנולוגית.
2. **עובד/ת מחקר** (Ph.D/M.Sc.) ידע אימונוכימיה כרומטוגרפית זיקה, המטולוגיה.
3. **מזכירת חברה.** ידיעה מושלמת באנגלית ובעיבוד תמלילים, התמצאות בהנה"ח ואדמיניסטרציה. נסיון קודם הכרחי.
מקום העבודה: רחובות. להתקשר בכתב בצרוף תולדות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 3201, רמת גן 52131, טלפונים בימים א'-ה' 03-252106

אומני תבנה
קרית ויצמן ת.ד. 2211 רחובות 76120
טלפון 08-466784
לרגל הרחבת פעילותנו בחו"ל
דרושים:
מנתחי מערכות / תכניתנים
בעלי נסיון של שנתיים לפחות ב-SAPIENS/DBS
התפקיד כרוך בנסיעות תכופות ואפשרות שהיה ממושכת בחו"ל
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים או טלפונית אל רינה עזרן

יהודה רשתות
דרושים
מנהל מכירות
בעל נסיון ויכולת עבודה עצמאית
מנהל משמרת
טכנאי/הנדסאי ייצור
בעל נסיון בניהול עבודה
גיל - עד 35
נא לשלוח קיצור קורות חיים בכתב למנהל הכללי, ת.ד. 4117 אשדוד 77140
- סודיות מובטחת -
בקבוצת חברת השקעות דיסקונט

דרושים מפיצים
ארצי או אזורי
למוצרי ניקוי ושימור תנורים, דוודים וצנרת, מדליקי פחמים עץ ועוד
תוצרת חברה גרמנית ידועה
פרטים טלפון 04-923750 שימי אובן

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לפרסם מודעה? **דחף**
2 דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון

ת"א דחף מרכז 622647
ת"א דחף דיזנגוף 118 239912
ת"א דחף בן יהודה 656120
ת"א דחף אלנבי 614433
חיפה דחף רח' הרצל 5 645333-4
ירושלים דחף 226335
דחפון טלפון 03-611001
ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

12

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

למפעל אלקטרוניקה גדול

* מחווטות
* מלחימות
* מרכיבות

תנאים מצוינים למתאימות
טל' 03-203052/3 280078

תדיראן
חטיבת הסוללות

בקרית עקרון (סמוך לרחובות) דרושים לעבודה קבועה

1. מסגרים מכניים

תאור התפקיד:
בניית מכונות ומתקנים לתעשיה
דרישות התפקיד:
* בוגר בי"ס מקצועי במגמת מכונות, מכניקה או מכשור ובקרה.
* ידע בריתוך, עיבוד שבבי ואוטומציה.
* נסיון של שנים שנים בתעשיה

2. מפעילי מתקנים תעשייתיים כימיים

תאור התפקיד:
הפעלת מתקנים תעשייתיים כימיים.
דרישות התפקיד:
* בוגרי בי"ס מקצועיים במגמות כימיה ומכונות.
* עדיפות לבוגרי קורס מפעילי מתקנים תעשייתיים כימיים.
* נסיון של שנתיים בהפעלת מתקנים.
* גיל 25-40.
* נכונות לעבור במשמרות.

3. מכונאים לעבודה בקווי ייצור אוטומטיים.

תאור התפקיד:
תפעול ואחזקה קווי ייצור אוטומטיים.
דרישות התפקיד:
* בוגרי בי"ס מקצועיים במגמת מכונות, מכשירנות מכניקה.
* נסיון של שנתיים לפחות כמכונאים בקווי ייצור בתעשיה.
* גיל 25-40.
* נכונות לעבור במשמרות.

תנאי עבודה ותנאים סוציאליים משופרים, אווירה טובה, מסלולי הכשרה מקצועית, ארוחות חמות, הסעות מאורגנות.
מועמדים אשר רואים עצמם מתאימים למשרות יפנו לטלפונים 08-444435 08-444399

ל.שלף יועצים לשיווק
דרושים
עבור חברת אלקטרוניקה גדולה

אנשי/נשות מכירות!

לניהול מו"מ עם לקוחות
מכירת ציוד אלקטרוני מתקדם
ופיתוח מודעות למוצרים חדשים.

כישורים מועדפים:
* קשרים/ות קשר בתה"ל ו/או רקע טכני באלקטרוניקה.
* ידע בסיסי בשפה האנגלית.
* יכולת מכירה וכושר שכנוע.
* הופעה ייצוגית ואמינה.
* בעלי רכב פרטי.

מועמדים/ות מאזור מרכז, ירושלים, חיפה והגליל, באר שבע וסביבותיה
יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ומספר טלפון אל: "שלף יועצים לשיווק", ת.ד. 33465 ת"א מיקוד 61333
רק מועמדים/מועמדות מתאימים/ות יענו.
- סודיות מובטחת -

ביפ BIP
ישומים פסיכולוגיים בע"מ INSTITUTE OF PSYCHOLOGY

דרושים/ות
לסניפים בת"א, חיפה וירושלים

1. אנשי מכירות מנוסים.
כשורים נדרשים:
יכולת ניהול ארגונית
ובעלת יכולת לעבודה קשה
גיל 24 ומעלה
למעונין המתאימים תמורה הולמת • אפשרות לרכב צמוד

2. מקדמת מכירות באמצעות הטלפון לסניף תל אביב
דרישות התפקיד:
האם פגישות לאנשי מכירות
טיפול בעבודה שוטפת של המחלקה
ידע ונסיון בהדפסה
למעוניינת המתאימה תמורה גבוהה בהתאם ליכולת.

קריירה לכל החיים
חברתנו מבטיחה

הכנסה גבוהה וקידום

למספר אנשים המוכנים להשקיע זמן ומאמץ בלימודים ובעבודה.
אם תנך: שאפתן, בעל יכולת יצירת קשרים עם אנשים ומעל גיל 25
טלפן לירושלים 04-672353
טבריה 06-792797
ירושלים 02-248007

להברה מבוססת בתחרבות דרוש
איש מכירות
עם השכלה טכנית ונסיון לשיווק, לסמירקת בגוון מכונות בתחום האריזה
נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 8166 רמת גן מיקוד 52181

למפעל מוטורולה דרום
בערד
דרושים

1) מהנדסים
2) הנדסאי

בתחום ייצור, תעשיה, ניהול ומכונות לקליטת מוצרים ממחלקת הנדסה, הכנת תרשימי זרימה ותמיכה הנדסית למוצר בקווי הייצור.

הכישורים הדרושים:
* עבודה עצמאית
* התבטאות בכתב ובע"פ
* כושר ארגון
* שליטה טובה באנגלית - חובה
* נסיון של 3 שנים לפחות.

המעוניינים יפנו טלפונית לתאום ראיון לבלה פלדחון טל. 03-386898-6
- סודיות מובטחת -

תדיראן
מיכון משרדי
דרושים ברחבי הארץ

מפיצים

חנויות לציוד ומיכון משרדי
חנויות צילום

להפצת מכונות צילום מסמכים וציוד מיכון משרדי נוסף תוצרת National Panasonic

טלפון: 03-259415
לפנות למר שגיא

לחברת ייבוא ארצית
דרושים
לסניף תל-אביב
במשרה מלאה:

1. פקידה
(ידע במחשב - יתרון)

2. נהג ג' - לחלוקת סחורה
(עד גיל 30)
לפנות טלפונית
03-811021

לאור הרחבת הפעילות בסניפינו בכל רחבי הארץ
ביכולתנו להציע לך עבודה קבועה עם קשל בתחום חשרות ומכירות
בתפקידים:

* מנהלי/ מנהלות ספריה
* ספרנים/ ספרניות

חברתנו תדאג להכשיר לתפקיד. העבודה במסגרת יום עבודה מלא 6 ימים בשבוע
המעוניינים יפנו בכתב ל"אינפורמה" ב"ת אבנר, רח' לבונטין 5, ת"א מיקוד 52520

למפעל תעשייתי במישור אדומים דרוש
מנהל משמרת
לעבודה במשמרות
נדרש רקע טכני
להתקשר לטלפון 02-352731/2

למוצרים חדשנים
סוכן/ת מעולה
נסיון מוכח • רכב לאזור המרכז, בעמלות + אחוזים טל' 03-340373

להברה תעשייתית מסחרית בירושלים דרושים:

1) סגן מנהל/ת חשבונות ראשי (מוסמך)
* נסיון מוכח של 5 שנים לפחות
* נסיון בעבודה במחשב

2) מנהל/ת חשבונות (סוג 3)
* נסיון מוכח של 5 שנים לפחות
* נסיון בעבודה במחשב

3) מזכירה בכירה למנכ"ל
* שליטה מלאה בעברית ואנגלית
* הדפסה עברית אנגלית/נסיון במעבד תמלילים
* הכרת טלקס
* הכרת שימוש במחשב אישי
* הכנות, עיבוד נתונים - רצוי
* נסיון קודם מוכח

על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 5577 ירושלים 91054

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו בבת-ים וחולון
דרוש/ה

לבורנט/ית רפואי/ת

בעל/ת ידע ונסיון בלקיחת דמים
תושב/ת בת-ים או חולון
למשרה חלקית.
המעוניינים מתבקשים לפנות למחלקת כוח-אדם רחוב ארלוזורוב 100, תל-אביב. טלפון 233251 החל מיום א'.

לבולט בע"מ
לאזור חיפה
חברה המובילה בשקלה אלקטרונית
דרושים

אנשי מכירות

לשיווק מוצרים בתעשיה והקלאות
* בעלי נסיון מוכח בתחום המכירות • בעלי רכב
לפנות לחנה בטלפון 03-7515186

עיריית תל-אביב יפו
מינהל החינוך
הנוער והתרבות

חברת מוסדות חינוך
ותרבות בתל-אביב

למחפשים אתגר ועניין בתחום החינוך הלא פורמלי
דרושים:

מדריכים

למרכז הקהילתי ע"ש ריו דה ג'נרו
בנווה-אליעזר, רחוב ששת הימים 6, ת"א
* בתחום האומנות - למלאכת יד
* תיאטרון קהילתי - לדרמה
* בתחום המוסיקה - לחליליות ולמדלינות
* בתחום הספורט - להתעמלות מאמן כדורגל ומאמן כדורסל
* בתחום הח"ויה (חינוך וידיעת הארץ) - לחברה
* מורים לאנגלית

תנאים טובים למתאימים
המתאימים יפנו למרכז הקהילתי טלפון 03-300360 לקביעת ראיון

digitronics
דרושים

אחראי בקרת/אבטחת איכות
* מהנדס הנדסאי אלקטרוניקה • 5 שנות נסיון
בבקרת אבטחת איכות למוצרים אלקטרוניים • יוזמה וכושר

מהנדס אלקטרוניקה לפיתוח
* שנים-שלוש שנות נסיון בפיתוח מעגלים ספרתיים

נא לפנות טלפונית או בכתב ל: דיגיטרוניקס רח' גלגלי הפלדה 25 הרצליה ב'. ת.ד. 46732 טל: 052-559615, 052-559670

digelec
שווק ע"י ... ברחבי העולם

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

RS
שרותי כח אדם

למחלקה המשרדית בתל-אביב
דרושים

* מזכירה עברית אנגלית
- למחלקה חדשה בהקמה
- עבודת צוות הכרחית
- נהול עצמאי כולל הדפסות בשתי השפות על מעבד תמלילים א-ב.
- שעות עבודה 0800-1715
- 5 ימי עבודה בשבוע
- העבודה באזור הרצליה
- יש להביא לראיון קורות חיים בכתב יד.

* מזכירה אנגלית עברית
- דגש על השפה האנגלית
- הכרחי הדפסה בשתי שפות על מכונת כתיבה
- רצוי טלקס
- שעות עבודה 0800-1600, ימי ו' 0800-1200
- העבודה בצפון תל-אביב

* מזכירה יבוא-יצוא
- עבודה מעניינת ומגוונת
- הדפסות עברית אנגלית + טלקס
- נסוח בשתי השפות-דגש על האנגלית
- שעות העבודה 0800-1630
- 5 ימי עבודה בשבוע
- העבודות באזור הרצליה, בתל-אביב.

* מזכירה עברית אנגלית
- נסיון על מעבד תמלילים וורד מיל
- העבודה במפעל בטחוני
- הסעות וארוחות
- שעות העבודה 0730-1700
- 5 ימי עבודה בשבוע
העבודה באזור הרצליה

* כתבניות עברית אנגלית
- הדפסות עברית אנגלית + עבודות משרד
- שעות העבודה 0800-1600
- העבודה באזור תל-אביב.

* פקידת יצוא
- עבודה עצמאית
- עמילות מכס, דקומנטיים
ידע טוב באנגלית
רצוי רשיון נהיגה
שעות העבודה 0800-1600
- העבודה בתל-אביב

* מזכירה למשרדי עו"ד
עבודות משרד שוטפות
- הדפסה בשפה העברית-מכונת כתיבה
- רצוי מעבד תמלילים וורד מיל, א-ב, איינשטיין, לניר, וונג.
- שעות העבודה 0830-1430
- אפשרי רק אחה"צ
- העבודה בתל-אביב

* מזכירה עברית + מעט אנגלית
- מזכירה מחלקה
- אחראית על מחלקה הכוללת אנפי משפט וכלכלה.
- הדפסה על מעבד תמלילים וורד מיל
- שעות העבודה 0800-1500, ימי ו' 0800-1300
- העבודה בתל-אביב

* תמליליות
- עבודות מגוונות ומעניינות
נסיון מוכח-הכרחי
עברית ו/או אנגלית
- העבודה באזור תל-אביב, הרצליה, חולון

* כתבניות עברית
רק עם נסיון

* דיילים/ות
- חלוקת פרוספקטים בדוכני הסברה
- שעות העבודה 1000-1900
- הופעה נאה
- העבודה בגוש דן

* קלדניות
- אלפא נומרי
- רק עם נסיון
- לעבודה בשעות גמישות

תנאים טובים למועמדים המתאימים
או.אר.אס אחרים 134 תל-אביב טל': 202460
סודיות מובטחת

הטובים עובדים קבוע ORS

U.S.A. DataRich U.S.A.

מתכנתים מבריקים

לעבודה מידית בארה"ב
בנושא:
NATURAL ADABAS
• 2-5 YEARS DATA PROCESSING EXPERIENCE REQUIRED
• ACADEMIC DEGREE PREFERRED
• ASSIGNMENTS IN N.Y.C. AREA
• ALL WORK PERMITS ARRANGED WHILE IN ISRAEL
AMERICAN STANDARD OF SALARY
• PLEASE SEND RESUMES IN ENGLISH AND HEBREW TO P.O. BOX 9445, TEL-AVIV
U.S.A. U.S.A.

אלקטרה

■ באלקטרה מחכה לך עבודה מלאת עניין ואתגרים, בחברה גדולה, מהמובילות בישראל במוצרי צריכה ובמערכות אלקטרו-מכניות.
העניין שלך - הוא האתגר שלנו.

* סגן מנהל אגף פתוח
לפתוח מוצרי מיזוג אויר, תנורי בישון וחימום מ"מ מנהל אגף.
(דרישת 48/87)
דרישות התפקיד: מהנדס מכונות עם נסיון רחב בניהול, מיזוג אויר, טכנולוגיה ומערכות ממוחשבות.

* איש מכירות
למכירת מערכות מיזוג אויר לרכב - למוסדות וליחידים
(דרישה 52/87)
דרישות התפקיד: טכנאי מיזוג אויר/מכונות בעל נסיון מוכח במכירות, פתוח שווקים ומו"מ עם מוסדות וארגונים.

* מהנדס ביצוע
למעקב ותאומי ביצוע חווים, לו"ז, חשבוניות עבודה, דוחו"ת השקעה, מו"מ עם לקוחות וקבלני משנה
(דרישה 45/87)
דרישות התפקיד: מהנדס מכונות חשמל-תו"נ עם נסיון רב בתחום דומה בחברה קבלנית

* הנדסאי/טכנאי מיזוג אויר
לעבודה במעבדות פחית ובדיקת דגמים
(דרישה 51/87)

■ המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם למח' כח אדם, ת.ד 4456 אלקטרה, ואשל צ. בציון המשרה המבוקשת.

הנוחות שלך - האתגר שלנו

O.R.Status
איוש והשמה לבכירים
מקבוצת RS

1) מנהל אחזקה קונצרני:
מהנדס מכונות בכיר, רקע טכני רחב, נסיון רב באחזקה, קרור, מו"מ עם קבלנים. רצוי נסיון בתעשיה תהליכית. מגורים - צפון הארץ. 5 שנות נסיון.

2) טכנולוג מזון:
מהנדס מזון כימיה, והנדסאי בכיר. 5 שנות נסיון בתעשיה תהליכית (רצוי מזון) יכולת ניהולית, נסיון קודם דומה הכרחי, מקום עבודה - צפון הארץ.

3) מהנדס אזרחי:
3 שנות נסיון בתכנון כבישים לגוש דן.

4) מהנדס אזרחי:
5 שנות נסיון התמחות: תכנון קונסטרוקציות למבני בטון מזוין ופלדה - ת"א.

5) הנדסאי/שרטט - בכיר:
4 שנות נסיון, התמחות בתכנון קונסטרוקציות למבני בטון מזוין ופלדה - ת"א.

6) מהנדס תעשיה וניהול:
לניהול מחלקה הנדסת ייצור, נסיון קודם דומה 4 שנים הכרחי. בנושאי: עץ מוצר, שיפור שיטות, שכר עידוד, תקני זמן. מגורים - חיפה עמק יזרעאל.

7) טכנולוג C.N.C.
לפרוייקט בן 3 חודשים: מהנדס מכונות תעשייה, תכנון תהליך הייצור. נסיון קודם - ת"א.

8) טכנולוג C.N.C.:
מהנדס מכונות הנדסאי בכיר. 3 שנות נסיון בהכנות טרום ייצור, גיבוי תהליכים בייצור, העברה מפיתוח לייצור. גוש דן.

9) מהנדס כימיה:
1 שנת נסיון וטיפולי צבע ואל חלדו. מגורים: חיפה ועמק יזרעאל.

10) אחראי למחלקת הזמנות:
השכלה כימיה בירכימיה ביולוגיה. אנגלית טובה, נסיון בהדרכה ותמיכה בלקוחות. גוש דן.

11) אחראי לנושא ייצוא ומכס:
בכלכלה מנהל עסקים, אנגלית טובה, נסיון קודם הכרחי (3 שנים), ידע: תובלה ימית, יבשתית ואויר, רשיונות יצוא - גוש דן.

12) מהנדס מפעל:
מהנדס מכונות, 3 שנות נסיון בעיבוד פח. רקע: אחזקה, ביקורת איכות ופיתוח. מגורים: ראשל"צ ודרומה.

13) סגן מנהל מחלקת כ"א:
השכלה: סוציולוגיה למדעי עבודה פסיכולוגיה חברתית. 3 שנות נסיון בנושא כ"א רצוי מפעל תעשייתי. מגורים חיפה עמק יזרעאל.

14) איש מכירות:
אקדמאי, נסיון במכירות בתחום המחשב (תוכנות). תוכניתן - התמחות תוכנות לביטוח - ת"א.

15) מנהל טכני: מהנדס מכונות:
4 שנות נסיון, רקע טכני רחב בנושא מערכות מים ושתיה, משאבות, חדרי מכונות וצנרת. יכולת ניהול והדרכה של צוות טכני. גוש דן.

כל המשרות מיועדות לבני שני המינים כאחד
או. אר סטטוס / ככר אתרים / 130
המחלקה הראשונה לקריירה בכירה
תל אביב 63573 טל' 205/61 03 702460 טלקס 361379 פקסמיליה 03-202598

המחלקה הראשונה לקריירה בכירה

הלוח הכלכלי

למפעל תעשייתי בענף חומרי בנין באזור רחובות
דרושים

1. מנהל עבודה
* בעל רקע טכני
* בעל גיל 30
* עם נסיון תעשייתי מוכח-רצוי בענף

2. אנשי שיווק ומכירות
* בעלי נסיון בענף בניה
(בעלי רכב יועדפו)

3. פקיד(ה) כללי(ת)
* עם רקע טכני
* עצמאי בעבודה
* בעל נסיון בתעשיה

פניות בכתב בצרוף פרוט מלא של קורות חיים, נסיון קודם, רמת משכורת מבוקשת, ציון מקומות עבודה והמלצות, נא לפנות לת.ד. 16266 תל-אביב עבור "מפעל לחומרי בנין".

תמי - מכון למחקר ולפיתוח בע"מ

לתמי - מכון למחקר ולפיתוח הגדול במדינה בתחום הכימיה היישומית דרושים/ות

הנדסאים/ות כימיה

לתחומי המחקר והפיתוח
כנושאים אורגניים ואי-אורגניים
מועמדים/ות מתאימים המעוניינים באתגר מחקרי ישולבו בצוותי המחקר והפיתוח של המכון
כישורים דרושים:
• תואר הנדסאי כימיה
• נסיון קודם מהווה עדיפות

כימאי/ת אורגני/ת

בעל/ת תואר שלישי
לעבודה סינטטית בנושאי מחקר מתקדמים
שבוע עבודה בן 5 ימים
שעות עבודה גמישות
מועמדים ישלחו קורות חיים
לכ"א ת.ד. 313 חיפה מ. 31002

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לצה"ל דרושים

בחיל-הים

א. פסיכולוג-קליני (מתמחה)
למשרה מלאה, עדיפות להעסקה במסגרת שיחת קבע.
מקום השירות - חיפה.

ב. קצין שיטות הדרכה
למשרה מלאה, רצוי אקדמאי בעל תיאר ראשון, עדיפות לבעלי ניסיון בהכשרת מדריכים במסגרת צבאית. מקום השירות - חיפה.

בדבר פרטים יש לפנות לטל': 03-693556 או לכתוב לד.צ. 1068 "פסיכולוגית" ולצרף קורות חיים.

קצין/קצינה
לגיוס לקבע בדרגת סגן/סרן.

הכישורים - הנדרשים:
* אקדמאי, רצוי בתחום הכלכלה.
* רצוי בעל/ת ידע וניסיון בתחום ניהול ותכנון תקציב.
* מקום השירות - איזור המרכז.

לקביעת רעיון יש לפנות לחיה, טל: 03-983261 03-983347

להברה רצינית בעלת פוטנציאל עצום בענף המתכת
דרוש
משקיע פעיל
בעל ידע בניהול
השקעה 200,000 דולר.
סודיות מובטחת
03-5510723 בשעות הערב

ספרים רבותי, ספרים במוסקווה/ניבה לניר

קו 11 ליאסנה פוליאנה

INTERNATIONALE MOSKAUER BUCHMESSE

UdSSR Moskau

סמל היריד. עוצמה סובייטית מוסגנת

בשנות ה־70 הראשונות, 71' אולי 72', הציעו לי לנסוע לברית המועצות בקבוצה שהוגדרה בהגדרה סתמית מדי, „משלחת שלום". ה„הציעו לי" מתקשר כמובן עם רק"ח, מפלגה שאחד מנכסיה הבולטים הוא חלוקת אשרות כניסה לברית המועצות למי שנראה לעסקניה כמתאים למלא משימות הידברות־דיבור־דיבור מצד אחד, ושמיעה־האזנה־קליטה מן הצד השני. ערב הנסיעה זומנתי לפגישת הכנה עם עסקן המפלגה, איש פותח דלתות במזרח. ישבנו בקומה השניה של קפה „ורד". הפעיל נפעם ונרגש מן החוויה שהוא מזמן לי שיבח וקילס והלל את המראות והנופים והאנשים והתרבות והחברה הסובייטיים, עד שחזרתי ונזכרתי ב„עשרת הימים ששינו את העולם" וב„פוטיומקין" ובארמון החורף בפטרוגרד־לנינגרד, ובעוד שנינו מתרגשים והוא מותח דיעה המעידה על כך, שמחתי מאד על הנסיעה הצפויה.

כשקמנו ללכת שאל אותי האם עלה בדעתי משהו מיוחד שהייתי רוצה לראותו במוסקווה, או פגישה מיוחדת שהייתי רוצה בה, אולי קרובי משפחה שאמי השאירה אחריה, אולי משהו מאמנות. כן, אמרתי, הייתי רוצה לפגוש את סניאבסקי ודניאל. לא נסעתי למוסקווה. ומאז אני מקפידה לקרוא את רשמי המסע של מי שנסעו ואת הדיווחים המגיעים משם, לצפות בכתבות טלוויזיה המשודרות (בדרך כלל מן הככר האדומה) ממזרח למערב ולעקוב אחר עלייתם וכליאתם של מנהיגים, סופרים ומשוררים.

השבוע פגשתי את אוהד זמורה (זמורה ביתן, מוצאים לאור) שחזר ממוסקווה ומלנינגרד, ואני חזרתי להצטער על אותה נסיעה שהחמצתי בגלל פה גדול מדי.

נסיעת משלחת ישראלית ליריד ספרים במוסקווה גם היא כבר לא סיפור תקשורתי מסעיר, ומן הצד העיסקי ממילא אין מצפים שתחולל „בנייה מחדש" של יחסינו עם הגוש המזרחי. אבל עדיין יש בה, כנראה, מן הטעם של הסתכלות מעבר לחומה ששעריה נפתחים סלקטיווית, ועדיין יש פגישות עם יהודים והרצון לבחון ולאמת בפעם המי־יודע־כמה האם הגלסנוסט הוא באמת גלסנוסט ומהו בעצם, והאם הככר האדומה באמת נראית כפי שהיא מצטלמת במצעדים, התורים והחנויות הריקות וצריחי לנינגרד, הערבות והמרחבים וזהב הקמה. ללונדון כל אחד יכול לנסוע.

העיסקה הישראלית־סובייטית היחידה שנעשתה ביריד היא קניית הזכויות לספרו האחרון של ריבקוב, „ילדי רחוב ארבאט". סגן מנהל היריד המליץ בפני זמורה על הקניה באמצעות סיפור: ספרו של ריבקוב התפרסם עד עתה במוסקווה בלבד, בשלושה המשכים, בירחון ספרותי שאינו מן הידועים. אך השמועה על פרסום קרוב של הסיפור העוסק בתקופה הסטליניסטית התפשטה כמו קרח בערבות סיביר, וביום הופעת הירחון נמכרו חצי מליון עותקים, כך בשלושת חודשי הדפסת הסיפור. 22 מו"לים חתמו על העיסקה להדפיס את ריבקוב, במחיר גבוה בהרבה מן המקובל בעיסקות מן הסוג הזה.

גם חברת „פלקט" הסובייטית מראה נכונות עיסקית. עמוס רודניק, מפיק כרזות (אלדבית, דני קרמן ואבנר כץ) זומן למשא ומתן עימה על הפקת כרזות תיירות לברית המועצות. אולי משהו בנוסח „בעקבות הקור לסיביר". המו"מ התקדם יפה והגיע עד פרטים מעשיים, ורודניק כבר כמעט ראה טוב. לפני חתימה הציעו הרוסים סיכומים ביריד פרנקפורט.

העיסקה הישראלית־סובייטית היחידה שנעשתה ביריד היא קניית הזכויות לספרו האחרון של ריבקוב, „ילדי רחוב ארבאט". הספר התפרסם עד כה במוסקווה בלבד, בשלושה המשכים בירחון ספרותי שאינו מן הידועים, אך בחצי מליון עותקים

אבל יריד ספרים במוסקווה הרי לא יושב בנסיעה עיסקית דווקא. הדוכן הישראלי, אומר זמורה, שרבבות יהודים ביקרו בו, היה ההומה הפעיל בין דוכני התצוגה, גם מפני שמו"לים גדולים מן המערב מתקשים להבין את ההגיון הרוסי שמאחורי ההחלטה לקיים את היריד בספטמבר, זמן קצר לפני היריד המסורתי בפרנקפורט שכל מו"ל וכל קורא יודעים על מועדו באוקטובר, ואלה – מו"לים גדולים רבים – אינם מציגים במוסקווה. וכיוון שתשומת הלב מוקדה בישראל, היא גררה התכתשויות (לא גדולות מדי) עם השלטונות. המתווכים בין נציגי ישראל להנהלה היו האמריקאים שפישרו וביררו והגיעו להבנות והסכמות איזה מזכרות מותר לחלק ואיזה חומר יכול להיקרא ספרותי. וכבר קראנו על כך בדיווחים.

כיוון שחלק גדול מגנזי התרבות הרוסיים נמצא עתה בשיפוץ והכנה לקראת חגיגות ה־70 למהפכה שיחלו החודש, רובם סגור למבקרים. ואף־על־פי־כן, אומר זמורה, מה שאפשר לראות ב„ארמיטג'" ובארמונו של פטר הגדול בלנינגרד הוא רב עד כדי כך שאינו מעורר געגועים לוורסאי וללובר. ולנינגרד ומוסקווה הן יפות, אך הדלות בהן רבה. רחובותיהן אינם מוארים עם רדת החשכה וכל מה שהשלטונות אינם רואים בו מוסד שהוא חלון ראווה למערב, הוא עזוב ומוזנח ומעורר עצבות. אבל עדיין אתה יכול להתעורר במלון מוסקוואי בבוקר [illegible] ולהחליט שברצונך לנסוע ליאסנה פוליאנה לראות את אחוזתו השמורה היטב של טולסטוי וביתו שהכל בו עומד על מקומו כפי שהסופר הניחו. כל מה שעליך לעשות לשם כך הוא לבוא אל המשרד הממשלתי הנכון והמוסמך, להביע משאלה ולא להמעיט בהסבר הערך הגלום בה, ואחר־כך להגיע אל תחנת אוטובוס 11 ולנסוע 200 קילומטרים בדרכך ליאסנה פוליאנה. אוהד זמורה אומר שהמרחבים הנפרשים בדרך הארוכה ההיא ובמבואות האחוזה אכן יפים כמתואר אצל טולסטוי וטורגניב, והעצים נטועים ככתוב, וגם המראות, הכפרים הדלים ששבילי עפר ובוץ חוצים אותם והשדות המלאים אדם הרוכנים על שקים שתפוחי אדמה נאספים בהם, הכל ככתוב וכמסופר, ואין בו שמחה רבה.

שניים מעמודי קטלוג התצוגה הסובייטית

על כן, כנראה, הבדיחות. שתיים „חמות": יהודי מטלפן לתל־אביב. „אבד לי התוכי שלי", הוא אומר. „אז למה את מבלבל לנו את המוח, שואלים אותו. רציתי שתדעו, הוא אומר, שיש לי איתו חילוקי דעות פוליטיים. או: כמה שדות תעופה יש למוסקווה? תשובה: שרמטייו 1 הבין־לאומי, שרמטייו 2 לטיסות פנים ושרמטייו 3, הככר האדומה, לטיסות מיוחדות.

בדיחות מברית המועצות הולכות טוב עם סיפורי ק.ג.ב. המשלחת הישראלית היתה מוקפת בהם, בחורים איטיים אך חביבים לובשי חליפת שלושה חלקים מהודרות, אחדים דוברי עברית שהפגינו רצון טוב, ואפילו התגייסו לעזור בעבודות שוטפות של הכנת חומר לחלוקה כשהדוכן הישראלי התפקע ממבקרים. בוקר אחד עומד אחד מאנשי המשטרה ביציאה מן „האיזור" הישראלי ומביט בזהרה זמורה ובחנוך ברטוב המחלקים למבקרים בובות „מישראל באהבה". איך נקרא בעברית הצבע הזה, שואל הבחור את זהרה. סגול, היא אומרת. אה, אומר הבחור וממשיך בעברית צחה, הייתי צריך להכיר את השם מהשיר של דויד ברוזה שיונתן גפן תירגם אותו. שם יש סיגליות, וסיגליות ודאי בא מסגול. באיפה אתה יודע את כל זה, שואלת זהרה. תתפלאי, הוא אומר, מה עוד אני יודע.

העיילות של אנשי המשטרה החשאית הגלויה לעין כל ריתקה את הישראלים. במכשירי הוידיאו שהוצבו בדוכן הוקרנו מראות הארץ, לאו דווקא ספריה. אחרי שלושה ימי הקרנה הגיע מי שהגיע למסקנה כי יריד ספרותי וסרטי תעמולה (כך הנהלת היריד, מראות הארץ שם נוצרה התרבות המוצגת כאן – כך המשלחת הישראלית) אינם מתחברים בטבעיות.

על־כן, בבוקר הרביעי נמצאו כבלי מכשירי ההקרנה חתוכים. אלא שבשעה עשר, מועד פתיחת היריד למבקרים, הוקרנו הסרטים כביום קודם. הרוסים לא הגיעו בהחלטתם עד להבנה שישראלי במוסקווה בא אליה עם כבלים רזרביים.

המרחבים הנפרשים בדרך הארוכה ובמבואות האחוזה אכן יפים כמתואר אצל טולסטוי וטורגניב, והעצים נטועים ככתוב, והכל בבית עומד על מקומו כפי שהסופר הניחו

העין הפקוחה לעבר פגישות עם יהודים לא הכבידה על טיולים ברחובות מוסקווה. רחלי אידלמן (הוצאת שוקן) רצתה לראות את בית אמה שהיה בית עשירים ברחוב קרופוטקין, מקום טוב בעיר. שאלו ומצאו מה שמו הנוכחי של הרחוב הלכו שמה וראו את הבית כמתואר: שני אריות אבן עומדים על עמודים בחזיתו, והוא גבוה ורחב מידות. עמדו והביטו ועלו במדרגות הרחבות אל הבית שמשפחת פרסיץ התגוררה בו פעם שהוא היום בית הסופר הסובייטי. ורחלי אידלמן הראתה שם מסמכים כי הבית בית משפחתה היה, העובדים כבר נזעקו ובאו וגילו דאגה נוכח האפשרות הזאת, שפעם גרו בו יהודים.

וספרים? „הלכתי לקנות ספרים ביום קונג, בית הספרים הגדול של מוסקווה ברחוב קלינין", אומר זמורה, „חנות ענקית שאין בה תצוגה. המוכרות עומדות מאחורי דוכן ריק ומאחוריהן בארונות שמורים הספרים. אבל המרחק ביני לספרים הקשה עלי לראות מה אפשר לקנות, ורק כשראיתי כרכים גדולים שנראו לי כאלבומי ציור וקריקטורות ביקשתי שיוציאו אותם. אני רוצה לקנות את זה ואת זה ואת זה, אמרתי למוכרת. לקנות? אמרה בהשתוממות, אנחנו לא מוכרים. ורק מפני שהתעקשתי הלכה וקראה למנהלת האגף והיא שאישרה את המכירה".

אוהד זמורה אומר שבנחות המטוס בווינה הוקל לו.

זהויות גנובות / דליה שרון, לונדון

משוואה פראית

אנתוני שפר, מחזאי יהודי, מעלה בלונדון מחזה חדש „מצעד פראי האדם" שעניינו תפיסת פושעים נאצים, הענשתם ובעיית זיהוים. שפר מותח את הבעייתיות עד קצה גבול ההגיון – היהודי הוא הנאצי, והנאצי הוא בעצם יהודי

תפיסתם של פושעים נאצים והעמדתם לדין מעלה שוב ושוב שאלות נוקבות בנוגע לתכלית ולזכות המוסרית לתפיסתם, העמדתם לדין והענשתם, ובנוגע להוראות זיהוים. אנתוני שפר, מחזאי יהודי, כתב בעקבות משפט אייכמן מחזה שהועלה פעם אחת בלבד לפני קהל מוזמנים ולאחר הצגה יחידה זו החליט לא להוסיף להציגו. בינתיים זכה שפר בהצלחה ובפרסים רבים. כוכבו דרך ב־1970 עם ההצלחה המסחררת על בימות לונדון, ניו־יורק ובירות אחרות שזכה לה מחזהו SLEUTH („בלש") וזכה בפרסי טוני ואדגר אלן פו. הגרסה הקולנועית ששפר כתב לה את התסריט ב־1974, בהשתתפות לורנס אוליביה ומייקל קיין, היתה מועמדת ל־4 פרסי אוסקר. שפר זכה בפרסים גם בעבור סרטים ומחזות אחרים, והוא עובד עתה על סרט העוסק בחיי צ'רלי צ'פלין בצעירותו.

במשך שנים קשה היה לשפר להשלים עם גניזת המחזה על משפט אייכמן, ועתה, כעבור 25 שנה, כשהנושא עולה שוב בקשר למשפט דמיאניוק, ושוב עולה שאלת העמדתם לדין של פושעי מלחמה נאצים בעולם, או אי הבאתם לדין של אחרים, החליט שפר לנסות להעלות שוב את המחזה. "THIS SAVAGE PARADE" (בתרגום חופשי „מצעד (מסדר) פראי האדם") מוצג זה כחודש ימים בלונדון במועדון־תיאטרון קטן הצמוד לפאב, והפעם בהצלחה רבה, לפני אולמות קטנים אמנם, אך מלאים. מועדון התיאטרון „קינגס הד" בשכונת איסלינגטון הוא תיאטרון־הפאב הראשון בלונדון. במשך 17 השנים האחרונות הועלו בו מבחר מחזות ישנים וחדשים, מחזות מוסיקליים והצגות יחיד, והוא משמש לעתים במת־ניסיון להצגות חדשות. רבות מההצגות עברו, אחרי שזכו שם להצלחה, לתיאטרוני ה„ווסט אנד" של לונדון ואף לברודווי וזכו בפרסים בין־לאומיים. שמו הטוב של התיאטרון גורם לשחקנים טובים וידועים להופיע בו. במחזהו של שפר משתתפים שחקנים בעלי שם, כמו השחקן היהודי אלפרד מרקס וגרפילד מורגן המוכר לנו כהסקינס מן הסדרה הטלוויזיונית „המקצוענים". הבמאי, שוב יהודי, הוא יונתן מאירסון שביים מחזות רבים ב„פרינג'" ובנשונל־תיאטר.

המחזה מתרחש בשנת 1962, שנה לאחר משפט אייכמן. מקום ההתרחשות: בית דין צבאי פנימי בחדר קטן במרתף בית בתל־אביב. בחדר שולחן וארבעה כסאות לשלושה שופטים של ה„הגנה" ומזכירת בית המשפט, קצינה נטולה דרגות. שאר המשתתפים יושבים על ארגזים. על הקיר תלויה מפת ארץ ישראל.

שלושת השופטים מחכים בעצבנות ובחוסר סבלנות שאיש ה„מוסד" יביא בפניהם את הפושע הנאצי רודולף פרידריך באואר, מי שהיה מפקדו של אייכמן ונתפס לאחר 17 שנים של חיפושים ומאמצים להביאו לדין בישראל. אחד השופטים הוא ניצול השואה, שמשפחתו הושמדה והוא מחכה בקוצר רוח להזדמנות להעמיד לדין את רוצח משפחתו ומודה כי היה רוצה להרוג אותו שוב ושוב. אחרים מביעים ספקות בנוגע לטעם שבהשקעת 17 שנים בחיפוש אחר אדם אחד והבאתו לדין עתה, לאחר שנים רבות כל כך. משפט אייכמן אומר אחד, שיעמם את העולם. האם החיפוש שנמשך שנים אינו אלא אובססיה? ומה חשוב יותר – העונש או הזכירה? אחד המשתתפים מעלה את הרעיון שמא המוטיווציה האמיתית לציד הנאצים היא הרצון לנקום. אל החדר נדחף בכוח איש זקן ועייף. הוא אינו מודה בזהותו ולכן גם לא באשמה. שמו, לטענתו, הוא מיגואל דיסולטו, והוא אדם פשוט העובד במפעל מתכת בארגנטינה. השופטים מציגים בפניו, לשם זיהוי, תמונת קצין נאצי. דיסולטו אינו מזהה אותו ומוסיף כי הוא נראה כיהודי. הבגדים נקרעים מעליו במטרה למצוא צלקות שיזהו אותו ואת סמל הא"אס. שמתחת לזרועו. הסימנים המזהים תואמים את הידוע על הפושע, והוא „נשבר" ומודה בזהותו. לאחר שהשופטים מטיפים לו בגאווה כי „אנו היהודים איננו מוכנים עוד שיוליכו אותנו להשחטה. אנו הישראלים – עם בחירה. הקמנו צבא חזק, ביססנו חקלאות לתפארת, הגענו להישגים מדעיים ללא תקדים", ומזכירת בית המשפט, בת הדור הצעיר, המצטיינת בציניות ובספקנות מתפרצת „כן, אנחנו המצאנו את הרעיון של עם בחירה, כמו הנאצים" אחרי כל זה מספר הפושע את סיפורו: עוד בהיותו ילד צחקו לו הילדים ועינוהו משום שנראה כמו יהודי. ב־1932 הצטרף למפלגה הנאצית ולפתע זכה, יחד עם שאר בני מעמד העובדים, לכבוד ולמעמד מכובד יותר מזה שזכו לו העשירים. הוא זוכר שבעת עליית הנאצים לשלטון פחדו הנאצים מהיהודים ואף העריצו אותם. לשאלת השופטים כיצד הוא מצדיק רצח עם, הוא עונה „היה צורך להרוג אותם ולכן ביקשתי מכשירים יעילים כדי לעשות זאת. אי אפשר לבנות אימפריה מבלי לשבור עצמות. היהודים היו אויבי הרייך והכסף היה בידיהם. אני עשיתי את חובתי, למרות שאישית שנאתי תמיד עינויים והשתדלתי להתרחק ממחנות ההשמדה". ואז מתחולל מפנה דרמטי. לפני מתן גזר הדין שואלים השופטים את הנאשם מה יש לו לומר להגנתו. הנאשם מוריד בזה אחר זה את הצלקות המלאכותיות ומגלה את זהותו האמיתית – מפקד ה„מוסד" שתפס את באואר האמיתי בארגנטינה. אל החדר מובא הנאשם הטוען כי שמו מיכאל רה־דאסולסו. שוב נקרעים הבגדים, וכשהשופטים מרוצים מהדמיון הרב שבין התמונות שבידיהם הנאשם, ואחרי שכל הסימנים המזהים וכן סמל האס.אס. נמצאים על גופו של הנאשם, מגלה להם מפקד ה„מוסד" כי מתחת לאחת הצלקות על הזרוע ניתן לראות מספר מקועקע של אסירי מחנות ההסגר שניסו לטשטש. הנאשם מספר כי הוא ניצול מחנה הסגר, נולד כמאיר רודל בלייפציג ב־1908. הגסטפו לקח את הוריו לברגן־בלזן ושם הם הושמדו. ב־1944 נלקח הוא עצמו למחנה ההשמדה אושוויץ. הוא מתאר את תאי הגזים, הארובות והעשן שקידמו את פניהם, ואת ההוראות כי מותם קרוב. „היהודים לא חשבו אז על נקמה. הם חשבו כי סבלם הוא לרצון אלוהים", הוא אומר. בדרך להשמדה ניגש אליו קצין האס.אס. ושמו שרף, עוזרו של רודולף באואר, ואמר לו להתרחק מן הקבוצה. שרף טיפל בו יפה. וגם לקח אותו לסיור במחנה והראה לו את כל הזוועות שעברו האנשים. ואז הציע לו דרך להציל את חייו, בעזרת הדמיון הרב שבינו ובין באואר. הברירה האחרת היתה תאי הגזים, והוא הסכים. ארבעה ניתוחים שבהם הוטבעו בגופו צלקות השלימו את הדמיון בינו ובין באואר. באואר ירד למחתרת, ורודל שימש כפילו. אחרי המלחמה הגניבו את רודל לארגנטינה ואיימו על חייו אם יגלה את זהותו האמיתית. במשך 17 שנים חי בארגנטינה לבדו, מוקף בנאצים, ופוחד שמא ייתפס.

אנתוני שפר. מחזה מהמם

בשלב זה מתחילים השופטים לגלות חוסר סבלנות. הספק ביניהם אומר: שוב אנו עומדים בידיים ריקות. חיפשנו אחריו 17 שנה, וככל שחיפשנו אותו הוא הפך ליותר ויותר חשוב לנו. הם כועסים על מפקד ה„מוסד" ששיסה בהם פעמיים. ואז מוליך אותם המפקד להכרה כי המקום הבטוח ביותר לפושע מלחמה נאצי להתחבא בו הוא ישראל, וכי באואר הוא יעקב, אחד משלושת השופטים. יעקב מודה כי משנת 1953 הוא בישראל, ומה שהציל אותו אחרי המלחמה היה שהוא נראה כיהודי ואף טען שהוא יהודי. הוא למד עברית ויידיש והפך לחבר ה„מוסד". הוא היה מיוזמי החיפוש אחרי באואר משום שגדל דור חדש שלא שמע את שמעו. בדבריו משווה באואר את רעיון „עם הבחירה" שהוא סוד קיום העם במשך 2000 שנה לרעיון העליונות הגרמנית וטוען כי ההומאניות של היהודים היא רק כלפי היהודים ולא כלפי האנושות כולה. „מדוע אתם מענישים אותי? הסיבה היחידה היא נקמה. יש ליהודים עתה ציר באו"ם שיכול לצעוק ולהזכיר לעולם את השואה. למעשה, עליכם להודות לי. אני עשיתי אתכם חשובים. ב־1935 כמעט לא היו יהודים. כמעט כולם התבוללו. היהודים זקוקים לאדמה בוערת מתחת רגליהם כדי שייהפכו שוב לגזע. אתם חייבים לי תודה על קיומכם כעם. אני הוא המשיח שלכם". סוכן המוסד מבקש לגזור על הנאשם עונש מוות. אין הוא סבור כי עונש מוות יכול להרתיע מישהו מלרצוח עם, אך הצדק חייב לדעתו להיראות. דבריו של הנאצי בסיום המשפט מצדיקים, מוסרית, את גזר הדין: „אינני מתבייש בשום דבר שעשיתי. הייתי ואהיה גרמני טוב... אתם היהודים תיעלמו מן העולם. אם מישהו אחר לא יעשה זאת אתם תעשו זאת בעצמכם". ונשמעת תפילה – „יהי רצון שלא נהיה כמו אלו שניסו להרגנו" שנענית ב„אמן" מצד המשתתפים והקהל מנענע בראשו. מלים קשות, השוואות חמורות. ליהודים שבין קהל הצופים היה קשה לשבת בשלווה עד סוף ההצגה.